

**Consiliorum, et Epistolarum Medicinalium, Ioh. Cratonis a
Kraftheim, archiatri Caesarei, et aliorum praestantissimorum
Medicorum, liber secundus, Nunc primum studio & opera
Laurentij Scholzij medici Vratisl. in lucem editus.**

<https://hdl.handle.net/1874/436753>

CONSILIORVM, ET

Epistolarum Medicinalium,

IOH. CRATONIS

AKRAFHEIM, AR-
CHIATRI CÆSAREI, ET

ALIORVM PRÆSTANTISSI-
morum Medicorum,

LIBER SECVNDVS;

Nunc primum studio & opera

LAVRENTII SCHOLZII

MEDICI VRATISL. IN
lucem editus.

15

92.

FRANCOVRTI

Apud Andreæ Wecheli heredes, Claudium
Marnium & Ioan. Aubrium.

Cum S. Cæsareæ Maiest. priuilegio.

NOBILISS. ET CLARISS.
V I R O,
PHILOSOPHO ET MEDICO
CELEBERRIMO,
D O M I N O
IOACHIMO CAMERARIO,
PHYSICO REIP. NORINB.
D I G N I S S.

AMICO S. SINGVLARI,
LAVRENTIVS SCHOLZIVS
SIL. MED. DOCTOR,
*Librum hunc secundum Consiliorum, &
Epistolarum medicinalium, amica
necessitudinis, gratæque
obseruantia causa,*
DD.

LAV-

3

L A V R E N T I I
S C H O L Z I I M E D I C I
V R A T I S L.

Ad sanioris Medicinæ cultores

P R Æ F A T I O.

*V*M generi humano, post caelestis doctrinae studiū, nihil in hoc exiguo vite curriculo Medicorū inuentis, utpote ad tuendam, recuperandamq; valetudinē, sine qua nulla ceterarum rerum voluptas, atque utilitas esse potest, summè necessariis, utilius esse meridiana luce clarius sit: eos certè, qui de publica magis, quàm de propria utilitate solliciti, posthabito inuidia ac obtrectationis metu, artem Medicam, utilibus præstantissimorum Medicorū, qui in Medicina factitanda diu multumq; elaborarūt, ac inter ceteros medendi laude claruerunt, indeq; gloriam immortalē cōsecuti sunt, observationibus pro virili augere, easque literis ad posteritatē transmittere student, præclarè de mortaliū genere promereri rationi consentaneum est. Hoc ego in animo meo euoluens, ac mecum ag-

curatè perpendens, ut pro mea etiã parte artem nostram præclarissimam, quæ publicæ salutis testimonem dirigit, quoad possem iuuarerem, me, ut Cõsilia ista medica, à nemine, quod sciam, hæcenus vulgata, quæ haud mediocriter, meo quidem iudicio, in commune profutura essent, sub hominum conspectum prodire permetterem, adduci passus sum. Et si autem non ignorem neminẽ unquam futurum, cuius industria immensam iudiciorũ varietatem effugere queat, ac qui aliquid omnibus numeris absolutum, ut contentiosis inquisitoribus satisfieri possit, in publicũ emittat: tamen cum hoc quicquid est laboris, non ambitione quadam (quid enim ex alienis scriptis laudis captarem?) sed eo potissimum sine, ut publicæ hominum salutis consulere, ac ut studiũ meum, bene de multis promerendi, posteritati notũ facerem, in me susceperim, magna me spes tenet. fore ut censes illi, alienam in me culpam nequaquam reprehensuri; sed potiùs conatus istos nostros, ad Medicinam illustrandam directos, non sine laude ac favore excepturi ac approbaturi sint. Nisi enim consultationes istas Medicas, in quibus multa certè vitæ utilissima continentur, plurimis profuturas existimassẽ, meq; harum publicatione multorum hominum salutis consulturum

turum putassem, tantum profecto laboris, nullius mei commodi respectu, non sumpsissem, neque rem omnium pretiosissimam tempus in alienis scriptis, ad editionem parandis, contriuissem. Cum itaq; ex horum consiliorum editione non laudem aliquam queram, ac laborum potius veniam, quam premium expetam, curiosorum ingeniorum, quibus quiduis carpere, quam imitari aut facere facilius est, censoriam animadversionem non summo perere pertimesco, quin potius hunc unicum industriam meam fructum expeto, ut dum Medicinae cultoribus, syncerè iudicantibus, adiumento sim, plurimorum saluti consuluisse, ac grati animi memoriam erga Medicinam, amplissimam professionem nostram, omnibus publicè declarasse videar. Et hæc de proposito meo impræsentiarum dicta sufficiat. Quod reliquum est gratias, quas mente concipere possim, ago maximas iis, qui me in hoc instituto meo hæctenus egregiè iuuarunt, inter quos primo loco, nec immerito, nomino clarissimum virum Dominum IACOBYM MONAVIVM, summum amicum meum, qui ex bibliotheca fratris sui, quondam Medici Cesarei, pie memorie, quicquid desidero, liberalissimè mecum comunicat. Hunc alii quoque imitati sunt, in quorum numero non postre-

num locum obtinet Vir Clarissimus, dominus
Doctor PAVLVS FRIDEWALDVS, Me-
dicus Vratislaviensis primarius, nec non Doctor
WENCESLAVS RAPHANVS, IO-
HANNES WEIDNERVS, ac PE-
TRVS ROTHVS, Rerum publicarum Trop-
pauensis, Guraviensis, & Freistadiensis Physici
dignissimi, ac amici mei singulares. Idem vt alii
quoque deinceps prestare studeant, propter com-
mune[m] utilitatem, maiorem in modum ipsos ro-
gatos volo. Quod si, vt certo cōfido, impetrauero,
non solum magno me beneficio ab ipsis affectum
esse arbitrabor; verum etiam publicè id, vt gra-
tum hominem decet, in posterũ, honorifica ipso-
rum mentione facta, predicaturus sum. Taceo
Dominum Magistrum MARTINVM
WEINDRICHIVM, virum doctissimum,
ac Philosophum praestantissimum, qui vertendis
Germanicè scriptis consiliis operam suam mihi,
aliàs propter crebras agrorum visitationes occu-
patissimo, non grauatim collocavit. Sed de his
quoq; satis. Valete felicissimè ac diutissimè, lecto-
res candidissimi, meumq; studiũ in publicandis
scriptis utilibus & necessariis sincero animo ac-
cipite. Vratislavia die S. Bartholomaei, An.
salutiferi partus M D X C I I.

INDEX CONSILIORVM.

- 1. In catarrho pro quodam Nobili viro.
- 2. In catarrho pro alio quodam Nobili viro.
- 3. In obtusione seu hebetudine oculorum pro quodam Iureconsulto sene.
- 4. In tenebricosa affectione oculorum, amissione odoratus ex catarrho descendente ad nares, & gustus etiam diminutione.
- 5. In debilitate oculorum, & auditus grauitate, pro quodam Illustri viro.
- 6. Ad gingiuas tabescentes pro quodam Nobili viro.
- 7. In Asthmate.
- 8. In affectu ventriculi pro quadam illustri persona.
- 9. In eodem affectu pro eadem persona.
- 10. In dolore oris ventriculi.
- 11. In ventriculi dolore cum vomitu.
- 12. In renum affectionibus pro quodam Nobili viro.
- 13. In calculo renum pro quodam Nobili viro.
- 14. In astrictione alui, & molestiis. quæ à flatibus oriuntur, ac de calore nocturno præternaturali, pro quodam Illustri viro.
- 15. In paralyfi. 16. In Melancholia.
- 17. De eodem affectu pro eadem persona.
- 18. De eodem casu pro eadem persona.
- 19. In Melancholia hypochondriaca pro quodam Nobili viro.
- 20. In hypochondriaca seu Melancholia flatulenta.
- 21. De eadem affectione pro eodem.
- 22. In arthritide pro quodam Nobili viro.
- 23. In arthritide pro quodam Generoso domino.
- 24. In podagra pro quodam Nobili viro.
- 25. In eodem affectu pro eadem persona.
- 26. In affectionibus & doloribus articulorum, ac humoribus in articulos defluentibus.
- 27. Consolatio Medica in articularis morbi doloribus.
- 28. De febribus malignis.
- 29. In capitis debilitate pro quadam Nobili scemina.
- 30. In dolore dentium pro quadam Nobili matrona.

Galenus I X. Method. VI.

NON licet vllius artis scientiam nanci-
sci, nisi & methodum quandam ha-
bueris per vniuersalia vocata Theoremata,
& in particularibus te exemplis exercue-
ris. Nam fieri non potest, vt sine multiplici
in egris singulatim exercitatione, quod ex
vsu sit facias, *nec sine vniuersalium cognitione*
probè exercitatio procedit. In vniuersali-
bus enim methodus; in particula-
ribus exercitatio con-
sistit.

ELO-

ELOGIVM
AMICI.

Dij maiorum umbris tenuē & sine pulvere terram:

Quiqui munierunt Pæonia artis iter.

Nam quantum istud opus? Natura Matris in ipsos

Posse anfractosos se penetrare sinus:

Et de Matre pia sic germanam edere Natam:

Artem Natura: & , par. studium ingenio.

Nam nec ars foret: & frugis studium vilius: ipsi

Natura si non amula pone forent.

Ergo Naturam, difformem ita Protea, mentis

Excipere insidiis: callidulamq; dolo

Nostrain iura adeo, qua, confecisse, suprema est

Gloria? quamq; fuit sudor is Hercules?

Nempe & diuisis operis ea adorea tanta

Patrata est: nec laus vnius in solidum est.

Iamq; alios alij, Nos ipsi eadem illa docemus

Dadala maiorum sancta magisteria.

Vique eadem nobis sese ista perenniter vnda:

Veri eadem semper restituit facies.

Planè autem hi credant demum se scire: sophorum

Calluerint veterum qui bona scita, bene:

Et pia sectati illorum vestigia: veri

Comprehendere animo callida iura suo.

Ergo umbris benè sit maiorum: sit benè & illis:

Qui nos cumq; eadem vera docere student.

Perpoliuntq; sacras diètis melioribus artes:

Nam qui supplerit manca; sit ille Deus.

Quod nunc votum idem; Laurenti chare: tuus quod

Commeritus labor est: premia & ista tibi

Porrigo Laureola aeterna: & quod Dii benè faxint,

Exemplum seclis praeo perpetuis.

I. F. V. M. D.

CON-

CONSILIVM PRIMUM,

IN CATARRHO, PRO
quodam nobili viro.

ETVS sum consultor valetu-
dini viri præstantissimi adhi-
bitus, fateor. Sed quo ætas ab
ipso tēpore, quo scripsi con-
siliū, longius est progressa,
eò maior & corporis temperaturæ, & iudi-
cii mei facta est mutatio. Quid igitur in
consilio meo probandum, vel improban-
dum sit ignoro. Medicus catarrhi causam
præcipuam ad intemperiem epatis refert.
Nō repugno. Sed cur vapores calidi & hu-
midi potiùs illi per ventriculum ab epate
ad cerebrū, quam per venas ad caput de-
ferri videantur, causam non reperio. De
his verò nullam controuersiam moueo.

Nam vtrumque fieri posse consentaneum est. Si tota causarum vis ex subiectis partibus pendet, illorum intemperies mutanda. Si, quod magis existimo, caput infirmum est, illud roborandum. Vera roboratio est temperamenti restitutio. Possit ne restitui nescio. Conatus perpetuò utilis. A cibo sumantur ea, quæ ascensum vaporum remorantur. Est pulvis pepticus Syluii, sunt coriandri præparata semina. Est confectio Diacydonites sine speciebus. Huic potest saccharum rosatum cum bolo armena admisceri. Vacuationes in morbis pectoralibus à catarrho nõ probo. Et mediocri doctrina præditi atq; vsu artis præstantes Medici causas intelligunt. Quid enim faciunt ad coctionem, quid ad vacuationem materiæ in pectore? Quid ad deriuationem, cum magis commoueant? Quid ad capitis & ventriculi robur? Quid ad epatis temperiem corrigendam? Possesse quædam contradici scio. Verum in morbis pectoralibus, tutissimum esse abstinere à medicamentis purgantibus re ipsa comperi. Pillulæ de aloë rosata sunt *κυκλωρεκπιον* medicamentum, roborant & siccant. Manna cum
 syrupo

fyrupo rosarum serofos humores ducit. Aloë, & Sena qui
 loën miscere cum diureticis calidis, in sci- bus cum
 riæ est. Neque lauatur succo feniculi, præ- danda.
 fertim sena infusa, quæ viscidum quiddam
 in se habet, atque ob hoc tormina excitat,
 nisi medicamentis, quæ sunt tenuissimarû
 partium, neque tamen diuretica, corriga-
 tur. Nõ libet de his plura scribere. Si catar-
 rhi causa à ventriculi & epatis intemperie
 dependet, & acidulæ vtrique medentur,
 nõ dubito earum vsum rectû esse. Sed cum
 meo iudicio intemperies capitis præcipuè
 fit morbus à quo symptomata illa proce-
 dunt, ea, si vlllo modo fieri potest, curanda.
 Acidulæ autè quid ad hoc valeant nescio.
 Nocere non posse arbitror. Inseffus ad di-
 uersionem materiæ catarrhi probantur, si
 per hos epatis intemperies calida corrigē-
 da, cur non potius fomenta adhibemus?
 Absynthium præsertim nostrû, frigidum
 existimare, nõ solemus, & cum siccitas ad
 caliditatem faciat, atque rosę etiã admixtę
 siccant. Quàm erit hoc medicamentum
 vtile? Itaq; post inseffus in aqua dulci, oleo
 potius, cui fantali, rosæ & parum etiam ab-
 synthii incoqueretur, cû vino in vase du-

plici, epar inungerem. Olea enim minus siccant. Quod in seffus adiuuāt, eò fit, quia materia catarrhi his in vniuerso corpore cōtemperatur, & à pectore deriuatur. Verùm nisi me omnia fallunt, ad intēperiem capitis præcipuè respiciendum. Adhibēdi igitur capiti foris sacculi ex rosis, santalis, cui admisceatur puluis succini, parum mastycis, macis, & caryophyllorum, atque fiat, vt appellant, cacupha. In ore præsertim nocte, teneat parum de nuce muscata tosta. Mane ad crassos spiritus, qui agitati ad vertiginem faciunt, parum carui assumat. Utatur orbiculis cōfectis cum oleo carui, item anisi, feniculi, sæpè carui odore. suffitū faciat ex styrace. Utatur matutinis frictionibus, lotionibus pedū, in quibus magnum est iuuamentum. Hęc possent ista hyeme fieri. Præcipuè verò recta victus ratio obseruetur, & caput, pedes, atque pectus à frigore muniantur. Non poteram in festinatione scribere plura, nec debebam. Indicationes curatiuas esse collationes morbi & auxilii nemo dubitat. Morbus est intēperies capitis, à qua dependent symptomata. Non inficior aliquid ad eam in-

tempe-

temperiem epatis & ventriculi facere. Itaque ad eam quoque respiciendum. Materia, quæ in pectore & pulmonibus collecta est, tussi, non medicamentis aluum ducentibus, expurganda. Pectus roborandū, tam iis quæ foris adhibentur, tam quæ intus assumuntur, inter quæ bolus armena, in hyeme etiam theriaca cum saccharo rotato primas obtinent.

IOHAN. CRATO
A KRAFTHEIM, &C.

CONSILIVM II.

In catarrho, pro alio quodam nobili viro.

AMPLISSIME vir, simplicissimus medicamentorum vsus rectissimus est; & legimus apud scientiæ nostræ magistrum præclarum: scelus esse vti compositis, cum simplicia satis adiumenti afferre possunt. Itaque quod ad purgationē attinet, etiam nunc rectū videtur, ne à formula illa, quam præscripsi, discedas. Ad mixturam roborantem caput atque ventriculum quod attinet, magis mihi simplex hoc electuarium probatur.

℥ Conser. borrag.

Cortic. citri condit. an. ℥ β.

Conser. rosarum ℥ iij.

Syr. aromatic. rosat. ℥ j. β.

Caryophyl. incisor. ℥ j.

Misc. de hac matutinis horis sumat tua
præstantia ad magnitudinem nucis casta-
neæ. Ad catarrhum autem sedandum ho-
ra decubitus tantundem de sequenti ele-
ctuario accipiat:

℥ Conser. rosar. ℥ j.

Thuris mascul. ℥ ij.

Nucis conditæ tostæ ℥ j.

Syr. aromatic. rosat. ℥ β.

Misc. & f. electuarium.

Si epar roborandum esset, acciperem de
confectione ista duos orbiculos, qui leui-
ter ventrem soluerent:

℥ Sacchar. in aqua cinamom. distillat.

℥ iij

Rhabarb. subtiliter puluer. & electi,

℥ ij.

Extractionis rhabarb. ℥ β.

Misc. & l. a. f. confectio in rotulis.

Lotiones capitis profunt in primis iis, qui
fluxionibus tentantur. Sed in iis quoque
simplici-

simplicitatem amo, & satis esse puto, si lixiuo maiorana atque rosæ rubræ imponantur. Sudare etiam in lecto matutinis horis maximè iuuat, & faciliè prodibit sudor, si tua præstantia aliquid de succo cardui sumpserit. Hæc nunc inter occupationes varias potui monere, vbi plus vacui temporis habuero, meo me officio in cæteris non defuturum polliceor.

IOHAN. CRATO

A KRAFTHEIM, &C.

CONSILIVM III.

In obtusione seu hebetudine oculorum pro quodam Iureconsulto sene.

AFFECTIONEM de qua conqueritur tua excellētia, Græcè ἀμβλυωπία, Latini obtusionem, seu hebetudinem visus appellāt. Ea senibus propter tres causas familiaris est; primo, quia illorum spiritus paucus & crassus: secūdo, quia membranæ oculorum crassiores & densiores: tertio, quod eorum oculi multo vsu defatigati faciliè fluxiones suscipiunt. Cæterum etsi verè de his dicatur Poëtæ illud:

Quod natura negat, reddere nemo potest: tamen diligentia quadam profici potest, ne malū inualeſcat, & obſcuritas ſeu obſcuſatio atque cæcitas inducantur. Vt verò planè ſeniores hebetudine liberentur, ne annitendum quidem eſt. Nam quemadmodum vngues ſenſcentium craſſiores fiunt: ita & membranas denſiores fieri neceſſe eſt. De ſpirituum verò diminutione res eſt manifeſta. In curatione Græci vtuntur miſſione ſanguinis, & primo quidem venam humeralem aperiunt, deinde eam ſecant, quæ in fronte eſt, tertio angulares. ſed in hoc caſu atque hac ætate ſectionem venæ non conſulo. Scarificationes non improbo; imò vtendum iis cenſeo. A purgationibus immodicis, atq; intempeſtiuis planè abſtinentum. Vt alius permaneat fluida, operanda erit, & vtendum victu conuenienti, ſomno moderato, minimeque diurno: vehemētior motus, lectio & ſcriptio poſt cibum vitanda. Item ira, indignationes, curæ pertinaces, balnei frequens uſus, & veneris. His ira obſeruatis, curationis iſte modus eſt tenendus; Primùm vtendum eſt

est purgatione aliqua bis in anno, & præcipue verno tempore, atque sub initium autumnii. Ac medicamentis omnibus hîc præfero dilutum senæ, quod vt Mesues & Serapion testantur, vtramque bilem, & vt Actuarius ait, ac experientia comprobata, pituitam vacuat, cerebrum, omnesque sensus corporis expurgat, & cor, iecur, & lienem roborat, seniumque, vt affirmant, retardat. Et si autem Mesues non nihil ventriculo obesse dicat: tamē & ratio & experientia testantur, senam ventriculū roborare potius, quàm imbecillum reddere, siquidem gustu in illis astringitio atque amaritudo aliqua percipitur, quæ qualitates roborando magis, quàm infirmando ventriculo sunt. Neque enim vllum audiui, qui ex vsu diluti senæ se ex vetriculo laborasse affirmaret. Quod verò pituitosos atque mulieres interdum laboriose soluit, & tormina excitat, illud non medicamento, sed humoribus atque excrementis, quæ sua crassitie intestinorum meatus replent, ascribendū est. Atque hæc ideò cōmemoravi prolixius, quia quosdam esse scio, qui non solūm vsū senæ;

ſed me quoque interdum propter hanc ſententiam, in qua doctiſſimos mecū eſſe ſcio, vituperant. Interdum autem pro ratione & diſpoſitione temporis atque corporis mirobalanos, agaricum, vel rhabbarum addendum cenſeo; atque hac in re Medico nihil præſcribo. Diuerſio recta atque utilis eſt ſcapulis aut partibus ſupremis brachiorum cucurbitulis affixis, licet veteres occipitium nominent. Ac hîc locum habêt cauteria, ſi illorū eſſet uſus. Cæterùm euacuato corpore, & factis diuerſionibus, rectè ea quę naribus infunduntur adhibemus. Atque ad hanc intentionē valebit ſuccus betæ ac maioranæ expreſſus, cum pulueribus melanthii, quam nigellam vocant. Et mirificè quidam commendant uſum eufragiæ, ut videre eſt in Arnolſo, qui ſenem cæcum propemodū uſu vini in quo eufragia fuit macerata, reſtitutum affirmat. Porrò ita quoque eius uſus eſt ad diuerſionem materię, & uſus roborationem: Sumatur eufragia exiccata, & redigatur in cinerem, ſuperinfundaturq; aqua eufragiæ & fiat lixiuū, quo occipitium ſingulis diebus
poſt

post somnum lauetur. Vtile quoque est lauare oculos eiusdem herbae aqua, vt est in collyrio ad literam A descripto. Sed membranis densatis & crassefactis magis prodest collyrium ad literam B. habeoq; de eo certam experientiam. Vt roborentur in crassati spiritus, producit vsus electuarii ad literam C descripti. Accipiet autem singulis diebus mane, eloto prius ore decocto guaiaci atq; eufragiae, ad magnitudinem iuglandis. Interdum eius loco praesertim in hyeme, confectione, quam manus Christi vocant, cum oleo feniculi. Habes vir clarissime meam de conseruatione visus sententiam, quam cum scripserim in summis molestiis, boni consules extemporalitatem.

A. ℞ Aq. Eufragiae,
 è floribus cyani, simul vel seorsim destillatar. ℥j.
 Sacchar. cand. calc. ʒj. Misc.

B. ℞ Eufragiae,
 Rutae,
 Chelidon. maior,
 Verbenae,
 Betonic. an. m. j.

Sem.fenicul.

fileris montan. an. ℥ ℥.

Rad. calam. aromatic. ʒ vj.

Absinthii hortensis m. ℥.

Fl. cyani,

Rosar. an. m. j. ℥.

Thuris,

Aloës,

Myrrhæ an. ʒ ij.

Aq. rosat. ℔ ij.

Vini maluatic.

Aq. rutæ a. ℔ j.

Vrinæ pueri ℔ ℥.

Infundatur omnia per dies quinque, postea lege artis destillantur in vase vitreo, ac destillatum vitro bene cooperto seruetur vsui.

C. ʒ Conser. Eufragiæ ʒ j. ℥.

Carnis myrabol. Embl. cond.

Chebul. an. ʒ ℥.

Macis incif. ʒ j.

Lig. aloës ʒ ℥.

Misc. f. electuarium.

Aliud electuarium ad eandem intentionem, quod in simili casu Iacobus Foroliuensis præscripsit Ioh. Papæ, an. 1400.

ʒ Fe.

℥ Fenicul. ʒ iij.

Sileris montan.

Piperis,

Zinziberis,

Cinnamom.

Pulegii,

Hissopi,

Aneth.

Gran.iuniperi,

Fl. anthos.

Saxifragiæ an. ʒ ij.

Chamædr.

Rad. chelidon.

Cimin.

Apii,

Anisi,

Petrofelin.an. ʒ j.

Puluerisentur omnia, & cum sufficienti
quãtitate mellis vel sacchari f. electuariũ.

Hoc ideò adscripsi, quia autor vetus
est, & mirificè illius vsus à quibusdam præ-
dicatur.

D. Mōtanus, præceptor meus, ad can-
dem intentionem cuidam præstanti viro
hunc syrupum præscripsit:

℥ Succiverbenæ,

24 CONSILIOR. MEDICIN.

Eufragiæ,

Rosar.

Fenicul.

Rutæ,

Chelidon. an. ꝑ iij.

Purificentur secundum artem, & deinde cum saccharo f. syrupus, & aromatisetur musco.

IOHAN. CRATO

A KRAFTHEIM, &c.

CONSILIVM IIII.

In tenebricosa affectione oculorum, amissione odoratus ex catarrho descendente ad nares, & gustus etiam diminutione; pro nobili quodam viro.

SYMP TOMATA quæ recitantur hæc sunt: Tenebricosa affectio, ita ut oculi quasi nebula obduci videantur, Amissio odoratus ex catarrho descendente ad nares, & Gustatus etiam diminutio. Causæ præcatarrhicæ censentur; Decennii labor assiduus, in quo cerebrū curis & multarū atq; variarum rerum curatione est obrutum, plurimæ lectiones & scriptiones: his accessit frequens vsus veneris. Postrema autem

autem causa, quæ affertur, vna satis esse posset ad inducendum morbum, videlicet, cerebri intemperiem, quæ symptomatum causa est. Fuisse verò à prima constitutione cerebrum calidum & siccum, pili crassi, densi, & crispi, sensuum acrimonia, & excrementorum paucitas ostendunt. Nam etiamsi interdum facies in iuuetute intumuit, illud ratione victus, & caliditate cerebri trahente ad se nimiam vaporum copiam factum est. Cum verò immoderata venere, lectionibus, scriptio nibus, & continuis tot annorum occupationibus calor sit exhaustus, excrementorum copia aucta, ita vt pro spiritibus vapores generentur, non mirum si illa spirituum crassities, visum quasi obnubilet. Deinde cum vapores cõsumi nequeant, in materiam catarrhi resolui atq; ad nares & palatum descendere, obstructions facere, atque olfactum adimere, gustatum hebetare nihil mirum. Hæc cum ita sint, & curatio, causæ sublatio perhibeatur, curandi indicationes satis sunt euidentes. Verùm quàm in difficili res sit posita, omnes Medici intelligunt, qui

sciunt nullius partis principis, maximè verò cerebri per se iam affecti, morbum facile posse tolli, præsertim cū processit malum, & diuturnitate sua in prauum quasi habitum degenerauit. Itaque reductio illius quod ab integritate sua hoc modo prolapsum est, nisi æger se valdè prudentem & diligentem ipse præstet planè difficilis videtur. Quam verò in ista vita, neque occupationibus moderari, neque à venere se continere (vt nihil de aëre, & victus ratione quam exactissimam esse, si quid ex medicamentorū vsu sperandum, oporteret, dicam) non sit facile, Nobilissimus Dominus per se intelligit. Itaque vt eam aëris intemperie, quæ cerebrum humiditate excrementitia repleat, & frigiditatem augeat, omnibus modis fugiat, & in victu ab omnibus cibis, qui caput vaporibus replent, sibi caueat, necesse est. Multa ac potius plurima ab his possem monere, sed cum nunquam non presentes Medicos habeat, pauca subiiciã. Primum omnis excessus aëris in calidū, frigidum & humidū vitandus, vel arte corrigendus est. Maximè verò humidus, ad
quam

quam intentionem inprimis suffumigia ex styrace, benzoino, seu asa dulci, & caryophyllis probantur. Vehementer odorata etsi siccent, resoluunt tamen interdum nimium sua caliditate & materiam præcipitant. Succini odor meo iudicio non inconueniens esset, si tamen non sola intemperies cerebri, sed obstructio in meatibus olfactoriis, qui Græcis ἰσχυροειδῆς appellantur, esset, alia curatio adhibenda, de qua deinceps videbimus. Nunc enim de iis quæ cerebri intemperiem aliquo modo corrigât, & cum ad naturalem statum reduci nequeat, maiori prolapsui obstent, agere propositum est. Victus igitur ratio ea esse debet, quæ caput minimè repleat. Nã vt nulli vapores ascendant, cum caput per se, quemadmodum Hippocrates ait, tanquam cucurbita imposita eis trahat & excipiat, atque iis cerebrum imbuat, impossibile est. Vitet igitur fumosa, vt lacticinia, cruda omnia, frequentem usum piscium, maximè cancrorū, olerum, leguminum, fumo maceratorum, in saragine coctorum, ouorum cum butyro, & similibus. Vinum sit maturum, tenue

tamen, & quod non multos vapores sup-
 peditet. A cibo non dormiat, & à cœna
 prius nō, quàm tribus horis exactis cubi-
 tum eat. In nocturno tamen aëre, præfer-
 tim denudato capite non versetur, nec a-
 pertis fenestris dormiat. In usu venereo-
 rum, quantū potest (poterit autē quātum
 volet) sibi temperet, cum fontem horum
 malorum de quibus conqueritur ipse ni-
 miam venerem esse fateatur, & rationes
 atque authoritates hoc demonstrāt. Ra-
 tionum declaratio longior esset futura:
 authoritas Aristotelis sit pro multis; qui
 ex coitu caput refrigerari, & oculos exic-
 cari affirmat. Euacuantur enim spiritus
 qui ad actiones sensuum requiruntur, iis
 exhaustis frigiditas, densitas, & hebetu-
 do cōsequitur. Sed de his non libet plura
 scribere. Meminerit Dominus fugiendo
 potius, quàm pugnando & contendendo
 hoc genus affectionū superari. Cæterum
 cum in coniugio prorsus prohiberi ne-
 queat, cōsulo ne vacuo, nec repleto cor-
 pore ea utatur, atq; ideò vel ante cœnam,
 vel diluculo, ita ut brevis somnus conse-
 quatur, quemadmodum iam antea in eo
 consilio,

consilio, quod olim de sanitate tuenda
 scripsi, à me admonitus est. In quo cū de
 cæterarum sex rerum nō naturaliū com-
 moderatione prolixè ante X X I I I annos
 monuerim, hīc non repetenda existimo.
 Ac nisi nobilissimus Dominus monito-
 rū fuisset interdum oblitus, his superse-
 dere possimus. Cum autem hæc obfusca-
 tio, de qua dominus conqueritur, nō mo-
 dō sit à paucitate spirituum, verū, vt e-
 go iudico, propter vaporum admistorum
 copiam & crassitiem; magna cura adhi-
 hēda, vt iis quæ spirituum copiam & bo-
 nitatem suppeditant, & crassitiem corri-
 gant, vtatur. Ad hāc intentionem nuper
 præscripsi electuarium, cuius vsus erit ef-
 ficacia, si in cibo quoque & potu ea, quæ
 ad spirituum regenerationē & claritatem
 faciunt, adhibita fuerint. Commendan-
 tur autem præcipuè ova sorbilia cum sac-
 charo & cinnamomo. Deinde vinū ma-
 turum, & carniū, quæ minimè sunt excre-
 menticiæ, vsus. Si verò excrementorum
 in corpore collectorum copia obstet, quo-
 minus medicamenta vel alimēta bonum
 sanguinem & spiritus laudabiles produ-

cere possint, non dubium est, quin primo omnium ea sint subducenda. Id verò non aliis medicamentis, quàm quæ tutissimè humores remouent, minimè magnas & graues alterationes faciunt, nec corpus resoluunt, neque humidum natiuū exhauriunt, faciendū. Myrobalanorum cōditorum vsus, præsertim emblicorum & chebulorum scio commendari, & ego Nobilissimum dominū his in ætate, illis hyeme cum paucis zinzibere condito, vti velim, sed vere, hyeme & autūno catapotis istis catarrhus magis tolli & cerebrum roborari posset.

℞ Aloës optimæ, decies succo rosarū imbutæ ℥j. & bis succo fenicul. in quo folia senæ selectissima fuerint macerata. Huic add.

Rhabarb. subtiliter pul. & aqua cinnamomi aspersi ℥ij.

Agaric. rec. trochiscat. ℥j.

Mastich. pulu. ℥ss.

Cum syr. rosato solut. f. massa, de qua reformātur pro ℥j. pillulæ nouem. Sumat autem de iis nouem, horis tribus ante prandium, idque cum non æstus nimis

mius obstat, in mēse semel vel bis. In hyeme verò cum deglutiet, eo die, atque in sequenti se domi continebit, & à refrigeratione pedum diligentissimè sibi cauebit: nihil enim catarrhosis ea nocentius. Aliis medicamētis purgantibus dominū planè uti nolim. Cum verò duo generalia auxilia, & vniuersum corpus alterantia, proposita sint, videlicet, thermæ & guaiaci decoctum: de iis quid sentiam, paucis aperiam. Quod ad thermas attinet, cum non tam per consensum, quàm intemperiem inductā in cerebro symptomata ista, de quibus dominus conqueritur, accedant, non video quomodo prodesse lotionem possint. Caput enim non tam per consensum, quàm primario affectu laborat. Ac licet sit fortasse aliquis consensus, tamen thermæ diuertere tantum vapores impetentes, non intemperiem, nisi per Ducciam, (ita enim vulgo stillicidium seu embrochas, vel aspersiones vocant) corrigere possunt. Tales autem thermas & actu & potentia calidas esse oportet, ut materiā discutere & temperiem corrigendo, robur parti addere

possint. Cumque affectus sit totius capitis, & iam tria sensuum organa, visus, odoratus, & gustatus afficiat: catarrhi etiam omnes toti capiti communes sint, necesse erit vt bregmati, vbi suturæ coeunt, & cranium est rarius, faciliorque penetratio, aqua instilletur. Quod ad caliditatem attinet, in primis commendantur thermæ sulphuræ. Quod ad penetrationem, nitrosæ. Si itaque bene temperatæ ex utraq; minera thermæ essent, possent fortasse prodesse. Et fortasse scribo, quia nihil explorati in tali affectione de vsu thermarum habeo. De guaiaci autem decocto, cum epar sit satis calidum, ventriculus verò propter veneris frequentiore vsu debilior, affirmare ausim, non solum nihil adiumenti allaturum, verum fortasse eam intemperie vniuerso corpori inducturum, quæ quauis affectione alia periculosior sit. Ac sæpè credulitas ne agrorum magis, an temeraria stoliditas atque audacia Medicorum accusanda sit cogito, dum omnes morbos potionibus istis extirpari posse arbitrantur. Sed de his nihil attinet scribere. Illud tantum affirmo, nisi

mo, nisi eiusmodi affectiones à morbo gallico deueniant, non modo nihil decoctum vel ligni vel sarsæ prodesse, verû ea incommoda valetudinis interdum afferre, quæ ad extremum spiritum vsque graua sunt. Existimo autem rectè Nobilissimum Dominum, nisi consuetudo aliud suadeat, vsurum lotionibus capitis arte præparatis. Nam hæ plus caput iuuant, & minori periculo adhibentur, quàm thermæ. Sunt quidam in ea sententia, lotionibus frequentibus caput debilitari. Ea vna est, de firmo capite, & non assueto ad lotiones, de infirmo autem & sordes expurgare consueto, minimè verû. Lauandum verò est æstiuus temporibus mane, nisi sit humidior & frigidior aura. Hybernis ante cœnâ, ita vt se deinceps domi cõtineat, & si nõ bis saltem semel in septimana, eodemque die pedes quoque abluendi, & bene, sed minimè fortiter atque calide, verum leuibus linteolis caput extergendum. Lixiuium sit temperatû, nec valde acre, in quo maiorana, & nonnihil rosarû decoquantur. Sapo parû à simplice differre debet, atq; hoc modo præparâdus.

℞ Saponis in aq. rosar. ad solem dissolut. ℥j.

Ireos puluerisat. ℥j. ℞.

Santal. citrini ℥℞.

Garyophyllo. ℥j.

Macis ℥j.

Misc. f. Glob. hybernis diebus aliquot grana moschi addi possunt.

Scio de lotionib. capitis varias esse disputationes, sicut de prandio & cœna inter Medicos, sed omnia referenda & moderanda sunt ad tolerantiam, vel consuetudinem eorum, de quibus agitur, nec generaliter de his pronuntiandum. Guaiaco plurima possent substitui, quæ magis ad siccandum catarrhum, & roborandû caput, faciunt, quàm potiones istæ, licet iis interdum aliqui, nō tam propter earum usum, quàm ob multorum dierum in vitu continentiam, iuventur. Sed dum quid electuarium, cuius descriptionem nuper mihi prodesse videatur intelligâ, alia remedia non præscribam. Tantû hoc monco, vt nonnunquâ ad quantitatem auellanæ, cùm catarrhus nimis molestus est, nec cælum calet, hora decubitus, de sequenti

sequenti electuario deglutiat.

℥ Conser. rosarum ʒvj.

Thuris albiss. ℥ij.

Sy. aromatic. rosat. ℥j.

Nucis conditæ ℥ß. Misc.

Nucis etiam muscatæ obuolutæ pane & tostæ in cineribus, & in exiguas quasi testulas sectæ particulam in ore detineat.

Quod ad symptomatum curationem attinget, etsi sublata causa per se aboleantur & cessent, tamen cum neque intempéries cerebri planè tolli, neq; catarrhus omninò adimi huic corpori possit, & fortasse etiã instrumèta olfactus ita sint affecta, ut ad suam integritatem redire nequeât, & nihil, licet parvũ, & cuius iactura non magna videatur, negligendum. Potuit igitur naribus immitti butyrum recens cum aqua maioranæ dissolutum, & deinceps suffumigium fieri ex decocto nigellæ in vino tenui subacido. Ruta etiã contusa & aceto imbuta naribus sæpe adhibenda. Possem alia præscribere remedia, si de modo læsionis mihi constaret. Hoc quidem satis certus sum, ex anteriorum cerebri vetriculorum læsione, olfactum

adimi, sed an hæc sit intemperies sola, an verò materia, & ea meatus colatories obstruens nequeo statuere. Si est obstructio (vt arbitror) opera danda sic propter eam spiritus animalis, qui in ventriculis cerebri continetur, aliquid detrimenti accipiat, & intemperies cerebri augeatur. Itaque ad obstructionem præcipuè remedia præscripta sunt directa: prius tamen præmissis iis, quibus corpus atque caput expurgatur. Quod vsum pillularum præscriptarũ præstare posse confido. Ad gustatum nihil conuenientius, quàm si ante cœnam raphanum sale conditum masti- cet, & substantiam ipsam exhausto succo abiciat, deinceps os vino eluat. Hęc potui nunc colligere & monere, quibus si nõ voluntati meæ, vel vestræ fidei tamen est satisfactum. Vt autẽ à præpotenti DEO, autore sanitatis atq; salutis nostræ fortunetur benignè, toto pectore precor. Scriptum anno 1574.

IOHAN. CRATO

A. KRAFTHEIM, &c.

CON-

CONSILIVM V.

In debilitate oculorum, & auditus grauitate, pro quodam illustri viro.

SENSVM videndi in senibus minui familiare symptoma est, vel à spiritibus diminutis, vel in instrumento, id est, membranis oculorum affectis, proueniens. Vtrumque in senectæ ætate accidere non mirū. Spiritibus nihil magis quàm conueniens & recta victus ratio auxiliatur. Illud autem vinum maximè commendatur, in quod feruēte musto flores eufragiæ coniecti sint. Multi in puluerū quorundam & electuariorum vsu spem ponunt; qua tamen sæpè frustrantur. Commēdatur electuarium Papæ Innocentis, quod ego quoque prodesse comperi. Sed Illustri Domino hac ætate suadere nolim, cum valdè exiccet. Malim vti hoc puluere: ℥ Fl. violar. siccarū, puluerisentur folia, & ad partem vnā huius pulueris addatur pars dimidia florum eupragiæ, vna foliorum betonicæ, sacchari ad pondus omnium. Hic puluis cum butyro misceatur, & capiat ante cibum. Non mo-

dò capiti proderit, verùm etiam aluum humectabit. Nam qui non prorsus astricta sunt aluo; hos solus puluis violarũ soluit. Si in membranis appareret vitium, vtilissimum esset feniculi cannam decisam supra radicem, implere pulueribus sacchari candidi, atque succum colligere, eumque cum molli linteolo vel spõgia oculis adhibere. Oui quoq; album recens assatum, saccharo candido impletũ, cum dissoluatur in liquorem, plurimum prodest. De lacrymis illustris Dominus non est questus. Multum autem confert succus grani parnassii ex herba, quã *Heidenkorn* appellãt, viridi expressus. Item aqua tormentillę in vitro probè destillata. Possẽm plura recitare remedia, sed hæc pauca, si quid à medicina est adiuuẽti, haud dubiè aliquid præstare possunt. Ad auditus grauitatem commendatur in primis balsamum purum orientale, si intincta bõbace auribus imponatur. Ego aquam cardui rectè destillatam balsamo præfero. Ad Melancholicos fumos corrigendos haud dubiè ea proderunt, quæ prius præscripsi: inprimis verò emplastrum.

Huius

Huius cōtinuo vsu duos laborantes melancholia hypochondriaca hoc anno adiutos cōperi. Radicis Mechoacan vsum non improbo: minus tamen frequentem esse velim: cū certū sit ex vsu frequentiori aluum plurimum sicari. In potu etiam atque etiam ventriculi habenda est ratio. Non dubito quin hordeacea magis placeat: sed capiti profectō minus proderit. Ego Ortrancensem, quam habet elector, omnib. aliis, & præsertim iis, quas tu numeras, Torgēsi, Friburgēsi, Tschepposi præfero. Triticeam, quæ non sit planè tenuis, nec multū habeat lupuli, præsertim crudi, longè salubriorem, quàm hordeaceam statuo. Hæc nunc monere potui, si certiora ad me perscribentur; Illustri Domino, quo ad vixero, non defuturus sum. Anno 1580.

IOHAN. CRATO

A. KRAATHEIM, &c.

CONSILIVM VI.

Ad gingivas tabescentes, pro quodam nobili viro.

GINGIVARVM carnes discedere, & dentes iis denudari, vir præstās conqueritur. Re benè cōsiderata hoc statuo, gingiuarum carnem discedere, neq; renasci; vel quod in osse dentium aliqua est intemperies, quæ carnē agglutinari non sinat: vel in ipsa gingiuarum carne, propter affluxum materiæ acris, & gignendę carnis non satis conuenientis. Huic malo si arte medendū, totius corporis, & præsertim capitis intemperies vitanda, & recta victus ratione, sine qua omnis labor, siue intēperies in toto, siue in parte corrigēda sit, inutilis & superuacaneus, vtendum. De victus ratione eum monere, qui hanc non possit tenere, quid attinet? Illud moneo vt simplicissimo victu vtatur, & ea quæ in dētibus & in gingiuis intemperie relinquūt, vt acida, salsa, raphanum, dulcia etiam & lacticinia remoueat. Interdum & corpus expurgandum catapotis mastichinis, vel iis, quę de succino appellamus, de his sumatur ad drachmam vnam. Cæterum quod ad dentes attinet, si in ipsis ossibus putredo est, vix vlla res melior est, quàm oleum vitrioli: si ossa sunt

sunt valida & robusta (vt esse arbitror) caput lotionibus ex rorismarini herbe cinere lixiuio facto, aut herba in lixiuio cocta, sæpè ante cœnam, nec aërem nocturnum subeat, lauabit. Crepuscula, vt fluxionibus istis valdè noxia, vitabit. Dentès sæpè abluantur decocto ligni guaiaci, & maximè sumpto cibo. Item decocto corticum alborum quercus, corticum berberis, vel solarũ plantaginis. Inprimis verò proderit (nisi senili ariditate carodentium decedat, quod quidem in præstantissimo viro nõ verendum) si ex puluere testarũ oui in cineres crematarum carnem gingiuarum fricet, & vel decocto rubi aut rorismarini abluat, & isto electuario quotidie inungat.

℞ Puluer. ireos,

Rad. fragor.

Rorismarin. an. ʒj.

Sanguinis dracon. ʒj. ʒ.

Garyophyll.

Corallor. rubeor. an. ʒʒ.

Mastich. ʒj.

Rosar. rubrat.

Alumin. vsti an. ʒʒ.

42 CONSILIOR. MEDICIN.

Ista puluerifentur, & aspergantur aqua rosarum, deinde oxymellite scillitico ad iustam spissitudinem redigantur. Si loco oxymellitis sumatur succus rubi, vel berberis, & deinceps aqua, quæ à vite destillat, abluatur, cõuenientissimum erit: decoctum etiam foliorũ pruni, si reliqua defint, conducit. Sequitur descriptio pillularum de succino, quarum superius mentio facta est.

℥ Succin.

Mastich. an. ʒ β.

Aloës ʒ x.

Agaric. ʒ iij.

Aristoloch. veræ ʒ j.

Misc. & cum syr. de betonica f. massa.

IOHAN. CRATO

A KRAFTHEIM, &c.

CONSILIVM VII.

In asthma.

S LEGI tuas literas, Excellētissime Domine Doctor, sed cum ad bellũ Vngaricum iam accingar, secuturus serenissimum principem meum, & alia permul-
tane-

ta negotia ac impedimenta, me totum occupant, aded vt nihil otii quietisq; reliquum sit, iis respondere non possum, nec de morbo Magnifici Domini meam explicare sententiam, verum ne omnino vacuis manibus redeat ad vos tabellarius, hasce infra scriptas receptas mittere volui, quæ si domino Doctori, qui curam suam magnificentiam agit, probabuntur, iis secure vti magnificus Dominus poterit.

℞ Pillular. de agarico Mef. ʒ ʒ.

Sulphur. triti ʒ ʒ.

Gummi ammoniac. el. ʒ j.

Cum aq. tussilag. f. pillulæ n. noue, & deuorentur mane horis quinque ante cibum, & die sequenti fiant hæc, quæ sequuntur.

℞ Gallum antiquum, trium aut quatuor annorum, & cum virgis flagelletur, & irriteretur, sed tamen leuiter, ne occidatur, & dein decoletur, & immadefactus deplumetur, demum à visceribus mundatus infarciatur, prius vino ablutus, infra scriptis medicamentis.

℞ Sem. carthami ʒ j.

anisi,

anethi a. ʒ ij.

Rad. enulæ,

liquirit. a. ʒ vj.

polypodii ʒ x.

Passular. ʒ vj.

Ficiam ping. n. vj.

Tussilag.

Marrubii,

hyssopi an. ʒ. iij.

Tartari alb. ʒ iij. ʒ.

Agaric. cand. ʒ j. ʒ.

Cōtundantur omnia hæc crassiusculè, & in ventrem ipsius galli intromittantur, & suatur locus ne exire possint, & deinde coquatur gallus in libris quadraginta aquæ, quousque caro ab ossibus separetur, & deinde facta galli forti expressione, caro eius & ossa proiiciantur, & decoctum per linteolum coletur, & aëri exponatur, permittaturque ad aërem quousque faciat residentiam, & deinde quod clarum est per se asseruetur.

℥ prædicti iuris clari ʒ vj.

oxymell. scillitic. ʒ ʒ.

pulmon. vulpis subtiliter trisi ʒ ʒ.

Misc. f. haustus, sumendus mane calidus,
horis

horis quinque; ante cibū, & ita sumat hunc potum octo diebus continuis. Dum sumit Magnus dominus hunc potum, fiat quotidie vesperi horis duabus ante cœnam clyster infra scriptus.

℞ Juris galli præscripti turbidi ℥j.

Hieræ simpl. Gal. ʒvj.

Agaric. præparat. ʒij.

Ol. anethini ʒij.

Vitell. oui n.j.

Salis ʒj.

Sacch. rubri ʒj. Misc. f. clyster.

His factis si morbus adhuc perseverabit, sumat alternis diebus hoc alterum medicamentum, quod

℞ sulphur. viui in aq. tussilag. infus. prius, & in tenuiss. pulu. triti ℥j.

Terebinthin. lotæ in aq. tussilag.

Mellis despumat. an. ʒβ.

Misc. & f. bolus, & sumatur, ut prædictum est. Plura quàm hæc scribere non licuit ob temporis penuriam. Vale.

IOHAN. NEFIUS, AVGVSTI

ELECTORIS MEDICVS, &c.

CONSILIVM VIII.

*In affectu ventriculi pro quadam
illustri persona.*

Germani-
co idioma-
te scriptū,
ac in ther-
mas Lande-
censes mis-
sum, anno
1579. m. Iu-
lio.

ILLVSTRISIME Princeps, Domine
clementissime, mitto consilium, quod
à me postulavit celsitudo vestra, ac si ple-
nius de valetudine ipsius intellexero, da-
bo operam ut intelligat celsitudo vestra,
non minus fideliter me ipsi, quam Cæsa-
reæ Maieſtati cupere in hoc & in aliis,
quantum in me quidem fuerit, libentissi-
mè gratificari. Præcipuum malum, ut a-
nimaduerto, est, pituita in ventriculo ge-
nerata, à qua vomitus irritatur, & erudi-
tas. Quamvis autem ad id prodest vomi-
tus, quod eo ipso pituita, quæ calorem na-
turalem exinguit, & ventriculum afficit,
eiicitur, est tamè motus præter naturam,
& satius esset abesse. Id curari à Medico
aliter non potest, nisi ut det operam, ne
pituita eiusmodi in corpore colligatur.
Fiet autem dupliciter. Primum, si calor
naturalis roboretur, secundò, si omnia vi-
tentur, è quibus pituita facile generatur.
Ita duæ indicationes totius curationis
funda-

fundamentū sunt. Ac de primo quidem ita sentio, fieri vix posse, vt calor naturalis ex toto reducatur, qui hoc toto tempore erratis etiam in victu multiplicibus tantoperè debilitatus est. Opera autem danda, vt reliquæ conseruentur caloris, eiusque humidum, iis modis non subtrahatur, quibus lasciuia adolescentia solet. Nam absumpto hoc humido naturæ, augetur superfluitas præter naturam, & in vniuersum abolet calorem, inde nõ modo morbi, sed ipsa etiam mors necessariò sequitur. Fateor autē thermas roborando calori vtilis esse, sed in vsu earum dupliciter peccatur. Primū, quod hæ aquæ stomachum affligunt. Deinde quod raro ea obseruentur in cibo, potu, somno, quæ obseruare maximè fuerat necessarium. Ideò Medicus vnguentis & oleis bene muniat ventriculum, quoties lauandum est, præterea omnis intemperãtia cauenda est in victu omni, ne vel copia, vel varietate peccetur. Remouenda cruda, & nimium humida, pisces, potus à cibo, maximè verò à cœna, item somnus à meridie, nisi natura ei admodum assueuerit,

vt possit sine offensione in sella sedēs paululum obdormire. Si secus fit, neq; thermæ, neq; medicamenta efficaciam suam possunt ostendere. Ad roborationem autem caloris naturalis duo remedia nunc Celsitudini vestræ præscribam, puluerem & electuarium, quæ sumat mane.

℞ Sacchar. albiss. ℥. j.

ambrae gryf. opt. ʒ. j.

succini albi ʒ. j.

Misc. f. puluis.

Sumat in ovo sorbili quantum exiguo cochleari aromatico excipi potest. Electuarium est eiusmodi.

℞ Conser. rosar. si haberi possunt,

Damasc. ℥. j.

Syr. aromatic. rosar. ʒ. ʒ.

Garyophyll. incis. ʒ. iij.

Ambrae gryf. opt. ʒ. ʒ.

Misc. & f. electuarium.

Vtatur Celsitudo eius mane magnitudine iuglandis, & vngar ventriculū vnguento sequenti, & imponatur pannus sexies complicatus attritus iam aliquatenus & mollis, & tota die ac nocte ita obseruet. Quantum prosint hæc remedia ad ventriculi

triculi & caloris robur paulò post re ipsa
intelliget celsitudo vestra:

℞ Ol. nostri stomachal. ℥ iij.

nucis conditæ ʒ j.

Mastich. pulu. ʒ ij.

Ladani purifs. ʒ j.

Ceræ parum.

Misc. f. linimentum.

Sed continuatione opus est, & vitanda omnia fortia calida destillata, aquæ vitæ & similia, quæ videntur quidem prodesse, sed vitam abbreviât, cum multum superent gradum nativi caloris, auxilia verò in mediocritate posita esse debeant. Altera intentio seu scopus est, vt pituita aut vitetur, aut maturè educatur: ortus pituitæ in eo consistit, vt victus ratio sit conueniens, quæ cum Medicum præsentē habeat celsitudo vestra, præscribi nõ debet. Vnũ hoc monebo, vt semper facio. Qui bonam victus rationem tenere nequeunt, iis optimam medicinam præscribere superuacaneum est. Diæta autem tota sit directa ad cruditates vitandas. Quod ad euacuationem attinet, etsi sola cocta expurgari debet, quod in hoc corpore spe-

rari vix potest, habet tamen hic aphorismus multas exceptiones. Neque ego vilo modo electiuè purgantium vsus suadeo, sed malo simplicissima vsurpari, vt sunt aloë rosata, mastichinæ pillulæ, & similia ante cœnam. Quia autem celsitudini vestræ nullum vnquã medicamentum purgans præscripsi, neque in hoc naturã eius probè cognitã habeo, ne nunc quidem aliquod præponere audeo, nisi prius cum Medico, cui natura eius cognita est rectius, certius explorauero & cõsultauero. Nam ne leuia quidem medicamenta in affecto & languëte stomacho, maximè verò in iam senescentibus carent periculo. Aloë rosata cùm tanta copia pituitosi humoris abūdet, perinde vt & pillulæ Mastichinæ tutò adhiberi possunt. De arenulis, aut renum calculo aliquid signi est in promptu, in primis ex vomitu, & dolore laterum, sed certi nihil statui potest. Vrina enim ad me missa iam corrupta fuerat, & linteola in vtrumque vitrum inciderāt, tota autem cruda fuit, propterea si meum consilium de arena & calculo expetitur peculiariter, copiosius
de

de quibusdam edoceri velim. Nā tantum
facit recte Medicus in legitima curatio-
ne morbi, quantum intelligit. Quod si
temere agit, quicquid fit, casu euenit, quē
nisi Deus gubernat, incommoda graua
consequi necesse est. Propterea princi-
pes, & in quorum incolumitate multum
positum est rebus publicis, sibi accuratē
cauendum sciāt ab imperitis, audacibus,
& arrogantibus thraasonibus, qui sua im-
modicē prædicant. Omnipotens DEVS
vestram celsitudinem ad salutem totius
prouinciæ, cui multū sua sapientia & au-
toritate hæctenus profuit, quā diutissi-
mē saluā & incolumem conseruet, & hoc
meum consilium fortunet.

IOHAN. CRATO

A KRAFTHEIM, &c.

CONSILIVM IX.

In eodem affectu, pro eadem personā.

NIHI aliud possum de hoc affectu
scribere, quā quod antea scripsi,
neque eloquentia aut verbis, sed reme-
diis sanantur morbi tempestiuē adhibi-

Germanicū
scriptum,
anno 1580,
3. Maii.

tis. Ea autem rectius à seipso petet, quàm
 ab vlllo Medico celsitudo vestra, si videli-
 cet rectam victus rationem, quæ secun-
 dum Hippocratem, tutissima medicina
 est, sibi imperauerit. Itaque si sanitatem
 desiderat, se consulat, & solus edat, absq;
 apparatu aulico, contentus sit Illustrissi-
 mus Princeps duobus ferculis elixo & as-
 so, aliquandiu vitet cereuisiam omnē, &
 vino Rhenano bono in mensa vtatur: pro
 intinctu vtatur pane madefacto in vino
 maluatico, vitet cruda & iuscula, vel non
 nisi ad quatuor vel quinq; cochlearia. In
 primo cochleari sumat quindecim gra-
 na piperis. Vesperi celsitudo vestra vix
 tertiam partem prandii sumat, nec à cœ-
 na bibat, maximè ante somnum. Post ci-
 bum hoc puluere peptico vtatur: vespere
 autem de electuario sequenti quanti-
 tate castanæ:

℥ Panis albi tosti ℥ iiij.

Coriand. præp. ℥ j.

Corall. rub. præp. ℥ j.

Rasinæ eboris pulu. ℥ ß.

Cinnamom. interior. ℥ ij.

Mastich. ℥ j.

Sacchar.

Sacchar. ℥ viij. Misc. f. puluis.

℥ Confer. rosar. ℥ j.

Thuris albiss. ℥ iij.

Syr. aromat. rosar. ℥ ij.

Nucis conditæ ℥ j.

Ambræ gryf. gr. iij.

Misc. & f. electuarium.

Si vomitus ingruat, intinge linteolum in aquam infrà scriptam, & accipe crustam panis, quæ ita præparetur: Sume massam filigineam, è qua panis possit fieri, adiiice manipulos duos baccarum lauri contusarum, & manipulum vnum summitatum absinthii: coquatur in furno, vt in grandiores taleas possit diuidi. Vnam torre ad carbones, & impone linteolo, quod aqua ista humectetur;

℥ Spiritus vini ℔ s. in quo macerentur:

Galang.

Calam. aromatic. incis. a. ℥ iij.

Garyophyll. ℥ j. Detur vitro.

Quamprimum autem ea affectio ventriculi sese commouet, plātæ calidis pannis foueantur, & fricentur deorsum. Præter hæc ad p̄seruationē vtatur hoc electuario.

℞ Confer. rosar. ℥j. β.
 Rasuræ eboris ℥j.
 Syr. aromatic. rosar. ℥β.
 Extract. galangæ ℥β.
 ligni aloës ℥j.
 Garyophyll. incif. ℥ij.

Misc. cum syr. de cortic. citri, & f.
 electuarium.

Deinde & morsulos sequentes accipiat
 diebus alternis.

℞ Spec. imperial. ℥ij.

Diatrion piper.

Cardamom. a. ℥j.

Sacch. in aq. cinnamom. dissol. ℥ix.

Extract. ligni aloës ℥β.

Ambra gr. iij.

Ol. cinnamom. gutt. ij.

Add. parum sacch. rosar. & f. conf. in
 morsulis.

Ad purgationes per elefcoph , turbith ,
 & agaricum, vel pillulas cochias, siue ex-
 tracta sint, siue non, suadere & consenti-
 re non possum : imò potius dissuadeo,
 sicut & aquas destillatas omnes , etiam
 cinnamomi : & si celsitudo vestra purga-
 tione indiget , sumat drachmam semis,
 vel

vel drachmam vnam integram aloës ro-
fatae cum succo subiecto quadrante horæ
ante cœnam:

℥ Aloës rofat. ʒ. j. Misc. & f. pillulæ
mediocres.

℥ Syr. è succo cardui ꝑ ꝑ. Extract. ca-
lam. aromatic. ꝑ ꝑ. Misc.

Hæc habita consultatione cum Medicis,
& bene consideratis consiliis præscriptis
bono & simplici studio gratificandi vestrae
celsitudini subiicere volui. Quibus si ob-
temperauerit, non dubito quin fauente
diuina gratia multum præsidii sit inde
consecutura. quod vt fiat, serio & opto &
precor.

IOHAN. CRATO

A KRAFTHEIM, &c.

CONSILIVM X.

In dolore oris ventriculi.

S Nō mihi hoc sumo, clarissimi & præ-
stātissimi domini Doctores, vt vos in
arte Medica eximiè versatos, & exerci-
tatos docere velim, cū vestra doctrina,
& in facienda medicina experiētia, mihi

satis sit comperta. Quapropter non fuisset opus, ut meam operam implorare debuissetis, sed cum sciam nos communibus nostræ artis vinculis adeò iunctos, ut non deceat præstantiis vestris aliquid denegare, vel maximè ob prudentissimi Domini consulis vestri instantem imbecillitatem, quem reipublicæ vestræ caput esse, ac patronum scribitis, aperiam vobis breuiter, quæ mihi in hoc casu agenda videntur, tametsi non reiiciam ea, quæ à prudentiis vestris doctè ac bene sunt acta. Casus prudentissimi Domini consulis, quantum ex literis vestris colligere possum, Dolor est oris ventriculi, ventriculum etiam ipsum vna infestans. Eius verò causam cruditatem, partim ex mala concoctione, partim ex intemperie frigida contractam esse autumo, cum aliqua etiam obstructione venarum paruarum, quas Mesaraicas scholæ vocare consueuerunt. Atque utinam non defluerent etiam à capite destillationes in subiectum stomachum, ventriculumque, quæ à calore naturali penitus, & ab integro non consumptæ in flatus vertuntur, sed quæcumque tandem
 sit

fit causa, mihi dolor ille flatuosus esse apparet, idque ex illo argumento, quod sapius, ut literæ vestræ testantur, abit & redit, & maximè cum noctu post primum somnum inuadat. Nam si ab humoribus crassis principaliter dependeret, duraret diutius. Prælagium etiam bonum esse non potest, propter consensum membrorum principalium, stomacho per neruos & arterias consentientium, ut nouerunt prudentiæ vestræ. Itaque omni diligentia laborandum est, ut dolor cum primùm sedetur, cum ex maximè resoluentibus facultatem vitale dolor sit & factor, ut scribit Auicenna, & alii medici. Curatio uero huius morbi duplici intentione perficitur: Prima est, ut principaliter cura dirigatur ad occasiones & paroxysmos releuandos. Secunda, ut lenito dolore, & uirtute roborata, ad causas procatarticas, & etiam propinquiores tollendas curatio instituat. Quod ad primam intentionem attinet, alius clystere, flatu resolvente, statim est tentanda, quo facto, vomitus prouocandus erit, & maximè si vomere æger facile poterit, sin minus per os cata-

potia de hiera simplici, aut pillulæ alephanginæ dictæ, sunt exhibenda, vt venter apertus sit. Quo aperto exhibere soleo duo aut tria cochlearia sequentis decocti, & maximè illis, qui ventriculo frigido præditi sunt.

℥ Zedoar. el.

Galangæ opt. an. ʒij.

Baccar. lauri ʒj.

Incidantur, & parum contundantur, & coquantur in ℥j. vini Rhenani albi limpidi ad consumptionem tertiæ partis, de colatura exhibeo pro vna vice duo aut tria cochlearia, vt dictū est, singulis duabus aut tribus horis, & sæpenumero ægris in hoc casu p̄fuit. Si verò æger valde calidi est epatis, addo aliquid aquæ cicliorii. Ab extra facere soleo fomenta ex herbis & seminibus flatu carminantibus, & ventriculum roborantibus, quæ spongia noua, vel vesica bouina, aut sacculi vice calida ventriculo, atque etiam stomacho applicare cōsueui, quib. ademptis ipsum stomachum, cum ipso vētriculo, oleis & vnguentis flatu resoluentibus foueo. Nam externa remedia, quæ topica vocari solent,

lent, in hoc casu minimè sunt negligēda, quoniam non parum inde auxilii sæpius senserunt ægrotantes. Quod si nec talibus remediis sedari dolor potuit, & aluus ægrorum clausa fuit, exhibui talē bolum.

℞ Elect. de dactylis ꝓ iij. ℞.

Philon. Roman. ꝓ ij.

Misc. & est vna dosis.

Sedat enim dolorem somnū prouocando, & succos malos in ventriculo cōtentos, dolorem illum mouentes, secum educit, vt sæpius sum expertus, etiam cum commodo ægrorū, & fuit olim secretum medicamentum Ludouici de Leonibus, præceptoris mei colendissimi Bononiæ. Si verò vna cum dolore aluus respondet ægroto, & dolor nihilominus intolerabilis angit ægrotum, sequenti potione non sine fructu vsus sum.

℞ Decocti superioris ex Zedoaria

& galang. facti ꝓ ij. ℞. vel ꝓ iij.

Philon. Roman. ꝓ ℞.

Misc. dissoluēdo, & propinetur ægro calide. Videbitis clarissimi domini Doctores, Dei auxilio, ægrū melius habiturum,

nec est quod vereamini frigiditatem opii & aliorum ingredientium. Nam emendatur caliditate aromatum. Ad intra exhibeo cōfectionem ex speciebus aromatici rosati Gabrielis, & Dianisi equali pondere factam. Nec displicēt cōfectiones diatrion pipereō, diagalanga, & zinziber conditum, quas exhibuerunt præstantiæ vestræ. Nam & illæ ad rem faciunt. Cera ta etiam ventriculo, atque ad eò eius ori appono, quæ ex emplastro de baccis lauri cōficiuntur, atque ita in curatione pergo, donec sedatus dolor fuerit. Aquam etiam ex cinnamomo nostro factam quandoq; propino. Mitigato dolore ad causas morbi transeo, quæcunque sit illa. Humores si sunt in ventriculo collecti, oxymellite simplici, & melle rosato concoquo, quandoque aliquid addo serapii de absinthio, cum paucis aquis stillaticis huic instituto congruentibus. Nec vtor syrupis multum aperientibus, cum morbi causa in ventriculo sit congesta. Si verò destillationes morbo materiam præbere videntur, addo illa, quæ destillationem in cerebro digerunt & concoquunt. Succis
ita

ita concoctis catapotia de hiera simplici, siue de aloë & mastiche offero, aut confectiōe diaphœniconis, cūm eius operatio sententia Medicorum iecur nō transcendat. A fortioribus medicamentis semper abstineo, ne à remotioribus corporis partibus succi in vētriculum deriuentur. Ad intra confectiōes offero stomachicas, præterea & electuaria, & pulueres ventositates carminantes. Fomentis siccis & madidis ad ventriculum & os eius, perpetuo vtor. Cerota præterea cōuenientia adhibeo. Aluū indies nunc pessulis, nunc catapotis præscriptis resero. Victus etiā rationem conuenientem instituo & præscribo. Et plus vini in hoc morbi genere concedo, quàm cereuisiæ, cum ventriculum in frigidet magis, & flatus moueat generetq; . Hæc sunt præstantissimi domini Doctores, quæ in curando hoc affectu ægrotantibus exhibere soleo, &, Dei ope, multos ex hoc malo liberaui, quæ tamē omnia iudicio vestro submitto emendāda. Plura potuissem addere, nisi sciuissem prudētias vestras in arte Medica non vulgariter exercitatas & instructas, quæ

omnia illa in melius disponere possunt, pro mea tamen tenuitate non dubito, si illa prudentiæ vestrę domino Consuli, de Republica & vobis omnibus bene merito, ea ratione obtulerint, & maxime si per imbecillitatem fieri poterit, fore vt Deo clementer adiuuante melius sit habiturus. Quod concedat vobis omnibus summus ille Medicus dominus noster IESVS CHRISTVS, ad sui nominis gloriam, & ad recuperandam sanitatem optimi domini Consulis ægrotantis, Amen. Rescribe quæso quę fructum ex illis medicamentis dominus Consul consecutus sit. Et si illa nõ conferant, de thermarum vsu cogitare poterimus. Salutem opto omnibus vobis cum famuliis vestris. Ocyssime ex arce Dresdensi Calen. April. anno Domini 1567.

IOHAN. NEFIVS, DVCI S

SAXONIAE MEDICVS.

CONSILIVM XI.

In ventriculi dolore, cum vomitu.

S Prolixiores tuas literas, elegãtia veterum atque humanitate referras, clarif.

clarissime domine Doctor, accepi, ex quibus intellexi Nobilem dominum variis morbis ac symptomatibus laborare, quæ certè multis ac præclaris remediis à te exhibitis sanari non potuerunt. Itaque prudentiam tuam ægrotum tuum monuisse, ut & meum exploraret auxiliū. Sed, mihi doctissime domine Doctor, quid me absentem facere posse putabis, cum tanto labore ac diligentia tu præsens, ut scribis, parum proficere potueris? Quapropter etsi decreueram apud me tabellarium illum tuum absque meo responso potius ad te remittere, quàm audire ab ægrotis & adstantibus meum consilium illi minime profuisse, tamen ut utrique vestrum gratificer, aperiam, quæ in retinendo vomitu ægrotis meis exhibuerim, iis, si placeat, tu etiam uti poteris. Dolorem illum ventriculi, vna cum vomitu, à mala quadam intemperie cum materia, ut vocant, dependere, mihi dubium non est. Quæ verò sit materia, quive succi, qui ventriculum affligunt, scire nequeo, cum de iis in literis tuis nulla facta mentio sit. Tu igitur pro tua industria obseruabis succe-

rum illorum crasin ad qualitatem, vt illos quandoque concoquere valeas. Et si timueris reiectionē medicamentorū per vomitum, vt factum est antea, cucurbitulam vnam atque alteram fundo ventriculi sine ferro applicabis. Ipsū etiam ventriculo sequens emplastrum admouebis:

℥ Ol. mastichin.

de citoniis an. ℥ β.

Crustræ panis assati, & in aceto forti per duas horas infusi ℥ ij.

Spodii,

Mastich.

Menthæ,

Corall. rubeor.

Santal. albi & rubri an. ℥ j.

Farinæ hordei q. s. ad subigendum & f. emplastrum. Ligaturas etiam dolorē inferentes brachiis ac pedibus applicabis. Quod si nec illis remediis vomitus coherceri poterit, cōsulo vt æger pedes suos in aquam frigidam subito ponat. Ad intra cum cibariis suis subsequentem puluerem offerendum censeo, qui talis est.

℥ Cortic. citri,

Lign. aloës,

Sem.

Sem. coriand. præp.

portulac.

Santal. flauī,

Mastich. a. ʒij.

Redigātur in puluerem, & misceātur.

Quod si nec ille puluis proderit, exhibe-

bis sequentem puluisculum, qui:

℥ Pul. ligni aloës ʒij.

Reseruetur vsui.

Et iterum:

℥ Syr. acetosif. citri ʒj. ʒ.

De quo sumat æger ligulam vnā, cui ad-
des pulueris ligni aloës parum, & ægroto
propinabis. Ego enim puluisculum illum
in tali casu non sine fructu exhibitum
fuisse noui. Ego etiam quando vidi bilio-
sos succos causam fuisse eiusmodi sympto-
matis exhibui syrupum de ribes, vel loco
illius succum ribes, rob vocatum, si verò
pituitosos humores hoc accidens cōmo-
uisse comperi Miuam aromaticam vo-
catam obtuli. Vētre adstrictum clyste-
re leniente aperies, & si times læsionem
intestini recti, ob hæmorrhoidū fluxum,
cannā clysteris intestino pulli probè ve-
stire poteris. Ita enim nihil noxæ intesti-

no infertur. Quod si nec ita aperiri alius
 quiuerit, neque per os, nec per inferiora
 medicamenta exhiberi poterunt, hypo-
 gastrium vnguento de arthanita inungas.
 Inde enim venter tuæ expectationi re-
 spōdebit. Ventriculus postea ab intra &
 extra roborantibus medicamētis cōfor-
 retur. Vnguenta etiam & emplastra ven-
 triculi orificio, ante & retro ad duodeci-
 mā vertebam spinæ dorsi, adhibeantur.
 Cibusetiā facilioris concoctionis, & sub
 paruo pondere plurimum nutriens offe-
 rendus. Nouit ista genera Prudentia tua
 melius me ipso, itaque non iudico neces-
 sariū esse talia enumerare. Quod ad do-
 minum Consulem apud vos mortuum
 attinet, lubens illi, vel ob vestram autori-
 ratem ac petitionē, atq; hominis sapien-
 tiam consuluissem ac inseruissem absq;
 omni spe lucri: sed quoniam, vt scribis,
 doloribus ac mærore confectus interie-
 rit, res ipsa Deo cōmendanda fuit. Scimus
 enim ex Ouidio gnomam communem:
 Interdum docta plus valet arte malum.
 Vale vir clarissime, & me, quod facis,
 ama. E Dresda 6. Iunii, anno 1567.

Ioh. Nefius aula Saxonica Medicus.

CONSILIVM XII.

*In renum affectionibus, pro quodam
nobili viro.*

Locus affectus, exeuntia per vrinas, deniq; alia symptomata demonstrant affectum esse renem. Esse autem grauem obstructionem, vel à materia, quæ in calculum iam concreuit, vel concretus iam sit, nullum dubium. Itaque obstructiones illas tollere necesse est, id fieri nequit, nisi materia sit euacuata. Hæc autem priusquam sit mollita, & incisa, denique substantia ipsa renum ad suam temperiem reducta, euacuari non poterit. Hinc manifestu rationali medico, quid sit agendum, videlicet, vt operam det, quo renum substantia mollescat, impacta renibus incidantur, atq; omnibus modis remoueantur, & ne noua materia affluat, cautio adhibeatur. Ab his igitur in medicatione faciendum initium, omniaque quæ ad augendam materiam faciunt, & intemperiem renum magis lædunt, cauenda. Nisi enim hoc fiat, frustra medicamenti Medicus pugnabit. Proinde recta vi-

etus ratio in primis tenenda, fugienda lacti-
 cinia, pisces, præsertim carpiones, re-
 cremeticæ carnes, vt suillæ, omnia fumo
 macerata, ciborum & ferculorū varietas,
 denique quicquid ad cruditatem facit.
 Potus sit vinum purum, quod tamen à
 prandio, multò minus cum ventriculus
 ieiunus est, non ingurgitandum. Dedu-
 cit enim humores crudos, lædit nervos,
 & catarrhum, qui affectioni renum in
 hoc corpore coniunctus est, auget. Ob-
 seruata igitur recta victus ratione, non
 statim ad ea remedia, quæ calculos eii-
 ciunt, & diuretica vocantur, deuenien-
 dum, sed humectantibus & emollienti-
 bus & præparantibus materiam, primum
 foris atque intra corpus, vtendū. Foris e-
 mollit axungia cuniculi cum succo mal-
 uæ cocta. Item emplastrum Diachylon
 cum oleo subactum; iis igitur inungan-
 tur lumbi mane & vesperi. Intra corpus
 vtatur decocto radicum altheæ cum bu-
 tyro & melle, deinceps ad abstergen-
 tia vehementiora deueniendum, vt est
 decoctum vel succus veronicæ, chamæ-
 cissi, radicum rubi; Quæ omnia ad con-
 siliu m

filium præsentis Medici, non præscriptum nostrum, sunt administranda. Ad vacuandam autem materiam vsu Terebinthinæ cum rhabarbaro, & puluere glycyrrhizæ nihil cõuenientius. Non solum enim materiam ipsam expellit: sed etiam renibus atque vreteribus læsis auxiliatur. Renum intemperies deinceps potu, vel thermarum conuenientiũ, vel aqua fragorum, corrigetur. Hæc Medico rectæ rationis medendi perito, satis: imperito autem, & qui omnia ex formulis agat, nimis multa, cum ne ista quidem intelligat.

IOHAN. CRATO

A KRAFTHEIM, &c.

CONSILIVM XIII.

In calculo renum, pro quodam nobili

viro.

GENERALIS præseruationis à calculo duo scopi ab Hippocrate monstrantur. Quorum primus nobis intemperiem renum considerandam præscribit, alter vt caro renũ dura & densa, reddatur mollior atque laxior dicat. Intem-

peries quæ coquit calculos, calida est haud dubie. Itaque refrigerationem quandam renum indicat. Quia verò calor iste non est simplex, sed peculiarē quandam vim coquēdi calculos habet, proinde peculiaribus etiam remediis cōtemperandus. Videmus enim multos insigni caliditate renum præditos, nec tamen calculosos. Alter scopus, videlicet, caro renum durior & densior, ita ut materiæ, ex qua fiunt calculi, trāsitum prohibeat, per humectantia atque relaxantia medicamenta eam emolliendam esse indicat. Hæc quoque peculiarem facultatem habere oportet, & ad ipsam carnem renum directa esse. Multi igitur medici utrunque scopū præclare putant se attingere, dum foris unguentum rosatum & similia adhibent, atque interdum etiam magnopere iis ægri iuuantur. Verùm si intra corpus fumantur ea, quæ primum in victus ratione materiam calculi imminuant, deinde suaviter eam educant, atque deinde renum intemperiem corrigant, & laxiores eorū carnes reddant, præclare ægris consultitur. Ad hoc verò si quid facit, existimo

mora-

mo radicum eringii vsum in potu cū debita & recta victus ratione præstare, præsertim si Medico temperamentum ægri, & materia calculorum sit perspecta. Cū autem illius, qui à me cōsiliū petit, corporis temperaturam non nouerim, nec qualis sit materia calculorum, quam plerumque calor & concretionis mollities, vel durities indicat, sciam, necesse erit, vt præsentem Medicum in consiliū adhibeat, atque ex eo primum victus rationem rectam petat, deinde quomodo ynguentis, quæ intemperiem renum emendant, & decocto radicum eringii sit vtendum petat. Hoc quoq; prætereundum non est, cū nullum corpus, etiam in accuratissima victus ratione tã sit temperatum, vt non multa excrementa colligat, vt ea per iusta interualla cōuenientibus remediis subducantur. Id si æger fecerit, haud dubie me rectissimè consuluisse re ipsa experietur. Magna est corporum, magna remediorum, dum de causis generationis calculi res in difficili cognitione apud Medicos versetur, difficultas. Reigitur non satis explorata atque per-

specta, consilium dare, ac hæc vel ista remedia tanquam certa præscribere non prudentis considerationis esse videtur. In multis etiam ab usu diureticorum plus esse periculi à remedio, quàm ipso morbo, plurimis exemplis docemur. Itaque nequaquam iudicium Medicum præcipitandum, aut communibus remediis, etiã quæ aliis profuisse videntur, nisi certa, bona atque firma ratione, atque indicatione præeunte, fidendum.

IOHAN. CRATO

A KRAFTHEIM, &c.

CONSILIVM XIII.

De astrictione alui, & molestiis, quæ à flatibus oriuntur, ac de calore nocturno præternaturali, pro quodam illustri viro.

ITERVM Illustris Dominus de astrictione alui, & molestiis, quæ à flatibus oriuntur, conqueritur. Verissimè autem iam antea scripsi, non facile esse Medico corrigere, quod fert natura. Hippocratis nostri hoc est quasi oraculum: Quibus iuuenibus

iuuenibus aluus est solutior, iis in senectute astrictionem fieri. Hoc in Illustri domino quoque euenit. Per emmata rectè quidem humectari posset; sed cū frequens eorum vsus calorem intestinorum debilitet ad prouentum flatuum facit, & naturā segniorem reddit. In hoc quoq; corpore aliud incommodum obstat satis graue. Itaq; electuario illo, quod aliàs præscripsi, è pulpa prunorum, butyro &c. sua illustris clementia uti poterit, & Medici huic prout corpus affectū esse videbunt, aliquid addere, vel demere. Commendant quidam vsum ladani purissimi cum modico bdellii, & hora vna ante pastum pillulam vnā vel alteram de eo exhibent. Fateor emollire & temperatè calefacere, pituitam etiam magis adhaerentem intestinīs educere, sed huius quoq; frequens vsus vereor ne sit molestus. Glandes vel suppositoria è butyro bene salito tutissimi sunt, eorumque vsus maximè probo, cum necessitas exigit. Verū Illustri Domino persuasum esse simul desidero: longè tutius viuere senes, & vires facilius tueri, quibus aluus astricta est, quàm ij

quibus profusa. De flatibus alias meã sententiam scripto exposui: Calorem innatum, qui defluxu ætatis corpus deseruit, nulla arte reuocare possumus. Et cum pituita tenacius intestinis adhærens, & tardam etiam aluum efficiens flatuum materia sit in primis, opera danda ne crudi humores accumulentur. Itaque hîc sola victus ratio tutissima medicina. Nam expurgare eam velle neque tutum, neque rectum est. Meo atque aliorum exemplo didici, Nihil esse conuenientius, nihil etiam coctioni accommodatius, quàm gestare cerotum ex vna parte ladani purissimi, & duabus cerę compositum: suauissime enim fouet calorem innatum, & ad flatus dissoluendos atque coctionem plurimum facit. Initio non nihil molestum videtur, sed temporis progressu plurimum iuuat. Ego præpotenti Deo, qui mihi hoc medicamentum ostendit, gratias ago. Certè flatulenta melancholia laborantibus nihil eo vtilius. Si interdum quoque illustris Dominus vtatur orbiculis ex oleo cinnamomi, itè ex oleo carui, rectissimum fuerit, D. Monamus in literis suis addit: Illustrem

lustrem dominū de calore præternaturali conqueri, præsertim noctū. Multis senibus hoc symptoma, in quibus difficilior coctio, & distributio alimenti, familiare est, sed periculo vacat. Cum enim vapores, qui ascendunt & cor feriunt, non calorem innatum cordis, sed effluentē saltē afficiant, febrilis iste calor censerī non potest. Et mihi non dubium est, quin per vsum ceroti illius, de quo dixi, coctiones meliores factæ, calori huic occasionem non sint daturæ. Addit Monavius de potu, & prudenter quidē, re ipsa enim comperi, senes qui calore isto afficiuntur, non alio modo eum posse effugere, quàm si vino prorsus abstineant. Sed cum illustris Dominus ad cerevisiæ vsum non sit assuetus, neque aquam decoctam senibus bibere tutum: nequaquam ut à vino abstineat, consulere volo. Illud saltem moneo, ut vinum purum atq; tenue, & quod ventriculo gratissimum sit, siue Neccarium, siue Rhenanum, siue Austriacum, bibat parcissimè. Sæpe potiùs, quàm largè hauriat. Si diluendum est, in vase potiùs, quàm in poculo hoc faciat: atq; nisi

hoc valetudini aduersum sentit, potu aquæ, cùm cereuisiã auerferetur, pastũ claudat. Hæc potui ipse animo perturbatissimo, & valetudine infirmissima monere, quæ à præpotenti Deo benignè fortunari opto.

IOHAN. CRATO

A KRAFTHEIM, &c.

CONSILIVM XV.

In paralyfi.

QUANTVM ex his, quæ mihi perscripta sunt, intelligo, morbus cerebri in neruorum est terminatus. Itaque et si diligens ratio adhibenda sit, ne cerebrum villo modo amplius obstruatur: tamen nunc ad neruos respiciendum. Quæ verò pars sit resoluta, non possum intelligere. Itaque definire, cui parti sint applicanda remedia, non possum. Quod ad euacuationes attinet, nõ dubito, quin excellentissimi Medici in officio fuerint, & præcepti Auicennæ meminerint, qui efficacem materiam medicamento purgantis in hac affectione præscribit. De missione sanguinis nihil intelligo, neque scribere debeo.

debeo. Sed si cucurbitulæ non sunt adhibita, magnum præsidium est neglectum. Velim autem ex vtraq; parte spinæ dorsi adhiberi. Ac si materia multa, quæ sensibilibiter euacuent, id est, cum scarificatione. Si pauca, quæ insensibilibiter, id est, absque scarificatione. Alterantia materiam, & roborantia intelligo esse adhibita. Nam de antidoto mithridatica cum castoreo perscribitur; commendat in primis in hac affectione Aëtius castoreum, sed dosi, quam ad vnciam mediam extendit, nimis est magna. Diligenter autem videndum, ne dum roborare volumus, caput pergrauemus. Tuta est cōserua chamæpitys, acori, anthos, melissæ. Localia ad spinam dorsi multa possunt applicari, verum inūctio cum axungia taxi, & oleo nucis muscatæ rectissima est. Adhibetur deinde emplastrum ad spinam dorsi ex puluere galangæ, calami aromatici, pulu. lumbricorū mistis, & ad lentū ignē inspissatis cū melle. Victus rationē, quæ præcipua pars curationis est, non dubito, quin Medici præscripserint. Ego doctissimos Medicos nihil monere debeo. Neglige-

retamen eos vsum granorū pini, præsertim in panatellis, nohm. In potu autem mulsam, vel cum saluia, vel rorismarino, vehementer probo. Si caput istis herbis pergrauatur, anserina plurimum commendatur. Aquam destillatam caponum remouendam censeo. Plura cum iā quatuordecim dies præterierint scribere nō debeo. Hæc autem vt scriberem amore potiùs, quàm quod necesse putarem, adductus sum.

IOHAN. CRATO

A KRAFTHEIM, &c.

CONSILIVM XVI.

In melancholia.

IN confesso est, medicum id vnum rectè agere, quod verè rectèque cognoscit, & eos morbos, qui in difficili cognitione versantur, plerumque difficulter curari. Itaque in initio non tam de nomine, quàm essentia huius affectionis constituendum. Animaduertunt autem excellentes Medici affectus illius, quem Græci & Latini melancholiam vocant, in hoc corpore ea esse indicia, quæ veluti
pro-

proprius character eam designant, & in-
 tensionem (vt Alexander Trallianus sta-
 tuit) cum ad maiorem feritatem accedit,
 maniam rectè Græcis appellari. Intendi
 autem nō tam symptomata, quàm ipsius
 cerebri intemperiem, & morbi causam
 existimandum, nec de nominibus, quæ
 aliàs aliter autores vsurpant, contenden-
 dum, & rem ipsam considerandam. Nam
 interdum fuisse mœstum (quod quidem
 symptoma manix, sicut tristitia & metus
 melancholix est) constat, cum nulla ma-
 niæ ferè indicia perpetua fuerint, incre-
 menta verò cum melancholicus humor
 ferueret. Habet enim humor iste, vt Mō-
 tanus loquitur, caliditatem, ac potius fe-
 minarium ignis in se, quod quidem aliàs
 magis, aliàs minus intēditur, vt deinceps
 declarabimus. Nunc vt ad rem deuenia-
 mus, morbum intemperiem frigidam &
 siccam cum materiæ affluxu statuimus,
 causam huius melancholicum tam hu-
 morem, quàm vaporem, qui aliàs per se
 in cerebro, aliàs per consensum, cum in-
 terualla quædam symptomata habeant,
 (de quo consensu mihi nihil liquido

apparere, vel ex scriptis me elicere posse fateor) augetur. Nam si quis est consensus, vel ab vniuerso corpore, vel aliqua illius certa parte dependet, de quibus à Medicis cum perscriptum non sit, pronunciare superuacaneum. De liene loqui nimis ieiunū. Cùm verò Galenus affectum totius corporis missio sanguine rectissimè cognosci (etsi alia quoque esse indicia Medici sciant) nos doceat, vt excellentissimi Medici sanguinem missum minimè fuisse melancholicum perscribunt, nos illis fidem adhibere decet. De melancholia hypochondriaca quædam aspersi; verùm ea non tam perspicere, quàm diuinare licet. Proinde primariò affectum cerebrum esse statuimus, causamque intendi ab externis, interdum ab internis causis, videlicet, vaporibus à calidiore sanguine, vel à bile cōcitatatis, arbitrator. Indicia sunt cùm alia, tùm quod caput ab ineunte ætate debile, & humoribus pituitosis acrioribus occupatum habuit. Laborauit enim infans comitiali morbo, vlcuscula, quæ Medicis psydracia appellantur, habuit, & etiam nunc habet.

Ac utinā illa copiose erumperent, meliùs fortasse sese haberet. Etsi enim illa non tā melancholici humoris, quàm pituitosi sint soboles, cum sint tumores duri, subalbicent, pressi saniem reddant: tamen caput pravis humoribus occupari satis indicant. Me verò hīc non accedere ad Arabum sententiam, & pituitam ita affari posse, ut ex ea atra bilis fiat, existimate profiteor; neque cum iis sentio, qui cum Hippocratis sententiam audiunt, melancholicos fieri, ideò hunc agrum melancholia corripit, qui infans comitiali morbo laboravit, sibi nulla ratione ducti. Nequaquam enim, ut Galenus nos docuit, id est perpetuū, cum in pueris hunc morbum à pituita oriri nemo propemodum in dubium vocet. Proinde nimium paucare spiciunt, qui promptè ex sententia veterum iudicant. Cæterum cum Hippocrates dicat, tunc fieri comitiales, cum infirmitas ad corpus vergit: Melancholicos verò cum ad mentem, idque minime parua cōtemplatione egere Galenus fateatur; velim sanè & nostros Medicos de hoc ampliùs cogitare. Nam etsi Gale-

nus ita interpretetur, vt ad cerebri cor-
 pus conuerti humorem melancholicum
 dicat, quando vt pars instrumentalis la-
 borat, & obstructionem patitur; ad men-
 tem verò repere, cum vt simile mem-
 brum afficitur: tamen quomodo mens
 ab ipso humore afficiatur, à multis quæ-
 situm, nec dum repertum. Nam Auer-
 rhoes illa, quæ de tenebris & perturba-
 tionibus in sede ratiocinatricis animæ,
 cùm anima non videat ea, quæ in corpo-
 re mouentur, afferuntur, suauiter deri-
 det; sed quãdo istæ disputationes parum
 ad curationem faciunt, & Galenus ani-
 mam, vel temperamentum actiuarum
 qualitarum, aut ab ipsarũ temperamen-
 to permutari statuit, & Trallianus humo-
 rem melancholicum infinitas perturba-
 tiones cerebri inducere rectè affirmet,
 omisissis iis, quarum causæ non patent, ne-
 que magnoperè ad curationem faciunt,
 aperta amplectemur. Certum verò hoc
 est, cum timor, audacia, iracundia tem-
 peramentum cordis sequantur, facilè i-
 psam in consensum cerebrũ trahere. Ita-
 que cùm cerebrũ ab humore melanco-
 lico,

lico, qui vt dixi, feminarium ignis, vel vt cum Montano loquat, caliditatem admixtam cōtinet, affectum esset, & simul pituita (vt catarrhi perpetui ostendunt) laboraret, eamque rectè à Medicis melancholiæ quasi carcer statueretur, consecuta sunt ante triennium tristitiæ, metus, suspiciones, morositas. Hæc verò non modo victus ratione & exercitiis, post cibum validioribus, quibus caput admodum repleti scimus aucta, sed cum graua symptomata maximas causas habeant, magno cumulo subito quasi in corpore prædisposito aucta. Nam cum flecti ab iis, in quorum potestate esse videbatur, deberet, propemodum intempestiuè fractus est. Scimus autem generosas naturas nulla re grauius, quàm contemptu & dispiciencia affici, & principum impetus moderandus potiùs, quàm retundēdos esse. Hac in parte cum multipliciter initio eratum esse à quibusdam intelligamus, & eos etiam qui dum fauore populari muniti sunt, supra omnes homines sese extollunt, & potestate docēdi facta abutuntur, nimios fuisse, nec mediocritatem di-

uina sapientia dignam obseruasse, & lenitatis, quam pietas commēdat, immemores fuisse, in oculos incurrat, non mirum est si ad hunc modum animus excelsus de potestate exierit, neque dum in eam redire possit. Quod verò hoc anno fuit placidior, causa de Possidonei sententia, quam Aetius refert, patet, videlicet quod humore deferuescēte melancholicæ affectiones mitiores efficiantur. Proinde etiam atque etiā irritationes cauendas monemus, & vt molliter & suauiter æger tractetur, ea quæ offendunt, quoquomodo remoueantur, nec insuauia, molestia, ingrata, ingerantur, multò minus ad ea quasi adigatur vllò modo, quibus ægri salutis curæ est, concedatur. Illorum etiam hominum, à quorum conspectu abhorret, præsentia dimoueatur, nec sermonibus ingratis obtundatur, nec insaniam insanendo curari posse à quoquā existimetur. Magis autem quàm æger insaniunt, qui cum in autoritate constituti videantur. intempestiuè ea vtuntur: perterritum terrent, & à pertinacia ac proteruia, quæ morbi initiū est, pertinaciter & proteruè abdu-

abducere student: in silentio potius, precibus, qui iuuare volunt, incubant, quam frustra verba fortia sapientiae fundant. Hoc nisi factum fuerit, & ut in quiete sit aeger, donec ad se redeat, & seipsum rectius cognoscat, procuratum, periculum est ne nimium agatur. Non enim euersa euertenda, sed erigenda sunt. Venit hic mihi in mentem Platonica disputatio de insania, cum cerebrum quasi euersum statuit, & praecclare de ista affectione agit: sed medica persequamur. Ostensum est cerebrum primarie laborare, causae etiam cur symptomata remittant & intendantur, eas prolixius explicare possemus, verum ingeniosis & doctis ostendisse satis est. Ad curationem vero quod attinet, notum est de sententia Galeni 6. Epidemior. comm. 2. Vitium humanum tripliciter corrigi: 1. alteratione, 2. vacuatione, 3. epicrasi; & ut primam atque postrema intentionem consequamur, praecipue victus rationem recte instituendam. Proinde cum Galenus incipientes melancholicos sola victus ratione humectante & balneis curauerit, hunc tanquam optimum in arte nostra

ducem sequamur. Victus ratio excellen-
 tissimis Medicis nota est, superuacane-
 um itaque monere. De balneorum vsu,
 licet in iis, quæ perscripta sunt, nulla fiat
 mentio, non prætermissa tamen iuuare
 existimamus. Quid enim his vtilius, præ-
 fertim inter initia excogitari poterit? Ad
 vacuationes autem totius corporis & ce-
 rebri quod attinet, cum de iis interroge-
 mur, pauca respondenda sunt. Primum
 cum nulla sit plenitudo in corpore, nec
 humor melancholicus sanguinis missio-
 ne facillè extrahatur, de ea agere superua-
 caneum. Quæstioni verò de hæmorrhoi-
 dibus vt breuiter satisfaciam, mirari me
 fateor, cum principum medicorum Hip-
 pocratis & Galeni de his manifeste & per-
 spicue sint sententiæ, cur dubitare excel-
 lentissimis Doctoribus in mentem veniat.
 Nota sunt senis nostri oracula, Melanchol-
 licis hæmorrhoides superuenientes bonæ
 sunt. Item: Infans si varices, aut hæmor-
 rhoides superueniunt, infantiæ solutio.
 Sciunt quid de præclara illa L. Martii, à
 quo sibi quasi diuinos honores habitos,
 cum illius opera à melancholia liberatus
 esset,

esset, curatione commemoret. Vtinam igitur, utinam euocari possent. Sunt quidem hæmorrhoides affectus declinantis ætatis, ut Galenus ait, proprii, non secus quam melancholia: sed cum æger noster in melancholiam adolescens incidit, quid vetat adolescenti eas mouere? præsertim si villo modo sunt indicia declinantis humoris melancholici ad sedis venas. Proponuntur clysteria vehementia & acria; ea, ne quid dissimulem, non probo; cum ad ciendas hæmorrhoides non tantum faciant, quantum intestina & venas mela-raicas lædant. Sub veris igitur initium sanguifugis ad hoc præparatis utendum censeo, & interea frictionibus, fomentis, & vnctionibus, quibus hæmorrhoides tuto prouocari possunt, utendum. Medicamenta etiam, quæ ad hoc faciant, purgantia dentur, inter quæ aloën atque senam primum locum tenere scimus. Proponunt excellentissimi Medici lapidem Lazuli, Armenum, Elleborum nigrum. In elleboro rectè præparato magna quidem spes, sed ea extractio, quæ ostenditur cum aniso & decoctis, licet eam Cordus & alij

probauerint: tamen mihi neque recta,
 neque tuta videtur. Nam in elloboro sic-
 citas & humiditas quædam venenata cor-
 rigenda, de qua correctione, & extractio-
 nis ratione possem multa dicere, nisi illud
 Mesues mihi in animo esset: Istū esse gra-
 dum sapientiæ, ne ad medicinas fortes
 deueniamus, nisi vbi debiles non contu-
 lerint. Etsi autem sciam omnes ferè præ-
 cticos consulere fortissima & validissima
 medicamenta purgantia adhibenda: ta-
 men à Mesue persuasus, idem facere de-
 bile medicamētum repetitum, & minori
 periculo, quod forte semel & confertim
 facit, atque experientia multorum anno-
 rum hoc verum esse didicerim: sanè cur
 mihi aliud persuaderi patiar, veras causas,
 cū tuta semper sint Medicis præsidia e-
 ligenda, non video. Nihil dico quot, &
 quos similiter affectus curauerim, licet
 hoc verè possem, sed nunquam me lapi-
 de Lazuli, vel scammonæatis vsum esse
 verè affirmare possum. Itaque in bonam
 partē accipiant Medici, si nec nunc pro-
 brem: causas cur improbem non recen-
 seo. Senam non modò tutam esse, verum
 omni-

omnibus semper instrumētis purgandis
 inprimis conducibilem, ventriculo non
 noxiam, cordi gratam scio, præsertim si
 rectè paretur. Ea igitur ad hunc modum
 crebro, vel singulis saltem septimanis se-
 mel vtetur, sicut & aliàs in melancholicis
 affectionibus vsus sum. Sub vesperã ante
 cœnam exhiberẽ enema simplex ex de-
 cocto malux & veronicæ cum oleo amy-
 gdalino & saccharo, sequenti die darem
 hoc infusum senæ:

℥ Passular. minor. ʒ vj.

Flor. borrag.

Violar.

Meliss. a. p. j.

Galangæ incis. ʒ vj.

Fol. senæ selectiss. ʒ vj.

f. decoctio & infusio per noctem, mane
 rursus ebulliant, & fortiter exprimantur.

℥ Expressi ʒ iiij.

Syr. rosac. solutiu.

de pomis,

Mannæ Alexandr. an. ʒ β. Misc.

Syrupi vero de pomis descriptio hæc
 est:

℥ Herb. scolopend.

Pulegij,
 Meliff.
 Chamædr an. m. j.
 Flor. borrag.
 besten.
 Ceterach.
 Summitt. thymi,
 Stœchad. an. m. ß.
 Fol. senæ electiff.
 Epithym. an. ʒj.
 Cortic. ellebori nigri ʒ ß.
 Succipomorum Porfdorffiano-
 rum ℥j. ß.
 agrimonix,
 fumiterræ an. ℥ ß.

f. horum infusio & decoctio, & coletur,
 adde sacchari q. s. aromatizetur cum ga-
 ryophyllis. Hoc syrupo non minus tutò,
 quàm illo de tribus, qui ante viginti an-
 nos à me in patria mea præscriptus, nunc
 alterius nomine vsurpatur, frequenter uti
 poterit. Nūc verò si non haberi potest, in-
 fusum tamen senæ ex syrupo rosato &
 manna calabrina non omittatur. In pillu-
 lis & electuariis, quæ nimium siccantia
 medicamēta habent, exiguā spem pono.
 Imò

Imò periculum etiam à siccis & immodicè calidis in melancholica affectione esse statuo. Pulverem hali scio à multis commendari: verùm dictum Mesues, quod paulò ante recitavi, mihi in animo est. Vtatur igitur qui volet. Eadem est ratio de electuariis & pulueribus confortatiuis, vt appellantur. Item de electuario Belgico Gereonis. Electuarium de myrobalanis probari aliis patior. Mihi vsus myrobalanorum, in iis, qui obstructionibus laborant, non probatur. Sed innoxium in hoc ægro futurum arbitror. Cæterum quod ad roborantia, & alterantia attinet, magno successu hoc electuarium vsurpatum scio:

℞ Nucum iuglandium,
 & auellanarum,
 Papauer. alb.
 Chrysolmelor. an. ℥ ij.
 Amygd. dulc. ℥ β.
 Nucis conditæ ℥ β.
 Macis ℥ ij.
 Confect. cum oleo anisi,
 Garyophyllor. a. ℥ j.
 cum syrupo de succo betonicæ misce ad

modum opiatæ. Facta est quoque mentio lapidum preciosorum, de quibus alios aliter, cum siccent, sentire scio. Cardanus quidem scribit de se solis somniferis potionibus & lotionibus, & vsu chrysoliti intra octiduum melancholicos curasse. De lotionibus & potionibus facilè omnes eruditi Medici consentiunt. De chrysolito periculum fieri posse absque periculo existimo. Dedi laboranti ictericia nigra lapidem Bezoar, & minxisse vidi tam nigra, quàm atramentum est, meliusque se habuisse. Possè de lapide Bezoartico multa referre, cùm de illius viribus sæpè periculum fecerim, sed nihil attinet. Inter ea verò quæ cerebrum roborant magnam vim ambreæ orientali tribuo. De illa igitur sæpè in recenti ouo sorbili ægrum sumere velim. Plura non præscribo. Ne nimium siccis & calefacientibus vtantur moneo. Iam verò cum caput seu cerebrum primario affectu laborare existimemus, consentaneum est, vt de particularibus remediis, quæ huic adhibeantur, admoneamus. Rectissimum igitur esse quotidie per apophlegmatismos caput purgare,

gare, & à pituitoso humore liberare:

℥ Pyrethri,

Zinziberis an. ʒj. ʒ.

Sem. staphysagr.

Eruca a. ʒj.

Cubebæ. ʒj.

Ambræ ʒʒ.

cum oxymellite q. s. f. ad formã electuarii liquidi, inungatur palatum. Deinde singulis diebus, vel certè alternis capiti mane per horam applicarem iecur vitulinum calidum. Adhibentur quoque occipiti magno successu grana iuniperi cõtusa. Item vbi commemorata nõ iuuant, hoc linimentum;

℥ Papauer. alb.

Cannabis,

Granor. iuniperi an. m. j.

Thuris albi ʒʒ.

Nucleor. persicor.

Chrysomelor. an. numero x.

contundantur & commisceantur cū aq. rosacea & è floribus sambuci, & supra caput totum in panno lineo ponatur, & reiteretur quoties exiccatum fuerit. Ego magno successu vsus sum. De vino etiam

sumus admoniti, si cum radicibus eringii Neccarinū, vel Rhenanum in nimè potens haberet, omnibus præferrē. Aetius atque Paulus mirificè vñum aceti cum æger dormire vult, ad cochlearii mensuram in hac affectione commēdant, rationem nullam idoneam afferunt. Proinde iudicio medicorum permitto. Hanc positionem tutiorem arbitror sub noctem:

℥ Hordei diutissimè cocti ℥ iij.

Amygdal. infusat. in aq. rosar. ℥ ij. ℞.

Sem. papau. alb. ℥ j.

Coquantur duo dactyli in aqua hordeacea, & colaturæ ℞. ij. reliqua admisceantur, ac percolētur. Detur sub noctē quando bibere volet. De diuino in morbis quorsum attinet Medicum verba fundere? Si spiritus Christi in iis est, qui homines nescio quo spiritu ducti, in potestatem spiritus mali tradunt, cur non eadem vi optimum & innocentissimum ægrum eximūt? O cæcas hominum mentes. Verè vt Medicus scribit NN dat pœnas, vti nam sibi non attraheret. Hæc expressit iustissimus dolor, cum scribere non esset propositum. DE V M oro propter vnigenitum

nitum filiū, qui ascendit, vt dona det hominibus, vt sua benignitate medicinas nostras fortunet, & præpotenti sua dextra nos atq; ægrum adiuuet. Sine illius enim numine nihil neque in homine, neque in medicina est.

IOHAN. CRATO
A KRAFTHEIM, &c.

CONSILIVM XVII.

In eodem affectu, pro eadem persona.

EX iis quæ doctè in primis scripta legimus, colligi facilè potuit, melancholicum affectum in corpore esse, & eū quidem per essentiam in cerebro, nō autem hypochondriacum, aut ex toto corpore pendētem. Nā nec hypochondriaci vlla numerata videmus signa, & quod ad vniuersum corpus attinet, nihil tale timendum hīc esse, argumento est, quòd sanguis missus laudabilis fuit, non ater, aut crassus, qui in his esse solet, qui totius corporis vitio melancholia afficiuntur. Multæ autē visuntur notæ per se affecti cerebri, quod crebrius affectus iste recur

rat, ac frigidioris & siccioris cerebri non defint signa. Causæ quoq; præcesserunt, quæ primarii potius in cerebro affectus melancholici esse consueuerunt, animi scilicet affectus mētem perturbantes. Et quamuis auctus in liene esse humor melancholicus scribatur, non tamē inde solum hic affectus exoritur: foueri quidem aliqua ex parte inde potest. Quandoque Galenus lienis vitio nōnullos melancholicis affectionibus vexari scribit, quod sic accipiendum est, vt nō nisi interueniente modo aliquo trium melancholiæ, euenire id soleat. Quemadmodum etiam Arabes nō solum ex liene, sed à iocinore & vtero, locisque aliis corporis peruenire dixerūt hunc affectum. Hunc autē quoniam certis signis scimus à cerebro, per se affecto, oriri, foueri tamen eum à liene rectè existimamus. Non attinet autē causas omnes hīc recensere diligenter iam enumeratas. Ex victus ratione mala, & educatione ab ineunte ætate praua. Accedentibus animi affectibus, indignatione frequenti, quæ omnes humores non leuiter exassare & melancholicos reddere potue-

potuerunt, frigidoque ac sicco iam antea cerebro, non diuersam intemperaturam conciliare, parti que præsertim imbecilli per se, affectum talem inferre, cuius imbecillitatis argumentum est comitialis morbus in teneriori ætate factus. Vt iam apertum satis sit morbum in intemperatura esse. Morbi autem huius proxima causa est atrabilarius humor. Morbi porro symptomata huius erunt corrupta in primis dianoeticæ partis functio, & tristitia diuturnior, semper melancholici affectus pathognomica signa sunt habita, sequunturque non dissimilis generis alia, suspicio, diffidentia, lacrymæ crebræ. Indignatio autem & iracundia hinc non sequuntur proprie, sed aliunde pendent, ex cordis nimirum temperamento. Neque inconuenit ut ex vitali spiritu non bono animalis generetur itidem non bonus. De dæmonio memini quosdam in ea esse sententia, ut existiment dæmonia corpora non posse obsidere nostra, nisi humores nanciscantur, in quibus sedem idoneam habeant. Quamobrem quoquomodo existimauerimus, tollendus nobis semper e-

rit humor cui insident, siue euacuatione
 faciendum id fuerit, siue consumptione
 aliqua, siue etiam attemperatione, quæ
 est Græcis *ἄμειξσις*, qua simul & attempe-
 ratus mitigatur humor, simul parti tem-
 peramentum melius concilietur, quam
 uis ut assequi ista liceat, metuendum val-
 dè sit propter causas magnas, atque affe-
 ctum iam veterascentem. Neq; verò la-
 borandum magnoperè nobis fuerit, quod
 ad humorum præparationē & vacuatio-
 nem attinet, tanta medicamentorum ad
 hanc rem copia, ut optimus delectus in-
 stitui possit. Sed illud dixisse pro officio
 nostro satis erit, considerantibus humo-
 ris naturam, & laborantis ætatem, placi-
 diorū vsus nobis maximè probari. Nam
 cum & humor is sit, qui irritari frequen-
 tius & vehementius nolit, & ætas poten-
 tium nimis medicamentorum non satis
 tolerans, vsus probatur nobis leniter ac
 placidè vacuantium medicamentorum
 magis semper. Quod genus est electua-
 rium lenitiuū, & Diacatholicon, & Dia-
 sēna, & ex sēnæ decocto, in quibus nulla
 exasperandi vis est. Itaque per interualla
 tempo-

temporum iusta quædã, potissimum autem inchoante vere, vel autumnii etiam tempore, non abs re fore censerem, si iustior fieret melancholici humoris purgatio, cum paulò plurium dierum præparatione: quo tempore confectio hamecha convenientissima videatur. Testari de lapide Armeno verè licebit exhibitum aliquibus fuisse sine noxa ad drachmam vsque vel scrupulos quatuor etiam. Lauisse autem oportet quinquagies: lapis est viridis omninò coloris mineralis. Dixi de attemperacione per *βρίσρασι* facta, quæ mihi quidem omnium maximè placeret ratio, vt ex qua multum sperari boni posset. Restat vt qui relinquitur humor à natura sua, quoad eius fieri potest, nominatus alteretur & mitigetur, siccus est, crassus, acer, terrestris, humectandus veniet, atterendus, illustrandus, eliquandus. Hæc erit attemperacionis summa, si modò eius iniri aliqua possit ratio. Inibitur autem quantum fieri potest ex victus ratione optima, repurgato prius, vt diximus, corpore. Nimis autem stultè à nobis fieret, si referre singula vellemus, quæ huc perti-

nent, præsentibus doctissimis Medicis.
 Specimen cibi laudati in forbilibus ouis,
 in iusculis optimarū carniū, carnibusq;
 adeò ipsis vitulinis, hœdinis, veruecum, a-
 uicularum etiam, caponū & gallinarum,
 perdicum ac nemoralium auium. Potus
 etiam in vino albo, non nimis generoso,
 vel si generosum plus iusto fuerit, vino-
 sumque nimis, diluendū omninò parum,
 demendis siccandi viribus, quæ vino il-
 liusmodi insunt. Tametsi autem sanguis
 in vniuerso corporis habitu laudatus ac
 floridus esse dicatur, curandum tamē di-
 ligenter, ne tempore sensim ille quoque
 veluti exustus assetur, occurrendumque
 victus ratione, cuius pars non postrema
 sunt balnea humefaciendi facultate præ-
 dita; quod quidem dulcis aquæ balneum
 præstare posse videtur, si tempestiuus &
 frequens eorum vsus fuerit. Neq; displic-
 eret, si lauationi incoquantur herbulæ
 aliquot, vt chamomilla, malua, althea, vio-
 laria, & borrago. Interea quoniam ex lie-
 ne foueri affectum hunc quoq; diximus,
 huius pariter habenda visceris aliqua ra-
 tio esse videbitur. Remedia ad id accom-
 modata

modata non attinet referre. De hæmorrhoidibus an prouocandæ sint dubitari potest. Etenim si quoniã per consensum à tota corporis habitudine subortus non sit affectus is, vt ex multis iã notis liquet, quo casu venæ sectio minimè necessaria, hoc vtique nomine videretur sanguinis per hæmorrhoides prouocatio non admodum ex vsu futura, quandoquidem fluës inde sanguis in multis visus mihi sæpè fuerit floridus, calorisque ac substantiæ laudatæ. Quod idem in hoc casu reperiri valdè credibile sit, cum repertus quoque eiusmodi fuerit missus ex vena; Nisi verò sponte prius sua natura ipsi mittere in hæmorrhoides sanguinis aliquid tentaret. Nam tunc certum naturam esse adiuuãdam, vel hirudinum applicatione ad hæmorrhoides, vel venarum ipsarũ apertione facta aliqua phlebotomo, puta si exortæ attingi possent, vel per se, vel cucurbitula prius affixa euocare, aut qua alia ratione, vt præter alia taurinũ fel gossipio exceptum futurum vtile esset, aut ex cæpis & cyclamino cataplasma; nec non crebrior aloës per os assumptio idẽ præ-

stare valeret, & quidem tutò, sed non lo-
 tæ. Qui modus alia pariter ex parte affe-
 ctui ipsi nõ obesset: exonerata quippe ita
 aluo sæpius feculentis excrementis. Re-
 stat vnum propemodum tantum delibe-
 randum maturius excellentissimis Me-
 dicis, num faciendum censeant, ego non
 ratò successum vidi ex decocti sarsæ pari-
 gliæ assumptione in affectibus grauibus ca-
 pitis, non ex gallicana solùm lue contra-
 ctis, dico doloribus, aut abscessibus, quæ
 tolli ratione alia potuerūt nulla, ne Gua-
 iaci quidem ipsius decocto, nisi hoc vno
 remedio: verumetiam in doloribus aliis
 capitis diuturnis catarrhis, ac destillatio-
 nibus, ad quas sarsæ hæc peculiariter fa-
 cere animaduersum est. Disquirendum
 istud studio omni num hoc quoq; in ne-
 gocio præstiturū aliquid esset remedium
 hoc, præstare posse non diffiderem ego.
 Nam & humoris noxii partem inde con-
 sumendam fore sperarē, partim contem-
 perandam quasi dilutiorem factam. Nec
 minus interea temperamenti melioris a-
 liquid conciliari parti ita affectæ posset.
 Siquidem nõ ea hîc, vt in guaiaco calefa-
 ciendi

ciendi atque exiccandi vis, sed nec qualitas omninò vlla, quam nocituram susciper. Considerandum tamen, ac precibus assiduis exorádus Deus, vt elargiri saltem dignetur, in quo vno, vna ac certa posita est omnium nostrum salus.

IVLIVS ALEXANDRINVS
MEDICVS CÆSAREVS, &c.

CONSILIVM XVIII.

In eodem casu, pro eodem egro.

PROPOSITVR morbus & satis difficilis ac diuturnus, qui ab 1572, quo incepit, ad hoc vsque tempus perdurat, remissior tamen factus, licet quandoque recurrentibus sæuioribus symptomatis. Est autem hic morbus, quantum ex doctissimorum Medicorum scriptis datur cognoscere, melancholia. Ad sunt continui metus & tristitiæ propriissima signa, item suspiciones sinistrae, diffidentia, alienæ cogitationes, lacrymę etiam frequentes, & alia melancholiam consequentia, quæ animalis facultatis functiones quasdam deprauatas esse ostendunt. Accedit

autem animalium functionum hæc depravatio sine melancholia, vel cerebro primario malè affecto, vel toto corpore melancholico succoredundante, vel etiam per consensum tantummodo alia aliqua parte laborante, à qua ad sensuum instrumenta vapores ac fumi efferantur. Sed præsens melancholia ex primaria cerebri affectione superuenisse videtur, siquidè cerebrum natura sua frigidius ac siccius ad receptionem humoris melancholici maximè videtur expositum, tēperamento sibi similem. Tale autem esse cerebri temperamentū ostēdunt, quæ ab excellentissimis dominis Doctoribus prolixè sunt exposita. Accedit & substantiæ cerebri crassities quædam, quæ non parum ad melancholiam fouendā confert. Tarditas certè ingenii & difficilis cōprehensio crassitiem substantiæ cerebri demonstrans; veluti tenacitas memoriæ eius stabilitatem, ut quidem Galenus in arte medicinali. Coniungitur his malis cerebri quædam à primis annis debilitas ex morbo videlicet comitiali, cui in prima ætate obnoxius fuit, qui tandem in melancholiam

liam permutatus cerebri debilitatē per-
 manentē satis ostendit. Iam & intempe-
 rata victus ratio non parum huc contulit.
 In aëre cōcluso ac foetente olim diu ver-
 satus est, vino dulci ac potenti abundē v-
 sus, & crassa etiam cereuisia intemperan-
 ter & intempestiuē sese expleuit. Nam vt
 Aetius testatur nō modò à natiua, sed ex
 mala ac intemperata victus cōsuetudine
 melancholicum quoque temperamen-
 tum contrahitur. Atque hæc quidem eò
 faciunt, vt cerebrum præcipuè, primariò
 & per essentiam affectū sciamus. Quan-
 quam tamen & aliunde nōnullos fumos
 efferri contingat, per quos & intenditur
 quandoq; , vel variè permutatur morbus.
 In qua etiā sententia excellentissimi do-
 mini Doctores sese esse ostendunt, & ver-
 ba & autoritatem adferentes, vbi tempe-
 raturam cordis melancholicam, corrup-
 pente tandem temperaturam cerebri. Et
 possunt certè in eodem corpore vt plura
 mala; ita & vnius mali plures causæ &
 occasiones incidere. Remediorum ma-
 gna ostēdi posset copia, sed præcipua cu-
 ra esse debet, vt optima victus ratio insti-

tuatur, & recta ac temperans viuēdi nor-
 ma, ne quæ intemperātia admittatur, aut
 quicquam intempestiuè fiat, in quo ma-
 xima sanitatis recuperandæ spes est. Hu-
 mores vitiosi erunt purgandi, præsertim
 vere & autumnō, & quidem per leuiora
 medicamenta: præstat sanè sæpenumerò
 per leuiora purgationes moliri, quàm per
 magna illa naturæ molesta subinde me-
 dicamēta. Leuiora sæpius repeti possunt,
 vehementiora sæpius dedisse non fuerit
 ex re. Enumerata sunt familiaria ac opti-
 ma remedia à clarissimo & excellentissi-
 mo domino Doctore Iulio Alexandrino,
 Imperatoris primario Medico, quæ ad
 purgationem humoris melancholici &
 aliorum quoque crudorum plurimū fa-
 ciunt. Tam disertè autē ac eleganter de
 hoc morbo quoq; rescripsit, ut non modò
 in eius sententiam putauerim eundū, ac
 omninò acquiescendum, verū & parum
 quid præterea adferri posset relictum, iu-
 dicandum. Quamobrem & breuiorem
 me esse contingit. Inter ea autem quæ à
 domino Doctore Iulio Alexandrino re-
 censa sunt potest & reponi syrupus de
 pomis

pomis regis Saboris, compositio eius ex-
 tat apud Mesuem in capite de melancho-
 lia. Conferre posse videtur confectio ex
 granis tinctoriis siue Alchermes, quæ la-
 pidem Lazuli admittit, sæpius lotum ac
 diligenter præparatum. Commendantur
 hæc non modo ad melancholicas mentis
 cõmotiones, verùm & ad cordis robora-
 tionem. Vtilissima certè compositio, si ea
 quæ Mesue prædicat præstare queat, cor-
 di tamen plurimum profuisse testari pos-
 sumus. Quod si autem hæc paranda vi-
 deatur, præstiterit accipere succum cru-
 dum, & grana tinctoria vtraque seorsum.
 De sanguinis missione parum videtur su-
 peraddendum, hoc vnum tantum modò,
 tametsi omnes Medici præstantes pro-
 bum ac laudabilem iudicauerint à vena
 aperta profluentem, ac veteres, & inter
 eos Aetius cerebro primario affectu la-
 borante nõ existimauerit detrahendum,
 nisi adsit sanguinis in toto corpore redũ-
 dantia, aut præseruationis gratia fiat, ta-
 men statuo & aliorum iudicio nõ præter
 aut citra utilitatem magnam videtur fu-
 turum, præsertim veris aut autumnii tem-

pore, ad minus ipso vere, etiam si non ob aliã, quàm præseruationis causam, cuius gratia etiam capite primariò affecto admittit Aetius, vt iam scripsimus, sanguinis missionem. Aperienda autem erit vena interna sinistri brachii. Nam in sinistra parte melancholici humoris potissimum sedem esse in confesso est. Nam ad sinistram faciei partem crebrius humores decumbere scribuntur, & in maxillas gingiuasque influere sinistras. Poterit si laudabilis sanguis apparuerit mox supprimi, sin minus probus fuerit, permitti vt aliquandiu effluat, quoad vsque sanus videbitur, vires modò ferãt. Repetita verò eadem, si vires vitiosum vna vice educi non patiuntur. Balneum aquæ dulcis ac tepidæ omninò etiã probãdum venit, quod non modo à veteribus in hoc morbo laudatur, sed & sæpissimè profuisse compertum habemus. Nec displicet vt simplicia in aqua decoquantur, malua, althea, violaria, borrago, & flores chamæmeli, non quidem odorati illius, sed vulgaris, quod vt inquit Galenus, viribus accedit homini familiaribus ac temperatis.

Insi-

Infidendum autem aquæ tepidæ, in qua hæ erunt incoctæ herbæ aliquanto tēpore. Non negligenda quoque sunt & alia particularia remedia, vt malâ cerebri qualitas corrigatur, & ad meliorem temperaturam reducatur. Instituēda cum & quibus cordi prospiciatur, nec non lieni, si qua parte laboret, vel aliis etiam vnde vapores ac fumi ad cerebrū attolli queunt ipsum lædentes ac variè afficientes, quorum materiam non dubito præstantibus Medicis cognitam & in numerato esse, quæ omnia facilius si qua alia laboret pars cognoscere poterūt, quàm nos absentes ex relatione. Restat de hæmorrhoidibus, quas aperire non inutile esse poterit, si modò iã ante ex ipsis sanguis fluxerit, vel ad minus compertæ fuerunt prominentes. Secus certè difficilimum fuerit ex his sanguinem euocare, & fortasse nec satistutum id ipsum conari. Quo autem modo & quibus tandem satis superq; à Doctore Iulio ostensum, à nobis non est repetendum: hoc tantùm, si applicandæ hirudines præsentibus Medicis videntur, expediens fore, vt antea aliquot hebdo-

TIO CONSILIOR. MEDICIN.

madis in aqua pura, eaque sæpius mutata
aferuata sint, prius quàm adhibeantur.
Et hæc quidem paucula excellentissimi
& clarissimi D. Iulii consilio addenda ha-
buimus, quæ vt boni consulantur opta-
mus.

REMBERTVS DODONÆVS
MEDICVS CÆSAREVS, &c.

CONSILIVM XIX.

*In melancholia hypochondriaca, pro
quodam nobili viro.*

FLUCTVATIO, quæ percipitur in fini-
stro hypochondrio, & tristes animi co-
gitationes, certissima indicia sunt melan-
choliæ hypochondriacæ; nondum tamen
confirmatæ: Itaque ægrum in bona spe
esse iubeo; neque mœstitiæ suæ indulge-
re. Interdum aqueus quidē humor colli-
gitur: verum potior pars flatulenta est. Id
etiam sonitus aurium ostendunt. Curatio
in eo consistit, vt calor naturalis contem-
peretur, & materia ista flatulenta paula-
tim absumatur. Instituaturn autem initio
recta victus ratio: qua cōtemperetur hu-
mor melancholicus & pituita absumatur.

Vt

Vt calida omnia noxia sunt; si immoderate iis vtatur: ita frigida & acida pessima: cruda omnia vitet: simplicissimo victu vtatur, & non nisi carnibus optimè assatis: iuscula item pingua omnia, & pisces atque lacticia vitet. Potus sit vinum optimum, clarum, & diureticum. Cereuisiam non admisceat, & exiguo potu contentus sit. Ad medicamenta quod attinet, paucissimis cum velim vti, præsertim purgantibus. Nec inter purgantia alia admitterem, quàm syrupū rosatum è rosis damascenis cum aqua roris confectum atq; solutium, addita manna diluta infuso foliorum persicorum. Si spes esset posse hæmorrhoides aperiri; probarem aloëm rosatam. Verùm si nulla, ab hac quoque abstinerem. Ad corroboranda viscera adhiberē trochiscos de absinthio hoc modo:

℞ Trochisc. de absinthio ℥iij.

Rhabarbari electiss. subtiliter incisi, & aqua cinnamomi aspersi ℥j.

Reformentur pillulæ pro qualibet drachma xv. Accipiat singulis diebus hora vna ante pastum quinque. Sæpè autem vteteretur cōfectione ex oleo cinnamomi,

atque ex oleo carui. Ita enim & flatus dissipabuntur, & aqueus humor per vtiinam expurgabitur. Foris alia medicamenta non adhiberem, quàm oleum nostrum stomachale, quo inungeret totum ventrem matutinis horis, & diu noctuque sinistro hypochondrio emplastrum nostrum de ladano cum balsamo indico imponeret; atque per aliquot menses gestaret. Cum nimium humectaretur locus (resudat enim semper ex parte tecta quædam aquositas) detergatur ea, & ceratum iterum applicetur. Spero hæc pauca medicamenta ad curationem, Deo nos benignè adiuuante, satis fore. Itaque ut chymica medicamenta, ac imprimis antimoniū, tanquam pestem fugiat, neque imperitæ iactantiæ fidem adhibeat, moneo. Consiliū autem istud, non, ut tua singularis erga me beneuolentia meretur, scriptum: ita tamē cogitatum & datum, ut sperem rectè iudicantem Medicum parum in eo desideraturum. A benignissimo Deo successus petendus, & in omnibus longis morbis tolerantia quædam præstanda. Nullus Medicus ea citò sanat, quæ natura per se sanare

fanare nequit. Anno 1585. 29 Maij.

Olei stomachalis, cuius in hoc consilio
mentio facta est, descriptio talis est:

℞ Olei de absinth. ℥ j.

Summitt. absinthii m. j.

Garyophyll.

Santal. citrin. an. ʒ ij.

Rosar. rubear.

Macis a. ʒ β.

Mastic. ʒ ij. β.

Vini odorati ℥ β.

Coq. f. a. & ponantur in sole.

IOHAN. CRATO

A KRAFTHEIM, &c.

CONSILIVM XX.

*In hypochondriaca, siue melancholia
flatulenta.*

SCLARISSIME domine Doctor, ca-
sum profectò difficilem ac dubiũ mi-
hi deliberandum proponit Reuerendus
dominus Decanus, vna cum excellentia
tua. Tot etiam variis symptomatibus cu-
mulatissimum, vt certè nesciam, à quo ra-
tionem curationis instituere ordiar. Non

H

solum enim flatuosę melancholię: verum
 & aliorum morborum accidentia adesse
 conspicio, quanquam negari non potest
 flatuosum illum atribilariū morbum
 maiorem symptomatum partem moue-
 re. Ob id (tua pace scriptum putes mi
 Domine Doctor) ex illo accidentium a-
 ceruo extricare me facile nõ posse. Quis
 enim ex tanta copia symptomatum statim
 pronuntiabit, quis proprię sit morbus re-
 uerendi domini Decani, simplex videli-
 cet, an complicatus, cum feбри, an sine fe-
 bri, cum dominum Decanum corã hac-
 tenus non viderim? Quapropter durum
 erit mihi, & quasi illotis, vt aiūt, manibus
 irrumpere. Itaque quod facturum ac con-
 sulturus sum, cum maxima protestatione
 agam, nec volo vt reuerendus Dominus
 Decanus vna tecum meo consilio plus
 pareat, quàm quidē sentiat remedia mea
 illi profutura. Difficile enim est absenti-
 bus mederi, & maximè antea non visis.
 Itaque à me nihil certi poterit statui. Fa-
 ciam tamē officium boni viri, & quę mihi
 videbuntur in rem ægri futura literis tibi
 communicabo. Principio operam dabis

vt victus ratio proba domino ægroto in-
stituat. In illa enim credo cardo cura-
tionis vertitur, nec dubito quin iam pri-
dem hoc ipsum à tua præstantia factū sit.
Deinde obseruādum an febris subit, vel
abscessus aliquis in venis mesaraicis, cum
magna ex parte malū hoc, vel ab obstru-
ctionibus, vel apostemate pendere con-
sueuerit. Iis enim præsentibus non dubi-
tarem secandam esse venam, vel nigram,
vel iccorariam, nec tamē sanguis multus
emittendus erit. Tertiò, quod quæris an
cruditati potius, aut appilationibus sit in-
sistendum: Respōdeo pro iudicii mei te-
nuitate, quòd & cruditati & obstructioni
simul obuiandum sit, cum sint medica-
menta quæ vtrumque præstare possunt.
Exhiberem igitur aliquot diebus mane
diei quatuor aut quinque cochlearia ex
mixture syruporū sequentiū, quæ habent

℥ Mellis rosac.

Mastic.

Oxymell. simplic.

Syrup violac.

de cichor. cum Rhabarb.

an. quart. j.

Aq. artemis.

Cichor. an. ℥ij.

Misc. de ista mistura exhiberē quinquies,
 vel, si non officeret ventriculo, sexies.
 Dormiat post usum Dominus ægrotus
 ad libitum, atq; horis tribus aut quatuor
 ieiunabit, postea ientaculum siue pran-
 dium sumet. Absumpto digestiuo exhi-
 berem aliquid mannæ cum leui infusio-
 ne Rhabarbari, non negligendo ventris
 astrictiones, quæ in hoc genere morbi se-
 pè usu venire solent. Tertiò, emendarem
 iecoris caliditatē usu vnguenti santalini.
 Quartò, post sumptum cibum offerrem
 aliquid de Diciton. simpl. aut de puluere
 subscripto:

℥ Cinnamom. interior. opt. ℥ ℥.

Sem. coriand. præparat. ℥ ij ℥.

Carnium citonior. sicc.

Zinziberis albi a. ℥ ij.

Sem. anis.

fenicul.

carui,

Cortic. malor. citri a. ℥ j. ℥.

sem. citri excortic. ℥ iij.

cortic. arantior. ℥ j.

Galan-

Galangæ ℥iiij.

Margarit. oriental. præp.

Maceris an. ℥ij.

Pulueris entur singula & misceantur, mixtis add.

Syr. Diatrion santal. ℥ij.

Sacchari ad pondus omnium, & f.

Tragæa.

Quantum quatuor digitis leuari poterit. Roborabit enim ventriculum stomachum obserendo, ac concoctionis facultatē confortando, & flatus carminando: ventriculum etiam cerato aliquo tegerem, ventrem clysteribus fluidum tenerem, & quando per debilitatem fieri posset, ipsum in balneum aquæ, non multum calidæ ponerem, ab exitu dorsæ spinæ oleo violaceo inūgerem. Vomitum etiam quandoque tentarem, & maximè si ad vomendum assuetus foret, atque ita illis remediis curationem morbi denuò tentarem. Postea ad alia, & magis appropriata medicamenta transire poterimus, & maximè si me priùs certiore feceris, an aliquid fructus ex illis Dominus ægrotus noster perceperit. Reliqua ad

morbum flatuosum, eius causas, & victus rationem pertinentia, inuenies, vt nosti, apud Galenum de locis affectis libro tertio. Vale, vir optime, atque idem doctissime. Ex Dresda 3. Calend. Decembr. anno 157c.

IOHAN. NEFIVS, MEDICVS
DVCIS SAXONIÆ, &c.

CONSILIVM XXI.

In eadem affectione, pro eodem.

S QVANTVM coniiicere possum, reuerende domine Decane, ex iis symptomatibus, quibus dominatio tua affici solet, eo ipso vexatur morbo, quem antiqui hypochondriacam, siue melancholiam flatuosam vocauerunt, siquidem rugitus circa ventriculum, dolor quandoq; in ipso ventriculo, ructus acidi & virosi, arctigo, tristitia, mœror & timor, aurium sonitus, & interceptio vocis, de quibus omnibus tua dominatio conqueritur, clarissime demonstrant, affectu hypochondriaco ipsam proculdubio laborare. Probat hoc facile Aetii autoritate, qui libro vi cap. ix sic habet: At verò tertia melancholia

cholix species, siue differētia, cuius prin-
 cipium à ventre oriri diximus, & quæ af-
 fectio præcordialis siue hypochondriaca
 appellatur, sæpè ex relatis cognoscitur.
 Primum quidem incipiunt ventris sym-
 ptomata, velut sunt inflationes, rugitus,
 ructus acidi aut virosi, & quòd morbus ex
 secessibus, vomitibus ac ructibus alleuia-
 tur, & quòd ipsi ægri semper percipiunt
 vexationes circa præcordia. Cùm igitur
 hæc melancholia oritur, primum sympto-
 ma circa ventriculum apparet, cumque
 maior sit affectio, eam melancholicæ per-
 turbationes comitantur. Leuatur autem
 æger alui subductionibus, vomitionibus,
 concoctione & rugitibus. Hypochon-
 driacum morbum, etiam flatuosum ap-
 pellamus, symptomataque eius esse dici-
 mus, tristitiam & timorem. Quemadmo-
 dum igitur quibusdam sæpè ex ventre fu-
 liginosa, quibusdam autem fumosa, aut o-
 mninò crassiorum humorum exhalatio
 sursum fertur, veluti in suffusos oculos
 habentibus, aliqua ob oculos versantur:
 eodem etiã modo nunc cùm melancho-
 lica exhalatio ad cerebrum, velut fuligo,

& fumus fertur, sequitur mentis & sensuum caligo, vertigo capitis, & flatuum sonitus circa aures, & aliis quidē caput plenum esse ac graue videtur, aliis verò leue & vacuum. His subscribit etiam Auicenna, qui affectum hunc Mirachialem appellat, sic inquit: signa verò Mirachiaē melancholię sunt, grauitas circa ventrem, attractio ad superiora, nausea, inconstitia animi, corruptio digestionis, eructatio acetosa, sputum humidum, rugitus, exitus ventositatis, inflatio, dolor stomachi, dolor quandoque inter scapulas, & proprie post cibum, & palpitatio circa ventrem & intestina; Quibus apertissimè cognoscitur dominationem tuam nullo alio laborare affectu, quàm hypochondriaco flatu, qui causatur à cruditatibus, qui continuo in eius ventriculo gignuntur, tum fortasse propter nimias curas, & continua studia & vigilias, quæ cibi concoctionem impediunt, tum etiam fortasse ex nimia cibi & potus quantitate, quam cum calor innatus conficere non possit, fit inde ut cruditates remaneant. Ideoque rectè ab Aetio dictū est lib. 6. ca. 9. huius & morbi causam

causam esse cruditates, his verbis: Principium eiusmodi melancholiæ fit plerumque ex cruditatibus. Flatus enim ipsis succedunt multi, qui facile eleuantur, & circa præcordia diutiùs morantur, & rursus inde acidi consequuntur, nullo etiam eiusmodi cibo accepto. Quòd autem ex vigiliis, studiis, & sollicitudinibus eiusmodi oriuntur affectus & symptomata testatur grauissimus autor Galenus lib. 3. cap. 7. de locis affectis, sic inquit: Homines fiunt melancholici, maximè quando & in vigiliis multis, & multis laboribus, & sollicitudinibus fuerint circumuenti. Et lib. 6. cap. 7. eiusdem voluminis: De Flatuoso verò, inquit, vocato hypochondriaco morbo, nemo non dixit, quod tristiã, desperationem, mœstitiãque inducat, quippe laborantes eiusmodi morbo, post cruditates dictis accidentibus multò vehementius infestantur, ac plures ex ipsis splenetici quoq; fiunt. Atqui quo pacto, & qua via hi flatuosi vapores in caput ferantur, & symptomata, de quibus diximus, moueant, facile sciri potest, ex libris de melancholia Ruffi, Galeni, & Posidonii,

acetiam ex Aetii locis superius relatis, vbi sic habetur: Lata autem est via, qua hi vapores in caput exhalare possunt. Nam ventriculi os, quomodocunq; affectum, facile in consensum trahit cerebrum ob cognationem per maximos duos nervos, qui ex superioribus ad ipsum deferuntur. Quo fit, vt mirum non sit ex hoc vapore in caput delato, vt excitentur vertigines, aurium sonitus, mœrores, melancholiae, & alia quaecunq; symptomata, quæ dominationem tuam vexant. Sed de morbo, causis, & symptomatibus hætenus. Reliquum est, vt nunc de morbi curatione differam, qui nullo modo tolli aut sanari potest, nisi prius auferatur causa, à qua cruditates fiunt ac gignuntur. Ideoque rectè scribit Galen. lib. 7. Meth. medendi, c. 10. Illud, inquiēs, pro comperto habendum, non posse ad perfectionem vltimum affectum sanari, manente adhuc ipsa, vnde natus est, causa. Hanc itaq; nos imprimis tollere oportet, & ab ea curatione ipsius incipere, Galenum secutos, qui lib. 4. Meth. med. cap. 4. inquit: In omnibus, in quibus adhuc causa manet, omnino ab hac

hac inchoanda curatio est. Et lib. 3. cap. 1. de comp. medicamentorum secundum loca, Medicus, ait, omninò adniti debet, ut sciat quæ, qualis, & quanta sit morbi causa, & vbi maximè ea dominetur, quò videlicet & curationē unicuique conuenientem faciat. Ideoque reuerende Domine cum horum symptomatū, ac ipsius morbi causæ ex cruditatibus originē ducant, cruditates verò aut ex vigiliis, aut ex lōgis studiis, aut cogitationibus, aut continuis curis, aut ex erratis in cibo & potu proueniant, operæ pretium esse videtur, causas hasce primùm auertere, & optimū in primis vitæ regimen instituire, cæteraque, de quibus diximus, corrigere. Hæc itaque à nobis postquam fuerint præscripta, si seruabit Dominatio tua, nihil mihi profectò verendum est, quin tandem pristinæ sanitati restitui possit. Nam permanente huiusce affectus causa principali, non solùm sanare hæc est impossibile; sed proculdubio credendum indies, & morbum ipsum, & symptomata auctum iri. Quandoquidem cum morborum, symptomatumque sit proprium, corpus red-

dere imbecillum, quinetiam calorem innatum, aliter euenire non potest, quàm quod oppressa natura in deterius decidat corpus. Inò non parum verendum est, si curatio negligatur, ne vètriculus, caput, & reliqua corporis mēbra adeò reddantur imbecilla, vt posthac velimus causam illam priorem auferre, non ita facillè nostra illa roborari, & in pristinum restitui possint, quod subindè ex seipsis generent cruditates & excrementa, quo fit vt lib. 3. cap. 5. de loc. aff. scripserit Galenus de hac re, his verbis: Nos haudquaquam latere debet, vbi per consensum quis afficitur, fiatque adhuc affectio, quod deletis efficientibus ipsam causam, ipsa quoque simul deletur. Si verò consentientes partes permanentem iam habuerint dispositionē, quamuis quiescat causa efficiens, ipsa tamē permanebit affectio. Hæc ille. Ideoque causæ prouidendum est, antequam morbus magis inualescat. Et quoniam, vt Galenus inquit, lib. de remed. facillè parabilibus, cap. 40: Primus & præcipuus curandi scopus in omnibus ægritudinibus consistit in exacta victus ratione,

ne, quæ non complectitur solum potû & cibum: sed etiam aërem, somnum & vigiliam, repletionem & euacuationē corporis, exercitationem & otium, omniaq; animi accidentia. De his, quantū sat fuerit, imprimis dicam, deinde verò de medicamentis, quibus eam vti oportebit. Sit itaque aër ad calidum & humidum vergens, non vmbrosus, sed lucidus, & suaue olens, quod arte etiã fieri potest, incensis in domo odoramētis. Præstat ad hoc præ cæteris styrax, quam calamitam vocant. Nam si fabæ quantitas ignitis leuiter prunis iniiciatur, suaue admodum spirat odorem. Fugiendus etiam est aër nebulosus & densus, quin etiã pluuiosus. Venti quoque septentrionales vitandi. Locus habitationis respiciat orientem, vel meridiem, sitq; lucidus, elegans, latus & amplus, nullique putredini obnoxius, neq; latrinis adhærens. Cibus deinde esse debet concoctu facilis, & qui benè nutriat, ac in probum vertatur sanguinem, paucis relictis excrementis, boni succi, mediocriter humidus ac flatus expers. Pane nullo alio vtatur, quàm ex pura tritici farina

confecto, siquidem, vt Galenus lib. 7. de
 loc. aff. de melancholico morbo agens
 scriptum reliquit, subfurfuraceus panis,
 & qui ex siligine paratur, turbidū & me-
 lancholicum efficit sanguinem. Præterea
 panis ipse, quo vesci debet Dominatio
 tua, probè cū coctus, tum fermentatus
 esse debet, omnique vacare graueolentia,
 ac ingrato sapore. Carnes petantur ex qua-
 drupedibus domesticis iunioribus, nem-
 pè, hœdinis, agninis, vitulinis, lacte nu-
 tritis. Iuuenum veruecum quàm maximè
 etiam ad rem faciunt, item iuuenum gal-
 linarum, gallinaceorum pullorum, ac et-
 iam caponum iuuenum. Præstant idem
 perdices, attagene, turtures, phasiani, tur-
 di, cæteraque auicularum genera, quæ in
 montibus, vineis, syluis, sepibus, & cam-
 pestribus locis victitant. Contra verò im-
 probantur bubulæ, suillæ, caprinæ, hirci-
 næ, ceruinæ, leporinæ ac cæterorum syl-
 uestrium quadrupedum, quamuis lepu-
 sculi iuuenes, ceruorum, & capreolorum
 hinnuli potius cōcedi possunt, quàm pro-
 hiberi. Etenim tenella atas humidioris
 succo, tenerioreq; pulpa referta est, quò
 fit

fit vt hœdinæ, & vitulinæ carnes præ cæ-
 teris probentur: bouinæ verò & hircinæ
 improbentur. Ex auibus prohibentur non
 modò senescentes: sed etiam omnes, quæ
 in paludibus & aquis victitant, vt anseres,
 anates, mergi, & huiusmodi generis aliæ.
 Carnes sale asseruatæ, præsertim suillæ ac
 bubulæ, & fumo exiccata, haudquaquã
 sunt admittendæ, quòd non solùm æger-
 rimè cõcoquantur: sed quòd inidoneum
 suppeditât alimentum, sanguinemq; in-
 ficiant. Elixæ carnes longè magis præsta-
 bunt, quàm assæ, cum quòd facilius con-
 coquãtur, & distribuuntur in corpus, tum
 etiam quòd humidius conferunt alimen-
 tum, id quòd maximè expetit huiusmo-
 di morbi natura. Atqui non ob hoc inter-
 dicam, vt assas omninò carnes dimittat,
 quæ etsi non tam frequenter, concedi ta-
 men possunt, præsertim si potiùs interna
 eorum pulpa deuoretur, quàm exterior
 superficies ignis calore torrida, siccaque
 admodum reddita. Possunt eadem in iu-
 sculo decoqui additis ouis, petroselini fo-
 liis, dulcibus pomis & saccharo, vel dolci
 vino cum croci & cinnamomi momèto,

cæteris relictis aromatibus. Pisces optimæ carnis, vt sunt, qui in sabulosis, saxosisque fluminibus capiuntur, securè cõcedi possunt: cõtrà verò improbantur, qui in cœnosis capiuntur piscinis, & stagnantibus aquis. Item falsi pisces, vel sole & fumo ficcati, nullo pacto sunt admittendi, sicut nec cancri, nec cochleæ, nec conchyliæ quæuis alia, quòd glutinosas habeant carnes. Oua gallinarum recetia præstabunt, quocunque modo parata, præterquã dura, vel in butyro frixa, aut quouis alio modo assa. Hisce enim modis parata concoctæ difficilia sunt, & nidorosas excitant exhalationes & eructationes. Lac tamen sua facultate conueniat, cum tamen facile putrescat, & flatus gignat, minimè conuenire videtur, nisi rarò, & quod cæteris præcedat cibus, adiecto ei saccharo q. s. ad dulcorandum. Id quod de cibus omnibus intelligi debet, qui ex lacte parantur. Caseus quicunque præsertim vetus & cariosus, in melancholicis affectibus Galeno maximè improbatur. Etenim, vt ipse inquit, vbi forte fortuna in corpore fuerit supercalefactus facile quidẽ huiusmodi attribi-

attributionem parit humorē. Ex arborum & plantarum fructibus, etsi omnes ferè facillè corruptioni, putrediniq; sunt obnoxii, præsertim ubi secundis mensis, ingesto iam priore cibo, deuorentur, ut in hisce regionibus plarumque fieri solet, si tamen concedi possunt, qui dulcedine sunt præditi, ut dulcia cerasa, dulcia mala, dulcia pruna, quinetiam uux dulces & probè maturæ. Nec omninò prohibeo dulcium odoratorumq; melopeponum usum, modò parcius id fiat, & in ipsius prædii, aut cœnæ principio, antequam aliis cibis ingeratur, quod etiam de fructibus, quorū statim suprà meminimus, fuerit intelligendum. Uux etiam passæ, tam parux, quàm crassæ, quæ huc ex Italia cõuehuntur, maximè ad rem faciunt, tam in cibus appositæ, quàm per se deuorata. Nec improbauerim pingues & siccas ficus, præsertim si cum dulcibus amygdalis deuorentur. Præstant hæ quoque in iusculis appositæ, quin etiam earum lacteus cremor cū saccharo paratus. Conceduntur utiliter pinei nuclei, ac etiam pistacia, quæ ad ventriculum, & iecur ro-

borandum commodè sumuntur. Cappares quoque sale asseruatæ, prius in aqua calida maceratæ, & subinde elixatæ, ac oleo, saccharo, aceto, vuis passis mixtæ utiliter conceduntur. Contrà verò fructus omnes vitari debēt, qui sapore acido, aut austero habentur, & qui perfectam non sunt adepti maturitatem. Quin etiam castanæ, ponticæ nuces, (quas auellanas vocant) iuglandes tam recentes, quàm siccæ, fraga, mora, persica & huiusmodi vitanda sunt. At pyra, quæ grato sunt sapore, ac etiam cotonea mala, sub prunis tosta, ac saccharo, vel anisi semine cōspersa, utiliter statim à prandio, vel à cœna sumi possunt, eò quòd vētriculum roborent, & vapores caput petentes reprimat. Sed hisce deuoratis nullo vtendū est potu, nec vini, nec cereuisiæ. Mala autē aurantia vocata, quin etiam punica dulcia, commodè permittūtur, austera verò vel acida contra. Abstinentū est à cucumeribus, tam recentibus, quàm muria asseruatis, quòd glutinosum, crassum & viscidum cōferant alimentum. Ex cerealibus conceditur utiliter hordeum, in carnis tamen

tamen iure decoctum, ac etiam oryza ex eodem iure, vel lacteo dulcium amygdalarum cremore parata, & ad lentore vsq; decocta. Cætera verò vt miliũ, panicum, auena, & si quæ sunt alia omnia improbantur. Tollenda è medio sunt omnia legumina, nempe, pisa, lentes, fabæ, ac etiam cicera, quamuis cicerum rubeorum iusculum vtiliter concedi possit, relictis in olla ciceribus. Olera, præter borraginem, buglossum, petroselinũ, intybũ, feniculum, anethum, melissophyllum, omnia vitari debent, & præsertim brassica omnis generis, tam recens, quàm muria asseruata. Improbantur napi, rapa, pastinacæ, & radicum genera omnia. Item cæparum omnia genera, alliũ, raphanus, & maximè syluestris, quem Germani *Kren* vocat, quod suo acri admodũ succo sanguinem & iecur inflammet, & propemodum adurat, quemadmodum etiam sinapis, quæ dulci vino ad intinctus admisceri solet plurimum in Germania. Probantur asparagi, & lupulorum germina, quæ sanguini expurgãdo idonea prorsus habentur. Nã aqua prius elixata, & deinde sale,

oleo & aceto conspersa, præter id quod gustui non habentur ingrata, melancholicos mirificè iuuant. Sacchari & mellis vsus ad ciborū condimenta vtiliter comprobatur. Non improbatur butyrum, si tamen plus, quàm par sit, non profundatur, quod etiam de olei vsu subaudire oportet; atqui inhibendum est oleū quodcunque aliud, quod ad cibos, ex papaueris, lini & canabis semine parari solet, quod viscosus & ater generetur inde sanguis, mensque & ingenium destruantur. Aceto vehemèter acri parcus fuerit vescendum, nisi eius refringatur acuitas passis viuis, in eo infusis, aut cum eo feruē factis, vel admisto melle saccharove. Aromaticum nimius vsus maximè vitari debet, quod sua acredine, calidaque & sicca facultate, iecur, & sanguinem plusquàm par sit exalfaciant. Proinde iis parcus utendum, præsertimque pipere ac zinzibere. Cinnamomū tamē præ cæteris omnibus erit præstantius, quod reliquis minus calefaciat & exiccet, & præsertim si saccharum admisceatur. Admitto crocum, sed tamen non largius admodum cibis & iusculis

sculis iniectum. De bellariis autem, quæ in hac regione secundis mensis apponi solent, ut placentæ, quarum varia hîc videntur genera, tantùm hoc dicam, quòd cum plurimum ex triticea conficiantur farina, cui fortasse nullũ accessit fermentum, sintque contumacia, iis potius parcendum putarẽ, vel modicè vescendum, quòd minimè eorũ vsum admittere auserim. Quorũ loco placeret multò magis, ut dominatio tua vesceretur nõnullis cõfectionibus, quæ ventriculũ ac cerebrum iuuarent, cuiusmodi sunt, coriandri, anisi, & feniculi semina, de quib. alternatim sumere posset à prædio, vel à cœna, vnum aut alterum cochlear, aut etiam sequentem puluerem:

℥ Sem. anis.

fenicul.

coriandr.

Rotul. diarrhod. abbat.

Diatrion santal. l

Manus Christi nõ perlati an. ʒj.

Misc. f. puluis.

Cæterum potus vinum album potius sit, quàm rubrum, tenue, nõ potens, subdul-

ce, non austerū, quo tamen vti debet parcius. Cereuisiæ autē potus, cū crassum turbidumq; generet sanguinē (tamen si antea fortassis dominationi tuę fuerit in frequenti vsu, nunc tamen cū melancholicus iste accesserit affectus) cur mihi pbandus esset, planè non video. Abstineat à vinis potentibus, à crassis & turbidis, siquidē hæc melancholicum gignunt sanguinem; illa verò iecur excalfaciunt, & cerebrum lædunt. Haftenus de potu & cibis, qui etsi probi sunt succi, mihiq; comprobati: si tamen plus eorum ingeratur, quàm par sit, & ventriculi vis tolerare valeat, nocēt, & cruditates generant. Ut autem is euitetur error, scopo ac regula quadã opus est, proinde comedat dominatio tua bis in die tātūm, statutis quibusdam horis, nec interdium quicquam ciborum assumat, cū nihil deterius sit, quàm incoctum alimentum inconcoctis cibis adiungere, & inter prandium cœnamque interponat semper spacium septem horarū. At si fortasse septem à prandio peractis horis, aliquam adhuc perciperet in ventriculo grauitatem, & nullus fuerit

fuerit cibi appetitus, non nisi optimum erit, vna hora vel altera cœnam prorogare, quousque grauitas cedat, & appetitus redeat, quod si non successerit, nil sanè melius, quàm cœnam omninò intermittere. Præterea meminisse oportet, vt inter edendum, cibum probè cõminuat, dentibusque diutius cõficiat. Siquidem qui velociter ingerunt cibum, & semimansum deglutiunt, ventriculo laborem inferunt, & flatus maximos procreant. Deinde animaduertendum est, ne plus cibi ingeratur, quàm ferre poterit vètriculi & caloris naturalis robur, ideoque se cibo & potu nunquam repleat, quo vsque extendatur ventriculus, sed curet vt nunquam satur surgat à mensa, ne nimia alimenti mole innatus calor impediatur, & subinde generentur cruditates & flatus. Atqui qualis, quantave mensura ciborũ esse debeat, rectè scribit Auicenna his verbis: Ea enim, inquit, erit cibi recta mensura, quæ cum ingesta fuerit, grauitatem non adfert, in ventriculo non natat, nauseam neque ructus commouet, torporem non inducit, neque mentis hebetudinẽ facit.

Ideoque cibi quantitas mediocris, & secundum concoctricis facultatis robur esse debet. Ad hæc ignorandum non est, quòd non parum affert affectis corporibus incommodi, & sanitati tuæ aduersatur plurimū eduliorū apparatus. Quapropter Galenus rectè id improbat lib. 3. de victus ratione in acutis, sic inquit: Scias quidē multiplices cibos, & præsertim facultate dissimiles magnam progignere in ventriculo confusionem. Quod postmodum confirmans Auicenna: Nil, inquit, deterius est, quàm diuersa nutriētia simul adiungere, & comedendi tempus prorogare. Verùm cùm hoc frequentissimè in lautissimis nobilium & prælatorum mensis euenire soleat, caueat dominatio tua, ne in hoc fortasse aberret à seopo. Præstabit itaque ex multis, quæ apponuntur, eduliis, vnum aut alterum, quæ cæteris meliora, sapidiora que fuerint eligere, & ex illis tantum comedere, cæteraque aliis relinquere. Multum quoque refert non ignorare, qui cibi priores, & qui posteriores in ordine apponi debeant deuorandi. Proinde victus ratio ita discernere

cernere videtur, quòd liquidi cibi, vt car-
 num iura, humidi & qui facilè in ventri-
 culo corrumpuntur, vt pisces, fructus, &
 lacticia, qui que cæteris facilius conco-
 quantur, vt auicularum, ac iuuenum pul-
 lorum carnes, imò & oua recentia cæte-
 ros præcedere debent. Contra verò suc-
 cedere debent ii cibi, qui cùm crassioris,
 tũ durioris sunt substantiæ, vt sunt verue-
 cinæ & vitulinæ carnes, & præsertim si as-
 fatæ fuerint. Hi enim cibi vltimi esse de-
 bent, qui longiori concoctione egeant.
 Est etiã dominationi tuę curandum, ne
 potus cibi quantitatem superet, vt cibus
 ventriculo non innatet, quo postea fiat, vt
 inde vapores caput petât. Siquidem hu-
 iusce incommodis cerebrũ imbecillum
 & morbis periculosis obnoxium reddi-
 tur. Ideoque fugiat dominatio tua com-
 potationes quaslibet, & comeffationes,
 potiusque sibi ipsi viuat, quàm aliis. Cæ-
 nabreuior sit prandio, vt minus caput va-
 poribus repleatur, & melior in ventriculo
 fiat ciborum cõcoctio. Postremò curan-
 dum est, vt quotidie saltẽ semel aliud ex-
 cremẽta excernat: quod si naturæ bene-

ficio consequi non possit, lenienda aluus, vel cum prunis dulcibus siccis in vino albo decoctis, & saccharo aspersis, vel cum uuis passis in principio prandii, vel cenæ deuoratis ad sex septēve cochleariorum mensurā. Quòd si fortasse non contulerit, balanis & suppositoriis utatur ex melle, aut lardo, aut sapone paratis. Quinetiam si aluus nimia astrictione laborat, clystere citāda erit ex iure carniū, saccharo & parū salis parato, cuius usus etsi plerisq; improbetur, est tamē tanta clysteris utilitas, quantum quispiam fortassis narrare nō possit. Sed iam ad corporis exercitationes me confero, quæ cum re adē moderateq; suo ipso tempore fiunt, maximum præstant corporibus auxilium, & mirificè sanitatem tuentur. Namque toti corpori robur addunt, & innatū calorem augent, quo mediante alimentum nō solum in ventriculo, iecino, ac venis probè concoquitur, paucis aut nullis relictis excrementis cruditatibusve; sed in uniuersum corpus feliciter fertur ac distribuitur. Quinetiā eiusmodi exercitationibus corporis meatus laxiores fiunt, quo
postea

postea fit, ut si quæ sunt excrementa in
 venis, partim per sudorem, partim verò
 per insensibilem vaporem inde excernā-
 tur, adeò ut exercitationis cōmoda præ-
 posuerit Galen. lib. 1. de sanitate tuenda
 non solùm quibuscunq; medicamentis:
 sed etiam cuius victus regimini atque ra-
 tioni. Cæterùm animaduertendum est,
 ne plus, quàm profit dominatio tua exer-
 ceatur, siquidē Galeni testimonio, exer-
 citationes, quæ modum nimium excessē-
 rint, biliosum animal reddant, febres,
 phrenesin, erysipelata, cæterosq; calidio-
 res procreant affectus, sanguine inde su-
 percalefacto, & inflāmato iecinore. Ve-
 rùm ut nimia corporis exercitatio nocere
 corporibus solet; ita quidem nec mi-
 nus nocebit vita deses & otiosa. Nam, ut
 idem Galenus inquit: otium animal pi-
 tuosum reddit, viscerum quorumlibet
 obstructionem facit, apoplexiam, epilep-
 siā, & fluxiones concitat. Præterea nec
 illud ignorandum est, exercitium post ci-
 bum maximè valetudini esse obnoxium,
 Galeni ipsius testimonio, quippe, qui li-
 bro de cibis boni & mali succi, ad ruēdam

sanitatem, inquit, si corpora moderatè exercentur, mirum in modum prodest; At contrà quies & otium diuturnum maximo illis est nocumento. Neque enim morbo quisquam corripitur, si accurate obseruarit, ne cruditates colligat, aut post cibum vehemèter exerceatur. Nam sicuti bonæ valetudini ante cibum exercitatio maximum adfert commodum: sic motus qualiscunque sumpto cibo noxius admodum est. Alimentum enim ex ventre ante coctionem in diuersas corporis partes distribuitur, proptereaque crudi humoris copia per venas aggeritur, quæ multiplices morbos affert. At quales esse debeant salubris corporis exercitationes docuit idem Galenus 2 & 3 lib. de sanitate tuenda, his verbis: Qui tuendæ sanitatis gratia exercètur, exerceri debent quousque corpus vniuersum intumescat, floridumque appareat, motus promptè & æqualiter edat, sudoremque cum calido vapore mistum exudet. Cùm aliquid horum fuerit immutatum, statim dimittenda exercitatio est. Et hæc propriè mediocris dicitur & salubris. Fiant insuper exer-

exercitationes corpore cibo non opple-
 to, & mane potius ante prandium, quàm
 vesperi ante cœnam, quamuis id non o-
 mninò inhibeamus, si fiat alimentis iam
 probè in ventriculo concoctis. Et quoniã
 varia sunt exercitiorum genera: commo-
 dius tamen erit leuis deambulatio per lo-
 ca amœna & viridia, vbi flores odorati, ac
 versicolores, & fructus in arboribus spe-
 ctari possunt, ad sudorem vsque, & donec
 corpus citra lassitudinem concalescat,
 quam vti alio exercitationum genere, ta-
 met si præ cæteris laudauit Galenus exer-
 citationes illas, quę in pileę parue ludo fie-
 ri solent, quippe quoniam huiusmodi pi-
 læ ludus vniuersas corporis partes exer-
 ceat, nempe, nõ solùm exercentur crura,
 pedes, brachia, manus, thorax, dorsumq̃;
 sed etiã oculi, aures, lingua, & mens ipsa,
 quę in cerebro residet. Postremò cauē-
 dum est, ne post balneum dominatio tua
 se aliquo pacto exerceat, quando quidem
 cum balneum vniuersum non obscure
 excalfaciat corpus, & per sudores eua-
 cuet, operę precium facere non est, ne i-
 terum calefiat, & pariter vacuetur. His

accedit somnus & vigilia, quæ res nisi ordine & ratione regantur, non solum iam genitos affectus augent, sed novos etiam excitant. Est itaque somnus omnibus necessarius, & vniuersi corporis sensus à suis quiescunt laboribus, ac etiam vt alimentum non modò concoquatur in stomacho & iecinore; sed in vniuersum in omnibus corporis partibus, quin etiam vt restaurètur ipse cum omnes facultates, tum functiones, atque corpus ipsum, diurnis laboribus afflictum, simul in se totum refocilletur, repareturque. Somnus itaque, qui sanitati magis videtur idoneus, est nocturnus, cuius initium esse debet elapsis duabus aut tribus horis à cœna, cum iam præsumptus cibus in ventriculi fundo resederit. Nã cum natura ipsa longo indigeat somno & quiete, id quidem longè melius nocte, quàm die præstari potest. Addo etiam quod in tales spiritus magis contrahuntur ad centrum nocturno, quàm diurno tempore. Debet itaque dominatio tua itura dormitum quiescere primùm super dextro latere, siquidem cum in tali decubitu iecur sub vetriculo quiescat,

quiescat, nō solūm illum non grauat, nec aliquem infert laborem: sed ipsum calefacit, perinde vt ignis lebetem, qui illi admouetur. Peracto verò primo somno quiescēdum deinde fuerit super sinistro latere, vt cibus rectius ad ventriculi fundum descendat, ibique inhærentis iecionis calore facilius cōcoquatur. Præterea prorsus cauendus est decubitus super dorso, quod præter id, quòd non parū renes afficiat, cerebrum etiam & neruos lædit. At decubitus super ventre conuenit tantūm, cūm ægrè cibus in ventriculo conficitur. Etenim non parum concoctionem adiuuat. Ad hæc longiore tempore dormiendum non est, quàm horis septem aut octo, nisi fortasse longæ præcesserint vigiliæ, quæ melancholicos affectus plurimum sequuntur. Ideoq; si fortasse eueniret, vt dominatio tua somno destitueretur, vtatur balneis aquæ dulcis tepidis, non calidis, hora vna atque altera ante cœnam. A cœna verò cūm se dormitum cōferre statuerit, lauet cūm brachia à cubito ad manus; tum curra à genu ad pedes tepente aqua, in qua decocta sint

medicamenta, quæ rectè somnum conciliare possunt, nempe:

Chamæmel.

Anethum,

Nymphaea,

Flor. violar.

lactucæ,

Fol. salicis & papaueris capitula.

Nam melancholicis nihil deterius accidere potest, quàm vigiliæ. Præter id cauendum est, ne statim à cœna Dominatio tua se cubitum cõferat, quòd id caput vaporibus repleat, & oculis maximè noceat. Fugiendus etiam est somnus meridianus post cibum, quoniam concoctionem cibi impedit in ventriculo & in iecinore, intellectum heberat, pigritiam quandam toti corpori inducit, quinetiam nocturnum impedit somnũ, lienem auget, nervos debilitat, & memoriam corrumpit. Reliquum est vt corrigantur etiam animi accidẽtia, à quibus plerunq; solent oriri melancholici affectus. Sunt animi affectus præcipui, ira, mœstitia, timor, qui maximè in hoc morbo sunt euitandi. Si quidem ira bilem plurimum mouet & a-

cuit,

cuit, eamque in diuersas corporis partes penetrare facit, id quod non parum sanguinem ipsum, & vitales accendit spiritus. Mœstitia verò vniuersum infrigidat corpus, calorem innatum extinguit, appetitum destruit, concoctionē impedit, intellectum peruertit, & corpus exiccat. Timor autem dissoluit spiritus, cor inficit, & animum attenuat. Quamobrē hęc omnia prorsus vitanda sunt, & pro virili fugienda. Vita autem instituenda est hilaris, læta, ac trāquilla, & vt Celsus inquit, quærenda est delectatio ex musicis cantilenis, iocis & fabellis Hęc itaque sunt reuerende Domine, quæ ad victus regimen spectant. Ea si rectè Dominatio tua seruabit, nihil mihi verendum est, quin plurimum proficiant, cùm omnium tam antiquorū, quàm recentium autorū testimonio, nihil sit quod magis cōferat ad huiusmodi affectionis curationē, quàm recta & competens victus ratio, & præsertim vbi morbus nō fuerit diuturnus, pluribusq; annis inueteratus. Siquidem fateretur Galen. lib. 3. de locis affec. se quamplurimos curasse melancholicos tantum

balneis & victus ipsius regimine. At cum impossibile sit studiosos viros, & qui curis negotiisve sunt addicti, tam exacto vitæ regimine uti, quo minus cruditas, aut vitiosus succus aliquis in eius corpore generetur, ideoq; operæ precium est, medicamentis etiam Dominationi tuæ succurrere, secundum Galeni institutum, qui libro de succorum bonitate & vitio, quo pacto tales præservari debeant, nos docet his verbis: Ergo qui exercitatione uti ante cibum possunt, iis exquisita prorsus vitæ ratio ne fuerit quidem necessaria, aliis verò, qui ob negotiorum molem hoc facere prohibentur, non solum diligentiore victu: verum etiam medicamentis salubribus opus fuerit. Plurimi quoque eo statu degunt mortales, uti his neque ante cibum rectè exercere se liceat, neque opportunè satis cibum capere, neque probe alimoniã conficere, hosce intactos morbis perdurare diutius impossibile fuerit, nisi subducta sibi alio cõsulant per intervalla, interdum purgatione etiã validiore, ac tempestiva sanguinis missione, salubribus adhuc medicamentis opportuno tempore

pore epatis. Hæc ille, Quibus palam est
 nõ solum dominationi tuæ opus esse dili-
 gentiore victu: sed etiam medicamentis,
 quod si ipsa negligeret, verendum sanè
 esset, ne seuiora & periculosa accide-
 rent symptomata. Quamobrem suadeo
 illi, vt omnino mense Martio se ad purga-
 tionem præparet, ne in ipso veris medio
 aliquid noui emergat. Nã tamen si ver ex
 se ipso nullos soleat procreare morbos,
 excitat tamen illos in corporibus immū-
 dis, & repletis malis humoribus. Ideoque
 dicebat Galenus cùm 3 Aphorism. tum 1
 de temperament. Veris eam esse natu-
 ram, vt si aliquod corpus sanum excipiat,
 quod & illud saluberrimum seruet, & ni-
 hil à natura propria renouet: verum vbi
 plena corpora inuasit, quamplura in his
 excitare morborum genera. Poterit ita-
 que dominatio tua, cum fuerit, domi suæ,
 statim se purgare. Quod cum facere sta-
 tuerit, sumat inprimis hanc leuem pur-
 gationē mane horis quinq; ante cibum:

℞ Decocti florum & fruct. cordial.

quantum s.

add. Fol. senæ ʒvj.

Mannæ el. ℥ ij.

Misc. f. potus.

& quiescat domi. Si verò manna non esset ad manus, sumatur loco eius el. lenitiui ℥ j. & dissoluatur cum eodem decocto. Die sequenti secet venam communem brachii dextri, quam chirurgi medianam vocant, & extrahantur sanguinis vnciæ medicinales sex, hora vna ante cibum, & ea die domi quiescat. His expeditis sumat quinque diebus continuis, quotidie vnum ex infra scriptis syrupis tepidū, mane horis quatuor ante prandium, & si lubet dormiat post vnam aut alterā horam:

℥ Melissophyli.

borragin.

bugloss.

betonic.

pulegii,

aspleni,

adianth.

Fl. lupuli.

Stœchad.

Cichor. an. m. j.

Rad. fenicul.

borrag.

bugloss.

bugloss.

asparag.

glycyrrhiz.

cichorii an. $\zeta\beta$.

Sem. anisi,

Fenicul.

Coriandri præp. an. ζvj .Cinnam. el. ζv .

Ferveant omnia l. a. in f. q. aquæ ad tertias, & deinde

℥ huius decocti ζiiij . β .

Mellis rosac. colat.

Syr. de fumaria,

de betonic. an. $\zeta\beta$.

Misc. & f. syrupus, clarificetur pro quinque vicibus. Ebibitis his quinque syrupis sumat mane sequenti infra scriptam purgationem tepidam in aurora, vno tantum haustu, & deinde ieiunet horis quinque, & ea die domi se contineat:

℥ Adianth.

Aspleni,

Fl. cordial.

Stœchad. a. ζij . β

Cortic. myrobal. chebul.

Indorum a. ζij .

Rad. Ellebori nigri ℥ ij.

Thymi, ℥ ij.

Epithymian. ℥ j.

Fol. fenæ el. ℥ v.

Cinnam. ℥ iij.

Sem. fenicul.

anisi.

coriand. præp. a. ℥ iij.

Ferueant hæc omnia s. a. in aq. betonica
 q. s. quousque quinta pars euanescat, &
 deinde macerentur horis duodecim in
 calido loco vase concluso, & subinde co-
 lentur, deinde:

℥ Huius decocti ℥ iij. β.

Rhabarb. el. ℥ v.

Spicæ Indicæ gr. v.

Macerentur simul omnia horis duode-
 cim continuis, & deinde colentur, & dis-
 soluantur in hoc diluto:

Confect. hamech ℥ ij. β.

El. Diacatholic.

lenitiu. a. ℥ iij.

F. haustus sumendus, vt suprâ dictum est.
 Quoniam autem factis purgationibus ro-
 boranda sunt membra affecta, cuiusmodi
 sunt cor, caput & ventriculus, sumat die
 sequenti

sequenti à purgatione hūc infra scriptum
bolum horis tribus ante cibum:

℥ Sacchar. rosac. ʒ iij.

Antidot. Mithridat. ʒ β.

Pul. lætific. Almanfor. ʒj.

Misc f. bolus cum saccharo.

Deinde sumat per integram septimanam
morsellum vnū pro vice infra scriptę con-
fectionis bis in die, manu videlicet & ve-
speri horis duabus ante cibum:

℥ Syr. lætificant. Almanfor.

diamusc. dulc.

aromatic. rosac. a. ʒj.

cinnamom. el. ʒ β.

pistacior. mundat. ʒ β.

Sacch. dissoluatur in aq. cinnamom. si
fuerit ad manus, sin minus in aq. rosar. q.
s. f. confectio in morsellis, & ponderet
quilibet ʒij. β. Et quoniā vsus huius con-
fectionis caput, cor & ventriculum haud
parum roborare potest, poterit domina-
tio tua ea vti si placebit etiam longiori
tempore, & quādo cūque libuerit. Cę-
terū ad melancholicas cogitationes,
in quibus se plurimum vexari Dominatio
tua dixit, etsi hæc omnia prædicta pluri-

mum conferant: valet tamen peculiari-
ter infra scriptus puluis, siquidē cor ma-
ximè lætificat, & cerebrū ac intellectum
clarificat, si sumatur semel aut bis in se-
ptimana, ex aqua melissophylli, borrag.
bugloss. simul mixtis ad quantitatem ℥ss
pro vice, quacunque hora opus fuerit. Ita
autem paratur puluis:

℥ Sem. citri ℥ss.
Fl. borrag.
bugloss.
meliss. a. ℥j.
Syr. lætificant. Almanfor.
Diamusc. dulc. a. ℥ijss.
Zedoar.
Doronic.
Rad. tormentill.
Corallor. rubror.
Margarit.
Rosar. rubrar.
Fragment. omniū precios. a. ℥ss.
Crocij ℥ij.
Terræ lemnix el.
Cornu cerui vsti,
Oss. de corde cerui a. ℥j.
Santal. flauor.

albor.

albot. a. ʒß.
 Fol. auri puri numero x.
 Misc. omnia simul & f. puluis.
 Confert etiã aliquando mandere aliquot
 cubebas saccharo cõfectas. Nam mirum
 in modum vertiginosis conferunt. Atqui
 non solùm roborãtur membra, de quibus
 dictum est, cum iis antidotis, quę sumun-
 tur intra corpus; sed etiam cum localibus
 exterius adhibitis. Ideoque sequenti die
 à purgatione poterit dominatio tua inũ-
 gere ventriculum tribus diebus cõtinuis
 cum infra scripto vnguento mane horis
 quatuor ante cibum, antequam surgat è
 lecto, & deinde calidum linteolum su-
 perponere:

ʒ Vnguenti stomachal. ʒvj.

Ol. de absinth.

Mastic. a. ʒij.

Syr. aromatic. rosat. ʒß.

Misc. f. vnguentum.

Ad maiorem verò corroborationem po-
 terit ferre super ventriculo continuò in-
 fra scriptum sacculum:

ʒ Mastich. ʒj. ʒ.

Syr. aromatic. rosac. ʒv.

Absinth. sicci,
 Mentha,
 Rosar. rub. a. ʒ ʒ.
 Fol. myrthi rec. ʒ iij.
 Calam. aromatic.
 Caryophyll. a. ʒ ij. ʒ.
 Spicæ celticæ veræ,
 Nucis conditæ a. ʒ ij.
 Ligni aloës ʒ j. ʒ.
 Macis ʒ ʒ.

Conterantur crassiusculè quæ sunt cõte-
 rēda, & suantur in sindone rubra, & fac-
 culis in forma triangularis figurę. Si mœ-
 stitia ex melancholia quandoque tuam
 dominationē inuaderet, tolletur si sum-
 pserit puluerem præscriptum, & deinde
 cordi applicauerit hunc sacculum.

ʒ Spec. cordial. temperat. ʒ ʒ.
 Santal. albor.
 flauor.
 Lig. aloës an. ʒ j. ʒ.
 Flor. borragin.
 bugloss.
 rosar. rubear.
 Sem. acetof.
 ocymi an. ʒ j.

Offis de corde cerui ʒß.

Conterantur crassiusculè, & suantur in sindone rubra, & fiat sacculus gestandus super sinistra mamilla. Præterea cōsiliū meū est, vt dominatio tua iterum in autumno, videlicet, mense Septembri, se purget eodem modo, & iisdem medicamentis superius descriptis; sed tunc non opus erit venæ sectione. Nam, vt superius ex Galeno diximus, non solū oportet eos, qui negotiis & studiis detenti corpus, ieiunè exercere nequeunt, vti aliquando validioribus purgationibus; sed etiam mitioribus per interualla, quocunque anni tēpore sit opus. Quò fit vt non modò bis in anno dominatio tua purgare se diligenter debeat: sed etiam infra tempus, tunc cū senserit multiplicari cruditates, & aliquod emergere symptoma, siquidem in tali casu poterit vti hisce pillulis, quæ sine vlla purgabunt molestia, sumendo eas mane in lecto, hora vna ante auroram, & ieiunet post horis quinque:

℞ Pillul. alephanginar.

mastichin.

aggregatiu. an. ʒj.

Diagryd. gr. j.

Cum aqua absinthii f. pillulæ numero viij.
& inaurētur, sumantur omnes cum mel-
le rosaceo. Si verò pillulas sumere nequi-
ret,umat earum loco hoc electuarium
horis quinque ante cibum:

℞ El. elefcoph. ʒ v.

Inuoluatur saccharo, & deauretur. Est e-
nim boni faporis. Si vētriculi dolor quan-
doque affligeret, fiat hoc fomentū, quod:

℞ Flor. chamomill.

Melilot.

Anethi,

Rofar.

Absinthii,

Calamenti,

Maioran.

Rutzæ,

Menthæ an. m. j.

Sem. anif.

fenicul.

carui an. ʒ j.

Calam. odorat.

Caryophyll. an. ʒ ss.

Baccar. lauri ʒ iij.

Nucis conditæ ʒ ij.

Ferueāt simul in aqua ad tertię partis cō-
sumpt. & deinde in decocto feruente in-
fundatur sponsia noua tantæ magnitudi-
nis, vt totum possit contingere ventricu-
lum, & cum in se receperit decoctū, ex-
primatur fortiter, inter duos orbiculos li-
gneos, & ita calens, quantum fieri possit,
ventriculo superponatur, posito superius
lindeolo duplicato calido, vt spōgię calo-
rem conseruet. Et cum inceperit refri-
gescere, statim superponatur alia sponsia
similiter infusa, amota priore, & ita fiat
quouique dolor remittat, tunc tollantur
spongię & earum loco applicetur lindeo-
lum duplicatum igne calefactū, & exic-
cetut locus, deinde inungatur oleo infra
scripto:

℥ Ol. Mastich.

de absinthio,

de ruta an. ℥ β.

Misc. & contegatur ventriculus lindeolo
calido. Cōferet etiā maximè his dolorib.
tollendis aqua vitæ subscripta, quā benè
erit vt dominatio tua semp habeat domi:

℥ Aq. vitæ ex optimo vino conf.
potentis & elec. ℥ iij. β

Syr. aromatic. rosac. ℥j.
 Sem. anis.
 fenicul.
 carui an. ℥ss.
 Caryophyllor.
 Nucis conditz.
 Cinnamom. el. a. ℥iij. ss.
 Cardamom. maior. ℥ij.
 Lig. aloës,
 Piper. nigr.
 Zinziberis,
 Galang. an. ℥j.

Terantur omnia in puluerem & ponantur cum aqua vitæ præscripta in vas vitreum, & claudatur orificium cum cera, ne quid inde expirare possit, & dimittantur ita omnia macerari decē diebus cōtinuis, deinde leuiter extrahatur aqua vitæ pulueribus in fundo residentibus, quousque exierit clara, misceatur cum ℥viij iulapi rosac. clari, & in vase vitreo alio adeo conquatatur, vt iulapium cum aqua omnino misceatur. Deinde claudat orificium vasis cum cera, & permittatur quiescere septem diebus, & separetur deinde ab ea, quæ in fundo remanserit iulapii residentia,

fidencia, & asseruetur in vase vitreo mundo benè clauso, de qua ubi dolor ventriculi accesserit, bibat dominatio tua cochlearia quatuor, vel quinque, & ilicò percipiet auxiliū. Hæc itaque sunt, quæ pro valetudine recuperanda Dominationis tuæ mihi nunc ex tempore ferè se obtulerunt discutientia. Quæ si profuerint, ut spero, agat Deo optimo maximo gratias, qui solus omnes sanat languores, cui semper laus, honor, & gloria, amen.

PETRVS ANDREAS MAT-
THIOLVS, ARCHIDVCIS
AVSTRIÆ FERDINANDI
MEDICVS, &c.

CONSILIVM XXII.

In arthritide, pro quodam nobili viro.

VNIVERSA corporis temperatura, est tēperato calidior & siccior. Nam habitus corporis extenuatus est, ac macilentus, atque ideò siccus. Calorem verò declarat floridus cutis color. Cum autem habitus & temperatura, sequantur membrorum principū constitutionem,

ac præsertim epatis & cordis, hæc calidiora & sicciora esse rationi est consentaneum. Venter verò frigidior esse minimè dubitamus, non tantùm communi ratione eorum, qui nimio epatis calore præditi sunt, & abdomen habent gracile, à quo ceu puluinari ventriculus fouetur, quo extenuato, & omento etiam sua pinguedine destituto ventriculus frigidior fieri necesse est, atque ideo etiam cõcoctionem admodum imbecillam esse. Sed ex intemperanti etiam vitæ ratione, ventriculus talis reddi solet, siue quòd frigidioribus cibis vsus sit, siue quòd nimia copia, aut cibi, aut potus, eitis obrutus ac penè suffocatus sit calor. De capite idem statuendum putamus, cerebrum scilicet esse iusto humidius & frigidius. Cũ enim copiosam gignat destillationem, quæ tam frequenter ad omnes ferè corpõris particulas defluit, non alia ratione gigni poterit, nisi ex frigidioris & humidioris cerebro, à quo & ab aliis mēbris multa proficiscuntur excremēta, & ex propria etiã temperatura in ipso acceruantur, quæ postea aut suo pondere, aut

à fa-

à facultate eius excretrice in internas partes decumbunt. Illud verò fieri etiam necessarium est, vt ossium articuli à natiuitate sint imbecilles, eaque imbecillitas à frigidiore intēperie oriatur, addita etiam laxitate quadam. Nam faciliè excrementa recipiunt. Ferè enim fieri solet, vt validiores partes in imbecilles se exonerent, suaque in illas trudent excrementa. Sed cum ex arthriticis parentibus genitus sit, nec sine articulorū imbecillitate arthritidis fieri possit, atque hæc ex parentibus in prolem deriuetur, certum est, nobilissimum hunc virum articulorum imbecillitate laborare. Ætas est florēs, annum iam agit trigesimum, quod ad præsagium pronunciandum nos plurimū iuuabit. Cū eius institutum, mores & consuetudo mihi nota non sint, de illis statuere nihil possum, quare ad alterum caput accedendum.

Status præter naturam.

VIR nobilissimus assidue articulorum doloribus infestatur, quæ affectio contini est solutio, & à præsentē humore vincula & musculorum extremas partes oc-

cupante ferè fieri solet. Hic verò humor cum excrementicius sit, aut in articulis generetur, aut aliunde transmittatur, ergo partim in illis creari, partim ac plurimum ab aliis partibus demandari puto. Certum est igitur arthritin esse in genere fluxionum. In fluxione autem quatuor potissimum considerantur: Terminus à quo, terminus ad quem fit fluxio, viæ per quas humor transit, & humor ipse fluens. Caput esse fontem earum fluxionum, quæ ad articulos decumbunt, certissimis rationibus à medicis est constitutum. Extrema autem ad quæ desinit fluxio esse articulos ipse sensus declarat. Viæ sunt partes sub cute, & inter musculos à capite ad articulos pertinentes. Materia tenuis est humor, legitimum cerebri excrementum, quale in hyeme refrigerato cerebro effluere solet ex naribus, nec nisi tenuis esset, per tam angustos & longos meatus penetrare non posset. Hic verò humor cum iam in articulis diutius hæsit, fit crassior, ut aliquando etiam in tophos conuertatur, idque aut loci frigore, aut calore nativo tenuiores partes dissolvente, aut me-

dica-

dicamentis acrioribus importunè adhibitis, & nimiùm exiccantibus. Hic verò humor, etsi in cerebro generetur, aliùde tamen etiam originem sumit. Cùm enim ventriculus sit frigidior, & perpetuò ferè laboret cruditate, magnam vaporum copiam inde in cerebrum ferri necesse est, quæ postea in humorem loci frigiditate concrescūt. Cùm etiam epar sit calidum plurimas ad caput exhalationes mittit, vt ingens in cerebro excrementorum proventus inde exoriatur, qui postea destillationum proxima est causa.

Scopi ad curationem pertinentes.

MATERIA omnis excrementicia ex toto corpore exturbanda est, quæ est in capite, ventriculo & intestinis. Caput & ventriculus calefacientibus siccandus & roborandus. Epar refrigerādum & temperandum ne nimium ferueat. Articuli calefaciendi, siccandi, constringendi, roborandi, viæ quoq; per quas humor fluit constipandæ & roborandæ.

Præsagium.

CVM aliquot à scopis iam dictis minimè præstari possint, cùm natiui sint ad-

fectus, & ab ipsa natura ingeniti, vt penitus tollatur, vix fieri potest: Cùm tamen præcipuus curationis scopus sit sobrietas, & recta & parca viuendi ratio, rarissimum est exemplum, vt quis hydropota sit arthriticus. Cùm verò Hippocrates scribat eunuchum podagricum fieri non posse: Nobilissimus autem vir vxorem habeat, eamq; adolescentulam, quam grauis aduersaria sit Venus patet, & dici solet: Naturam expellas furca, tamen vsque redibit: & cùm hæc deprauata natura tot habet fomenta, difficilis quidem erit curatio; sed cum Horatius dicat, Est aliquid prodire tenus, si non datur vltra: non est deponendus animus, quin aliquid præstari possit. Leniri potest morbus, si assiduus interpolatio fieri potest; si vehemens dolor mitior reddi potest; interualla paroxysmorum longiora, vita tolerabilior, quàm antea, *δύσκολα τὰ καλά*. Si quis etiã de temperantia mihi vadimoniũ præstaret, auderem integram valetudinem polliceri, nepe Hippocratis & Galeni præcepta, & naturã rei secutus. Cum enim arthriticus dolor infestare non possit, nisi ad articulo-

articulorum imbecillitatem, humoris fluor accedat, alioquin podagrici perpetuò laborarent, cùm articulorum imbecillitas semper illos comitetur. Tantum autem laborant, cum defluxus ad articulos decumbit; certum est, si quis ea vtatur temperantia, vt nullus in corpore illius humor redundet, nullam vnquam fieri fluxionem, atque adeò ne paroxysmũ quidem. Quare in laborantis potestate est, vt sit perpetuò sanus. Et profectò satius est remedium, quàm morbi molestiam ferre. Vna iuuentus omnem nobis spem adimere videtur. Nam si hoc fit in viridi, quid fiet in arido? sed prudentia nobis maiora pollicetur. Et si nostra præcepta diligenter fuerint obseruata, nobilissimũ virum se nobis fuisse obsequentem minime pœnitebit.

Remedia.

IN PRIMIS ab omnibus excrementis vniuersum corpus expurgandum, sed ab agitatoriis medicamentis cauendum esse ventriculi imbecillitas docet. Quare ante hyemem consulo, vt ter aut quater sumat clementissimum syrupum de po-

lypodio, ita tamen, vt inter vnum & alterum intercedant tres dies, in quibus vtatur mane tribus cochlearibus, sequentis mixturæ:

℞ Oxymellis simpl.

Mellis rosac.

Syr. de corticibus citri, an. ℥ iij.

Misc. est syrupus sine aquis, præparans ad euacuationem.

Syrupi de polypodio purgantis descriptio.

℞ Fol. senæ el.

Passular. min. an. ℥ β.

Capillor. vener.

Polypodii,

Tartari albi an. ℥ iij.

Aq. fumiterræ,

Cardui benedict.

Bugloss. an. ℥ ij.

Misc. stent per noctē in infusione s. a. mane f. leuis decoctio, & coletur cum expressione.

℞ Dictæ colaturæ ℥ iij.

Mellis rosac. solut. aut Mannæ el. ℥ ij.

Misc. f. syrupus purgans.

Extra-

Extractum etiam Catholicon Andernaci singulare est purgatiuum, premissa hac vniuersali purgatione, per tres dies, singulo mane sumatur in os granum mastiches electæ, magnitudinis fabæ, & vbi incaluerit, dentibus teratur, & phlegma in os fluens expuatur. Mane sequenti alia mastiche adhibeatur. Post hanc capitis peculiarem euacuationem, si non videatur caput probè expurgatū, per duos aut tres dies mane trahatur per nares succus anagallidis, aut cyclaminis, aut aqua mellis, aut liquor sequens:

℞ Aq. maioranæ ℥ iij.

Ireos puluerisat. ʒj. Misc.

Tum caput lauetur lixiuio dulci incocta saluia, betonico, maiorana, melissa, rosis rubris, foliis senæ, origano: inter lauandum adhibeatur sequens sapo bis aut ter.

℞ Saponis venet. ℥ iij.

Agaric. albiss. ʒij.

Cinnamom.

Garyophyll.

Ireos, an. ʒß.

Camphoræ ʒj.

Misc. cū aqua maioranæ aut saluiæ f. sapo.

Bis in anno repetenda est præcedens e-
uacuatio. Masticatorium verò, errhinon
& lixiuium cum sapone bis in mense re-
petatur. Ad roborandū & exiccandum
caput, assiduè gestanda est manibus pila
sequens, naribus admouenda.

℥ Ladani purissimi ʒj.

storac. calamit. ʒ ss.

fantalor. muscatellin.

lig. aloës,

galliæ muscata,

garyophyll. an. ʒj.

myrrhæ,

fantal. citrin.

thuris an ʒj. ss.

Aq. rosac. q. s. formetur globus, qui geste-
tur manibus, aut facto foramine collo su-
spendatur de filo. Thuris etiam grana ac-
censis carbonibus iniiciantur, & fumus
naribus attrahatur, idque sæpè repeten-
dū in mēse. In commissura coronali spar-
gatur in nocte puluis sequens ad caput
roborandum & siccandum.

℥ Thuris,

Sandaracæ Arab.

Santal. citrin.

Nigell.

Nigell.

Cubebæ.

Rad. præoniæ an. ʒj.

Contundantur & f. tenuissimus puluis, vt farina. Vfus verò optimæ theriacæ saluberrimus semel in septimana sumptę. Galenus, Paulus, Aetius testantur vsu cineris ossium, præsertim humanorum combustorum nonnullos arthriticos & epilepticos fuisse curatos. Aceti etiam scillitici vsus maximè commendatur. Quare aliquoties sumatur per mensem vnum cochleare magnum. Quantum verò præstare possit oleum vitrioli rectè paratum, sibi in septimana sumatur quatuor guttæ in iusculo aut vino, mane ieiuno ventriculo, est incredibile. Multi fonticulos commendat, qui certè plurimos iuuarunt, sed duo multò præstantiora iam proponã, quæ ego in multis expertus sum saluberrima. Prius est pillularum pasta quædam in hunc modum parata.

℥ Myrrhæ,

Aloes epatic.

Lig. aloes,

Cinnam. el.

Mastich.

Rhabarb. cl. an. ʒij.

Moschi gr. v.

Misc. fingatur cum oxymellite massa, ex qua formetur pillulæ numero xxxvi. Per integrum mensem alternis diebus vnâ accipe mane, postea verò singulis septimanis vnâ accipe, donec numerus absumatur. Ratio huius remedii vera est, quia cum arthritis sit fluxus ad articulos, ex vsu harum pillularum, fit vt natura assuefiat excrementa non ad articulos, sed ad naturalem excrementorum locum demandare, & à consueto reuocare, vt hæc curatio diuersione fiat. Qua ratione etiam diuretica commendari solent, quale est sequens:

℥ Sem. leuistic.

Anisi,

Petroselin. an. ʒß.

Erithrodani,

Melissæ,

Gentianæ a. ʒ iij.

Saluiæ,

Betonice. a. ʒij.

Misc. f. puluis. Δ osis ʒj. in iusculo mane.

Alte-

Alterum verò quod proposui medicamentum est pulvis saluberrimus, quo curati sunt multi. Sumitur ʒj. mane in iusculo:

ʒ Chamædr.

Chamepith.

Centaur. maior,

minoris,

Saluiæ,

Betonic.

Gentianæ,

Aristolochiæ rotund. a. ʒj.

Guaiac. opt. duplum omnium
reliquorum pondus.

Misc. f. ex omnibus pulvis tenuissimus, sumitur per multos menses in aqua mellis aut sacchari. Hactenus tractata est morbi curatio. Paroxysmi verò & doloris presentis curatio à nobis minimè prætermittenda est, ne quid à nobis præterea desiderari possit. Cùm igitur iã humor fluxit ad articulos, & dolorem excitat, imprimis est illud nobis propositum, vt dolor mitigetur. Nam dolor trahit tanquam cucurbitula & auget morbum, Quare adhibentur statim vnguentú de succo ebu-

li, aut mica panis in lacte cocta, addito oui vitello, oleo rosato & croco. Aut loco dolenti admoueantur lintea madefacta in aqua vitæ. Aut fiant fomenta cum spongia imbuta decocto semlini, fœnigræci, fl. chamomill. anethi, meliloti, verbasci. Cū verò dolor cessarit, ac pedes laxo tremore obsessi, admouentur sacculi pleni furfure calefacto cum seminibus siccantibus contusis. Ad roborandos verò pedes & manus ne nouam materiam admittant, vtatur balneo aquæ ferratæ, in qua decoctum sit hypericon, saluia, rosæ, vrtica, guaiacum. Paretur etiam calceus, totum tegens pedem ex arbuta, quæ intus sit illita cerato diacalcitidis more Galeni parato, ac perpetuò gestetur, sæpè illud renouando. Extra paroxysmum cū nullus dolor est, corporis exercitatio saluberrima, vectio, venatio, equitatio, ludus pilæ, ambulatio. Vinum saluiatum roborat & ficcat vniuersum corpus, vinum absinthite ventriculum robustissimum reddit. Diæta omnis sit exiccans. In mensa perpetuus sit vsus sequentis pulueris loco salis.

℥ Zinziberis albi ℥b. β.

Cinnamom.

Garyophyllor. aut in hyeme

Piperis a. ℥j.

Misc. f. puluis.

Si in aceto paratur cochlear huius pulueris fit optimus intinctus embamna. Zinziber conditū, & myrobalani chebuli cōdiri ad caput & ventriculū roborandum præstantissimum. Aquæ cinnamomi cochlear vnum ieiuno stomacho acceptum vtilissimum. A cibo & potu semper medulla panis, aut diacitonium aut coriandrum sumatur. Diætam præscriberem, ni putarem me operam lusurum. Eius tamen loco addo regulas aliquot salutare, quarum obseruatio hominē potest reddere immortalem. Illud puto significandum, me multa remedia annotasse, quæ omnia sunt efficacissima, idq; ea de causa, vt intelligeretur artem medicam esse re mediis copiosam, ac inde spes salutis oriatur. Non tamen omnia simul vsurpanda, sed alternis vtendum, ne natura nimia auxiliorum copia opprimatur & fatigetur.

Regule salutare.

1. Mensæ ne sint æquales, sed cœna semper leuior.
2. Inter vnã & alteram mensam nullus cibus aut potus ingeratur.
3. Potus quantitas non superet alimenta sicca.
4. Molles cibi ac liquidi semper durioribus præmittendi.
5. In eadem mensa ciborum varietas vitanda.
6. Cum licet per pedes semel quotidie corpus exercitio incalescat.
7. Vitandi animi affectus, & curæ prudentiæ freno moderandæ.
8. Somnus octo horas nõ excedat, nec septem sit breuior.
9. Somnus diurnus omninò fugiatur.
10. Si quid nimia mensa est peccatum, sequentis mensæ parsimonia corrigatur.
11. Semel in septimana vna mensa omittatur, cum scilicet natura minus cibo videbitur indigere.
12. Cibus non deglutiatur, quin in ore probè masticaretur.

13. Nul-

13. Nullus sumatur cibus, nisi priore cō-
cocto, ad quod octæ horæ in im-
becilli stomacho requiruntur.
14. Ea sit cibi & potus mensura, quam
vltus docet commodè ac sine la-
bore conficere posse.
15. Motus, cibus, potus, venus, omnia
mediocria.
16. Animaduertendum est aërem, ci-
bum, potum, corporis motum,
vestes leuiores, aut grauiores, ac
reliqua omnia, à quibus scilicet
lædatur, aut iuuetur, vt illa fugi-
at, hæc verò sequatur.
17. Sanitatis studium est non satiari ci-
bis, & impigrū esse ad laborem.

Faxit DEVS optimus maximus, vt hæc
præcepta D. V. sint salutaria, à quo solo &
corporis & animæ salus expectanda. An-
no 1584.

HIERONYMVS DONZELLINVS,
MEDICVS VENETVS, &c.

CONSILIVM XXIII.

*In arthritide, pro quodam gene-
roso Domino.*

Germanico
idiomate
scriptum.

CVM in hoc generoso Domino non
modò articuli, partim ab humoribus
podagricis, partim etiã dolore admodum
debilitati sint; sed cætera quoque mem-
bra ita sint affecta, vt de collo & ceruice
etiam conqueratur, præterea interna vi-
scera, præcipuè verò ventriculus, natura-
lem suum calorem non habeant, & leui-
errato offendantur, magna esset temeri-
tas, si persuadere generoso Domino au-
derem, ipsum ex meo consilio perfectam
sanitatem esse consecuturum. Nam na-
turalis calor semel extinctus in partibus
reduci nullis rationibus potest, vt humo-
res, qui podagrã gignunt, non recipiant:
semper etiã in tali cõstitutione corpo-
ris interna viscera, maximè caput, mate-
riam præparabunt aptã fluxionibus. Eru-
ditis autem Medicis omnibus notum est,
duas esse arthritidis causas, vnã mate-
riam, alteram debilitatem articulorum,
in quibus furit arthritidis. Materia etsi po-
tissimum ex cibo potuque colligitur, vt
anseribus, carpionibus, carne suilla, ni-
mio vsu pisciũ, varietate ferculorũ: adiu-
uat tamen plurimum ataxia, & ordinis in
vsu

vsu neglectio, intempestiua cœna & somnus. Etiam ea quæ materiam commouent & exagitant, vt ira vehemētior, dulcia ac fortia vina, motus à cibo validior, maximè venus, quæ externa etiam membra debilitat. Ad eam imbecillitatem, & collectionē materiæ si accedat frigidus, humidusq; aër, malum augetur, permutatio item aëris admodum calidi in hypocaustis & frigoris externi, aut e contrario, si è nimio frigore subitò nos in calidissima conclauia transferimus. Si itidem caput, à quo plærunq; in subiecta membra humores demittuntur, refrigeretur, aut vaporum copia oneretur, vt fit à crapula. Pedes nimiū à tepida loti; sed sulphuræ thermæ, quæ alumen & sulphur habent, & calorem natiuum roborant, præmissa necessaria euacuatione corporis, & obseruata iusta victus ratione concedi possunt. Equitatio non satis commoda podagricis, cùm non solùm pedes in ea grauentur, sed & materia agitetur. Nihil autem æquè nocet, vt vinum & venus. Ex his generosus Dominus æstimare poterit, quarum rerum vsu potissimum poda-

gram sibi attraxerit, & quomodo vitari possit. Quod si de esse sibi ipse nolit, & obistere non modò materię collectioni, sed eiusdem præcipitationi etiam didicerit, adiici à me poterunt ea, quæ ad partium infirmarum robur multū profutura esse videbuntur, ne in tā crebros paroxysmos incidat, & valetudo paulatim confirmetur. Ac primum quidem, quoniam fieri non potest, vt in hoc corpore, etiam obseruata exquisita victus ratione, nulla excrementa colligantur, consulo, vt generositas tua singulis annis semel aut bis leni aliquo purgante medicamento se euacuet. Ad præparationem autem materiæ placeret mihi vsus huius syrupi:

℞ Mellis rosac. ℥ ss.

Syr. de succo betonic. ꝑ̄ iiij.

Extract. calam. aromatic. ꝑ̄ j. Misc.

Mane de hoc sumat cochlearia quatuor.
Purgans præscribi posset eiusmodi:

℞ Passular. min. ꝑ̄ vj.

Betonic.

Meliss.

Iuxæ arthetic.

Scolopendr.

Capill.

Capill. vener. an. m. s.

Flor. borrag.

Violar. an. p. j.

Galangæ ʒj.

Cortic. myrobalanor. citrinor. ʒ

j. s.

Rhabarb. el. ʒ iij.

Agaric. albiss. ʒ ij.

Fol. senæ el. ʒ s.

Infusio, & decoctio s. a. in s. q. aq. puræ,

expressio fiat diligens, & per pannum li-

teum cola, colaturæ ℥ ʒ iij.

Syr. rosac. solut. ʒj.

Mannæ Calabrin. opt. ʒ s. vel ʒ vj.

Brodii zinziberis parum.

Misc. f. haustus.

Hanc potionem sumat generosus Domi-

nus, postquam sex vel septem diebus sy-

rupopæcedente usus est, vt antea monui,

horis quinq; ante prandium, nec redor-

miat, & eo die aërē vitet, quod sine præ-

sentis Medici consilio tamen non faciat.

Idem de vena consulat, an necessaria sit,

vel non sit. Nam quia stomachus est ad-

cò debilis, ego tum à vehementer pur-

gantibus, tum à nimia venæ missione, ma-

ximè cum & noctu pedes intumescant, abhorreo. Ad alui apertionem & educationem materierum peccantium, quin & ad roboranda viscera, generosus Dominus singulis mensibus bis hora ante cœnam vtatur drachma vna harum pillularum.

℞ Aloës optim. ʒβ.

Imbuatur ter succo endiuia vel rosar. & exiccetur, postea iterum & tertio imbuetur, & exiccetur, huic alii add.

R habarbar. subtil. triti ʒj.

Agaric. opt. fideliter trochis. ʒiiij.

Mastich.

Myrrhæa. ʒj.

Puluerisentur singula, infundatur aqua cinnamomi, & addatur syr. rosac. solut. parum, f. massa, de qua pro ʒj. f. pillulæ septem, vel minores. Ab vsu harum pillularum sequenti die aluus sponte bis aut amplius fluet sine offensione. Magnam rationem habeat ventriculi, & mane hoc vnguento inungat:

℞ Menthæ,

Rorismar.

Comar. absinth.

Rosar. rubrar. an. p. j.

Lig.

Lig. aloës,

Santal. citrin.

Galangæ,

Garyophyll. an. ʒj.

Mastich. ʒiiij.

Ol. amygd. dulc. recentiff. ℥j.

Vini maluatici, vel Rhenani boni ℥℥.

Decoq. in vase duplici ad vini consum-

ptionem, fiat expressio diligens. In hyc-

me pro ʒj. istius olei, adde, ol. nucis con-

dita ʒ℥. Detur in vino. Hyeme & æsta-

te id faciat, sed imponat linteum tripli-

catum, aut plures etiam. Ad capitis ro-

borationem hoc electuarium profuerit,

si de eo mane magnitudine iuglandis,

(paulò parcius æstate) sumpserit.

℥ Conser. rosar. recent. ʒ xvij.

Borrag. ʒij.

Carnis Myrobalan. emblic. condit.

ʒj. ℥.

Cortic. citri condit. ʒ℥.

Syr. aromatic. rosac. rec. & fideliter

dispensat. ʒiiij.

Garyophyll. incis. ʒij.

Misc. & cum syr. de betonic. q. s. f. ele-

ctuariū molle. Detur in pixide incerata.

Hæc sunt remedia, quæ omnia & pro-
 uentum materiæ prohibent, & internas
 partes roborant, quæ fluxionibus causam
 præbent. Vt verò etiã externis succurra-
 tur, & maximè articuli roborètur, & ma-
 teria quæ à doloribus ibi remanet, abstu-
 matur, nihil esset conuenientius acinis v-
 uarum expressarū, cum haberi possunt,
 si tepidi vnâ cum succo nouë aut decem
 diebus debilibus partibus applicentur.
 Id tempus, quia iam præterit, sumat ge-
 nerosus Dominus organū, absinthium,
 artemisiã, & chamomillã, easque qua-
 tuor herbas in aqua coquat, & infundat
 calidè in vase tectum superne, iniiciantur
 lapilli igniti, & aspergantur vino bono, &
 hic fumus excipiat a pedibus, donec
 sudent, deinde in sartagine calefiat triti-
 cum, & imponantur pedes, vt eos siccet:
 id sexies fiat, postea plantę muniãtur pel-
 le leporina, & caligę eæ semper gerantur,
 vt frigus auertatur. Quod si mane sudor
 se ostenderit, iuuandus est, non inhiben-
 dus. Et quia humores sæpè in totum cor-
 pus disperguntur, aliquãdo ante cœnam
 (quę semper parca sit, aliquando & nulla)
 totum

totum corpus ex decocto illo quatuor
herbarum sudare faciat excepto capite.
Hoc tamē lauetur ex decocto polytrichi.
Etiam extra balneum singulis septimanis
bis aut ter ante cenā solum caput eo li-
xiuio abluat, & tum aërem profus vitet.
Quam sint hæc futura vtilia generoso
Domino, diuino auxilio paulò post expe-
rietur. Vnum coram monebo, cui si ob-
secutus fuerit generosus Dominus, non
dubito, quin magnum præsidium ad sa-
nitatem recuperandam sit habiturus.

^{sup} IOHAN. CRATO
A KRAFTHEIM, & C.

CONSILIVM XXIII.

In podagra, pro quodam nobili viro.

PODAGRA neque hyeme cum hu-
mores intus concentrantur, neque in
commotionibus peregrinationum rectè
curari potest. Ideò nunc pro ista occasio-
ne suadere parū possum. Quod ad priora
remedia attinet, quæ ad mitigationē ma-
li adhibui, primum quidē ad calidorum
humorum, qui non modò pituitam ad

Germanico
idiomate
scriptum.

articulos deuehūt, sed dolores ipsos concitant, auersionem, hanc potionem præscripsi:

℥ Aq. borragin. ℥j. β.

Margarit. præparat. ʒj.

Papauer. alb. ʒj. β.

F. emulsio, cui margaritis adiunctus in substantia, add.

Syrupi de papauer.

Violar. an. ʒj. Misc.

Ad maturationem autem, & mitigationem dolorum suasi hoc:

℥ Aq. è florib. verbas. ℥j.

Myrrhæ ʒj.

Croci ʒβ. Misc.

Antea monui de vnguento ad caliditatem renum, & ad humores adustos syrupus de pomis cum sena præscriptus est, qui & aluum lenit, neque vehementer præcipitat humores, qualia influxionibus necessariò sunt adhibenda. Nam plarumq; etiam ad locum affectum demittunt materias, & chronicò malum efficiunt. Quæ verò vehementer purgant, etsi videantur prodesse, maximoperè tamen afficiunt corpora, cum humidum

radi-

radicale, & calorem naturalem affligant, & mēbra ipsa coctionis valdè debilitent, vt paulò post nō minus excrementorum intus colligatur, quàm purgatione ademptum sit. Quapropter & à medicamentis talibus, & Medicis indoctis cauēdum est. Quod hæmorrhoides fluunt, magnū in eo salutis præsidium collocet, & cum aluus non est aperta ad drachmam semis aut minus etiam vtatur aloë rosata paulò ante cœnam, ac pedes calidos seruet, nisi malit, vt fortius purget. Tumor pedū est à calore debilitato, nec hydropis initium à tumore incipit, sed ab intēperie epatis. Quia autem epar nō corruptum est, hac quidem in parte nullum est consiliū. Pedes muniat pellibus leporum, & plantis pedum artemisiam ac absinthium supponat. Præseruatio podagræ in commoda victus ratione posita est, maximè ne membra affecta refrigerentur, aut nimium incalescant, aut humectentur, sed sicca seruentur. Vitet vina fortia, & quicquid humores cōmouet, vt venus, ira. Aluū semper apertam habeat vsu pillularū de aloë. Sudet mane quotidie. Sunt quidē & alia

remedia quæ præseruationi seruiunt, sed in itinere vsurpari non possunt. Interea contentus sit nobilissimus Dominus extracto è iuniperis, & id singulis diebus assumat.

IOHAN. CRATO

A KRAFTHAIM, &c.

CONSILIVM XXV.

In eodem affectu, pro eodem.

Germanico
idioma-
te scriptū.

SI obtemperaret ager consilio meo præscripto, non indigeret aliis remediis. Nā quod integrè se sperat posse conualescere, id neq; debeo, neque possum polliceri. Quia autem certū est thermas, præsertim quæ cupream mineram habent, quales sunt Lambcenses, calorē innatum & articulos roborare, suaderem ut hac temporis occasione vteretur, præmissa prius tali corporis euacuatione.

℞ Terebinthin. si haberi potest Cypriæ ʒss.

Coq. in aqua maluę, donec albescat. Huic adde:

Rhabarb. puluerifat. ʒiij.

pul.

pul. iuæ arthetica, succin. alb. an. ʒ j.
 succiliquirit. ʒ j.
 Misc. & inuoluantur puluere cinnamo-
 mi, & f. pillulæ mediocres. De his pillu-
 lis vtatur aliquot diebus ad quindecim
 duabus horis ante prandium, & si vehe-
 mentius aluum mouerent, quiesceret a-
 liquot diebus. Post sumptas pillulas bibat
 serum caprinū, in quo decocta sit beto-
 nica, addito cochleari sacchari rosati.
 Quod autem à me postulantur remedia
 profectiōni accōmodata, cūm ignorem
 quo iturus sit, & quā longa ea via sit, ni-
 hil possum præscribere, cum Galenus di-
 cat: Qui rectam victus rationem tenere
 nequeunt, iis optimam medicinam præ-
 scribere superuacaneum est. Quæ potest
 autem ratio viuendi commoda in itine-
 ribus obseruari? Propterea duo tantūm
 præscribam, obseruata tamen diæta. Pri-
 mum si hemorrhoides non fluent, tribus
 pillulis vtatur ante cœnam, & statim qua-
 drante horæ post cœnet, nec diutius dif-
 ferat cœnam, quam velim esse parcam,

ꝛ Aloës rosatæ ʒ j.

reformenur pillulæ numero iij.
Deinde vt singulis diebus mane hoc electuario vtatur quantitate iuglandis;

℞ Conser. rosar. recentiss. & Damasc.
℥j.

Carnis myrabolan. emblic. condit.
℥iij.

Ambrae el. & gryf. ℥ss.

Garyophyll. incis. ℥vj.

Misc. cum iulepo rosar. & syrupo de corticibus citri, & f. electuarium. Quod si hoc electuario cum conueniente diæta quotidie vsus fuerit, animaduertet hoc sibi profuturum, vt diuinæ clementiæ satis gratus esse non possit.

IOHAN. CRATO
A KRAFFTHEIM, &c.

CONSILIVM XXVI.

*In affectionibus & doloribus articulo-
rum, ac humoribus in articulos
defluentibus.*

Germanico
idiomate
scriptum.

HOc malum in tanta viuendi licentia, non modò frequens fit, sed ita affligit & debilitat, vt planè vti mēbris non possint. Est autē communis opinio, morbum

bum hunc curabilem non esse, quam falsam esse multorum temperanter viuentium exempla docent; quin & ratio euidēter probat. Quia enim curatio morbi ablatio est causæ facientis morbum: duæ autem causæ sunt morbum gignentes, humores vel à capite, vel toto decubentes, & debilitas pedum vel articulorum, quæ duo impossibile non est tollere: sequitur quibus in corporibus naturalis calor, qui humores absorbit, non prorsus est prostratus, neque membra & articuli extremè debilitati sunt, in iis podagram posse curationem admittere. Quod verò restituantur pauci, intemperantia facit primum, deinde humorum varietas. Præterea quod id, quod roborandis partibus adhibetur, temperamēto humorum debet esse conueniens. Experimēta verò in his non solum periculosa, sed etiam fallacia. Quoniam autem in omnibus rebus est fatius præoccurrere, quàm post factum deliberare, & auxilia quærere, prius præseruationis modum ponã. Quod ad humores attinet, vt non colligantur, modus & ratio obseruanda, non modò in victu,

02100010
 1111010
 1111111

11111

sed omnibus, quæ alterare corpus possunt, & res non naturales appellantur, ut aër, somnus, venus, affectus animi, motus, euacuatio excrementorum, præcipue ei-
 bus & potus, ne quis excessus vim naturæ inferat: vini immoderatus vsus pessimus. Et quia inter vinum & brassicam naturalis quædam antipathia est, utile creditur si podagrici frequenter brassica, & panis hordeaceo fruantur. Quod si quis ita sibi moderari in victu non potest, ut proventus materiæ caueatur, ei vix vllū præsidium relictum est, ne ea quidem quæ roborare aliàs calorem possunt: Nam quamuis modus adhibetur in his omnibus, nihilominus tamen difficile est aliquid efficere, ne dum apud flagitiosè incontinentes, cū semper in his excrementa adsint, & natura ab his lædatur cū recipit toties influxum materierū. Ut autē his subueniatur, qui obsequi præceptis & moderari sibi possunt, opera danda, ne colligantur humores superflui, sed singulis annis bis certis temporibus à medico præsentente expurgentur, qui medicamēta vsu pet neque calorē, neq; ventriculū lædant;

factātia, & qui facile possunt vomere, ij id
 singulis mensibus faciant, sin minus lene
 pblegmagogon eligāt. Ad id prodest me-
 choaca puluerisatā, ita vt ad vnā vnciam
 pulueris tres vnciæ amygdalarum, & tres
 vnciæ saccari addantur, misceantur cum
 aqua rosarum, & fiat massa, vt panis mar-
 cius, de quo vncias duas ante cibum su-
 mat. Si satis non purgat, dosis augeatur.
 Vtiliter etiam assumitur pillularum ma-
 stichinarum ʒj. cum agarici trochiscati
 ʒj. cum oxymellite vel succo zinziberis
 in pillularum formam, quales sumi com-
 modè possunt, redacta. Cætera fortiora
 podagricis non suadeo. Et ne tantum ex
 internis partibus pituitosa educantur,
 sed & serosi humores, qui maxime deflu-
 xum faciunt, necessarium est ad præ-
 cautionē, vt quotidie vel sæpius in septi-
 mana ad mouendum sudorem assumatur
 cochleare vnū de hoc destillato: ℞ Me-
 liss. valerian. & baccas iuniperi, aspergan-
 tur vino bono dulci, & in aqua melissæ
 macerentur, ac in vitro destillentur benè
 operto vase, & ex eo sumatur cochleare
 vnū quotidie. Sed à sudore caput & to-

tum corpus mundetur, & caput lixiuio, in quo coctum sit polytrichū, ante cœnam lauetur, caueatq; à lotionē aërem. Quod si vires constant, valdè profuerit præmissis purgationibus Guaiaci decocto vti, sed ita præparato;

℞ Ligni Guaiaci limati ℥j. ℞.
 Infunde aquam feruentem, & stent diebus duodecim vase benè munito vitreato. Huius sume ℥j. & adde lib. xii aquæ, coquatur ad dimidium, in fine iniice pugillos tres chamædryos. Bibe de eo decē diebus vncias sex. Postea viginti diebus vesperi & mane duabus semper horis ante cibum, vt à prandio ad cœnam intersint horæ septem vel octo, & sudes, si potes, horam vnam. Postremo rursus bibe decem diebus singulis semel, vt ita bibatur diebus quadraginta. Vitentur interea acetosa & salsa nimium, & in vno prandio & cœna ferculo vno sit contentus, carne veruecina, vel gallinarum cum vuis passis. Si potest ferre adhibeatur cibo secundum decoctum, in quo ad ℥j. ligni, viginti libræ aquæ affundantur, & decoquantur ad tertias appenso cinnamomo

momo in linteolo. Hoc remedio nō mo-
 dō multi podagræ diu restiterunt, sed in-
 vniuersum ab ea sese liberarūt. Quod ve-
 rō ad roborationem attinet partiū, & sub-
 lationem materiæ peccantis in articulis,
 sunt thermæ, in quibus est vena cuprea,
 valdè conuenientes; sed non possunt
 plus iuuare, quàm calor finit insitus. Mul-
 ti confidunt senecione, quæ secunda eius
 species est, & herba S. Iacobi vocatur, si
 in ea lauent quindecim diebus, semper
 ad meridiam horam ante cœnam; aliqui &
 tribus de die. Sed quia natura, & materia
 morborum dissimilis est, etiam vis nō ea-
 dem se ostendit in omnibus. In omnibus
 lotionibus dum vsurpatur, vel sub ingres-
 sum, vapor adhibendus est pedibus ex bac-
 cis iuniperi, storace calamita, Benzoino,
 garyophyllis puluerifatis, vel trochiscis p-
 fumo. Multi salutariter vtuntur ligno iu-
 niperi, & in eo aliquot diebus lauant, &
 maximè laudant ad roborandos articu-
 los. Sane non est inutile refrigeratis par-
 tibus. In primis autem laudatur hoc yn-
 guentum;

℞ Duas ollas supra æqualiter respon-

dentes. In medio pone orbē incrustatum
 vstū, sed plenum foraminibus, & ita infi-
 ma olla terræ infodiatur, huic primæ im-
 pone ollam alteram, quæ supra terram e-
 mineat, in hanc infere ossa contusa cal-
 variæ equinæ, & cum benè argilla muni-
 tū vas est, ignis incendatur vndique (sicut
 cum destillatur lignū iuniperi) tum effluit
 materia in inferiorem ollam. Hæc mate-
 riā seu succum vitro infunde, & illine de-
 orsum articulos. Alii etiā ossibus huma-
 nis ad id vtuntur, aliqui etiā puluere hu-
 manorū ossium, sed hæc non profunt ad
 mēbra roboranda. Quod autē vsus ossium
 exiccet, atq; ita podagricos iuuet, nega-
 ri non potest. Sequuntur remedia ad do-
 lorem leniendū. Multi existimant in do-
 loribus nihil esse vsurpandū aut applican-
 dum. Ferri potest hæc opinio, nisi id fiat à
 præstantibus Medicis, sed iis, qui neque
 tempus morbi, neque materiam consi-
 derant, verū quia defluxu isto partes
 admodum debilitantur, & morbus pro-
 ducitur, nō est reiiciendū prudentis Me-
 dici cōsilium. Nam omninò magna opus
 est in vsu cautione. Nam quæ in princi-
 pio

pio dolorum & affluxus profunt, non conueniunt statui, multoque minus declinationi, aut fini. Igitur & propter in-tempestiuum vsu & varietatem materiae saepe non iuuat, quod iuuat alios. Initio adhibenda, quæ articulos roborant, & affluxum prohibent, vt cornu cerui coctum in aqua verbasci, & applicatum foris. Item santali rubri in aqua plantaginis vel verbasci ad lentum ignem destillata loco affecto applicati. Postquam affluxit materia, & tumescere locus incipit, sume aquã destillatam verbasci, adde myrrham, vel medullã panis albi triticeï cum lacte, luteo oui & croco, & impone. Coquatur item artemisiæ pugillus vnus, & in expressione intinge panem, & parti affectæ adhibe: succus item parietariæ cum lacte caprino mistus impositus. Dolorem in paroxysmo lenit in magna inflammatione emplastrũ factum ex aqua rosarum & veronicæ ex pauco alumine, camphora, & fimo vaccæ nigræ loco affecto impositum.

Item: ℥ Mastich.

Thuris,

Myrrhæ,

Ammoniac.

Opopanac.

Bdellii,

Mumiæ an. ℥ij.

Vitrioli ℥j.

Mellis ℥ij.

Tartari ℥j. β.

Spiritus vini ℥iiij.

Destill. id præbet optimum balsamum, lenit mirificè, si penna illinatur, etiam intolerabilem dolorem. Item decoctum ebuli cum fabarum polline, butyro recentis, æquis partibus in olla mistis, impone furno, ut fiat quasi unguentum, illine locum, qui maximè dolet. Idem præstat aqua verbasci florentis in vino rubro destillata applicata. Item vinum rubrum & oleum rosatum mista. Item olei rosacei ℥j. Ranæ duæ, & pugillus vnus lumbricorum in vino lotorum, ad ignem coquantur, exprimantur, & applicentur. Radix etiam aron mista cum stercore vaccæ est singulare contra dolores. Item fomentum ex decocto radicis urticæ. Item vrina destillata pueri pēna illita, modo

dò prius putrefacta sit ante destillationē.
 Oleum etiā hiosciammi commendauit
 Imperatori Maximiliano Elector Palati-
 nus. Dolorem sedat quidem, sed articu-
 los deprauat. Oleum Hypericonis cum
 terebinthina & lūbricis in frigida poda-
 gra vsurpant & chirurgi, & valdè vtile est
 refrigeratis partibus. Huius descriptio &
 præparatio valdè copiosa est, & omnibus
 pharmacopolis nota. Iuuat etiā catellus
 dolores podagricos. Itē brassica in aceto
 cocta, adiectis duobus oui luteis, & pauco
 aceto rosarū. Item pulicaria in oleo ma-
 cerata, & nodis podagricorum applica-
 ta. Item muscus terrestris cōtusus calidæ
 podagræ dolores tollit. Item rapæ coctæ
 & emplastri modo applicatæ. Item mu-
 scus communis coctus vtilis calidis dolo-
 ribus. Sedat etiā pulegium si ad rubo-
 rem vsque imponatur. Frigidā materiam
 euocat succus cæparum illitus asperso pi-
 pere. Deinde spōgia vino imbuta, in quo
 cuminum coctum sit. Helleborus albus
 coctus & petroselinum impositum. Ad
 viscosos humores in articulis podagrico-
 rum fumus seu vapor vtilis ex erica cum

floribus, & balneum ex eadem. Item lixi-
 uium ex cinere fagi cum forti vino pedi-
 bus vtile est, si mane & vesperi ante cibū
 imponantur. Cū intumescunt membra
 coque roris marini herbam & radicem in
 aceto, & pedes ex eadē laua. Cū materia
 in articulis induruit, caseum veterem su-
 me, & vstum lapidem molarem pulueri-
 fatum misce in decocto crurū suillorum.
 Radix item cannabis cocta & tusa imposi-
 ta. Cū desierunt dolores, & articuli agrē
 mouentur, sume absinthium, origanum,
 agrimoniā, & artemisiā, coque in aqua
 & vino, & fomenta pedes: alii in lixiuio
 coquunt acri, & immittunt pedes, appa-
 ret plus posse, sed nō ad diurnitatem. I-
 schiadiaci dolores purgationes nō ferunt.
 Nam humores magis in ea loca decum-
 bunt: vtilius flores verbasci in triticea ce-
 reuisia coctos imponere. Emplastrum et-
 iam ex lacte, vitellis & pane, sed pro albo
 pane sumatur panis autopyrus, & admi-
 sceatur aliquid verbasci vel cādela regiæ.
 Item piperitis cum helenio in forma em-
 plastri imposita pustulas paruas efficiunt
 aquosas, & cum aperiūtur dolorē sedant.

Item

Item sisymbriū contusum & impositum.
 Item pulegium eodē modo vsurpatum.
 Item chamædrys, vel etiam verbenæ decoctum per tres dies sumptum. Itē: Bryonia vel vitis alba contusa & emplastri loco imposita. Item Peucedani radix puluerifata & cum aceto & oleo mixta imposita. Item folia vrticæ & pulegium in oleo oliuarū cocta. Item calx illota aquæ fontanæ iniecta, & per triduum imposita. Si quādo in hac affectione purgatio est necessaria, fiat clyster ex centauro, melle, & butyro. Si in omnibus articulis furit & arthritis est, externa remedia omittenda sunt, & corpus per medicum secundum generalem curandi rationem expurgetur. Est & species arthritidis, quæ yaga dicitur, quod exacerbationes ab vno membro in aliud deferantur. Nisi id est à fluxionibus gallicis decoctum vrticę vtiliter bibitur.

IOHAN. CRATO

A. KRAFTEIM, &c.

CONSILIVM XXVII.

*Consolatio medica in articularis**morbi doloribus.*

MULTA scripsi, cogitavi plurima, & cum præstantissimis in arte Medica viris rationes cõtuli, de curatione morbi articularis, quẽ ab vno mēbro desumpto nomine podagrã vulgo vocant, atq; consilium meũ iis, quos ex animo iuuare studui, bona fide nihil occultãs, vel dissimulans exposui. Vidi etiã, atq; id quod multorum cognitionem effugit, perspexi, ad fluxionis procliuitatem, & doloris grauitatem præcipuè facere collectionẽ ferosi humoris in corpore, ac medicos ea re siccando, & sudorifera medicamenta exhibendo auxilium ferre debere, sed quãdo intelligo me tot consiliis nihil proficere, nõ quidem intemperantiã atq; negligentiam vllius accuso, quã haud dubiè ij, quibus mens est, ipsi in se culpant, & minimè excusandã cēsent, verũ ea, quæ ad consolandum quasi dolorẽ mihi in mentẽ veniunt, vt hac quoq; in parte fides atq; beneuolentia mea declaretur, subiueiendã putavi. Primũ, cũ dolores istos à defluxione humorũ, vel ab vniuerso corpore, vel quod sepiissimè accidit, à capite, in articulos, tanq̃ partes infirmiores, & loca ignobiliora,

biliora, atq; à fonte caloris remotiora, ori-
 rini sciamus, dum materia cōclusa in arti-
 culis vel incalcescit, vel partes distēdit, at-
 que inflammationē parit, æger spem vitæ
 prorogandæ in his terris cōcipere potest,
 cū naturæ fortitudo in hac quasi expul-
 sione, materiam à partibus principalibus
 ad minimè principales detrūdat, & robur
 suū ostendat. Sed quando admittere hoc,
 quod cauere possis, stultum esse existi-
 matur, prudentiæ videtur, operam in pri-
 mis dare, ne materia in corpore cumule-
 tur, vtq; illius prouentus, quantū in nobis
 est, præcaueatur. Secundò, cū verò do-
 lore oppressi, à natura quasi castigari no-
 stram inconsiderantiam & negligentiam
 sentiamus, gratiã huic monitrici habea-
 mus. Ac cum exploratū nobis sit, mate-
 riam istã, vel ex victus plenitudine, vel va-
 rietate oriri, satietatem nimiam, & varie-
 tatem ciborum vitemus, certoq; persua-
 deamus, hac vnaratione nos & vitæ & va-
 letudini nostræ optimè consulere, atque
 dolores, si nō in vniuersum, certè eorum
 crebritatem, atq; magnitudinē effugere.
 Si victus rationem optimã & tutissimam

medicinam cum Hippocrate statuamus,
 & ita eam sequamur, vt nihil, quod vilo
 modo nos lædere prius obseruatū sit, cō-
 mittamus. Si verò in ista attentionis dili-
 gentia, & præcautionis accuratione forte
 dolores recurrant, meminerimus præpo-
 tentem Deum bene nobiscū agere, qui
 nos hoc modo ad meliorem mentē reuo-
 cat, & intemperantiā nostrā multiplicem
 castigat. Tertiò, sed durum videtur con-
 suetis abstinere, cibum gratum corpori
 detrahare, se ab hominū conuictu subdu-
 cere, atque omni suauitate sibi interdice-
 re. Fateor & hoc facilius præcipi, quàm
 obseruari à nobis ipsis scio. Verùm cum
 singularis præstantiæ mentis sit, nō ea fa-
 cere, quæ plurimi faciunt, verùm quæ sa-
 pientes, atq; optimi dicunt, cum obedire
 rationi, quàm affectioni præstet, sanè in
 hac asperitate victus prudens multa, qui-
 bus consoletur, habet. Primum enim na-
 tura ipsa simplicissima omnia esse rectissi-
 ma, atque in iis minimum erroris osten-
 dit, atque in victus minus errare eos, qui
 simplicem victum præscribunt, quàm qui
 multiplici, atque vario vtuntur, declarat.
 Deinde

Deinde mediocritatem in omnibus esse laudabilem & tutā sani omnes intelligūt & fatētur. Facilius verò nos obseruare eā posse, cum separatim quasi à conuictu aliorū viuimus, & nos à multitudine, atque incitamenti subducimus, certissimū est. Quartò, quid autē sine suauitate vita est, inquires? Aut qua ratione suauia, quæ nocent, vitanda? Longus hīc medicorum sermo oritur, & multa, ac magna de cibo atque potu in primis est controuersia, sed prudens absq; præscripto facillè potest vitam rectè instituere, si, quæ semel nocuisse animaduernerit, ea in posterum fugiat, & cauenda putet. Ac si fortè, ut sumus omnes ad ignoscendum nobis parati, in obseruandis nocētibus, & iuuantibus ualitudinē, esset negligentior, saltē cōmunes medicas subiectiones in prōptu habeat, atq; illud, Ne quid nimis, quod pueris in scholis, de præceptis sapientiæ præscribitur, sedulò meminerit. Deinde, ne varietate in cibo aberret, simplicissimū eligat, atq; vno ferculo ex carnib. bonis & sanis contentus sit. Carnes bonas & sanas appellāt Medici, vitulinas, bouinas, iuue-

nes, veruecinas. Item auium, quæ non in locis palustribus degunt. Gallinarum nescio quomodo suspectæ sunt; sed coctione cum bouinis carnibus illa humoris tenuitas, quæ ad fluxibilitatem materiæ facit, emendari potest. Modus tamen in esu carniū esse debet, cū omnia, quæ abundè nutriunt, noxia esse certum sit. Cato & multi alii Brassicam & alia, quæ paucissimum alimentarium succum suppeditant, commendant. Si vires hoc possint tolerare, faciliè ad illorum sententiam accedo, sed temerè vires corporis deiicere, non est prudentis Medici. Idem monere de potu debemus. Iis, quibus aquæ potus consuetus & familiaris est, & qui vino nunquam largius sunt vñ, rectissimè consulimus, vt aquam bibant, verùm si insignis debilitas inde consequatur, vini parum, quod naturæ gratissimum sit, denegandum non arbitror. Rectissimè autem cereuisiæ assuetum valetudini suæ moderatissimo potu consulere iudico, præsertim si, vt dixi, simplicè victus rationem tenet. Præstat autem simplex victus ratio, vt animus nõ modò tranquill-

quillior & obfirmatior sit, si fortè morbus corpus opprimat, cum spiritus puriores in ipso morbo vigent, & melius de rebus præclaris cogitat, easque perspicit, quàm cum integra sanitate perfruitur, præsertim si spiritus potui non turbentur, qui, quò est parcior, eò conuenientior. A vino, vt dixi, podagricos, & articularibus morbis obnoxios, prorsus arcendos esse, quidam Medici censent, ac quorum ætas & ventriculi firmitas ea est, vt sine vino valetudinem sustentare possit, nihil accommodatius valetudini facere arbitror. Sed si hoc facere non licet, abstinentiam istã grauiora valetudinis incommoda sequuntur. Item hoc monendum parcissimè vinum sumendum, deinceps ab iis vinis, quæ experientia podagricis noxia esse ostendit, & ratio dicit, vt sunt Morauica, Austriaca, Bohemica atque Vngarica, temperandum. Vsum Neccarici, & tenuiorum vinorum quidam innoxium putat, verùm cum serosi humores in corpore instar sit, admodum falluntur. Præstaret igitur mea sententia, eos qui ventriculo debili sunt, potius parum

vini Vagari, vel maluatici bibere, quàm tenuia vina copiosè haurire. Rhenana quidem salubria putant, nequaquam verò omnia sunt, maximè autem sulphurata. Inter omnia Rhenana saluberrimum podagricis illud, quod à pede anserino nomen habet, verè sentire quosdam arbitror, si moderatè sumatur, vel tenue vinum Rhenanum affundatur. Pucinum vinum, si sit purum, neq; nimium vetus; item rosatum, vt appellant, innoxia, modò aurea mediocritas diligatur, à Medicis existimantur. Rhetica etiam quædam & Burgundica probât. Sed semestria illa dulcia atque turbida vina renum calculis materiam suppeditare res ostendit. Nimium de his, omnium scriptis peruulgatis, verborum feci. Concludo, cum vino sapientiam obrui omnes Philosophi testentur, cumque mentem turbare nullus sanæ mentis volens & sciens debeat, temperantiam in vino, maximè secundum naturam hominis, putandam, atque eam etsi à morbis articularibus nihil esset periculi tenendam, quasi podagricis minimè molestè ferendum, dum
à mor-

à morbo se illius admoneri sentiūt. Quinto, Expecto, inquit, à medicina tua, non ab ista philosophia, quæ frustra verba sapientia fundit, auxilium, atque vt de eo aliquid in medium adferas desidero. Hippocrates, vt monui, noster, omnis boni autor, vere rectam victus rationē tutissimā medicinā statuit. Itaq; cum de victus ratione, quo non tantum in cibo & potu moderationem, sed in omnibus rebus sex non naturalibus, vt Medici appellant, cōplector, à me verba fiunt, vere de medicina ago. Nam vt idem Hippocrates ait: Natura morborum Medicus. Errant igitur qui per medicamenta ea se in corpore humano efficere posse putant, quæ nullo modo natura præstare potest. Natura incipiētes morbos articulares, cum & ea membra, quæ mandant, id est, humores transmittunt, & quæ suscipiunt, ad suam temperaturam reduci possunt, sanat. Cæterum temperie partiū diuturnitate & grauitate dolorum, ita turbata vt nulla spes sit ad iustam temperiem deduci posse. Calore etiam in illis exhausto vel obruto parum agit, imò vt dolo-

res sæpius recurrant facit. Quid igitur obsecro medicamenta quantumuis laudata efficient? Scio veteres sua antidota decantasse, quæ Trallianus recitat. Recentibus etiã scriptores multa habere, quæ miris laudibus extulerunt. Radix Chinæ quid non præstare visa est? Ac nuper emerfit lignum indicum sassifras. Allatus etiã puluis ex Italia, & veteres compositiones in vsum reuocatæ. Verùm quid cum istis agas, membrorũ temperie perditæ? Fortissima medicamenta purgantia quidem præscribunt, atque cum detractis per vim humoribus cessare dolores sentiunt, non parum illis tribuunt. Sed quis ea erit audacia, vt repetẽda sæpè suadeat? Multi thermas, luta, atque alia remedia ad confirmãdos articulos præscribunt, sed hi partibus affectis tantùm consulere videntur. Itaque cum fomes intus in corpore maneat, minimè exoptata cõsequuntur. De insana cauteriorũ spe nihil dico. Nec vitupero localia remedia, præsertim eã, quæ calorẽ natium in membris fouent & excitant. Sed cum in tanta vel intemperantia, vel corporis vniuersi

uerſi intemperie, varietas materiæ influentis nequaquã ſit nobis ſatis perſpecta, vix ex arte vlla localia remedia adhiberi poſſunt. Proinde, quæ vni maximè conueniunt, alium interdum grauiffimè ledunt. Quid igitur, inquires, faciendum? Animus ad omnes caſus humanos præparandus, patientia muniendus, & rectè viuendo atque ferendo ad laudabilia aſſuefaciendus. Sextò, video legentem iſta vultum ducere, & præfertim eũ, cui corporis cura curæ eſt. Verùm ne quid diſſimulem, Galeni ſententiã oraculum puto: Ei qui rectam victus rationem tenere nequit, medicinam optimam præſcribere ſuperuacaneum eſſe. Quò verò victus ad nutriendum & augendum corpus eſt exquisitior, quò plenior, lautior & ad ingluuiẽ paratior, eò nocentior. Detrahendum eſt in hoc morbo, non addendum, & in primis opera danda, ne cruditati locus concedatur. Hæc enim ſi quid aliud maximè ad articulares morbos facit. Itaque qui cruditatem vitant, & ſeroſorum humorum prouentum in corpore cauent, hi vel dolores articulorum effu-

giunt, vel moderatius ferunt. Cruditatis autem vitandæ ratio in recta obseruatione sex rerum non naturalium consistit, inter quas post cibum & potum principem locum habet Venus. Sapienter enim fabulantur Poëtæ: ex concubitu Bacchi atque Veneris natam podagram, ac præcipuas causas complectuntur. Excessus enim in venere plurimū ad debilitatem partium facit & vires ventriculi atque cerebri frangit. Potus vini nimius calorem innatum extinguit, & serosorum humorum copiam auget. Serosi humores, si victus nō sit nimium humidus & potus minimè largus, facilè caueri possunt, maxime si per vrinam, vel sudores tempestiuè excludantur. Facit ad hoc in primis vsus cornu cerui, si affectus doloribus articulorum in potum linteolo tectum iniiciat, & matutinis horis in lectulo se ad sudorem componat. Quòd si fortè hoc medicamentum nimis leue videatur, interdum theriacam vel mithridatum post medium noctis instar pisi vel fabæ sumere proderit. Si plurimum crassioris & renacioris pituitæ æger congesserit, in primis

mis vsu mellis acidi iuuabitur, atque mi-
 nori periculo, quàm à laudatis pulueri-
 bus vel electuariis, non sine periculo sic-
 cantibus, atque hoc modo cum siccitas
 caloris lima fit, calorem præternatura-
 lem excitantibus. Electuaria ex succis
 herbarum, vt veronicæ, iuæ, & similibus
 magnopere probo, verùm hæc perpur-
 gatum corpus requirunt, & Medici con-
 siderantiam temperaturæ ægri postulât.
 Vnam igitur formulam omnibus præscri-
 bere minimè scientiæ Medicæ videtur.
 Cùm verò non modò hoc requiratur, vt
 corpus excrementis vacet, verùm etiam
 articuli debiles corroborandi sint, præ-
 scribere ad illud certum aliquod reme-
 dium in tanta varietate temperamentorum
 atque lapsuum, quomodo possumus?
 Illud reticere non debeo, cùm materia
 plerumq; à capite defluat, plurimùm
 adiuuenti quibusdam lotiones capitis
 attulisse, præsertim si hoc ceratum, quod
 ex cera & ladano asperso succino albo at-
 que ambra fit, rosæ etiam & santalis. cùm
 caput est calidius, impositum gestetur.
 Hæc pauca remedia, quæ recta atque

tuta esse multis rationibus veris & euidētibus ac exemplis etiam probare possem, subiicienda putavi. Nequaquam verò aliorum scientiæ, qui sua laudant, obsto. In oculos incurrere arbitror quātum in hac parte & ægrotantes & Medici fallantur, atque infinita exempla, tum mediocrium hominum, tum verò summorum Regū & Principum testantur. Exemplo autem sapere tutissimum est. Ceterum si quid alicui Deus, quo articulos iuuari sentit, offert, siue per Medicum, siue per alios, cui recta ratio consentiat, is ei acceptum referat. Experimenta vulgaria sequi, falli non minus est, quàm in istis potionibus chinæ, sarsæ & similibus decoctorum spem ponere. Si quid enim iuuare videntur, hoc victus ratio præstat. Opinione verò nostra, vel persuasione medica nos decipi, cum idem summis hominibus, qui toties decocto illa hauserunt, acciderit, æquo animo feramus, ac quando ad eundem lapidem bis impingere prouerbiū vetet, non temerè naturam afflictemus. Semel in communem errorem cum magnis & sapientissimis

simis incidisse solatio fit. Cùm verò obseruatio diligens atque moderatio prudens in victu semper iuuet, nunquam ledat aut fallat, eam negligere non modò extremæ stultitiæ atque amentia, verùm neglectiois nostri, quam pietas vetat, putemus, & cùm nostra culpa nihil admissum, quo dolor sit accersitus vel auctus, conscientia nobis testis fuerit, summam consolationem abesse à culpa nobis persuadeamus, atque necessaria rectè ferre, neque Deo repugnare placidè studeamus.

IOHAN. CRATO

A KRAFTHEIM, & C.

CONSILIVM XXVIII.

De febribus malignis.

In istis vulgaribus febribus, nihil ad præseruationem conuenientius, quàm vt & victus ratione, & iis quæ ventrem leniunt, opera detur, quo corpus excrementis vacet, & perspirabile sit. De his extant multa præcepta medica, & mediocriter diligens custos suæ valetudinis, potest ea, quibus se pergrauari semel obseruauit,

cauere. Longè autem alia est curatio febris illius, quam morbum Vngaricum vocant, & pestilentis, quæ petechiis & maculis insignita est. Nam morbus vngaricus, quem ego synochum putridam esse iudico, (licet alii caissonem, seu ardentem, quæ à putredine bilis oritur, & cum tertiana continua magnam affinitatē habet, esse putent) peculiarem quendam putredinis gradum & cerebri affectionē secum trahit, ad quem in curatione respiciendū est, & capiti in primis secundū febrem, quæ cor affligit, cuius fomes in tota massa sanguinis est, consulendum. Sanguis autē in synocho ista putrida omninō vel ante tertium diem, sicut etiā in febre pestilēti petechiis insignita, mitti debet, vel prorsus omitti illius emissio. Vacuatio verò in synocho per agarici infusum rectè fit, in petechiis manna, syrupus rosatus solutius cū infuso rhabarbari addita camphora in potione dentur. Processu verò temporis à vacuationibus abstinendum, & in synocho putrida cum putredine sola pugnandum, ita tamen vt symptomatū, & maximè affectionum capitis, quæ diuersę sunt

sunt habeatur ratio, nec dentur camphorata, quæ in dolore capitis minimè conueniunt. Rectè autem capiti applicatur raphanus comminutus, item soleis pedum, primum aceto atque sale mundatis, intra corpus succus raphani datur, & singulis diebus matutinè decoctum scordii, vel destillatum cum syrupo è succo scordii hoc modo:

℞ Aq. scordii ℥iij.

Succi raphani ℥ß.

Syr. è succo scordii ℥j. Misc.

Detur aliquot diebus, nam in eiusmodi febribus nõ semel, sed quotidie cum putredine pugnandum, neque post antidotum semel exhibitum quiescendum. In petechiis autem opera danda, vt materia, quam natura ad cutem transmittit expellatur. Itaq; in loco calido, & ab omni intēperie aëris munito æger cubare debet: sumere initio ante diem quintum hanc emulsionem quotidie:

℞ Aquæ cardui ℥iiij.

Sem. napi,

citri a. ʒj.

Fiat seminum emulsio, & addatur vel sy-

rupi de corticibus citri, vel è succo scordii
 ℥ ℥. Interdum admisceo species liberan-
 tis, vel pulu. cornu cerui. Pro roboratio-
 ne virium bibat emulsionem margarita-
 rum. Ex his paucis eruditus Medicus
 multa potest colligere. Nam absque Me-
 dici consilio curationem nolim institui.
 In curatione etiam magnus vsus est huius
 electuarii:

℥ Succi scabiosæ,

scordii,

veronic.

cardui an. ʒ ij.

Mithridat. vel theriac. electiff. ʒ iij.

Sem. citri excortic.

napi a. ʒ j. ℥.

Syr. de cortic. citri q. s. ad lentum ignem
 f. electuarium. Datur ad drachmā vnam
 in aqua cardui, & vt æger sudet præcipiē-
 dum. Disputant Doctores Itali de The-
 riacæ & Mithridatii exhibitione. Eas dis-
 putationes ad meum iudicium, cum hæc
 festinans scribam, nō reuoco. Quin verò
 in multis corporibus rectissimè adhibea-
 tur, planè non dubito. Curationem au-
 tem synochæ putridæ, à pestilentis pete-
 chiis

chiis seu maculis insignitæ differre, qui non videt, nimium in re medica inconsiderans est. Cõsiderantiæ autem prudentis mihi videtur, in popularibus morbis, præcautionem, cum exigua etiam sunt indicia, adhibere, quam dum res in discrimen summum deducatur expectare.

IOHAN. CRATO
A KRAFTHEIM, &c.

CONSILIVM XXIX.

*In capitis debilitate, pro quadam
nobili fœmina.*

NVPER quædam remedia præscripsi, quæ capiti & cerebro auxiliantur, ita vt vaporum vim facilius superet, & spiritus puriores reddat. Venit autem mihi subdubitare in mentem, sit ne cerebrum in præstantissima fœmina per se affectum, an per consensum laboret. Ac cum de sensuum integritate non dubitem, vel saltem de læsione nihil intelligam, arbitror cerebrum per consensum affici. De membro verò consentiente dubito; cumq; ad rectam curationem

causę dignotio requiratur, præsertim cum sanare nihil aliud sit, quàm causas per contrariorum rectam administrationem auferre. Primum igitur videndum est, quæ causa illos turbulentos spiritus seu vapores producere, & productos commouere possit. Ea si est in cerebro primo & per se affecto, obseruandum; calida ne intemperies sit, videlicet corrumpens, an frigida condensans, & obstructions faciens. Quod ex ipsa duratione, & reliquis notis intemperiei facillè est æstimare. Si verò cerebrum per cõsensum laborat; videndum vtrum sit ab vtero, qui clausus sanguinem impuriorem & fumosum (sicut fit hæmorrhoidibus suppressis) reddat; & an vterus aperiri possit & debeat, an verò massa sanguinis contemperanda. Cõsentit interdum vētriculus cum vtero, sicut epas & lien. Itaque cruditates, appetentia nulla, vel corrupta, nausea, dolor stomachi, &c. Non verò etiam ventriculus per se, vtero minimè affecto, vapores noxios transmittit, dum prauis & vitiosis humoribus repletus est. De his omnibus præsens Medicus diligenter admonendus

dus est, ut cogitet, atque in eo plus, quàm
 certis medicamentorum mirificis formu-
 lis situm putet. Medicinam tamē exper-
 tam cum ratione adhibitam, plus valere
 ea, quæ interdum subito à doctissimo et-
 iam Medico magna ratione adhibita, cogi-
 tatur, non dubito, atque hac in parte
 rationales etiam Medicos empiricis ce-
 dere debere, de sententia Hippocratis
 statuo.

IOHAN. CRATO

A KRAFTHEIM, &c.

CONSILIVM XXX.

*In dolore dentium, pro quadam
nobili matrona.*

EVULSIO dētium non est vera odon-
 talgiæ curatio. Sed quia hoc pacto
 materia ad effluxum reperit aditum, cer-
 tō obseruatū est, non solūm hos dentium
 dolores; sed & diuturnos capitis dolores
 sedatos. Verūm ordinaria curatio est, ut
 Domina sæpè vtatur drachma vna pillu-
 larum Assaiareth duabus horis ante ci-
 bum, & cucurbitulas apponat in brachiis

Germanico
idiomate
conscriptū.

& scapulis, ac ad auriculas applicet hoc
emplastrum:

℥ Fermenti ʒij.
℥ Cantharid. ʒj.

Cū aceto extendatur in aluta instar num-
mi, & f. emplastra quinque. Humecta a-
ceto, & pone aures applica, vel si cauus
est, insere hanc radicem:

℥ Hyoscyami ʒij.
Eandem radicem coque in aceto, & aqua
rosarum, & foue decocto illo dentes. Po-
test & fieri decoctum melissæ, aut radicis
tormentillæ. Item tenera germina quer-
cus eodem modo coquuntur, & ab-
luuntur eo dentes, que reme-
dia DEVS bene for-
tinet.

**FINIS libri II. Consiliorum
medicinalium.**

EPI-

EPISTOLARVM
 MEDICINALIVM
 LIBER II.

IOHAN. CRATO A

Kraftheym, &c.

N. N. S. D.

SUPERIORIBVS proximis diebus mentionem fecisti de quatuor elementis ex chelidonia arte chimistica extrahēdis.

Respōdi tunc me nescire in quā partem chelidoniæ vocabulum sit accipiendum.

Nam & de herba, & metallica operatione chimistas vsurpare. De herba cum dictum intelligerem, nō potui in temporis angustia meas cogitationes explicare. Et

as igitur nunc hoc scripto expono. Dum mense Maio chelidonia floret, sub plenilunium in locis aridis tota herba nouem librarum pondo colligitur, & huic libra vna salis torrefacti apponitur, atque in vitrum destillatorium capax conicitur, & per quindecim dies in fimo sepelitur dū

Quæ sint ea quatuor ita appellata & decantata à Chemicis chelidoniæ elementa.

putrescat. Deinceps vitto alembicus imponitur, atque luto communitur, & primo in balneo destillatur herba cū radicibus. Quod per hanc destillationē extrahitur à chimistis aqua appellatur. Idē deinceps vitrum cum herba cineribus imponitur, & liquor, qui destillando exprimitur, aër dicitur. Tertio idem vitrum arenæ, aucto tamen igne, imponitur, & liquor crocei coloris, qui exit, ignis nominatur. Quod in fundo vitri vel ampullæ remanet, terram esse nemo ignorat. Hæc de quatuor elementis chimistæ gloriosi, & tanquam de secreto loquuntur multis ignoto. Asseruant autē quemlibet liquorem seorsim, & ne quid exspiret, cauent. Primi liquoris seu elemēti aquei vsus existimatur, quod intra corpus sumptus omnes humores corruptos & perniciosos corrigat & educat. Præcordia autē maxime adiuuet, & pulmones ab humorū infarctu liberet. Ac si pulmo in aliqua parte sit lésus substantiã pulmonis sanet. 2. Vulnera ab omni corruptione conseruet. 3. In omnibus ægitudinibus, si per nouem dies ex aqua buglossæ matutine bibatur,

cas

Et quas vires primi celebrent.

eas vires naturæ addat, vt morbum superet. 4. Quotidianum vsum sanum validumque corpus conseruare. Atque hæc de primo elemento isti homines, qui ex fumo aurum captant, & fumos vendunt, prædicant. Pulmonibus hæc aquam conferre fateor. Alterum liquorem aëre dicunt. Eum vsque adeò sanguinem augere censent, vt nisi quis vel maritus sit, vel crebrò sanguinem mittat, ex plenitudine periculum sentiat. Nunquam feci periculum, neque facere velim. Experiatur qui volet. Addunt hæc, ne debilitari quidem eos, qui isto liquore vtuntur. 3. Expurgare melancholiam, & omnẽ humorem superfluum. 4. in perpetua iuuentute & vigore homines conseruare, atq; formæ bonũ stabile reddere. O rem precio dignam. 5. Neruis robur addere, & venarum sanguinem ab omni vitio liberare. 6. Suffusiones & oculorũ vitia non modò corrigere, verũ planè tollere, si per vnum mensem liquor ille singulis diebus oculo imponatur. Itaque & cæcis visum restituere, si se in loco ab omni ventorũ flatu & aëris iniuria libero, cõtineant.

Quas elementi secūdi.

Prodesse visui hanc herbam omnes, qui de re herbaria scripserunt, docent, & hirundines visum ex hac herba recipere testantur. Itaque rectè hūc liquorem oculis instillari posse existimo. Tertius liquor, seu elementum ignis, vt isti loquuntur, ad ista omnia, de quibus iam antea dictum est, conferre existimant. Addunt autem hoc in paralyfi linguæ, & vsu sermonis amisso conferre, ac iam anima deficientes spiritum recipere, si cum aliqua cordiali aqua, vel cinnamomi aqua ori iniiciatur. Spiritus exhaustos restituere. Senectutis incommoda, si ex vino quotidie sumatur, non modò tollere, verùm è senibus iuuenes reddere. Simili modo exhibitum peste infectis præstâtissimum remedium esse. Habes arcana chimistica, & his plura si scire desideras, libenter & liberaliter ea cõmunicaturus sum. Vale. Anno 1580. die 26 Februarii.

IO. CRATO A KRAFTHEIM, &c.
Thomæ Iordano Med. S.

NVDIUSTERTIVS cum ad te literas darem, Claudius bibliopola libellum tuum

tuum de morbo, quo multi in balneis vestris correpti sunt, ad me misit. Nō potui tunc legere, inspexi saltem pauca, & displicere mihi magnificum istum ornatum ostēdi. Paulum deinceps vacui temporis nactus, totum libellum perlegi, mihi que illud quod seni in comœdia accidit, vt incertior essem quam dudum. Ista quidem sententia concludis: Emeruisse hoc malum è subiecto putri, & vi balnei in alia corpora transmissum. Verùm hoc non explicas. Nec video quid ad ista faciunt tam multa, quæ de situ vr̄bis vestræ, de hominum conditione, & conuictu, de morbis nouis, de erroribus medicātionum, de ægrorum temeritate & inscitia, nisi vt te vel autoritate ea, qua debebas, non esse; vel parùm officio tum perfunctum esse ostenderes. Nam quæ de pharmacopei coniuge narras, curationem quam in ea instituisti parum habuisse firmitatis, res ostendit. Vnum autem mihi obseruatione & consideratione dignũ videtur, quod non alii, quàm ii quibus sanguis per cucurbitulas est extractus, infecti sunt: & quod malum in eo loco vbi cutis vulne-

Cratonis de
lue Morauica
quadã à
quibusdam
appellata
hypothes.
fes.

rata, & cucurbita affixa fuerat, cœpit, ac
 vniuersam massam sanguineam, id quod
 liuor corporum ostendit, peruasit, & ner-
 uosas quoq; partes grauiter afflixit. Hu-
 ius verò mali causas inquirenti, duæ præ-
 cipuæ offeruntur, vel scalpellû infectum,
 vel putridus vapor, qui per vulnus subiit,
 atque sanguini communicatus est. De
 prima dum inquiri, in memoriam mihi
 reuocas ea, quæ diuus Ferdinandus S. M.
 Imperator, de succo, non, vti tu scribis,
 napelli, sed ellebori albi, quo venatores
 Hispani sagittas inficiunt, & feras, maxi-
 mè autem ceruos, interficiunt, comme-
 morabat. Ineunte æstate, inquit, succum
 ex tota planta exprimi, eumque æstiuis
 diebus in sole præparari, atque in bouino
 cornu asseruari. Cautionem autem sum-
 mam ab iis, qui vti volunt, adhiberi, ne
 odor, qui è cydoneis exspirat, hunc succû
 attingat. Subitò enim omnem lædendi
 vim amittere. Cæterùm si lingua degu-
 stetur, nulli noxium esse, sanguini verò
 communicatum, exitiosum. Addebat
 hoc, si quis acu saltem eo succo infecta
 punctim læderetur, & exiguû vulnus ac-
 ciperet,

Eam censet
 sanguini pe-
 nè appro-
 priatâ fuisse:
 vti sit &
 venenum
 hellebori.

ciperet, paucis horis post extingui. Cer-
 uos vulneratos primùm quasi obstupe-
 scere & perturbari, ita vt visus ereptus il-
 lis esse videatur, circumire in gyrũ, con-
 cidere deinde, & summum intra dimidię
 horę spatium extingui. Carnem, inno-
 xiam esse, ac tantum eam partem, quę
 vulnerata est, abiici. Eadem hæc genero-
 sissimus Palatii Imperatorii præfectus do-
 minus Adamus Dietrichsteinus cõme-
 morauit, & confirmauit, atque hoc ad-
 didit: A sello, cui ex oneribus ferendis
 dorsum attritum atq; fauciatum fuerat,
 impositum ceruum eo modo, vt dixi, vul-
 neratum & interfectum, sanguinem qui
 ex vulnere manabat a fini vulnus fortè at-
 tigiſſe, atq; isto modo a sellũ sic infectum,
 vt priusquam impositum ceruũ domum
 perferret, in itinere mortuus concide-
 ret. Fuisse etiam quendam peruersè &
 sceleratè malum, qui dum coniunx ^{uoluit}
 haberet, pudet dicere quomodo,
 succum istum ei admouit, & mulierem
 extinxit. Imperatorem Rudolphum II
 Augustum, vulnerasse sagitta cerui tene-
 rum & lacteum cornu, cumque statim fu-

ga, tanquam nullum vulnus accepisset, elapsum. Post aliquot horas, cum ex venatione redirent, mortuum repertum. Laeteum enim humorem istum germanum esse sanguini, Hippocrates nos docuit. Hæc atque his plura dum accuratè cogitarem, & quæ sit venenatæ qualitatis vis considerare, sanè ne scalpellum, nescio etiam eo, qui illo est usus, vel ex homine cui adhibuit, vel ex alia re infectum sit, subuerti in mentem venit. Nam ego aliquot memini, quibus ex scarificatione cum scalpello impuro, carnes cõputruerunt & exciderunt. Scio quendam in maximo periculo fuisse, cū ei scalpello, quo vlcus tonsor aperuerat, vena secta esset. Nec me mouent ista, quæ tu affers, vim illam noxiam in infinitum extendi non posse, & dum vno ictu absumi, quicquid impuri adhæsit, arbitraris. Potuit enim cum ab vno infecto ad alium nondum infectum balnei minister transfiret, & cum infecti etiam, vt est in tua narratione, iterum sibi sanguinè detrahendum curarent, de nouo quasi, & iterum atque iterum ferrum inficere, atque ictibus de-

inceptis

Iam Crato
sua n̄ sentē-
tiam de ea
luc expo-
nit.

inceps multos lædere, denique cum obtuso aciem in cote vel loro addidit, his instrumentis affricare, & deinceps aliis, quæ vel acuere, vel mundare voluit, scalpellis, sordes communicare, vel etiã rursus corpora impura & infecta vulnerãdo, virus iterum cõtrahere. Nequaquam etiam virulentia illa statim, vt tu arbitraris, absumitur. Sed video te fugitiuo velle subuenire. Quid autem, si hoc modo malum propagatum esset, inquis, faceres? Inchoanti malo occurrendum censerem, & vulneribus illis alexipharmaca, ne vniuersi corporis massæ sanguinæ malũ communicaretur, adhibenda. Primũ verò stigmatis dolẽtibus animalium carnes calidas, quibus virus elici posset, admouerem. Deinceps vnguentis, quæ impuris vulneribus profunt, mederet. Vfus ego ad hoc effem cardui vel veronicę succo, aut destillato. Intra corpus exhibuissem, quæ progressum virulentæ materiæ prohiberent, & serosis humoribus adiumento essent. Ad eam rem imprimis lapides cancrorum cũ aquis betonicæ, agrimonix, veronicæ, vel cardui profuissent.

Crato iã eadem auxilia sua adhibet.

Purgandum deinceps fuisset corpus, primum per ea, quæ vniuersam massam sanguineam vacuant, deinde per *ισπανία*. Animaduerto quidem te in eo fuisse, sed tarda auxilia interdum nulla sunt, vel successu carēt. Verum fac esse, in scalpello nullam fuisse noxam. Restabit igitur, vt in putridum vaporem causam referamus. Sed vnde is exhalauit? E corporibus, dices, infectis, & seminarium exspirantibus. Cur igitur solos scalpello vulneratos inuasit? Cur primum in loco scarificato initium mali? Hic tibi aquam hæere puto. Mihi de analogia humorum & spirituum in contagione cogitanti in mentem venit, exspirasse è sanguine, qui per cucurbitas eicitur, *μάσματα*, eaque solis vulneratis, & sanguinem mittentibus inimica fuisse, imò per vulneratam cutem primum subisse. Fortasse etiam contagium cucurbitulis adhærere potuit, cum in mundanis illis perexigua diligentia à balneatoribus adhibeatur. Miram esse vim sanguinis menstrui & leprosi nō ignoras: & cum doctrinam de cōtagio veteres non traderint, nos in nostra oscitantia multa ignorare

rare & fugere non est dubiū. Vehiculum
 verò contagionis fuisse in hoc morbo se-
 rosos humores, torpor, faciei pallor & li-
 uor, atq; curatio, cū tu sudore solo Po-
 lonum sanatum dicas, indicant. Curigi-
 tur vacuato corpore ad *ἰσχυρισμὸν* nō deuen-
 tum? Potio illa pharmacopæi non placet.
 Carduum Indicoligno admiscere satius
 fuisset. Sed de his plura cogitare & scribe-
 re non vacat. Quam multæ autem sint, vt
 Duditii verbo vtar, dubitationis fibræ,
 puto te ex hac epistola, quam, vt vides,
 subito exaravi, videre. Si alii quàm scari-
 ficati infecti essent, facilior contagii esset
 explanatio. Sed si solos vulneratos scal-
 pello, lues ista attingit, quid reliquum sit
 præter instrumentum, vel sanguinem, à
 quo inquinamenta exhalarunt, nō video.
 Prædisposita autem corpora & cacochy-
 mia oppressa grauius affecta non mirum.
 Veram curationem nullam, tot autē in-
 eptas & perniciosas te narrasse, & tempus
 perdidisse doleo. Contagii ratio cum lue
 venerea nihil habet cōmune. An ad gal-
 licum igitur referēda sit dubito. Ichores
 vehiculum fuisse contagii, & corruptio-

Novā de ea
 opinionem
 tangit: quæ

tamen me-
rito plerif-
que in præ-
cipuis.

Et omnia
Iordani
spernit.

nem totius massæ sanguineæ cōsecutam,
res ostendit. Nihil habuisse veneni, nec
facultatem vitalem læsam, exempla de-
monstrant. E tam multis ægris verò nul-
lum tua opera vsum miror. Luem inspi-
ratione hauftā, & cucurbita in vnum lo-
cum pertractam, ἀποδείξως instar tibi esse,
facile patior. Mihi nunquam hoc persua-
debis. Benè vale, & rescribe. Pragæ è Re-
gia. 7. Martii, anno 1580.

HIERON. MERCVRIALIS IO.
Cratoni à Kraftheim, &c. S.D.

ACTIONEM lædi ab intemperie, à
mala compositione impediri, si pro-
priè loquendum est, etiam ipse existimo.
Nam inuenio Galenum 2 de facult. natu-
ral. 8 & 5 cap. lib. de diff. sympt. dicētem:
actiones ab intemperie impediri. Verùm
hæc disceptatio quid hominū saluti pro-
dest? In vniuersa fere Europa morbus qui-
dam vehementissimus, sed salutaris vaga-
tur, à quo num vestræ quoque regiones
tententur, lubenter ex te cognoscerem.
Eius huiusmodi est natura. præcedit que-
dam faucium asperitas, tussicula, mox ma-
gno

gno impetu ingruit febris cū dolore capitis, dorsi, crurum, nōnullis veluti pectus stringitur & stomachus grauatur. Triduū ad summum omnia durant, tandem desinit febris vel cum sudore, compluribus cum sanguinis narium profusione, aliquibus, sed rarissimis, malum vertitur aut in pleuritides, aut in exitiales peripneumonias, vbi febris & dolor capitis finiti sunt. Omnes de summa virium imbecillitate atque de tussi queruntur, aliqui de corrupto vel ablato tam cibi, quàm potus desiderio, quæ interdum ad octiduum perdurant. Illud mirum est, totas ciuitates repente occupari, & vbi vnus corripitur aliqua in domo, statim singulis eius familiaræ malum communicari. Ita vt sæpè domus omnibus auxiliis & seruitiis desertæ videantur. Febrē synochã esse absq; putredine ex decrescentiū genere nō dubito, sicut certus sum à cæli viribus iã comunē morbū necessariò oriri. Vtrū contagiosus sit, libenter sententiã tuam intelligerẽ. Et si Deus benedictus prauitatem non ademisset, salua nō esset facta omnis caro. Vale, meq; ama. Patauii, an. 1580.

HIERON. MERCVRIALIS IO.

Cratoni à Kraftheim &c. S. D.

CLARISSIME Domine, quæ tua sit de præterita morborum epidemica constitutione sententia, ex literis copiosè ea de re ad me scriptis percepi. Omnia mihi perplacuisse si dixerò, non mentiar. At forsàn tibi nimis placere voluisse videbor, quare vt etiam me non absentari cognoscas, id non admodum me probare scito, quòd cū contagiosos morbos fuisse velis, in putredine cōtagii vim positam putas. Ego enim omnes febres, quæ destillationes comitabantur, synochas sine putredine exstitisse comperi, quanquam interdū in putridas, siue corporum dispositione, siue erroribus mutatas esse, nō diffiteor. Iam verò licet plerumque sciam, semina contagii lenta viscidaque esse, & propterea à putredine non seiungi, non video tamen cur etiam vapores aridi, & acres ore ægrotantium manantes non possint à proximis halitu attrahi, atque vbi semel faucibus adhæserint, humescere quodammodo atq; lentescere absque vlla putredine, simulque
cere-

Mercurialis
epidemiæ
catarrhū an
ni 1580 cen-
set fuisse cō-
tagiosum si-
ne putredine
& ideo
cū febre sal-
tim syno-
cha nō pu-
trida.

cerebrum & corpus vniuersum contami-
nare. Fracastorius forsan & alii quidam
malent *συμπάθειν*, quam contagium appel-
lare: sed vnde hanc sibi auctoritatem *τῷ*
ὀνομαστικῶν vendicent ignoro. Vulgus, quē
linguæ magistrum vocauit interdum Pla-
to, sic loqui consuevit. At de his satis. Va-
le. Patavii 22 Sept. anno 1580.

IO. CRATO A KRAFTHEIM, &C.
Hieron. Mercuriali Med. S. D.

PROBARI tibi sententiam meam de
Epidemico catarrho cū febre, qui su-
perioribus proximis mensibus longè la-
teque peruagatus est Europā, & magnam
partem humani generis attigit, letor. Cui
enim magis, quàm tibi, qui principem lo-
cum in arte nostra habes, & de rationum
momentis rectissimè iudicas, probari ve-
lim? Sed patiaris me hoc à te exquirere,
si contagionis ratio in putredinis gradu
nō est posita, qua in re sit? Existimas, quā-
tum ex tuis literis intelligo, vapores ari-
dos & acres, qui ex ore ægrotantiū ema-
nant, halitu à proximis attrahi, atque vbi
faucibus adhæserint, humescere, atque

Rectè Cra-
to catarrhū
eum: si qui-
dem conta-
giosus fuit:
necessario
cum putre-
dine aliqua
fuisse per-
tendit.

absque vlla putredine lentescere, simulq;
 cerebrum, & vniuersum corpus conta-
 minare. Sed hæc, vt probes, nō video. An
 enim sordes illas adhærentes faucibus,
 linguæ, gingiuis, dentibus nullam putre-
 dinem redolere putas? An quicquam in
 aëre perdurare, ventorū vi de loco in lo-
 cum impelli, latè disseminari, & perni-
 ciosum corporib. prædispositis, quæ cum
 aëre inquinamenta ista attrahunt, esse ar-
 bitraris, quod non sit lentum, glutinosum
 & putridum? Certè mea alia est sententia,
 neque, vt arbitror, improbanda. Sic enim
 statuo, Quicquid è corporibus effluit &
 aëri communicatum vicinis corporibus
 quæ attingit, vel quæ cum aëre illud at-
 trahunt, noxium est, putridum esse. Sunt
 autem putredinis certi gradus quos mor-
 bi aliàs *εὐήθεις*, aliàs *κακῆθεις* comitantur. *Ἐν*
λοιμῶν perniciosissimam esse *ἀποκείσιν* illam
 morbidam, constat. In hoc catarrho (qui
 anno 1557, & isto, vt dixi, magnam orbis
 partem est peruagatus) è corporibus la-
 borantibus benigniora *μιάσματα* exhalasse,
 cū nemini hic morbus sua natura exi-
 tiosus fuerit, sed vel victus ratio, vel medi-
 catio

catio ægros perdiderit, consentaneū est. Verūm de hoc deinceps. Magnā autem *μισματίων*, quæ è corporibus exhalant, varietatem, & miram vim eorum esse, res ostendit. Quædam enim è propinquo, & contactu solo lædunt, quædam mediante aëre, cui quod lenta sunt & glutinosa, in hærent, lædunt. Quædam etiam vniuersum corpus, quædam partem, quemadmodum in phthisi afficiunt. Morbus gallicus solo cōtactu, sicut conuersatio quarundā vetularum iunioribus maritis nocet. In mulieribus quibusdam, dum menstruis laborant, ab oculis sicut in ophthalmia, quædam foras exsiliunt, quæ aërem contaminant, atque imbecilliores afficiunt. Plinius visu effascinare multos atque interficere autor est. Narratur etiam in Apollonio Thyaneo apud Philostratum fuisse quendam Saturnium in Epheso, qui intutu homines necauit. In his omnibus cūm vis maligna emanet, à putredine, vel venenata qualitate esse, necesse est. Porro vt corpus à corpore, natura à natura (quemadmodum Hippocrates in libro de flatibus docet) differunt: ita & ea, quæ

à corporibus effluunt. Quæ enim hominibus nocent; alia animãtia non lædunt: & econtrà. Scribebat nuper ad me amicus quidam, si à seminario in aëre, corpora infecta essent, instar summi montis hæc fuisse. Fateor, contagii ratione nondum satis esse explicatã, sed hoc est mihi persuasum: constitutiones aëris intemperatas, sordes etiam quæ ex terra, vel aquis, vel aliis locis exhalant, posse corpora ad morbos suscipiendũ prædisponere: imò causam præbere, vt putredo istum gradum, qui *νοσθεὺν ἀποκρίσιν* habeat, consequatur: sed nisi exhalent *μείγματα* è corporibus, & aëri communicentur, contagiosos morbos, qui mediante aëre de corporibus in corpora feruntur, non efficere. A primo verò, in quo putredo ad istũ gradum peruenit, vt morbidam expirationem exhalet corpus, tantum mali potest emanare, quod integram domum inficiat, & mille hominibus officiendis satis fit, ita vt in progressu mali non tantũ integræ vrbes, sed regiones aerẽ malignum & plenum inquinamentis habeant. Quæadmodum M. Antonii temporibus ex ar-

cula

Et ostendit
quomodo
credi possit
eius vitium
etiã primo
à corporib.
sublunarib.
ipsis extitisse:
vti nõ necessariò
petendum sit
causatus.

cula in templo Apollinis *μειοματα* primò emanarunt, & vniuersæ Græciæ & Italiæ perniciosa fuerunt. Ac sæpè ex vna veste, vel alia re exhalasse, historiè docent. Hoc certè vidit Hippocrates cū pestem ex Æthiopia aduenientem à Græcia depulit. Fouëtur autem & multiplicantur inquinamenta illa in aëre crasso & impuro, sicut feruore nimio acuuntur, & aeris impulsione de loco in locū feruntur, ac purissimo etiam aere, dum perflatur, franguntur. Verùm de contagionis ratione plenius meam sententiam explicabo, vbi quid in ea desideres, & quo pacto seminaria contagionis à corporibus nulla putredine infectis (ea præsertim seminaria, quæ aeri communicantur, & mediante aere de corpore in corpus feruntur) exhalare posse ostenderis. Nunc verò catarhum per tot prouincias mediante aere, qui *μειοματα* continebat, disseminatū, prope modum in oculos incurrit. Dum enim mense Augusto nobis ad comitia esset eundem, & multæ vicinæ vrbes atque pagi hoc morbo laborassent, intra dies paucos non modò omnes aulici, verùm

huius amplissimæ vrbis incolæ correpti sunt. Scribunt in Hispaniis, ac præsertim Mantuæ Carpentariæ intra biduum paucos in foro conspectos, vacua fuisse templa, multa ne aperta quidem. Causam igitur morbi communissimam, videlicet aërem, qui inquinamenta continebat, & magna ex parte similem morbum in omnibus efficiebat, fuisse necesse est. Nā quod quædam symptomatum fuit dissimilitudo: ad corporum varietatem referendum; Medico existimare facile est. Cùm igitur *μείγματα* illa à putredine orta esse demonstratū sit, qua ratione febrē, quæ catarrhum comitabatur, putridā negabimus? Contendis esse *συνόχον* nō putridam, & omnes febres, quæ catarrhos comitatur, synochas absque putredine esse existimas, vt credam, adduci nequeo. Tunc verò ad hanc tuam sententiam accessurus sum, cùm rationes demonstra-uerint. Nunc cur non possint, & quid obftet ostendā. Si *συνόχον* vel potius *συνεχέως* nomen generatim accipis, & synocham febrem eam appellas, quæ vnicam habet accessionem, neque ad integritatem peruenit,

Itaque Cra-
ro iam & o-
stendit quæ
coniungū-
tur cathar-
ris febres:
putridas
esse.

uenit, prius quam tota discedat, non repugno. Si inflammatum sanguinem citra putredinem, (hoc enim i x Methodi Galenus synochiam appellat) putas, oportet ut ostendas, omnia corpora, quæ catarrho isto contagioso laborarunt, plethorica & plena sanguine fuisse: inflammata etiam corpora *μείωματα* expirare. Certe aliud & res ipsa & curatio indicauit. Hippocrates catarrhum excitari pariter à calido & frigido testatur; & consentit Galenus, ac in libro de flatibus manifestè febres à catarrho ortas, putridas esse ostendit. Hanc etiam febrè fuisse putridam, indicio fuit, Calor minimè mordax, intus magis, quàm foris molestus, pulsus inæqualis cū systole accelerāte, vrinæ crudæ in initio, & crassæ in progressu. Ac cùm ii humores putrescant, qui redundant in corporibus, atque vel natura, vel arte vacuantur, consentaneum est, cùm hic morbus in plerisque omnibus per sudores sit finitus, atq; hîc & alibi per excellentissimos Medicos diaphoreticis medicamentis curatus, in ichoribus putredinem fuisse. De nomine febris non contendo. Ad eas

& fuisse
 quæ fuerit
 cùm hoc
 Epidemio
 co. non
 on
 .

Refert eas
ad *πεμφυγώ-
δεις* Hip-
pocratis.

quas Galenus *πεμφυγώδεις* & *πνευματώδεις*, seu
humidas appellat, (liquidem *πέμφυξ*, cuius
varia est interpretatio, idem quod *πνεῦμα*,
vt Thucydides autor est, significat) rectè
referri posse puto. Esse etiam spiritus & i-
chores omnium morborum contagioso-
rum, quorū seminaria attractu aëris hau-
riuntur, vehiculum, atque in iis morbis
maximè elaborandum, vt sudoriferis &
hydroticis noxium foràs depellatur, &
principes partes in corpore, imprimis ve-
rò cor, muniantur: res ipsa satis declarat,
Itaque nisi alia missionem sanguinis, atq;
vacuantia medicamenta suadeant, perniti-
ciosa ea esse, cùm intrò reuocent hoc
quod natura expellere per exhalationes
atque sudores contendit, & virtutem ex-
pulsivam debilitent, Medici experiuntur.
Non dubito, quin in hac quoque fe-
bri in multis hominibus atque locis pu-
tredo sanguinis attigerit, & in iis
missio sanguinis profuerit. In plerisq;
omnibus autem *ανελοζία* habuisse ad icho-
res, & vt dixi, vel à natura, vel arte, sudore
aut insensibili perspiratione egros sanatos
constat. Mantuæ Carpētariæ, Romæ, Bo-
noniæ,

Subiectum
earum præ-
cipuè fuisse
ιχθύειας. Et id-
eo venæ se-
ctionem ita
fuisse no-
xiam.

honia, Venetiis pleriq; omnes absq; sanguinis detractioe sunt sanati, paucis propter capitis dolorem adhibitæ cucurbitulæ, & quibus astricta alius fuit, lenientia data. Neapoli & in Sicilia, in qua hoc morbi genus ferè est anniuersariû, quæadmodû de Mitylene, spirante Coro, Vitruuius refert, tutò sanguinem missum affirmant. Etiam de Gallia & Saxonia hoc quidam, fortasse vt suo errori patrocinetur, referunt. Euentus hîc ostendit, grauius illos periclitatos, & literis ex Hispania missis perscriptum est, supra duo millia hominum, quibus in vnica vrbe Mantua Carpentaria, vbi regia est, sanguis fuit detractus, intra paucos dies obiisse. Rex ipse, nescio an isto communi morbo, ad Lusitanię fines ægrotauit. Febrem autem ardentissimam cum summo capitis dolore habuisse, & nihil factum morte ipsa propius, perscribunt. Medici x x i i i sanguinis vncias per cucurbitulas detraxerunt: x i i i i incisa vena. Nosti Hispanorum Medicorum in hoc auxilii genere audaciam. Rex potentissimus beneficio Dei est seruatus & cõualuit. Fortasse syn-

ochus putrida fuit, in qua Galenus etiam ad animi deliquiū sanguinem misit. Sed in hac catarrhosa febre etiā Hispanis non profuisse euentus Mantuæ docuit, & nos satis multa exempla erudierunt. Morbificas certè causas, dum mouentur, perniciosiores esse, Galenus contēdit. Et morbi breuitas, securitas, atque quòd nulla internorum viscerum magna fuit inflammatio, quodq; natura aliam viam, quàm per sanguinis missionē, & vacuantia medicamenta monstrauit, eruditis persuasit.

Et instantiā
contra id
quandam
soluit.

Multi in Germania, & ij præsertim quibus malè cessit, de sanguinis missione pugnant, quod quidā per sanguinis fluxum e naribus sint curati obiciunt. Verùm ego his non moueor, neque inficias eo, ad sanguineæ massæ putredinem malū peruenisse: sicut etiam catarrhus in quibusdam pleuritibus, in aliquibus peripneumoniam concitauit. atque in iis sanguis, propter alterius morbi vim reprimendā rectè est missus. Sola verò sudorifera & putredinem inhibentia, morbo huic auxilium tulisse, qui negat, ille rerū omnium vel nimis imperitus est, vel admodū impudens.

pudens. In Hispania lapis Bezoar plurimum profuit, eo quoque Imperator, & Cura reliqua.
 alii quibus ad manum fuit, hinc sunt vfi.
 Ego magno successu cornu cerui cum aqua stillaticia cardui exhibui, & omnibus diaphoretica medicamenta, quæ occultæ malignitati & cõtationis causæ aduersantur, profuisse animaduerti. Resistere autem hæc eadem putredini, quis nõ videt? Concludo igitur fuisse febrem cõtinuam putridam ichoribus inhærentem, & Hippocraticæ sententiæ innitor. Indicat curatio. Putredinis gradus diuersitatis contagionis, & morborum, ac præsertim nouorum (licet hunc morbũ nouum esse non credam) causam esse, aliàs plenius ostensus sum. Non sunt enim illa *ἄριστοιχα*: sed accuratiorem cogitationem, & tempus à curis vacuum, (quo ego planè in his miseriis aulicis, vbi & corpore, & animo distrahor, egebam) requirunt. Vides ipse me hanc epistolã, vt exaravi, mittere. Itaque si vel diligẽtiam, vel explanationem firmiorem atque dilucidiorẽ desiderabis, festinationi, qua vel vtendum est mihi, vel nihil agendũ igno-

sces. Benè vale. 28. Octobr. anno 1580.

IO. CRATO A KRAFTHEIM, &c.

Hieron. Mercuriali Med. S. D.

Quomodo
etiam cory-
zæ sint quã-
doque con-
tagiosæ.

SCIO non ex literario officio existi-
mandam benevolentiam. Itaque et-
iam si interdum fileant tuæ, nihil de ami-
cissimo animo tuo diminutum puto. Mi-
si autem ad te plenissimas de epidemico
morbo, & quid ad eas sis responsurus ex-
specto. Febres catarrhales, synochas non
putridas esse, cum qui iis laborant, pleni-
tudine interdum nulla affectos videamus,
ut existimem adduci nequeo. Imò in ca-
tarrhosis pituitam putrescere, & putridum
quiddam eos exspirare indicio sunt co-
ryzæ, habitu etiam contagiosæ. Id cum
vulgus in Germania sciat, non facile ex eo-
dem poculo, è quo coryza laborans po-
tum hausit, bibit. Ac affici quorum capi-
ta infirma & pituitosa sunt, res ostendit.
Esse autem exhalationem putridam cer-
ti gradus contagii fomitem planissime
mihi persuadeo, ac si erro, aliam mihi con-
tagii causam ostendi cupio. Gradum pu-
tredinis explicare tam non posse quen-
quam

quam puto, quàm naturales sympathias & antipathias, amicitia & dissidii causas.

Is qui *μείωματι* instar montis esse oportere scripserat, hoc opposuit, Cùm seminaria illa tam multis diebus durauerint, & noua quotidie ex corporib. infectis exhalauerint, cumq; qui semel ex morbo conualuerunt, & aëre continentem *μείωματι* attrahere eos oportuerit, cur non iterum saepius in morbum reciderint? Ad quod respondi, primùm à consuetis nos minus affici. Esse autē agētium naturaliter eam vim, vt aliquomodo passū assimilēt. Itaq; naturā in conflictu illo consueuisse quasi, minusque seminaria forte hausta noxiam etiam expurgatis corporibus fuisse, Contagii etiam & foetoris magnā esse similitudinem. Sic multos in locis sordidis habitantes, foetidis & impuriori aëri videmus assuescere, vt nō afficiantur, cum laedantur sani qui eos accedunt. Idem in peste fieri, in qua ex salubri aere adueniētes facilius afficiantur, quàm ij qui cum egris sunt conuersati. Quosdam tamen secundo laborasse, sicut & in peste accidere videmus, ostendi. Est enim semper in-

Instantias
cōtra hanc
sententiam
soluere con-
natur.

obomoy
vno mero
suo mō 24
anō obomoy
in quō mō
liqui mō
mō mō mō
mō mō mō
mō mō mō
mō mō mō

ter agens & patiens proportio quædam, si patiens fortiter resistit, nõ fit impressio, si debilius & languidius est, in pugna superatur. Ostendi hoc tum aliis exemplis tum veneni. Multis autẽ modis patiens sæpè munitur, ne agens vim suam exserere possit. Sed de his nimis multa. Bene vale.

IO. CRATO A KRAFTHEIM, &c.
N. N. S. D.

Pro præseruatione, senes imprimis, nõ purgandos esse: sed lenientiam iis esse aluum.

QVÆSITVM fuit, Rectum ne esse videatur, hominem in declinãte ætate constitutum, sanum vt nunc, occupationibus grauibus distentum, in cõiugio atque victu nõ satis temperantem, quotannis præcautionis causa medicamentis scammonæatis, & electiuè, vt loquuntur, ducentibus purgare. Ad hanc quæstionẽ responsum, primùm cacochymiam indicare vacuationem per medicamenta, atque eam quæ cum plenitudine ita coniuncta sit, vt morbum factum, certis indicis videatur. Certa indicia imminentis morbi non indicari in hoc corpore. Ergo me in ista ætate electiuè purgantium medica-

dicamentorum, videlicet, quæ ex scam-
 monæ, turbiti, colocynthide compo-
 nuntur, vsum, non posse probare. Secun-
 do, in declinante ætate absumi per se hu-
 midum radicale, & calorem innatum de-
 bilitari. Vtrumque verò adhibitis fortif-
 simis medicamentis non frustra metui.
 Medicamenta enim ista validè siccare, &
 cum humores malos educunt, simul na-
 tiuū, cui calor insidet, affligere. Deinde
 cum sint calida, suo calore, qui minimè
 est temperatus (sòlo enim temperato ca-
 lore innatus calor fouetur) natiuo calori
 vim afferre. Tertiò, in cruditatibus & vsu
 veneris, nulla ratione indicari purgantia
 medicamenta. De crudis enim nullum
 esse dubium quin coctionem indicent:
 venus verò cum spiritus exhauriat, & ca-
 put ac ventriculum in primis afficiat, quo
 pacto simile nocens similiter nocenti, iu-
 xta regulam adhibemus? Quarto, Regu-
 la generali nos vti, in præcautione adhi-
 benda medicamēta *nam tæ pæ ex.* Quid au-
 tem in catapotis aureis & cochiis nõ ma-
 ximum, si purgandi intentionem respi-
 cias? Quinto, Medicamenta electiuè (vt

In libris
 de rebus
 medicis

loquuntur Medici) ducentia, non solum
noxia esse ventriculo, quod calorem pro-
ter naturam excitent, verum etiam mali-
gnam qualitatem, qua vitiosi humores
attrahantur, indicant. Itaque paulo post
tales purgationes ventriculum pravis hu-
moribus repleri. Sexto, rectam victus ra-
tionem, secundum Hippocratis senten-
tiam, tutissimam esse medicinam. Ad hæc
quid respondeatur. Primum ait se non ex
euertu, qui opinione prosperior fuit, neque
ex autoritate, quæ Achillis sit, sed natura
rei & methodo contrarium velle ostendere.
Neque initio de temperamento corpo-
ris vult constituere, cum ante annos pro-
pe triginta ego luculenter de eo scripse-
rim. Promittit deinceps sibi victoriam si
modo adhuc medicinam Hippocratis &
Galenii profitear. Deinde de curatione
febris ephemeræ agit, & plenitudine, cuius
index fuerit catarrhus, se adductum;
ut catapotia aurea atque cochia exhibe-
ret. Reprehendit cunctationem medicorum
& de sua animositate loquitur, atque de
curatione methodica catarrhi agit. Hæc
nobis consideranda. Nihil propemodum
ad

In id histo-
ria & casus
quidam.

ad rem Medicum illum dicere apparet, & me nimis inclementer tractat, cum in illius facta nunquam inquisiuerim, nec inquirere voluerim. Mirificam autem suam artis medicæ scientiam prodit. Totis viginti octo annis (tot enim sunt, cum ego Heinzelio cōsiliū illud scripsi) temperamentum non mutari, cui obsecro verisimile videtur? Itaque cum ex rei natura & methodo voluerit sua demonstrare, certè fundamentū quasi hoc ponendum erat. Egregia verò illa consideratio naturæ rei materiã biliosam in vniuerso corpore commotam ex animi quadam perturbatione isto modo causam febris ephemeræ statuere, vt expurganda etiam videatur. Nunquã ab Hippocratis & Galeni doctrina discessi, nec discessurus sum, ephemerarū verò febrium ab ira & commotione animi ortarum, spirituum immodicam calefactionem, non humorum esse ab illis didici. Hoc etiam noui, cum vacuatio humorum non fiat absque motu, (non enim nunc dico quod Galenus affirmat medicamenta omnia purgantia calida) & motus humores ac spiritus ca-

oñis bilis?
 vltis & vis
 mshup

lefaciat, in ephemera febris purgationem
 non indicari. Methodicam ne igitur &
 rationalem curationem, an euentum pro-
 speriorē sua opinione hic Medicus com-
 memoret, doctorum Medicorum esto iu-
 dicium. Ad catarrhi curam quod attinet,
 videamus ipsius analysin. Catarrhus est
 symptoma, rectè. Morbi, symptomatum
 causæ, est autem morbus intemperies fri-
 gida atque humida cerebri cum materia.
 Materia ob multitudinē non potest con-
 coqui, ergo euacuādo. Nemo qui prima
 rationalis Medicinæ principia didicit, hæc
 negabit, sed Medico illud probandū fue-
 rat, Fuisse & multam materiā, ut non po-
 tuerit à natura euinci, & ne grauius ma-
 lum afferret, periculi indicia proferre.
 Nam nisi hoc probet, stat etiam nūc, ma-
 teriam fuisse concoquendam, & eò du-
 cendam, quo natura vergeret. Non enim
 verè turget pituita, cum sit humor frigi-
 dus. Peccatum igitur esse in methodum
 resolutiuam apparet. Videat autē quā-
 ex natura rei agat, cum validam naturam
 & locum affectum validius medicamen-
 tum requirere affirmat. Valida enim na-
 tura

tura & virtus expulsiua fortis etiam debiliori medicamento adiuuari potest, & naturæ morborum Medici. Deinde locus affectus purgationē non indicat. Nisi forte medicamenta ad partem affectam proficisci hic Medicus opinatur. Est autē hæc purgatio reuulsionis species, qua materia catarrhi à capite trahitur, & reuellerenōs posse, (respicientes *αὐτὸς τὴν κατὰ κεφαλὴν*) non expectata coctione scimus, & beneficio Dei, priusquam Medicus ille Medicum libellū attigit, didicimus. Nihil igitur de sua audacia commemorabile narrat. Neque regulā, concocta medicari oportet, &c. euertit. Nec de sua cōfidentia tam gloriosè loqui debebat, cum peruulgatum sit, magnam Medicinæ partem audacia constare. Siue cunctandum sit, siue accelerandum semper naturam & rationem ducem sequor, & tam mihi potentia medicamenta, & eorū vsus rectus, quàm huic Medico nota sunt. In acutis morbis nullus vnquam me cūctari vidit, nec in chronicis cessator fui, plures fortasse ægros, quàm hic Medicus aspexit, beneficio Dei sanitati restitui. Cum D.

Achille nō est mihi negotium. Ne hunc igitur admisceat. Nūquam hic Medicus curationes meas, (quod sciam) inspexit. D. Achilles ante triginta annos apud aegros mihi additus fuit, si quid is habet, quod reprehendat, proferat. Multa vlti artibus interea didici. Neque tamen (vt falsō ille putat) ad empiricos planē me contuli. De coctione materiæ biliosæ & renuis nimis longum esset agere, neque instituto nostro conueniens. Quod ad stimulum medicamentorum, vt vocant, attinet, non videndum quid quis dicat, sed qua ratione dicat, existimo. Agimus de vacuatione quæ præcautionis causa adhibetur. De ea ego hoc affirmo, cum eam requirimus necesse esse, vt de morbo quē formidamus, & eius causis constituamus, deinde posse de medicamento rectē agi, cum indicatio, quæ collatio nocentis & conferentis est, methodicē actioni præluere debeat. Caterū quod huic Medico, exhibito purgante medicamēto perinde est, siue per superiora, siue per inferiora purget, in Asclepiades vel Erisistrati schola didicit, & nouū se Hippocratis

in-

Interpretem facit, cum FACILE ferunt illi hoc videretur, si tribus horis post assumptum medicamentum æger vomat, & in deliquiũ animi incidat. In analysi etiam sua ostendit materiam pituitosam, deinde huius oblitus biliosa vomitu reiecta scribit. Accedit deinceps ad secundam rationem, & me non primum obseruasse ait, medicamenta purgantia senibus esse. Nunquã hoc mihi cogitare in mentem venit. Colligi etiam plura excremẽta in senibus calore debilitato, quàm in iuuenibus scimus. De eo autem quæritur, sint ne ad *προφυλακικῶν* conuenientiora, reiecta victus ratio & exercitia tempestiua, quàm medicamenta electiuè, vt loquimur, & cochiis atque aureis pillulis, quæ scammoneam, colocynthidem, turbith accipiunt, purgãtia, cum beneficio DEI nobis meliora & tutiora sint ostensa. In isto totius negotii cardo vertitur, concedere quidem nobis Medicus videtur, verùm ne errasse videatur, statim ad ingenium redit, & illud affert, in hoc casu, vt loquitur, excrementa vltima tempus (sua illi verba propono) retenta, plus victus

rationem incommodasse, quàm profuisse. Sunt ista prorsus paradoxa. Nam ex victus ratione recta vllum esse incommodum infania est dicere. Naturam autem (id quod & constitutū) validam & viis (vt loquitur Medicis) aptis vltra tempus excrementa coaceruata retinere, & permittere vt calorem strangulent, quàm rectè dicatur, Medici docti iudicent. Pueriliter autem ineptit, cum medicamenta ~~meis~~ ^{me} dici, me docet. Sciui hoc fortasse prius, quàm ille literas didicit. Et hoc ago, hoc vrgeo, vt eam corporis constitutionem, quæ postulet vt quotannis talibus electiue purgantibus medicamentis, qualia sunt colocynthis, turbith, scamonea, vti D. Heinzelius debeat, demonstrat, & hoc rectè atque cum vera ratione fieri ostendat. Hic illi ad primam, secundam, tertiam, & quartam rationem à me allatam respondendum erit. Ad quintam meam rationem hoc adfert. A purgantibus plures congeri humores: absolutè verum non est, sed cum sex rebus non naturalibus magis delinquitur, qua ratione, qua humanitate ista dicantur, æqui & iniqui

iqui iudicent. Non ago simpliciter de
 purgatione, sed de purgatione per ea me-
 dicamenta, quæ commemorata sunt, lo-
 quor. Ea dico vētriculum qualitate qua-
 dam trahendi humores imbuere, ita vt
 paulò post non minus humorum ad se at-
 trahat, quàm medicamento ipso præsen-
 te attractum fuit. Hoc vt affirmem, tam
 Græcorum, quàm Arabum autoritate
 adducor. Veras & firmas rationes, quas
 & Galenus & Montanus euidenter mon-
 strant, habeo, & experientia hoc edoctus
 sum. Neq; tamen ἀπλῶς & simpliciter hæc
 medicamenta reiicio, sed in loco, & cùm
 meliora ad manum non habemus, laudo.
 Commendare verò glandes frugibus re-
 pertis inscitia est. Non iam agimus de ne-
 glectu sex rerum non naturalium, de quo
 à Galeno nostro ita monemur: Qui rectã
 victus rationem tenere nequeunt, iis o-
 ptimam medicinam præscribere super-
 uacaneum esse. Quod verò addit Medi-
 cus de refrigeratione caloris, si ex acci-
 dente hoc intelligit, largior illi: si simpli-
 citer, physica principia eū ignorare exi-
 stimo. Ac improprie dicitur, cruditatum
 R

prouentum augeri à medicamento. Ne-
 que declaratur quid sit illud, vrgens ma-
 lum quo posthabito sit purgandum. Pro-
 fectò si doctrinæ Hippocraticæ & Galeni
 studiosus esset, & ex fontib. potius, quàm
 lacunis Medicinam hauisset, aliter sen-
 tiret, & de re Medica scriberet. Postre-
 mam rationē Hippocraticam inuictam
ἐν τῇ τροφῇ φάρμακον τὸ ἄριστον probat. Meum ve-
 rò exēplum quod amico proposueram,
 qui in ista hæresi iuuenis fuerim, vt non
 putarem me à morbis tutum, nisi crebris
 medicamentis purgantibus vterer, im-
 probat. Quàm ignarus verò sit aulico-
 rum morū apparet. Totis iam XIII II an-
 nis alieno modo mihi viuendum fuit, e-
 dendum, laborandū, somnus capiendus,
 non quando natura & voluntas hoc po-
 stulauit, sed cū dominis visum fuerit,
 vbi igitur exacta illa mea diætā? Ait me
 non catarrhis laborasse, cum nihil non
 mali ab illis sim passus. Viribus corporis
 denique D. Heincelium superare. Quid?
 vel malis oculis vsus est, vel me Medicus
 nunquā vidit. Roborantia deinceps me-
 dicamenta quæ suo calore paulatim ma-
 teriam

teriam absumere possint, vel calorem natuum fouere, velit, nolit, admittit. iis verò vti quid negotia, quid vita ciuilis impedit? Concludit ad extremum, non in controuersiam se illud vocare, quod in controuersia maximè est, videlicet, an in ista vita, in tali ætate *ἄρως τὴν ἀσθενεῖαν* recte quotannis medicamenta ista, quæ nominata sunt, & D. Achilles (id quod nunc primū rescisco) sæpè vsurpauit, D. Heinzelius ad annuas purgationes adhibere debeat, an verò mitiora & benigniora illis præferenda. Nam de epicrasi hic agere ineptum esset, cum de præcautione sani vt nunc agatur. Neque catarrhi (de quo nihil prius sciui) materiam nunc reuellimus, neque temperiem cerebri curamus. Nihil etiam de medicamentosa victus ratione (quod sciam) actū est. Nisi fortè (quod non memini) potum medicamentosum, id est, vinum cum carduo benedicto vel betonica præscripsi. Exquisitam verò victus rationē, quæ omnī reprehensione vacaret, planè non attigi. Quid igitur de lana caprina? Si Medicus me hoc mihi sumere putat, vt ex præ-

scripto meo præsentēs Medici ægrū cu-
 rent, & posthabitis suis medicamentis,
 quæ recta ac conuenientia videntur, no-
 stris vti debeant, magna me iniuria affi-
 cit, & de me nimis consideratè iudicat.
 Non addam plura. Morem tibi vir præ-
 stantissime gessi. Cum Medico verò, qui
 tam doctum se putat, vt Cratonem con-
 temnere possit, ne verbulum quidem
 commutaturum me amplius profiteor.
 Subiicio autem ista non tuo, sed omnium
 Medicorum rationalem medicinam a-
 mantium & intelligentium iudicio, & me
 tua causa, non Medici, hæc scripsisse affir-
 mo. Sic igitur concludo, hominem tem-
 perantem ista ætate, ista constitutione
 corporis, qua tu es, ex medicamētis quæ
 cruditates in corporibus collectas paula-
 tim absument, calorem innatum robo-
 rant, recta victus ratione & exercitiis con-
 uenientibus adhibitis, plus adiuuenti,
 quàm expurgantibus medicamentis ca-
 pere. Qui verò rectam victus rationem
 tenere nolunt, iis optimam medicinam
 (vt Galenus noster ait) præscribere super-
 uacaneum esse. Bene vale, & me ama.

HIERON. MERCVRIALIS &C.

Wenceslao Raphano Med. S. D.

SED iam ad id deueniendum est, quod à me postulare obnixè videris: vt tres illas dubitationes, quæ animum tuum incipitem reddunt, ex mea sententia explicem dissoluamque. In qua re dabo operam, vt potius in me satisfaciendi tibi facultatem, quàm desiderium aut voluntatem defuisse perspicias. Primum itaque dubium, quod proponis est: An iecoris substantia in cruentis dysenteriis excerni possit. Cùm tibi *ἄγε δὲ ζῶντων* videatur, vt dicit vulgus medicorum, frustra interdum excreta cõspici. Mihi certè res creditu dura est; sed quæ tamen & veterum & recentiorum medicorum clarissimis testimoniis confirmatur: Quod natura res miras & nobis ignotas interdum operetur, facilè qui medicinam faciunt, quotidie explorat. Ego sanè à iecore non semel vidi per aluum magnam sanguinis eductam copiam. Sic fieri potest, vt corrosa iecoris substantia, atque in furfurum formam redacta vnà cum sanguine excludatur. Frustra verò maiora nonnun-

Etiam hepatis ipsum
παρὰ ζῶντων
 posse frustil-
 latim aluo
 reddi.

Philtroꝝ
opinionem
& famam
Mercuria-
lis eleuat.

quam videri, quàm vasorū per quæ transeunt amplitudo ferat, est sane præternaturam atque *admirabilem*, perinde ac si camelū per acus foramen pertransire quis dicat. De philtis, quæ ad conciliandum amorē mirificè conferre antiquitas credidit, mea sentētia est, neque illa existere, neque medicorum prudentium contemplationi subiici. Amor amore cōciliatur. Sit procul omne nefas, (ait Ovidius) vt ameris amabilis esto. Et quod docet Plato in Lyfia: Similitudo morū, studiorum, ætatis est potissimū amoris philtum, vt etiam actiones & vita honestè composita, de quibus loquens Lucretius in quarto scripsit:

*Nec diuinitus interdum, Venerisque sagittis,
Deteriore fit vt forma muliercula ametur.*

*Nam facit ipsa suis interdum fœmina factis
Morigerisq; modis, & mundo corporis cultu,
Vt facile insuescat secum vir degere vitam.*

Quod superest, consuetudo concinnat amorē.
Et quanquam ab Aristotele 8 de histor. animalium relatum sit, Hippomanē putatum fuisse ad amorem comparandum pertinere, id tamen ex infani vulgiferentia,

tentia, non sua protulit. Verba alterius, hoc vel illo modo prolata, scio grauissimos medicos, quòd morbis tollēdis profint, existimasse. Eadem quoque autoritate alios permotos, quòd odium tollere, & amorem conciliare queant putasse, verum nugas & superstitiones eas omnes Galenus opinatus est, cùm nulla ratione nitantur. Pocula verò aut pharmaca esse, quę similiter vt morbos, odium auferant, ac amorem perinde atque sanitatē concilient asserere fortasse possemus, cùm perspectum sit homines hilariiores atque ad amandū propensiores euadere quando calent, esseque medicamina non pauca, & corpus & animum calefacientia. At duo sunt, quę ipsorum vanitatem & vitium produunt: Vnum quod nequaquam erga hunc magis, quàm erga illum amorem inducere queat, vt in amatoris philtis ante alia requiritur, alterum, quòd plærumque pro amore insaniam, atq; etiam mortem inferunt, quando in historiis legitur, multos ex epotis pharmacis amatoris dementatos atque extinctos. Veluti Lucretium, Lucullum, & Caligu-

Pestilēs dia-
ria Hippo-
cratica: etiā
visa in Sile-
sia.

lam. eò quod pocula eiusmodi calidi-
tate eximia cerebri temperiem destru-
xerunt. Quòd postremo loco maximè o-
mnium cupere videris, vt quam putem
ægritudinem illam apud vos vagantem,
literis explicem; & in isto tibi morem ge-
rere tentabo. Arbitror te non latere ca-
sum Critonis illius relatum ab Hippocra-
te 1 Epid. comm. 3, tex. 26. quem memo-
ratu dignum ob interitus celeritatem iu-
dicauit Galenus. Is cum phlyctænis nigris
& alui fluxu correptus fuisset præter fe-
brem, & alia sæua accidentia, tandem se-
cunda die occubuit. Galenus verò & ma-
gnam in ipso, & malignam excremento-
rum copiam abūdasse collegit. *πυκνίτου δὲ*
(ait) τῆς κακοθείας τοῦ αἵματος τὸ ἄσπερον φλυκτα-
νίδια μέλαινα γινέσθαι ἀπὸ τοῦ σπύρον. Sic mihi ex
symptomatibus abs te relatis colligendū
videtur, nimirum à magna excremento-
rum pestiferorum copia gigni, quæ tum
proluuie illa alui atra, atq; picea, tum su-
doribus proditur. Quomodo verò ea ex-
crementa in corporibus incolarum cu-
mulentur, tu qui & ipsorum vitæ genus,
& aëris plagā nouisti, melius scire potes.

Ad

Ad quam autem febris speciem sit ægritudo referenda, neq; definire admodum arduum est. Quod enim ex pestilentium genere sit, neminē dubitare opinor. Cū verò neque humores, neque solida cordis extremè putrescere ita citò posse cōstet, vt vna die iugulent: magis consentaneū est, in spiritibus eam febrem locari, in quibus si non putrescant, quemadmodum igneus calor vna die finitur, pariter iidem extremè putrefacti vna die, atque etiam celerius necem inferunt. Scio dubitatum esse, an spiritus putrescere queant. Sed anno elapso in lectione, quā de peste habuimus, à nobis demonstratum fuit, & ipsos putrescere, tam suapte natura, cū sint calidi & humidi ex sententia Aristotelis, quàm ex mixtione putridorum *μικροβίων*, & pestiferam febrem facere, quæ saltem per similitudinem, siue subiecti cōmunicationem diaria vocari mereatur. Modū generationis huiusmodi febris hunc arbitror, quod facta in putridis humoribus summa prauitate, natura à copia & vitio illius stimulata, omni conatu atque per quasilibet vias expellere

fatagit, & ipsa expulsionem vapores multi atque putridi in cor mittuntur, qui spiritus tanquam sibi magis proportionatos nec non dispositos venenantes atq; corrumpentes subinde calorem nativum statim extinguunt. Hæc sunt, quæ ut tibi obtemperarem, ad dissoluenda tua illa problemata mihi dicenda statui. Id modo à te vehementer peto, omnia æquo animo suscipias, Mercurialisq; tui nullo tempore obliuisci studeas. Vale, Patavii nonis Ianuar. anno 1571.

WENCESLAO RAPHANO MED. & C.
Hieron. Mercurialis S. D.

DE philtris amatoriis postquam adeo acriter rem tueris, ac illustribus testimoniiis confirmare eniteris, & fide erga te mea, & tua omnibus spectata probitate rem indignam me facturum existimaui, si omnino inficiari rursus tentarem. Ea propter supposita historiae tuae veritate suspicor: Cuncta huiusmodi pharmaca naturæ humanæ omnino aduersaria esse, hominesq; dementare, & furoribus quibusdam exercere, non ob aliud, quam ob pecu-

peculiarem ac mirificā quandā ipforum facultatem. Perinde ac de vino scriptum reliquit Aristoteles 30 probl. sect. probl. 1. quod animos hominum confundere ac perturbare dicebat propria sua facultate, non autem quod calidum sit, quando quidem piper, vt est maiori, quā vinum, vi calefaciendi donatum, sic magis fratum mentis destruere deberet, cui tamē rei experientia planè refragatur. Vētriculū verò in primis offendi, rationi valdè consentaneum videtur. Quia venena toto genere naturæ inimica, quā primū incalescunt, virus proprium diffundere incipiunt. Cumque primò ipsis in corpore stomachus occurrat, in quo morā trahentia calefiunt, non est mirum, si ipsum valde lædant. Maleficiorum ligaturas & solutiones ex phantasia agente proficisci diceret Auicen. qui hominis animū non modò in proprium, verū etiam in aliena corpora vehementer agere vbiq; professus est: sed hæc omnia probabili, non firma & certa demonstratione traduntur. Ex meis lucubrationibus variarum lectionum libri 4, cum Alexandri Tral-

libri
judicad

liani Græca & Latina de lumbricis epistola, nuperrimè editi sunt. Tu vale, meque amare, vt ameris, perge. Patauii, 17. Cal. Iunii, anno 1571.

ADOLPHVS OCCO MED. &c.

℞ ℞ S. D.

Elogiū rha-
barbari.

NON est aliud medicamentum hu-
mano corpori ita familiare, sicut
Rha quod Barbarum vocant, cuius fre-
quens etiã vsus nihil incommodat pro-
fus, id si mane masticeatur pondere vnus
scrupuli, deinde deglutiatur, nõ tantum
aluum ipsam molliorem atque obediën-
tem reddit, in iis maximè qui suapte na-
tura astrictæ alui sunt, sed ea etiam ma-
sticatione caput expurgat, sensus omnes
vegetissimos reddit, ventriculum & reli-
qua membra si quid aliud mirandum in
modum corroborat, citra insignem ex-
calfactionem. Materias tam pituitosas,
quàm biliosas & adustas à corpore eii-
cit, neque propterea aliquam noxam ex
longo eius vsu corpori affert, sicut reli-
quæ faciunt medicinæ. Est etenim omni
ex parte medicina tutissima & nullius
pror-

prorsus nocumēti. Dentes etiam, præter
 alias vtilitates, ab omni putredine & ni-
 gre dine conseruat, gingiuas solidas red-
 dit, anhelitum commendat, adeo quæ di-
 uinum omninò remedium est, & tibi his
 de causis maximè familiare esse debet.
 Habeo ex Mōtano, Hydropicum quen-
 dam facie, ventre, pedibus, atq; adeo to-
 to corpore intumuisse, atque in summo
 fuisse periculo, ita vt plærique de ipsius
 salute desperarent, is fato nescio quo mo-
 nitus, cœpit vti rhabarbaro modicè pri-
 mum, ex quo subducebatur aluus, & se-
 rositas sine molestia, & optimè habere
 cœpit, is augebat pondus quotidie, ita vt
 à drachmis ad vncias deueniret, atq; eas
 deuoraret, & tandem integras libras, cō-
 rigit vt euacuarētur humores noxii, cor-
 roborarentur membra, & non tantum
 hydropeliberatus, atque adeò omnibus
 pro miraculo habitus est, sed membra
 quoque robustiora exinde facta, calor to-
 tius corporis optimus, & functiones seu
 operationes corporis omnes rediere, vi-
 xit sanus & incolumis citra vllā infirmi-
 tatem vsque ad primum senium, multas

interim congeffit pecunias, quas cum vidisset aliquando seruus ficarius, ipsius vitæ insidiari cœpit, & eum occidere decreuit, vt tuto pecunias furripere posset: ingressus aliquando thalamum, in quo decumbebat herus, acuto gladio, quem pistalesum vocant, sub vestibus celato, vno ictu caput amputare decreuit, quod & tentauit: sed res parum feliciter successit, infixit quidem lethale vulnus, sed profus interimere non potuit, profiliit enim ex lecto, & quanquam lethale vulnus accepisset, tanto tamen robore præditus erat, vt & ficarium contineret, & damna- ret donec opem illi ferrent vicini, & par- ricidam caperent. Accesserunt tandem chirurgi, qui cum viderent vulnus lethale, cœperunt desperare de ipsius salute, relinquebāt eum prognosticis, putabant fore vt quarto die moreretur: cum accederent circiter diem quartum & vulnus aperirent, (quemadmodū in talibus vul- neribus lethalibus fieri solet à peritis chi- rurgis, vt ante quartum non decegantur) reperiēbant id citra vllam inflammatio- nem purum & bonum. Illud tamen quia
lethale

lethale prorsus erat, putabant eum septimo die, (qui & criticus est, & vulneribus magnis periculosus, siquidem ad melius vel deterius transmutatio fit) esse moriturum. Superuixit tamen septimum diem, indies magis ac magis conualuit, & ad extremum vulnus ex integro coaluit, magna omnium hominum admiratione, & præter expectationem vixit ad vltimum vsq; senium. tandem interrogatus, quo nam pacto tantum corporis robur sibi conciliasset, vt à lethalibus ægri tudinibus euaserit, respondit frequenti vsu rhabarbari. Hæc tibi vir humanissime, cum te erga mediocria etiam officia gratissimum videam, communicare volui æquo animo, vt vicissim aliquod gratitudinis specimen acciperes, & vt tibi hoc medicamentum familiarissimum esse posset, ad totius corporis robur conciliandum, & omnes ægri tudines arcendas. Ista nobis clarissimus Ioannes Baptista Montanus cõmunicauit priuatim domi suæ, mihi nimirum & domino Hieronymo Scribæ, piæ memoriæ, cæteris omnib. absentibus, quæ vt bona sunt, & nemini ferè cognita, licet

eius vsus fit apud medicos quotidianus, ita tibi quoque soli serues rogo. Vale.

PAVLO HESSO MED. &c.

Theodorus Zuingerus S. D.

MAXIMI facio ministram medicinę
 chemiam, eandem si dominæ suæ
 sese anteponeere audeat, flagris etiam di-
 gnam censeo. Theophrasto experientiæ
 nomine multum tribuo, quando quidem
 multa præclara medicamenta, in nescio
 quibus antris Cyclopum delitescencia, si
 non à se inuenta, saltem exulta in lucem
 protulerit; eundem verò arcem medici-
 næ deiectis veteribus inuadentem non æ-
 quiori animo sustineo, quàm tyrānidem
 affectantem Cylonem Athenienses. At-
 que vt illi, tanquam empirico & metho-
 dico Medicinę elegantis imperito, quan-
 do dogmata artis tot seculorum consensu
 confirmata conuellere nititur, mentem
 meliorem dari precor: ita nostris quoq;
 hominibus, qui methodi inepto studio
 noua damnant omnia, & de iis, quæ nun-
 quam manibus suis tractarunt, sesquipe-
 dalibus verbis fanda atque nefanda pro-
 ferre

Quatenus
 chemiam
 probet.

ferre audent, sensum accuratiorem opto. Et hæc mea de empiria noua (si modo Chimia noua est) & vetere medicine methodo sententia est, ab Hippocratis, Coryphæi nostri, præceptis neuiquam aliena. Rectè tu verò, qui velut ob signatis tabulis mecum agas, & ex iis quæ ante viginti annos scripseram vel inuitum ad damnandam chimiam in vniuersum cogas. Cæterùm & tritum illud nosti: *δύστροχος* *ἔρποντιδες σφάπται*, & delicta iuuentutis tuæ vtinam crebra lacrymarum repetitione dolere possem. si methodū spectem, eius loci quem adfers me neuiquam pudet, si remediorum præparationem, etiã dispudet, qui iuuenili præcipitantia mihi vix dum à primis labris cognita damnarim. Hæc sunt, quæ non tam mei excusandi, quàm tui confirmandi gratia adferre volui. Vale. Basileæ, 15 April. anno 1581.

PETRO MONAVIO, MED. &c.
Theodorus Zwingerus S. D.

DE cometis iudicium tuum magni facio. Et si in hoc genere, vt & in cō-

S

Cauto o-
pus est in
vsu stibii.

pluribus aliis, nō magis Platonica, quā
Christiana ἐπιμιhi probatur, in Acade-
mia cælesti aliquando explicanda. Quod
de stibio hyalino quæris, vt vehementis-
simum, sic efficacissimum medicamen-
tum esse in vtramuis partem, ipsa docet
experientia, & propterea pharmaci no-
mine dignissimum, quod recto vsu ἀκος, si-
nistro ἀχος φέρειν soleat. Nauem agere igna-
rus nauis timet: & stibium ægro, non nisi
qui didicit propinet. Cū procliue sit in
vtramque partem peccare, & improuido
vsu infamia Medico, pernicies ægro ac-
cedat. Quod ipsum Arragosius de metal-
licis plærisque sentit, vt non plus gladio
Scanderbecci, quā dextræ eiusdem sit
tribuendum. adeoquē insanix notam me-
reantur, quotquot vel methodum nouo-
rum medicamentorum supellectile exar-
mant, vel eorūdem fortuito successu an-
tiquam artis viam damnant. Vale. Basileæ
10 Iulii, anno 1579.

IOHANNI WEIDNERO MED.&C.
Theodorus Zwingerus S. D.

TE viuere & valere opto. Successibus
tuis gratulor, Weidnere doctissime,
Ego

Ego manipulum vnū corticis ligni Guaiaci cōtusi in libris sex aquæ coquo ad dimidias pro potu. Ad tertiam vnā pro infusione. In pertinace gallico repetito vsu opus est, vere & autumno. Vno hac tenus vsus non sum, etsi bonus ille senex eo in gallico inueterato vteretur. Cæterum vsus huius pharmaci sic, vt omnium aliorum, non semper succedit, propter analogiam scilicet disparem, & idiosyncrasiam corporum. Antidotis parum tribuo in hoc genere, quādo veneni gradus ignoratur, etsi quo modo antidotus illa ex Guaiaco ipsa petēda, quæ non tā manifesta, quā occultata qualitate cōtra morbum pugnat. Sed vt purgationes ipsas maximi facio; sic intermissos sudores ex mercurio præcipitato flauo, vulgo turpetum appellant minerale, dum absq; corrodentibus præparetur, aut certè acrimonia omnis eluatur. Sed de hoc alius. Peregrè etiam Catholici vsus esse potest talis:

℥ xeroteroti minutiss. puluerisati ℥ ij.
 falsæ parigliæ ℥ j. liquiritiæ ℥ β. ℥ pulueris huius ℥ j. β. Macerentur primò, inde bulliant in iuris pulli, vel aquæ communis

Zvingeri
 cura in Gal-
 licana luc.

mensura vna ad medietatem. Seruetur,
 postea ℥ foliorum senæ ℥ ij. melissæ, ro-
 sarum pallidarum, cinnamomi ana ℥ ij.
 sacchari ℥ ℔. Misc. Exinde cura singulis
 noctibus in ℥ vj decocti supradicti frigidi
 macerari pulueris posterioris ℥ vij. Ma-
 ne per paruum laneum linteo subtili te-
 ctum colo, syrupi rosati momentum ad-
 do. Hoc ambari loco addere volui. Mi-
 scentur pulueres varii mangonii causa, v-
 ti non quidem nascuti dignoscere queant.
 Hippocrates nūc cessat, quando in thea-
 tro totus sum. Tabulas nostras in Aristot-
 elis Rhetorica iuuenilium studiorū no-
 strorū tyrocinia edere nec licet, nec pla-
 cet. Dolet mihi multa irreuocabilia e-
 missa, at non dolet, si ansam hæc ipsa alio-
 rum melioribus cogitationibus præbeāt.
 In medicinæ veteris cōstitutione & dedu-
 ctione methodica, si Deus inter tot pesti-
 lentis luis funera pro sua clemētia vitam
 dederit, occasione professionis meæ de-
 inceps totus ero. Vale V. D. & me ama-
 re perge. Basileæ 9 Octobr. anno
 82. Ignosce festina-
 tioni.

IOHANNI WEIDNERO MED.&C.

Theodorus Zwingerus S. D.

ACCEPI tuas, V. D. & vt Homeri-
 co more ab vltimis ordiar, quã mi-
 fisti sigillatam Amwaldinam neque vidi,
 neque de ea iudicare possum, ne mihi de
 peregrinis & incognitis iudicium sumere
 videar. Odor spicæ genuinus non est, an
 propter oleum spicæ admixtum ad can-
 delam ardet? Ex facultatibus certius quid
 vos ipsi cõiectabitis. Neq; verò ego, quod
 in epistola tua primum fuit, antidotis de-
 rogo, sed non omnes, quæ antidotorum
 nomine circumferuntur, cuius morbo
 venenato, aut veneno quid simile habēti
 conuenire, & vt quam maximè nihil ob-
 sit, nihil tamen prodesse, nõ magis ratio-
 ne, quàm sensu iudice simul iudico & cē-
 seo. Etsi verò gradus veneni æquè atque
 antidoti interdum penitus ignoratur, ac
 nihil prohibet fortuitò antipathiæ natu-
 ralis ^{nõ õm} etiã à plebeiis deprehendi, cum
^{nõ õm} ne summi quidem rerum natura-
 lium scrutatores assequantur. Turpetum
 minerale Quercetani quale sit ignoro,
 & quãdo arcanum illud esse vult, per me

*Pauca de
 turbetho
 minerali.*

tale maneat. Eius quo Bodensteinus ut-
 batur formulam habet, si modo legiti-
 ma est, cum S. & oleo vitrioli, colore au-
 reo, sed quod non per sudorem tantum,
 sed & per vomitum & secessum granorum
 iij pondere purgaret. Coralliorum sal, cum
 prius per se soli in clauso vitro calcinati
 fuerint, aceto stillaticio extrahitur, quod
 aceto adhuc iunctum ruborem egregie
 seruat, eodem rursus abstracto albedinem
 recipit. Eo sale in corroborando, & sisten-
 dis fluxibus preclare utitur. Sunt qui cum
 nitro prius calcinent, sed multiplici ablu-
 tione salis opus est, & nitrum ipsum tin-
 cturæ videtur insidiari. Mutatio verò ista
 coloris tum in coralliis, tum in tartari sale
 superinfuso aceto, inde abstracto, qui fi-
 at, nondum assequor. Cæterum quod Fer-
 nelius erosionem aceti veretur, ex Gale-
 no ipso discere debuit, multa eiusmodi
 intra corpus tuto propinari, quæ foris
 corpori admota & rubificant & erodunt,
 & crustas inducunt. An verò acetum cru-
 dum acerrimum, quo coqui passim utun-
 tur, minoris acrimoniæ erit stillaticio?
 maioris ideò efficaciam propter crassitiem
 suam,

Et de sale
 Corallii.

Aceti stilla-
 ticii usum
 tuetur con-
 tra instatiã
 Fernelii.

suam, qua magis adhæret, & diutius infestare potest. Nolim interim tanti viri iudiciū reprehendere, sed hoc asserere possum, vt quā maximè aceto ista extrahantur vel acerrimo, vel S. oleove vitrioli, at crebris ablutionibus eadem rursus elui, aut saltem ita attemperari, vt in tantula quantitate, qua exhibentur, vix centesima pars sit eius acrimoniæ, quā nos quotidie de manu coqui in pulmentariis & acetariis innoxie sumimus. Turpeti, vt supra monui, cum oleo & S. vitrioli præparati dulcoratio repetitis fit ablutionibus cum aqua calida, vbi illud mirum accidit, massam mercurialem, quæ alba fuerat, affusa primùm aqua flauam reddi, totiesq; ablui, donec nulla amplius vel falsedinis, vel acoris vestigia supersint, tum demū aqua frigida ablui & exiccari. Coralli similiter subtilissimè contusi in cucurbitam iniiciuntur, per alembicum aqua abstrahitur flaua (si dextrè negotium obeas, fortè etiam in veram tincturam, olei rubicundissimi instar, incides, quā mihi semel tantùm videre & excipere contigit) post aucto igne calcinantur ad albe-

Turpeti mī
neralis dul-
coratio.

Et corallo-
rum calci-
natio.

dinem, inde affuso aceto ter destillato in repidis cineribus rubedo extrahitur. Abstracto rursus aceto id quod subsedit aqua dulci multoties abluitur. Et hæc ego ad tuas, mi Weidnere, sunt hæc talia, quæ αὐτοψίαν potius, quàm ἀκρόασιν vel ἀνάγνωσιν requirant. Nam paruus interdum error totum opus interturbare consuevit. Vale V. D. & me amare perge. Basilea, Calen. Maii, anno 1583.

IOHANNI WEIDNERO MED. & C.
Theodorus Zwingerus S. D.

Vri Zving.
preparat spi-
ritum vi-
trioli.

CHALCANTHINVM spiritū aliter. Operosissima illa, quæ per nouum alembicum repetitis combibitionibus fit. Ego compendiosiore via elicio, vnà cum oleo non (vt vulgo) abstracto primū phlegmate & abiecto, inde elicito oleo (sic enim spiritus humidi omnes pereunt) sed à primo liquore vsq; ad extremū omnibus simul in eodem receptaculo manentibus & permixtis, postmodū rectificando primum phlegmate inertī, subinde oleo albo (quod spiritum vocant) tandem rubro separatis. Cæterum in turpeti præpara-

paratione non spiritu, sed sale vitrioli opus est, (an fortè tu notam s. pro spiritu accepisti?) sic enim correctior, & multò coloratior erit mercurius. Spiritu exhaustus in præsens, *αὐτὸν δὲ* mittere nō potui: mitto tamen vt in re tenui, tantillum in vasculo. Hisce dieb. *αὐτὸν δὲ* rursus parabo. Terre Amwaldinæ semunciã data commoditate ad me mitti cupio, indicato precio, si modò earum est virium, quas tu prædicas. Tibi, mi Weidnere, vitã & incolumitatem, quæq; à Deo eximiè pendet, felicem in arte successum. Basilea 12 Septemb. anno 1583.

IOHANNI WEIDNERO MED.&C.
Theodorus Zwingerus S. D.

PRO Amwaldina tabella gratias tibi ago. Taneceti aquam absque infusione, ipso decocto crediderim & suauiorẽ & efficaciorẽ, nisi fortè ipsa decoctione sal quoq; subtile extrahitur. Camphoram cum spiritu vini generoso solutã quidam in pestilentia maximi faciunt. Salis vitrioli ratio hæc est: Post elicìtum oleum

Vti præparat sal vitrioli.

cant) aqua communis calida affunditur, lixiuum paratur, more consueto. Filtratur. Phlegmate abstracto, in fundo remanet sal. Quod si impurius videatur, iterum dilutum cum aqua, colatumque, excoquitur. Salis oleum alii aliter: Ego sal commune vstulatum vrina puerorum octidua excipio. In calido per dies aliquot foueo. Liquorem omnem per filtrum colore, colaturam excoquo. Sal tetragonum in fundo manet. quod in frigido supra porphyritem in oleosum liquorem abit. Hæc tibi petenti ego ex tyrociniis meis. Nã quod tu de ramo illo aurifero votum addis, agnosco ego tuam erga me benevolentiam, sed vt contrario mihi opus esse voto videatur, ne si tale quid contingat, inter homines βίον αβίωτον induere cogar Timonis illius Lucianici more. Vale V. D. Raptim Basileæ, 12 Maii, anno 1584.

Et oleum
salis.

Nota.

IOHANNI WEIDNERO MED. &c.
Theodorus Zwingerus S. D.

ACCÉPI xenia tua *ιαπευδ*, & pro iis
gratus sum, quando dabitur etiam
futurus. Coralliorum veram tincturam
semel

semel ego *ἀποχέσασθαι* elicui, puram, sanguineam. Sepè post id tentata, non successit amplius. Cæterùm *ἀπὸ βαλλόμενου μηχανήμα,* Iterum de tinctura coralli.

quo vtor frequenter tale est: Coralli rubri triti minutissimè in vase vitreo, superimposito alembico calcinantur ad albedinem, vt vasis fundus cãdescat. Calcem hanc aceto destillato potenti immitte. Fermentationem ex dissolutione videbis egregiã. In calido fove diebus octo, quotidie bis agitando. Tingitur colore rubro. Defunde colaturam, repete infusionem. Tincturas omnes simul collectas vesicæ iniice. Abstrahæ per alembicũ phlegma omne. Liquorem crassum, qui in fundo remansit, in vitrum patulum effunde, sine vt in calido exhalet serosum. videbis formas pulcerrimas, & noua coralliorũ rudimenta. Ablue aqua calida sæpius, & rursus abstrahæ. Exiccata materiã supra cineres calidos fove per hebdomadas aliquot, & in sal albissimum conuertetur, quod in quolibet liquore promptissimè soluitur. Eadem margaritarum ratio. Plura in præsens propter occupationes non licet. Tibi ego, mi Weidne-

nere, vitam & incolumitatem ex animo precor, & Rothum, sic uti satis, tibi commendatum esse cupio. Basilea, 25 Iulii, anno 1585.

IOHANNI WEIDNERO MED.&c.
Theodorus Zwingerus S. D.

ERGO de incolumitate vestra gallum Æsculapio debemus. Sic Christus servat suos. Nos iisdem in præsens febribus pestilentibus maculosis affligimur. Arsenici ego nullum periculum feci. Fecere alii mihi noti; sed incerto euentu. Euphorbium ne verò quis exhibere audeat, qui stibium multò mitius subsannare audeat? Usque adeò nostra nobis placent, aliena sordent. Pilulam de arsenico multò mitiorẽ crediderim. Sed *hæc* omnium instar. Theriacã, electuarium oui, Antidotum præsertim Matthioli, additis granis xv vel xx olei sulphuris, reliquis præfero, cuius ipsius semunciam cum superpendio à Gallo emtam duobus solaribus siue baziis nostratibus LIII pixidi inclusam tibi mitto. Calorem natium efficaciter roborat, patenter sudorem mouet.

Que lau-
det in pe-
ste.

uet. Vale V. D. Basilea IX Junii, anno 1586.

IOHANNI WEIDNERO MED.&C.
Theodorus Zwingerus S.D

ACCEPI tuas, Weidnere doctissime, me, cum duobus aureis, qui æquivalent gallicis, quos Gallo Chymistæ dedi. Aurum ille *ποτιμεν* nec parat, nec vendit, etsi parandi rationes varias nouit, sed ut ait sophisticas omnes. Quam misisti formulam Beatianam, à Monauio iā pridem acceperam. Eam certè neq; ausim, neque velim tentare, ne opera & oleum labore longo periret, neque crediderim hoc præstari posse, nisi oculata fide edocerer. Multa in huiuscemodi arcanis *φάρμακα* venduntur, multa quin etiam *ἀνθυμάματα & ἀμαρτήματα* contingere possunt. Ego generoso spiritu vini ex vino extracto, a gallochi optimi succo prægnante in restaurandis viribus feliciter vtor. Oleum sulfuris sudores prolicit, eoque nomine gallicis quoque cum decocto ligni vel salsæ propinatur efficaciter, sic dosis decocti mole parcior, viribus maior est. In

Quæ de formulis quibusdā auri potulentati.

Olei sulfuris doctes.

asthmate certè cum aquairidis, helenii, scabiosæ & similibus ad grana sex mane vtiliter sumitur, aut certè cum iusculo, iudè vesperi tribus ante cibum horis. Materiam namque incidit, digerit, & catarrhum defluentem quoque sistit. Cum vino etiã propinare soleo, admixto saccharo, in stomacho languente, in obstructionibus, in doloribus intestinorum à flatu excitatis. Spiritu auri generoso extrahe cedoariæ succum pro more, vehiculo ad medietatē abstracto, succi huius ℞ j cum ℥ ij iulepi rosati limpidi misc. pro paralyticorum usu. Decē guttæ efficaciores, quàm multa alia antidota. Eodē Iulepo prophylactici loco apud ægros vtor, vasculo exili, quod enchiridii loco esse possit, incluso, cum siphone paruo. Sed auocor. Tu vale V. cl. Basilea, 29 Nouemb. anno 1586.

IOHANNI WEIDNERO MED. &c.
Petrus Monanius S. D.

CLARISSIME domine Doct̃or, respondeo tibi per eundem, qui mihi hodie mane tuas sub prandii tempus exhibuit,

hibuit, sed & alias ante paucos dies ad te
misi, vsus opera affinis tui, qui hîc condi-
tionem quærebat; eas autem & ipsas te
interea accepisse confido. De methodo
nostri Bucephali libenter iudicium tuum
cognoscam, postquam eam, vt te promi-
sisse meministi, euolueris. Nolim me am-
plius quid de illa prædicasse, quàm tu re-
apse experiare. Rectè profectò pronun-
cias, fallax esse omne experimentum; ra-
tionem autem ducem certiorẽ. Plærum-
que enim, qui hac relicta, vndique illa
captant, & corradût, tandem spe sua fru-
strantur; etiamsi aliquandiu illis satis feli-
citer vsi videantur. Quod si enim casus
aliquis incidat minus frequens, pertur-
batioreve, cuius similis ante illis non facile
occurrerit; ibi verè boni isti experimen-
tatores magis muti sunt quàm piscis, &
quò se vertant planè nesciunt. At neque
in talibus ars deserit, qui eius præscriptû
sequuntur, sed ex symptomatibus causas
inuestigare iubet, ex quibus omnis recta
dein & legitima petitur curatio. Quan-
tum igitur Catholicon illud, quod in my-
sterijs habes, attinet, nolo tibi in posterû

eius postulatione molestus esse. Siue enim mittas, siue non mittas, susque deque feram, etsi quidē scire cupiam, an idem esset cum eo, quod mecum quoque secreto communicauit Theodorus ille noster. Gratulor verò tibi ex animo, quòd scribis, te conditionem non incommo- dam nactum; ac simul Deum precor, vt conatib. tuis ita benedicat, vt multis sint salutare & vtile. quod idem de se quoque tibi nūciari voluit D. Iohannes Hermannus, vir optimus & integerrimus, cuius hactenus cōuictu vsus sum. Mea pristino sunt loco, planeque confido paulò post meliora fore. Sed satis de his in præsentiā. Te b. & f. valere exopto. Vratislauix Ely- siorum 17 April. anno 1579.

IOHANNI WEIDNERO MED. & C.

Petrus Monanius S. D.

CLARISSIME domine Doctor, am-
 quam plurimum colende, malim te res
 parare. Quod si enim in posterū assidui-
 tate scribendi compensabis id, quod hac-
 tenus neglectum est, facile veniam tardi-
 tatis

tatis huius apud me impetrabis: sin minus, valdè verendum est, ne hæc ira, quam nūc tacitè in medullis foueo, in neruum erumpat denique. Hanc igitur vt cautè deuites, tute videris. Methodum tibi placuisse letor, planeque gaudeo meas cogitationes cum tuis hac quoq; in parte cōgruere. Puto te initio propter phrasin semibarbaram, ac alicubi etiam nonnihil solæcizātem offensum, sed rei, quam tractat, bonitas facilè hāc molestiam remouit. Interim tamen tu magno me cōmodo priuasti, quod tanto tempore à lectione & inspectione huius libri me abstinerè coëgisti. Hanc igitur multam vbi abs te exigam, opportunitas erit. Pro ratione conficiendi olei gratias ago. Captabo illius experiundi occasionem sollicitè. Etiam Zwingerus cū Basilea discederem mihi de eo nonnihil communicabat, verū aliò impensum est vniuersum, vt nōdum scire potuerim, quem effectum habuerit administratum in cæcis, vt appellāt, hæmorrhoidibus. Hippocratē Theodori illius nostri te vidisse opinor. Donauit me ipse autor exemplo, quod diligen-

ter euoluere cœpi. Scribebam tamen nuper ad ipsum, nō tam sedatam, quàm iritatum duntaxat esse famē meam editione huius operis, cūm quæ adhuc restant, simili industria & felicitate publicanda impensè desiderem. Fac, quæso intelligam, quid tu de ea re iudices. Pro mysterio tuo *μυστήριον* communicato, en aliud accipe ex Zwingeri autographo bonâ fide descriptum, sed non sine auctario, vt Hesiodum præceptum sequar. Ita autem

Catholicon
purgans
Zwingeri.

habet illius; Catholicon: ℥ salis parigliæ
℥ ij. cortic. Guajaci mundatorum ℥ j. Rad.
chinæ ℥ j. Infunde per noctē in f. q. aquæ
ὡς ὅτι τὸ πολὺ; in iure alectorio, si debilitas
adsit, in vino albo, si gallicus inueteratus,
decoq. ad dimidias, tertiasve f. a. Refrigerari permittito. Sumito decocti ℥ v. in
iis infunde per noctem Euxiseos Ruffi ℥
β. fol. senæ ℥ β vel circiter, Eccriseos scā-
mon. gr. β. Mane coletur per linteum.
Adde colaturæ syrupi rosati solutiui ℥ β.
Diasereos ℥ β. Aq. melissæ, vel cinnamo-
mi, vel iuniperi ℥ β vel circiter, iux ℥ β. f.
potus. Innoxie purgat in omni genere
morborum, nec vel per dies quadraginta

aut

aut plures defatigat, nec aluū adstrictio-
rem reddit. Catarrhis vnicè conuenit,
arthritidis item *ωροφυλάξει*. Gallico itidem
mane purgans, vesperi simplex decoctū,
quod syrupo rosato simplici, vel quouis
alio ad rem faciēte diluatur. Pharmacum
τῶ ὄντι οικονομικόν, quod non nisi manu Medi-
ci parari debet, & pauperum vsui inpri-
mis consecrari. Sequitur aliud *ὅκ τοῦ ὠρειωτέ-
ματις*. Pyr apyrum: ℥ Albi nihil passi pu-
gillos ij. rubri pugillum j. nigri vnctuosi
q. s. Misc. simul omnia. Globulos forma-
to. Eos orbiculatim perforato corio su-
perligato, locis opportunis innoxie adhi-
beto. Haftenus *ὁ Α' ναγκάσις*. Vbi igitur quid
tuum secreti habeat diserto sermone ex-
posueris, idem vicissim de his à me exspe-
ctabis. Ego interim rerū ignarus, imagi-
ne gaudebo, vt ille de suo heroë ait. Ca-
ue autem literã sequare, donec illius ex-
positionem calolisticam cognoueris. Li-
tera enim occidit: Sensus autem valetu-
dinem deploratã restituit. Scammoneæ
præparationem Platherianam paulò plu-
ribus verbis expositam, proximis supe-
rioribus diebus inter chartas meas repe-

Eiusdem
καυσικήν.

De quodā
loco Ferneli.

ri. Gratum tamen accidit, quod tua quoque sententia approbata est. Scio illā magni fecisse Platherum, ac sæpissimè etiam vsum, vt referebat, felici cum succēssu. Nunc ad difficultatem tuam diluendā, quam proposuisti, accedo. Fateor mihi quoque primum legenti eam scrupulum mouisse, sed tamen postea visus sum illius sententiā assecutus, cuius quidem summam tali tabella inclusi:

In parte simila- ri tri- plex cō- tinetur substā- tia; nē- pe	} Humi- da, ea- que aut	Solida. A.		} Musculosa, car- nosa dicta in specie. 1.	} D.		
		} Carnosa, & sanguinea, quæ rursus est, vel	Aquea, & E- lemētaris. B.			} Parenchymati- ca. 2.	
			Oleaginosa & seminalis.				} Mēbranosa seu neruea. 3.
			C.				
} Spirituosa. E.							

Hæc tabella ad vtrumq; Ferneli locum cum in physiologia, tum in pathologia rectè intelligendum facit, nisi quòd in altero generalius & ex professo de hoc negotio agit, in altero specialius & magis restrictè, prout nimirum tractationis materia & methodus vtrobique tulit. A. Substantiam solidam, eam vocat, quæ reliquis fulcri

fulcri & basis loco substernitur, partisque delineationem, & vt ita dicam *συναρτησις* totam complectitur & absoluit. Constat autem ex seminis parte crassiore, magisque terrestri, ita tamen vt in aliis magis solida reperiatur, veluti in ossibus, cartilaginibus, ligamentis, in aliis minus compacta & densa, quemadmodum in nervis, venis, arteriis, musculis & similibus. In hac solida substantia immediatè sedem suam obtinent tū aquea humiditas (B,) quæ penitus terreis crassamenti partibus immersa & commixta, ceu viscum quoddam atque gluten illas inuicem copulat, & firmiter coherere facit, tum humidum primogenium atque radicale vocatum (C,) quod nihil aliud esse videtur, quàm subtilior, tenuior, adeoque aërea seminis pars, caloris natiui proprium domiciliū, & quodammodo pabulum: tum deniq; spirituosâ substantia (E,) hoc est tenuissima, subtilissima, ac pænè æthereâ natura, igni seu flammæ potius respondens, quæ formæ vicem ob id non immeritò gerit, & præcipuarum actionum opifex est & administratrix. Carnosâ substantiæ (D,)

quæ ab ipso sanguine ortum ducit, cauitatesque & spacia inter villorum ductus primū relicta explet, magna est varietas. Quædam enim peculiariter & in specie caro (1) dicitur, qualis pulpa est muscutorum, quædam coagulati sanguinis forma (2) viscerum præcipuorum exadificationem absoluit, utpotè iecinoris, cordis, renum, pulmonū, &c. & ideò Græcis *παπέρυμα* h. e. affusio appellatur: quædam etiam (3) fibrarum ceu filorum textura, & multiplici complicatione cōstat. Eiusmodi sunt ventriculus, vterus, vesica, intestina, item venæ, arteriæ, nerui &c. Fortasse præter hæc & alia carnis in genere sic nuncupatæ genera constitui poterunt; si ossa attentius consideremus, si cartilagineas, si medullas; quæ & ipsa in similarium partium censu veniunt. Sed Ferneliana interpretari propositum est in præsentia. Cur verò in pathologia non persecutus sit omnes differentias, & eodem modo, causa est, scopi diuersitas. Etenim superius absolutè de his disputauit, & per se: nunc verò eatenus duntaxat, quatenus hæcticæ febris speciebus declarandis sufficiunt,

ficiunt, ea attingere voluit. Vnde solidā
 substātiā subdiuidere minimè necesse
 habuit, neq; etiā in tribus illis hecticeꝝ gra-
 dibus aqueæ humiditatis amplius memi-
 nit: quòd fieri nequeat, vt tantus calor in
 corpore viuente vigeat, qui aut hanc, aut
 illam absumere possit. Dixit verò etiam
 supra 4 physiologiæ 3. Humorem alimē-
 tarium seu sanguineum (qui hic carnosæ
 substātiæ nomine venit) & oleaginosum
 seu primigenium viuentium, & eorū quæ
 aluntur esse proprios: Aqueum autem &
 elemētarem omnibus prorsus mistis cō-
 petere. ad quæ in his respicitur. Hæc igi-
 tur sunt, quæ pro Fernelio cū ab incon-
 stantia, tum à contradictione vindican-
 do adducere placuit: in quibus an scopū
 attigerim; tuum nimirum est iudicare. Si
 quid præterea desiderabis; vt pro viribus
 tibi satisfacere queam, enixè operam da-
 bo. Bene & feliciter vale. Vratisslauriæ Ely-
 siorum, postridie eius dici, quo tuas acce-
 pi, hoc est, 19 Iulii, vt inde diligentiam
 meam in rescribendo animaduertas; ac
 tibi ad imitandū proponas. *ἀγαθὴ δὲ βραχὺ ἡδὲ*
ἁπορόσιον. Iterum vale.

IOHANNI WEIDNERO MED. &C.
Petrus Monavius S. D.

RESPONDIT tandem; rupitq; silentia voce. Cur enim non versum hunc pro mei excusatione præmittam? verum, postquam nunc delictum vtriusque partis (quod certis quibusdam in casibus Iuriconsulti concedunt) mutua compensatione sublatum est, id lege deinceps inter nos cautum esto; ne responsum ultra mensem summum differatur. Qui contra faxit, violati sacrosancti amicitiae iuris reus habetor. Pœna aut multa, pro facti qualitate irroganda, arbitraria esto. Ego sanè ne quid contra hanc legem in posterum peccem, diligenter operam dabo, & occasionibus abs te monstratis utar. Tu vicissim, si quid ad me voles, fratri meo Iacobo Vratislaviæ degenti reddendum curabis, cuius opera, quocunque tãdem loco aula futura est, recte accipiam. Neminem tamen scio cui rectius quàm Bucholzero nostro tuas mittere possis. Pauci enim dies abeunt, quin ille ad fratrem meum scribat, & occasiones ob id exploratas habeat. Nunc ad rem ipsam. Bucephalum

phalum nostrum in bonis rebus tradendis non meliori genere orationis vti, doleo. Cùm eum nuper ad methodi suæ editionem cohortatus fuisset, hisce verbis mihi inter cætera respondit. Publicabo methodũ curatiuam, & quamuis alii sint laborẽ hunc aggressuri, non me propterea debita gloria spoliabunt. quoniam multa in ea mea methodo sunt, quæ in præsentiarum tanquam falsa reiicio. Vnde scio, quod eos fortasse pœnitebit laborem hũc esse aggressos. Hactenus ille. Puto autem ipsum postremis verbis alios à publicatione suorum scriptorũ, quamdiu viuit, deterrere voluisse. Etsi quidem etiam præsentem mihi sæpè dicere memini; se multa adhuc in suamet methodo desiderare, quæ successu temporis ipse emendaturus sit. Lectiones de morbis capitis sanè quàm doctissimas, cùm Vratislaviæ adhuc hærerem, mea manu describere cœpi; sed non integras absolui: eò quòd veluti è medio cursu in aulam auocarer. Habet illas D. Laurentius Scholzius Medicus in patria nostra, amicus meus summus, à quo facillè impetrare posses. Con-

firmo tibi pro certo, literas tuas ipsi nō ingratas futuras, imō satis diligēs in scribēdo esse solet, & tecū multa huiusmodi nō inuitus communicabit. Idē etiam Scholzius lectiones Capouaccii de venenis habet, in quibus tantā diligentiam auctor impendit, vt etiam se palmarium reperisse putaret. Aiebat ad me aliquādo: se totos septem annos huic materię elaborandæ impendisse. Iam puto tenes, quo loco spudasmata hæc illius habere debeas, cū etiam schediaasmata quædam ipsius tua sponte magnifacias. De calidorum & attenuantium vsu in arthritide, video nos propemodum cōuenire. Vterque enim, dū materia in motu seu fluxu est, illa improbamus. Sed quæstio inter nos principaliter instituta erat de ligni Guaiaci vsu: quod ita calidum esse, vt in hoc casu vitari debeat, nego; præsertim, quo modo catholicum nostrum docet, præparatum. Etsi enim ad fluxionem augendam face-
re alicui videri possit: habet tamen in se vicissim quod retrahat. Itaque penetratio eousq; vsui est, donec purgantis medicamēti vis ad articulos etiam pertingat,
& in-

& inde humores alliciat, cùm vis purgatrix sudoriferam superet. quod nisi esset, rationi tuæ facilius acquiescerem. Placet autem hoc loco quædam ex Theodori nostri literis, sub finem mensis Iulii Basileæ exaratis, inserere, quod apprimè scopo inferuire videantur. Guaiaci, inquit, corticū decoctum sitim quoque restinguere, & quidem potenter, sæpè deprehendi. Eiusdem in calefaciendo non magnam esse vim catholici vsus multorum dierum innoxius satis conuincit. Ego ꝑ affundo libris vj aquæ, coquo ad medietatem. Inest vis purgandi & aperiendi multò efficacior quàm ligno, propter salis copiam. Itaque quatuor doses habebis. Vinum senex noster (Aragosiu arbitror, innuit) à quo accepi, in inueterato tantū adhibebat. Dum sudor mouetur, vinum non adeò conuenire, vti etiam ventum seu potius aërem liberiolem, rationi consentaneum, sed dum purgamus, & vino & victu liberalius vti nihil prohibet. xxx & xl diebus in iis qui bibere possunt, continuis vti nil vetat. Corporis moles attenuatur, vires interim cōstant. Victus

Iterum de
Zvingeri
catholico
in lue Ve-
nerca.

ratio proba, libera tamen; à sole tantùm, & vento, & crapula caueât. Hoc ipso cõmendabile medicamentum, quod eius vsus à suspitione etiam liber est. Hucusque Zwingeri verba recitare libuit, quæ tibi non ingrata fore certò scio. Illud tamen ex te obiter quæsierim; cur pleraq; sicca exhibita sudorem proliciant? Apparet hoc manifestè in bolo armena, terra sigillata, coralliis, margaritis, & aliis pulueribus cordialibus dictis. Ratio, nisi fallor, non ita expedita est, vt cuius pateat, quam tamen ex te audire cupio. An pyrapyro nostro vnquã vsus sis, & quo cum fructu, nisi molestum est, me certiolem facias. Ego semel atque iterum non infelicitè applicui. De casu à me aliquando proposito, non malè coniectas. Mihi de omnibus diligenter inquirenti, præcipua causa symptomatis illius visa fuit hæmorrhoidũ retetio, quas sibi ante quinquenium fluxisse, & postea prorsus substituisse æger affirmabat. Vnde crassiore & faculento sanguine intra corpus retento, facile obstructio in mesaraicis, ipsoq; epate & liene subsequi potuit. quod etiã tumor

Bonum du-
bium de su-
dorificis.

mor foris in hypochondriis indicabat. Ob-
 structione in visceribus illis existente, se-
 rosum humorem minus exactè separatū,
 in ventriculum, & inde in os regurgitasse,
 non adeò à ratione alienū fuerit. Veram
 tamē vrinam fuisse minimè omnium su-
 spicor. Qua enim ratione è vesica in os il-
 la deferretur? Salsedinem igitur vrinæ eò
 delatę imaginem patienti obiecisse, apud
 me statuo. Medici alii adhibiti, cū ad
 verę causę essentiam, atq; cognitionem
 non penetrarent: tumori frustra fatus,
 illitus & emplastra adhibuerunt. quinet-
 iam balneis, & nescio quibus aliis phar-
 macis ægrum miserè satis diu torserunt.
 A me percuratum affirmare non queo.
 Præterquam enim quòd medicamento-
 rum iam pertæsus, difficulter à nobis præ-
 scripta (quæ tamen maxima ex parte die-
 tam concernebant) admitteret: prius et-
 iam, quàm cura morbi chronici finiri
 posset, illhinc discessi. ab eo tēpore quid
 factum sit, nihil amplius cognoui. cupio
 illi esse quàm optimè. Ut vomitoriis ra-
 rius utar & cautius, eadē me rationes im-
 pellunt, quas tu adducis. Olim quidem

peruulgatas fuisse, & pænè familiares, in Græcia imprimis, & Ægypto, Medicorū libri relictī satis superque testantur. qui naturæ sponte eò non feruntur, iis vix imperare soleo. Fortasse quæ aluum blandè subducunt, & abstersionis vim habent, tantūdem præstant. Talis est aloë nostra, species hieræ, & alia huiusmodi. Dominus Crato in frequenti vsu habet agaricū recenter trochiscatum, & cum oxymelite subactum ad ʒj vel ʒ iij. plerunq; vomitus spōte subsequitur, quem inhibendum & reprimendum non esse monet. Sin minus: ne sic tamen spe nostra omninò frustramur. De succo absinthii quæ affers, in iis ne quid dissimulem, tibi non assentior, quin potius ideò ventriculo minus gratum quàm folia, comas aut semen esse arbitror: quòd vi abstersoria & astringēte, quæ in terreis partibus potissimum residet, ferè destituatur. Vnde non possum non Rondeletium demirari, qui te asserente (non enim ipse legi) maiorem etiam adstrictionē succo, quàm reliquis partibus tribuat. quis enim hoc illi credat obsecro? Rei certè natura contradicit: secundum

Vomitoriū
Cratonis.

In succo ab-
sinthii re-
probat Rō-
deletium.

cundum cuius ordinem semper succus plus aquositate participat; sicut partes solidæ & siccæ, utpote folia, radices, semina plus (liceat in præsentia sic loqui) terrestritatis. ab hac autem, & non ab illa, omnium Medicorum consensu, stipticitas & astrictio dependet. Sed etiam si Galeno quoque demus succum longè calidiorem esse ipsa herba: nūquid propterea ventriculo plus aduersabitur? Non opinor. quamobrem quæ tuæ argumentationis hac in parte vis sit, planè non assequor. In curatione hæmoptoici, quam recensentes, nihil erroris quod admissum sit, animaduerto. Si tanta copia sanguinis simul effluxit, venam aliquam grãdiorem per anastomosin apertã, quàm ruptam, aut exesam verisimilius est. Cõstantibus viribus, & corpore plethorico existente, venæ sectionem potentis reuulsionis gratia non improbo. Sed cur potioni sistenti camphoram addis? An non hæc ratione tenuitatis partiũ magis motum adiuuat, quàm inhibet? Nisi abs te edocear, causam huius rei indagare non queo. Emplastica in huiusmodi casibus valdè prodesse

Pauca contra hæmoptoan.

sentio, qualia sunt bolus, terra lemnia, coralli & alia huius farinae. Puluerem Iulii Cæsaris Scaligeri, quem Valeſius in exercitationibus Hollerianis adeò commendat, tibi notum eſſe opinor. Cerotū quoque ſantalinū regioni iecoris applicatum magnam vtilitatem adfert. Sed cur magiſtri partes mihi ſumo? Ad quæſtionem: Num potus à vino, vel cereuiſia inchoandus ſit; ex veteris verſiculi ſentētia reſpōdeo: Potio finalis ſit ſemper cereuiſialis. Et hunc morem ego quoq; ſtudioſè ſeruare ſoleo, vt quādo cunq; licet prandium vel cœnam, & hanc quidem potiffimum, cereuiſiæ potu claudam. Ratio eā eſt, vt halitus ſeu vapores minus confertim à ventriculo ad cerebrum ferātur, & illud turbent. Frigiditate enim cereuiſiæ quodāmodo reprimūtur. Si tamen ſomnum quis conciliare malit, ei vt vinum, & quidem paulò liberalius vltimo loco bibat, planè ſuaſerim. Ita vides, cum ad ſingularia ſeu τὰ ἐν μέρει deuenitur, nihil eſſe in arte noſtra perpetuæ veritatis. Ad extremū illud abs te rogauerim, vt de progreſſu morbi epidemii nuper graſſantis, quem

apud

De catarrho
epidemiō
anni 1580.

apud vos tenuit, me certiore facias, & si quid aliud peculiare in illius curatione obseruasti. Item: nūquid verè contagiosum fuisse putes, & vnde originem traxerit? Quid febris catarrho illi adiuncta, an ephemera fuit, an synochus imputris, an verò de continuarum genere aliqua? venæ sectio & expurgatio num vestris hominibus vtilis fuere? Habeo non pauca, quæ hoc loco referre possem, sed tua audire prius malo. In diaphoreticis summa curationis haud dubiè reposita fuit. Dominus Crato puluere cornu cerui, bolo armena, terra sigillata cum aqua cardui, vel acetosæ, & granis aliquot camphoræ præcipuè vsus fuit. Alii electuariū quoddam, Diasulfuris vocatum, vehementer profuisse testati sunt: cuius descriptionē, artificiosam sanè & minimè vulgarem, alias tecum communicaturus sum. Nunc bene & feliciter vale, & quamprimùm tibi cōmodum visum fuerit, rescribe. Præga Boiemorum 28 Octobris, anno 1580.

IOHANNI WEIDNERO MED. & C.
Petrus Monanius S. D.

Vix satis ex literis tuis colligere queo,
 num meas, quas mense adhuc O-
 ctobri ad te dedi, acceperis. Frater quidē
 eas rectē ad te curatas esse in proximis
 scribit. Sed facilē fieri potest, ut impedi-
 mentum aliquod incideret, cuius gratia
 tardius ad te perlata sunt. Pro gratulatio-
 ne tua magnas ago gratias, & tibi vicissim
 omnia fausta ac felicia reprecor. Caue au-
 tem putes, me alio animo erga te futu-
 rum, quā hactenus fui semper. Cola-
 mus inter nos amicitias non fucatas, non
 aulicas: sed philosophicas, quæ cū fir-
 mo fundamento nitantur, stabiles sunt &
 ipsæ atque firmæ, nec cuius impetui ce-
 dunt. De morbo epidemio in superiori-
 bus etiam attingi aliquid, & responsum abs-
 te expecto. Placet id quod ex Fernelio af-
 fers de grauedine anhelosa, & ipse etiam
 statuo. finitimos hosce morbos esse. Io-
 hānis Wieri obseruationes ad manus non
 habeo. D. Balthasar Brumerus Medicus
 physicus reipublicæ Hallensis apud Sa-
 xones, peculiarem commētariolum nu-
 per admodum edidit: in quo febris pe-
 stilentialis *pestilential* potius tradit, quā
 huius

huius epidemici catarrhi. Stengliana magis aridēt, quamuis & ipsa *ἐνστασις* aliquas patiuntur. Nemo mihi facile persuaserit, in malignorū *καὶ τῶν λοιμοφθῶν* numero habendum, qui tam paucos interemit, & plærisque salubris fuit, imò etiam in futurum causas morbificas abstulit, vt non immeritò de illata sibi ab eo iniuria Medici cõqueri possint. Dominus Crato febrem illam catarrho adiunctam inter *πεμφιγῶδες* referebat: contra Mercurialem, qui in synochorum imputrium censu illam collocabat. Putredinem verò aliquã, saltem leuem, affuisse, ex contagionis nota mihi firmiter persuadeo. Refert similem morbum Rondeletius noster in libello de cognoscendis morbis, & Iulius Palmarius in præstantissimo illo volumine de morbis contagiosis. In cura tibi planè accedo. Parum enim felici successu potentia illa præsidia, venæsectio nempe, & expurgatio adhibita sunt. Bezoartica plurimum profuerunt. Ad Capouaccium, cuius tu præclaram, vt meretur, mentionem facis, superioribus diebus scripsi: & dubia quædam exposui, ad quæ, vt hætenus fa-

cere solitus est, cū benignè responsum
 confido. Velim me in eo, quod petis, tibi
 gratificari posse. At profectò ipse pluraq;
 illius adhuc desidero: & doleo mihi tan-
 tum otii non superesse, vt ipse ea descri-
 bere mea manu possim: ægrè enim in ta-
 libus librarii opera vtor. Indicauī tamen
 in proximis meis occasionem, qua hac in
 parte vti non incommodè posses. Promi-
 sit aliquando Capouaccius, se simili me-
 thodo etiam attem *ὕγιεινὴ* siue de tuenda
 sanitate complexurum, id quod ab eo pe-
 tere, & cunctantem vrgere non desino,
 quicquid alii de huius viri laboribus iu-
 dicent; ego illos minimè vulgares; sed ex
 intima potius philosophiæ & medicinæ
 medulla depromptos esse puto. Gratiæ
 mihi fuerunt binæ descriptiones, quas e-
 pistolæ tuæ inserere dignatus es. Priorem,
 quæ Helideum autorem habet, in meis
 aduersariis consignatam reperi: alteram
 Platherianam non item. Dabo operam,
 mi charissime Weidnere, vt par pari refe-
 ram; & quidem quamprimùm. Disputa-
 tionem Eraști de putredine nondum in-
 tegrè perlegi. Quæ tamen hætenus in
 illa

illa obseruauit, de iis coràm tecum agere mallet, quàm per literas. Interim hoc tātum abs te quæro: An illud etiã pomorum vitium (ita enim sanè appellem) pro putredine habeas, *wann sie beginnen teig zu werden*. Verbū Latinū, quo hanc rem propriè exprimas, abs te scire cupio. Nisi fallor apud Plinium alicubi exstat. Si diceres initium putredinis esse: tum necessario quamuis putredinem præcedet. Sed res non ita habet. Et præterea non corruptio quædam videtur esse (qualis omnis putredo est) sed potius maturatio seu perfectio. Etenim fructus serotini & pyra duriora hac ratione suauiores saporem adipiscuntur, & maturiora esse iudicantur. Verùm de his te cogitationem vberiore suscipere malo. Cynoglossum, cur à nobis petas, miror. Credo quemuis hortum tibi suppeditare posse. loquor autem de illo quod humi sternitur, & cum Dioscoridis descriptione conuenit: non de altero quod caulem cubitalem aut altiore etiam addit. Si tamen omninò ad eum casum expetis, in quo Aubertus cōferre asseuerat: Moibani interim antido-

tum eius loco vsurpare potes. Sed non
possum plura in præsentia. Vbi tuas vicif-
sim accepero; in me scribēdi diligentiam
non desideraturus es. Bene & feliciter
vale. Pragæ Boiemorum 22 Decembr.
anno 80 exeunte.

IOHANNI WEIDNERO MED.&C.
Petrus Monanius S. D.

MIROR te nullas cū isthoc *νεαμπατ*
φόρη ad me dedisse literas, hac sola
contentum excusatione, quòd vbinam
loci nuncagerem, nescires. Quasi verò
probabile sit te nescire: in iis me esse o-
portere, quæ sunt patris mei, hoc est, quæ
muneris & officii mei ratio expostulat. Si
quidē enim aulæ me Cæsareæ (quamuis
indignum) Medicum esse nosti, quā ab
illa me longius abesse tibi in mentem ve-
nire potuit, aut etiā debuit? Vides igitur,
mi Weidnere, quàm inane sit hoc &
nullius momenti *κρησφύρον*, quod tibi *ἀεπι-*
λιπκὸν χημάτι assumere, & silentio minimè
necessario prætexere placuit. Ideoq; non
magis tibi allaborādum, vt admissum er-
ratū corrigas, & quibus potes modis cou-
tractam

tractam negligētiā maculam eluas. quod non alia via assequere promptius aut facilius, quā si id, quod nunc prætermisum est, in proximis tuis scriptonis prolixitate abunde compenses. Ego quidem non illas solū, sed fortē etiam alias plures hoc in loco abs te expectabo: ex quo quando digressuri simus, nondum satis constat. Negotiorum certē, quę quotidie offeruntur & moles & varietas tam citō sese expediri nō patientur. Posonio Pannoniorum (vbi sesquimensē integrum conuentus durauit) cū Viennam rediremus, paucis post diebus in arthritidē, quę omnes parē corporis artus peruagata est, incidi. Factus sum enim ex ischiadico gonagricus, inde podagricus, demum etiam chitagricus, quin & colli partes malū hoc infestare non prætermisit. Præcipuam morbi causam hæmorrhoidum, quę secundum naturam singularis fermē mensibus mihi antea fluere solebant, suppressionem fuisse statuo. Ea enim ratione materia collecta, cū iuxta consuetudinē non vacuaretur, vicinas partes occupauit. Accessit stimuli loco

vinum Vngaricum forte & habituofum
quod me liberalius inter Pannonos hau-
fisse (ita enim in aulis plarumque & viuitur
& bibitur) non diffiteor. Cum me satis
diu morbus ille, stultitiæ meæ pœnas per-
soluens, afflisset, quadragesimo de-
cimo die (qui tunc primus Maii erat) ex
Hippocratis vaticinio domo prodire cœ-
pi. Velim hîc scire: quod tu cõsili ad pro-
uocandũ denuò hæmorrhoidas præscri-
bas? Debilibus mediis, quales sunt hiera
f. aloë non lota, frictiones ani cum aspe-
ris pannis, & similia, frustra hactenus
sum vsus: à fortioribus etiam consultò
abstineo, quòd metuum ne vehementius
iritatæ hæmorrhoides illæ postmodum
agrè & magno cum periculo sisti queant.
quando sponte quoque sua fluentes an-
tea, ferè semper modum in effundendo
sanguinem excesserunt, meque sæpè de-
colorem reddiderunt. Sed & illud abs te
lubens quæsierim: Num morbum hunc
in posterum per interualla rediturũ cen-
seas, nec ne? Ego quidem ita mihi persua-
si: Longè esse rationem aliam podagræ,
chiragræ aut gonagræ in specie ita dicta-
rum;

ctarum; ab arthritide, quæ generali no-
 mine sic nuncupatur. Illæ enim periodos
 solemnes seruare, ac per interualla stata
 & certa redire solent: hanc cum quasi cri-
 tica quædam expulsio sit, & ideo omnes
 pænè artus tempestat in morem per-
 uolitet, vnica inuasiōe seu paroxysmo
 finire existimo. nisi scilicet causæ externæ
 tam potentes accedant; vt nouum mor-
 bum procreandi & suscitandi potestatem
 habeāt. Tibi an idem videatur, scire per-
 cupio. Gaudebo sanè & in mea opinione
 magis confirmabor; si tu assenseris. nolim
 tamē te ea propter celare, quæ mihi hac
 in parte metuenda iudices. Vno fortas-
 se omni in vniuersum interdices, & leges
 viuendi præscribes durissimas; quas vt in
 hoc vitæ genere ita strictè seruare possim,
 valdè vereor. Audiā tamen nihilominus
 te libenter, & quātum omninò licet, con-
 silio & præceptis tuis obsequar. Imò tibi
 maiorem etiam quàm mihi fidem adhi-
 bebo: quando quidem sibi quisque pessi-
 mus vt magister, ita etiam Medicus est.
 Superioribus proximis diebus Episcopū
 quendam per Dei gratiam sanitati resti-

tuimus; qui ex vehementissimo insultu epileptico postea in coma peruigil incidit. Velim totū medicationis cursum me tibi per censere debere. Paucis interiectis horis cum vires constarent; & corpus impura plethora esset refertissimum; non modo acres clysteres iniecimus, sed ex vena secta largè fluere sanguinem permisimus; exhibito præterea vel potius in os infuso cathartico, etiam expurgauimus. nec infeliciter consilium illud nostrum, etiam si aliqui sedulo aduersarentur, processit. nempe extremis morbis extrema quoq; exquisitè remedia opponenda esse præclarè censuit Hippocrates noster. Ad Pragenses meas responsam abs te exspecto. Nihil mihi gratius est hoc in loco: quàm cum tot præstantibus viris amicitiam inire, qui vndique huc aduolant. Te quoq; inter illos esse valdè optatè. quod tamen cōmodè fieri non potest; interim æquo feramus animo. Petebas aliquando à me philothrum. Nunc hoc cape: Sume lactis caprini q. s. adde alumen puluerisatum, & inuicem misce. postea stilla per filtrum. Cum hoc inunge loca, ex quibus pilos

Philothrū.

pilos auferri cupis. sudato prius, quam interum abluas. Tutò huius experientiam facere, & mihi de euentu postmodum significare poteris. Bene & feliciter vale, mi charissime Weidnere, & mei memoriam cù beneuolentia conserua. Augusta Vindellicorum è comitiis, 17 Iulii, anno 1582.

IOHANNI WEIDNERO MED. & C.

Petrus Monauius S. D.

ACCIPIO excusationem prætermis-
sionis literarum, quam prætendisti
etiã si non omni ex parte mihi satisfaciat. Videris enim subesse culpæ si nõ latissime, at saltem latæ, quam, nisi scriptio-
nis frequentia, in posterum expiare nullo pacto potes. Neque tamèn intereate planè librum pronuncio ab eo debito: quod tibi pro iis persoluendum est, quas amissas esse scribis. Fortè enim cùm occupatior esses, in eas tibi diligentius inquirere non libuit. Noli putare, mea me tam vili pendere: vt ea sic abiici velim, quò minus postea denuò reperiri queât. Vix credas quàm magna & panè intolerabili pœna te affecturus sim: si deperdi-

tas illas meas non denuò in lucem produ-
 xeris, & pristinam illis dignitatem resti-
 tueris. Sic soleo in eos, qui meo imperio
 subsunt. Sed tamen amisso quæramus se-
 ria ludo. Gratiam habeo, quod te de re-
 recuperata valetudine mea letari significas:
 cùm quidem illi hominum generi, qui
 cum arthriticis doloribus conflictantur,
 pænè magis insultari soleat, ac secundum
 Apostolum afflictio afflictioni addi. Tu
 tamen, quòd hoc facere intermittis, ve-
 rum te esse amicum ostendis, & *συμπάσχει*
 istis profectò non planè ridiculis dolori-
 bus. Expertus affirmo; & ne tu in similes
 incidas, opto precor que. In prouocandis
 hæmorrhoidibus tuo planè consilio ob-
 sequare. Nò facilè mihi persuaderi patiar,
 vt nimis vehementibus utar. Ferè enim
 maius periculũ est in sistendis illis, quàm
 prouocandis: maximè si secundum na-
 turã, id quod mihi accidit, vberius fluant.
 Etsi verò nondum omninò pristinã con-
 suetudinem seruant: repetito tamen vsu
 aloës ante cœnam, sentio nonnihil sese
 illas rursus explicare, & ad fluẽdum com-
 parare. nolo illas acerbius prouocare. Cõ-
 mendat

mendat Varignana plurimum oleum irinum, item radicem lili, quocūque modo imponatur, cuius fortasse, cū periculū nullum adiūctum habeat, paulò post periculum faciam. Ad sectiones nūquam volens accedam: cū illud quoq; exemplū, quod tu cōmemoras, me deterreat. Quæ postea de repetitis arthritidis inuasionibus attexis: ea te aulicum non esse atque adulari atque blandiri non posse, planè arguunt. Eam enim potissimum ob causam hanc disputationem moueram: vt me, qui vix hoc malum effugi, consolaberis; fore, vt nūquam, aut saltem perrarò reuerteretur. Tu verò hac cōtrouersia neglecta, scaphā scaphā dixisti, & mihi nouam pænè sollicitudinem iniicis, vt magis quàm antea mihi à molestiis illis metuā. Vt Cicero in epistola ad Luceium, etiam plusculum quàm veritas concedit de se dici postulat: ita ego quoque putabam te opinionem meam confirmaturum; etiā si non exquisitissimè cum artis præceptis conueniret. quod quidem ad ægros facere solere Medicos, vt illos in spem erigāt, notum est. adeò etiam vt hoc respectu a-

liquando ad me, tum Patavii decumben-
 tem, diceret Bucephalus : Medici nun-
 quam vera dicunt. Fortasse autem tu pu-
 tasti: Medicum à medico decipi equum
 non esse, & ab hoc facilius quàm ab aliis
 fraudem deprehendi. Quicquid tamen
 sit: ne nunc quidem tibi planè assentior,
 quod ad arthriticas periodos attinet.
 Cùm enim per modum criseos expulsio
 fiat, vix est verosimile, omnes corporis
 artus ita debilitari, vt infirmitatis ratione
 deinceps semper similem fluxionem su-
 scipiant. quemadmodum in podagra fit,
 aut chiragra: vbi leui occasione inuasio
 repetit; & pænè certas periodos seruat.
 An verò arthriticus morbus, hoc est, qui
 sine discrimine omnes artus corporis
 perreptat, idem sit cum eo, quem Carda-
 nus vagū appellat, & de quo peculiarem
 tractatum conscripsit; tu videris. Quod à
 vino abstinere iubes: rem duram impe-
 ras. An verò solius aquæ potu contentum
 esse præcipis? Nimirum cautè & pruden-
 ter vocem *βίσις μένωος*, quæ etiã apud Theo-
 gnidè exstat, adiiçis. Sed non licet nobis
 aulicis sæpè ita viuere, vt volumus: quan-
 do

do ad aliorum arbitriū nos cōparare ne-
cesse est. Tecum, qui tuo more domesti-
cam rem instituis, benè agitur. A Basiliē-
sibus iam dudum nihil habeo: quòd con-
tagionis ratione loca illa malè tuta essent.
Ad D. Zwingerum & Platherum paulò
post scribam. D. Simon Grynæus Medi-
cus diem suum peste extinctus obiit.
Quid de reliquis fiat, aut factum sit, cu-
pide scire desidero. Cur Hippocrates hu-
morem melancholicum aquam, vel ut in
Græco textu est, ὕδρωμα appellat; ad Erastii
disputationes remittis. quas certè, si ad
manū haberē, inspicere non intermitte-
rem. Sed quā in ista oberratione bonorū
librorum copia instructum esse licet? Est
nobis aulicis illud in ore, quod Bias, nī
fallor, de se dixit: Omnia mea mecū por-
to. Partem librorum meorum Pragæ ha-
beo: partem Vratislaviæ in patria; partem
eorum etiam hīc Viennæ. Illos in vnū co-
gere ecquando licet? subinde enim aula
mutatur; quam me sequi necesse est. Li-
brorū verò supellectilem instructā quo-
modo quis secum circumferat? Quæ tua
de hac re sit sentētia scire desidero. Post-

Cura para-
lysis in qua
se soluit co-
lica.

ea ad Erastū, velut supremum iudicem,
si ita liber, prouocabimus. De paralyſi
post colicam non parua est controuersia.
Nō dubito te ea vidisse & legisse, quæ E-
rastus de illa scribit in quarta parte Para-
cellicorum suorum. Sed vt ad rem pro-
pius perueniamus; peculiare exemplum
tibi propono. Laborauit hoc morbo o-
ptimus Esromus noster, qui cūm satis feli-
citer restitutus sit, eius curationis proces-
sum ad te transmittō. Vt autem videas
me Germana fide tecum agere; ex eius
αὐτογράφῳ omnia transcripsi, quæ in schedu-
la iniecta vides. Præcessit in eo colicus
δὲ γὰρ τὸ ἐν καταληκτικῶν
νόμῳ ἐν τῇ νόσῳ in tristē istam *παρίστασιν* mor-
bum incidit. Ne autem hoc nouum esse
putes; legere potes ea quæ apud Hippo-
cratem exstant in 6 epidemior. 4. com-
ment. particula 3. *ὅτι τὸ ἐν τερπον ὄντι τὰ δεξιὰ &c.* I-
tem Paulum lib. 3. cap. 18 & 43. Præsen-
tem istam curam quomodo ad Wide-
mannitui, cui optimè cupio, casum ap-
plicare debeas, tute videris. Nostro illi
Esromo satis bene successisse scio. Et a-
scripsit ipse vbiq; , vt vides, non tantum
reme-

remediorum formulas: verum etiã quibus, & quo cum euentu vsus sit. Tu quoq; fac simile. Habet præterea dominus Crato in vsu oleum quoddã, cuius mirificam vim multis probauit. Illud hunc in modũ conficitur: Ψ Gummi Galbani, Elemi, Hedræ, ol. laurini ana q. s. fiat destillatum, & seruentur seorsim primũ aqua, deinde oleum clarum, tertio oleum crassum. Hoc emplastrum musculis epigastrii applicat, & reliquias morbi felicissimè discutit. Credo vltra duo millia apud Moranos & Boemos hoc vnguento lucratum esse, quod tecum quoque pro amicitia nostra communicare volui. Vniuersalia quæ præmittenda, quæque intra corpus exhibenda sint, per te scies melius. Crede mihi alteri non ita promptè communiã ista facerem. In albo fluore pillulas de bdellio laudas: cum tamen in sistendis potius hæmorrhoidibus & mensibus, alii, & potissimum Varignana, commendent. De rore marino nulla apud me est dubitatio; vtpote cuius admirabilem efficaciam ipse etiam in muliebribus morbis expertus sum. Tuæ tamen constanti af-

Cura albo-
rum men-
sum.

seuerationi fidem habeo. Pro transmisso
 abs te munere gratias ago maximas. Re-
 cte obtulit tabellarius, quæ illi credidisti.
 Ego verò quid referā? Cùm ad manus al-
 liud nihil sit; mitto ad te exemplum Va-
 leſii nostri, quod mea opera emendatum
 Crato noster nuper foris dedit. Cupio de
 illo intelligere iudicium tuum. Pro psilo-
 thro, quod inefficax esse dixisti, en tibi al-
 liud: ℥ Lac canis mixtum cum puluere
 auripigmenti in forma emplastri, siue li-
 nimenti, admotum depilat immediatè. Si
 lac canis habere nequeas, substituitur lac
 esulæ maioris, & applica in balneo ad spa-
 cium recitationis trium orationum do-
 minicarum, & iij salutationum angeli-
 carum, & quando areſcit, pili vna cū psilo-
 thro remouentur. Non puto habere
 minorem vim, quàm vnguentum illud
 Rusma appellatum, quo Turcæ in balneo
 ad hanc rē vtuntur. Ligno Sassafras, quod
 ex Florida siue noua Francia huc impor-
 tatur, an vnquam vsus sim nescio. Planè
 odorem & saporem feniculi refert. In de-
 licatis naturis multò præstantius est tum
 guaiaco, tum salsa. Ventriculo etiam me-
 lius

Psilothrum.

Sassafras.

lius conuenit. In Polonia creberrimè
nunc vsurpatur contra podagram, & alios
chronicos morbos. Si quid de eo cupies:
libentissimè ad te transmittam, & mo-
dum vtendi, si nescis, significabo. Bene &
feliciter vale, & festinatam scriptionem
boni consule. 22 Nouemb. anno 1582.

CRATONICA.

IN paralyfi inchoata manuum post co-
licam, qualis fuit mea, & herente iam ma-
lo in musculis ibi etiã sugillatis, primùm
ad expellendam materiam è musculis per
exhalationes & sudores, vtitur sudorifico,
fomentatione, & vnguento infra scripto.

Sudorifica:

℞ Syr. de betonica,

de succo cardui an ʒ ij ʒ.

Theriac. præstantiss. ʒ ij. Misc.

(Hoc vsus sum; sed parum mihi fuit ἰσχυρὸν,
πρᾶξομαι, præfero syrupum sancti Ambrosii.)

Sumatur mane vnum cochlear, alternis
diebus, & contineat se æger in lecto, vt
somnia & fomentatione lectuli sudor pro-
moueat.

Fomentum:

℞ Saluiæ, origani,

Rorismarin. Iuæ arthetic. an. m. iij.
 Incidantur, coquantur in aheno, & deco-
 ctum cum herbis calentibus infundatur
 in vasculum ad hâc rem præparatû, quod
 tegatur supernè panno quadruplici & for-
 mentetur manus per quartam horæ, ma-
 ne & vesperi ante cœnam. Formam va-
 sculi non dubito tibi notam esse. Aqualis
 breuioris instar habet, & in lateribus fo-
 ramina per quæ manus inserantur.

Vnguentum.

℞ Axungia gallinacæ ℥ij.

Ardeæ,

Taxi, an. ℥j.

Lumbricor. terrestr. vino loto-
 rum ℥jß.

Coquantur lento igne, & addatur
 oleum nucis conditæ.

Misc. f. linimentum post fomenta-
 tionem.

Additur his omnibus & sapo certi gene-
 ris, quo post fomentationem & vinctio-
 nem eger manus abluat: qui siccescat sua
 sponte in manibus, & postea abluatur ca-
 lida. Huius saponis descriptio sequitur:

℞ Saponis veneti,

Mu-

Mucillag. althæan. ℥j.

Sem. Erucæ contus. ℥ij.

Ol. Iuniperi ex granis ℥ss. Misc.

Quòd si superioribus illis nihil profici-
tur, pro fomèto superiori, vsurpetur hoc:

℥ Rad. vrticæ m. iij.

Cymin. pulu. ℥j.

salis ℥ij.

Misc. & coquantur vt supra.

Pro vnguento autem suprascripto vsur-
petur tum hoc quod sequitur:

℥ Ol. antiqui ℔ss.

Sanguin. porci. ℥ij.

Castorei ℥j.

Ceræ parum, Misc. f. linimentum,
Vtrisque vsus sum primis & secundis, &
secundis in primis: quibus sensi tremorẽ
in manibus (nam pedes firmi semper fue-
re) euanescere. quod fuit confirmati
membri certissimum argumentum. Sed
temporis detrimenta ferre nolui, cum ef-
sem tum totus in Psalmis, &c.

His sequentibus non fui vsus.

Quòd si verò neque proximè supra scri-
ptum vnguentum satis fuerit efficax, su-
matur quod sequitur:

℥ Concharum nigrarum (hæ conchæ non potuerunt reperiri in nostris officinis) vrantur in fictili, & colligatur humidit. pinguis ℥ ij.

Axungia Ardeæ.

Taxi,

Canis a. 3j.

Seui hircin.

ceruini a, 3vj.

Saponis Veneti cum succo cardui & althææ dissol. q. s.

Misc. lento igne.

Quod si adhuc etiam magis acuenda curatio, adhibeatur ad extremum vnguentum sequens:

℥ Pul. lumbricorum terrest. ℥ ij.

Calami aromatic. 3vj.

Galangæ 3ij.

Mellis despumati q. s.

Coquantur ad spissitudinem & extendantur in duabus alutis, quælibet sit facta ad formam hanc:

Ettiam

*Etiam ut digitos ultimos
implicet.*

IOHANNI WEIDNERO MED. &c.
Petrus Monanius S. D.

ALTERAM tuam epistolam cū hoc ipso tabellario accepi: priusquā ei, quam antehac Seligerus noster mihi abs te attulit, persoluerem: quod enim *tertia* cuiusdam meministi, ad quam nondum responderim; ea qualis sit nescio. Nolo sanē tarditatem vel lentitatem potius in scribendo meam multis excusare: illud tamē affirmo, me officium hoc neglecturum non fuisse: si, quod sperabat, *γαμμαπρόπος* iste ad nos Viēnam rediisset. interim dum exspecto, quoad reuertatur, totus delabitur annus. Sed ad rem. A Seligero nō ira pridem literas Patauio habui: quibus adhuc responsum debeo. Miror autem quid tibi in mentem venerit,

mi Weidnere; quòd me dubitare scribis; arthritide nuper laborauerim, nec ne. Et eo nomine nescio quam ab ipsa arthritide pœnam mihi infligendam minaris. Immeritò sanè hoc abs te patior. Neque enim tam sum *αιαδης*; vt morbi fatis immitis tormina nò senserim: neque etiam Stoicorù delirio faueo; qui affectus & dolores meras esse opiniones, credulis suis auditoribus persuadere conati fuerunt. Imò & sensu non magna cum voluptate mea arthritidis molestias grauissimas, & me sentire scripsi, & ad te atque alios conquestus sum. Sed de hoc capite quæstio erat: Num arthritidis etiam per certa intervalla repetere soleat, vt chiragra, vel podagra; an verò, veluti critica quadam expulsiōe, semel ægrum inuasisse satis habeat? Vt de hoc dubitarè, multæ me causæ permouerunt: quæ fortasse tibi quoque, etiamsi nullus moneam in mentem veniunt. atque id ipsum expressè quidam in thesibus suis, de hoc morbo nuper publicatis, affirmat. Bona igitur verba quæso, & hūc potius si libet nodum dissolue; quam vt me deuoò cum morbo molestissimo

An arthritidis vaga sit æquè periodica.

tiffimo conflictari iubeas. De dolore va-
 go legere potes, quæ Hieronymus Car-
 danus in Methodo sua medendi scribit
 lect. 4, cap. 5 item in Consilio quodam de
 hoc morbo peculiariter scripto, quod cõ-
 tradicentium Medicorum libris sub cal-
 cem adiunctum est. Apparet ex eo scri-
 pto: statuere illum morbi huius causam
 flatus potissimum hinc inde in corpore
 oberrantes: cum nihil sit, quod æquè ci-
 tõ de loco in locum moueri possit. Dra-
 cunculos Iohannes Wierus in doctissimo
 suo commentario de morbis nonnullis
 incognitis Germanicè edito, putat esse,
 quos vulgo *die Mittesser* appellant. Mor-
 bi genus in Austria satis familiare. Discer-
 nit autem ab his alteram illam ægritudi-
 nem, *die Varen, oder lauffende Varen*, & v-
 triusque cognitionem atq; curationem
 satis doctè & accuratè persequitur. Anti-
 doton etiã proponit *die zins evnex*, & eorum
 præparationem. quam ex eo haud dubie
 hausit D. Hoffmannus noster. Ad quæ-
 stionem de loco Hippocratis hæc nuper
 ad me scribebat D. Mercurialis: Cur Hip-
 pocrates splenem aquæ fontem esse di-

Quomodo
splen sit a-
quarum
seder.

xeritin 4 de morbis, diu ipse quoq; du-
bitauit. nec, si autoris sententiam tueri vo-
lumus, alia ratio mihi occurrit, quàm si
dicamus, aquam Hippocrati eo in loco
esse non succum melancholicum & cras-
sum, qui per vniuersum corpus diffusus
sæpè conspicitur: sed aquosum & tenuè,
qui in liene colligi consuevit. Nam certū
est eiusmodi viscum sæpenumero ob a-
quosi succi copiam intumescere. & san-
guis qui in anatome cōspicitur in splenis
anfractibus, iecinoris sanguini compara-
tus, planè tenuis & aquosus videtur: vt nō
immeritò viri quidam eruditissimi, & a-
natomicè doctrinè peritissimi promulga-
re non erubuerint; minimè verum esse
lienem succum melancholicum attrahe-
re. At hæc omnia ingeniorum lasciuient-
tium exercitamenta sunt. In artis operibus
atq; in iuuanda humana vita si quis stren-
nuè versetur, multò solidiorem laudem
eum mereri iudico. hætenus ille. Etsi
autem quàm maximè opinioni illius ac-
cedam, quod certum sit cum melancho-
lico humore semper multum seri, vehi-
culi loco, adiunctum esse: magna tamen
in

in ipsa voce est *ἀκρολογία* cum *ἕδαιρ ἕδραια* ap-
 pellat. quod verò ait nonnullos lienì æ-
 que ac epati *αἱματοπίναν* tribuere: in ea he-
 resis etiam Platerus noster est, vt sæpè ex
 eo coram audiui, & etiam ex tabulis illius
 iam publicatis colligere licet. De quibus
 sanè iudicium meum exquirere minimè
 opus est: cum me in hac palæstra *τῶν ἐγχει-
 ρησῶν ἀναπτυκῶν* minus exercitatú agnosca.
 Artifices igitur de artibus iudicent. Sta-
 tuo tamen nihilominus: multa eum mō-
 strasse; quæ alii non obseruarunt: cum
 sciam quàm ille *πρὸς τὰ ἄνθρωποι* & industrius
 & felix, vt nomen eius attestatur, esse so-
 leat. Diligentia certè sola maximam lau-
 dem meretur. Si, quæ sit Erasti de paresti
 post colicam sententia, integrè cogno-
 scere est animus, euolvas longam illius
 disputationem in quarta & vltima parte
 antiparacelsicorum illius à pag. 236 vsq;
 ad 258. Meminit quoque affectus huius
 Ioh. Langus in epistolis suis medicinali-
 bus parte 2 epist. 55. Quibus perlectis, si
 quod dubiū amplius superest, de eo po-
 steriorius inter nos per literas colloquemur.
 Fr. Vallesius, quem dudum diem suum

obiisse credidimus, ipse opus suum *Controuersiarum medicarū ad recudendum* Christop. Plantino ex Hispaniis Antuerpiam misit. Verū cū ille videret *Wechelum* priori editioni denuò euulgandæ manus iam admouisse: ipse sponte abstinuit, & autorem de hac re admonuit. Haud dubiè multa præclara his totis xx & amplius annis à se obseruata, adiecit, vt illa etiam cum studiosis doctrinæ illius cupidis communicari æquum sit. Ingenio apparet esse maximo, iudicioque exquisito: sed prima editio iuuenile quid respiebat; hæc posterior omnia maturiora, & exquisitius cogitata & recogitata habebit. Si autorem adhuc viuere vel suspicari potuissemus: nemo nostrum tam audax fuisset, vt sine illius consensu quicquā hac in parte tentaret. quanquam istam quoque molitionem sine fructu non abituram spero: si modò ille, quæ in præfatione Cratoniana sunt, legere & expendere dignabitur. Turbith minerale res ipsa nihil aliud est; quàm artificiosa mercurii præparatio. De qua varii variorum conatus sunt in medio. Velim te illa legere,

De turbith
minerali.

gere, quæ de puluisculi aurei ex mercurii præparatione disertè & eruditè scribit Anton. Gallus Medicus in libello suo de Ligno sancto non permiscèdo, pag. 33 & aliis in locis. inter cætera autè hæc quoque refert, quod non memini me alibi legere: crysalli argenti viui verum & vnicum alexipharmacū esse, & illius parandi & exhibendi modum adiungit. Potes quoque considerare quæ in Ioh. Vigonis Chirurgia exstant de pulueris rubei confectione & administratione eiusdē tam intra quàm extra corpus. Item apud Marianum Barolinum discipulum eius, qui etiam peculiariter de hoc verba facit. Capouaccius, quod miror, eundem mercurium in antiquis gallicis doloribus exhibet: & quomodo symptomata nonnulla, vsum eius ferè consequentia auertenda sint, monet. Quercetani oracula aut ænigmata non intelligo; nec scrupulose inquirō. sino mortuos sepelire suos mortuos. Hæc, quæ sequitur, descriptio mihi à quodam insigni chymico, & optimo, (vt sic loquar) Galenista communicata est: quam germanam esse statuo: etiamsi

Turpethū
minerales
Zvingeri &
Bodenstei-
nii.

nondum manibus meis parauerim; sed duntaxat ab eo tali methodo paratam possideam. ℥ Mercurii aceto & sale ter quaterve abluti ℥ ij. ol. rubicundi de acetosa minerali ℥ iij. salis eiusdem ℥ j β. Cōiuncta in geranio immergantur in arenā, & per diem naturalem coquantur. Materiam infrigidatam candidam eximito, terito, aqua calida affusa recoquito, defundito, abluito tertio vel quarto, super carbones exsiccato, frigida iterum abluito, resiccato. Remanebit Proteus Paretoleę instar scobis. Datur à gr. iij. ad v. cū theriaca, vel aliquo purgante in gallicis doloribus & vlcerebus: quibus etiam exterius adhibitum, in emplastris gummatum, certissimè medetur. quòd si auri calcinati ℥ j adiiciatur; non purgat: sed fit multò magis hidroticū. Habes integrum processum, & velut *aimfiar* huius operationis: etiamsi propter concisam breuitatem quædam obscuriora videantur. Sed manus, vt ille inquit, causa est sapientiæ. Si quas voces studiosè artificio quodā inuolutas & occultatas non satis assequeris: ego tibi Apollinis instar ero. idque ex
eius

eius ore, qui mecum descriptionē communem fecit. alioquin enim chymicis istis operationibus exercendis non valdè assueui. quod tamen, si qua occasio esset, libenter facere velim. Aula, quam sequi cōgor, suis migrationibus hoc totum impedit. Aloë rosata nihil aliud est, quàm aloë succo rosarū depurato bis terve infusa, & postea in massam, vnde catapotia formantur, redacta. Habet hanc dominus Grato noster in valdè frequenti usu, & hieræ loco vsurpat. Plerumq; semihorula ante cenā exhibet à ℞ ad ℥j. Blande & absque vlla molestia ventriculū & primas vias expurgat. Euentum curationis in nobili illa matrona, cuius casum mihi proponebas, scire desidero. Fortasse enim tu illā sanitati prius restituiisti: quàm respōsum à me habere potuisti. Symptomata mirifica sunt & satis implicita; nec malignitas aliqua, in visceribus delitescens, abest. In talibus igitur utilissimum est præter ea, quæ manifesta qualitate profunt, illa quoque admiscere; quæ occulta quadam facultate *in* *κακων* *δὲς* retundere creduntur. Cardiaca scilicet, & his

similia: quorum materias recensere ad
 te non est necesse. Cùm etiam adstricta
 aluo sit: aloës ros. vsum illi plurimum con-
 ducere arbitraret; etiam mensium pro-
 uocandorum gratia. Ritè expurgato cor-
 pore, electuarium quoddam conficerem
 ex talibus, quæ præcipua viscera respi-
 ciunt: adderemque præter species nobi-
 lium confectionum etiam theriacæ & mi-
 thridatii aliquid. Lignum aut salsam num
 illi propinaueris, nescio. Vix enim sassa-
 fras apud vos, nisi maximo precio, haberi
 puto. Etiam hîc, eâdem ob causam, exo-
 lescit. Gratiam habeo pro iis, quæ ex epi-
 stola Zwingeriana de aceto stillaticio ex-
 scripsisti. Et ita verè res habet. Multa ex
 falsa imaginatione potiùs quàm vero iu-
 dicio improbamus, quod etiam in simili-
 bus aliis non semel obseruauimus. De chirur-
 gia rectè admones. Doleo certè, me in il-
 la exercenda non plus insudasse: quando
 eius rei in Italia occasio offertur satis cõ-
 moda. Sed quo tempore ego ibi fui: ferè
 semper pestilens contagium grassabatur
 vt ita minùs tutum esset sine discrimine
 quibusuis manum admouere. Preterquã
 autem

autem quòd Mercurialis noster chirurgum crudelem esse vult, etiam immundum velit noliteundem esse oportet. à quorum utroque non parum abhorreo. Nihilominus Medicus Physicus in multis casibus si maximè manum ipse admo- uere nolit; consilio suo tamen prodesse, & chirurgum in sua operatione dirigere potest. Quod ego aliquoties feci hactenus nò malo cum successu, & etiam cum utilitate aliqua. Terram Anwaldinã non- dum videre contigit. Petii nuper à D. Ca- merario, vt particulã mihi illius transmit- teret. non ausim credere tot illam vires habere, quot illi autor in tractatu suo de hac edito tribuit. Multos credulitas ma- gis sanat & superstitio, quàm vera ratio. Strigensi bolo non aliter vsus sum, quàm in dysenteriis & aliis alui fluxionibus co- hibendis. D. Jac. Theodorus in libello de peste, terræ sigillatæ eam æquiparat. Sed multum adhuc sordium admixtum ha- bet, quas meliùs elui vtile foret. Si benè aquis idoneis lauaretur, & rursus exicca- retur, crederem plus opis allaturam. Et- iam alia nunc circa Glogouïã reperitur,

quæ Strigensi candidior est, & vt ego puto, etiam efficacior. Si nondum habes, aliquid illius ad te mittâ proximè. In præsentia cum nihil aliud suppetat, censuram de operibus Hippocratis ad te mitto: ea lege atque conditione; vt tuam de hac censuram liberè atque apertè ad me perscribas. Petit à me hoc autor ipse D. N. Hieron. Mercurialis, dū inter cætera in proximis sic scribit: Ob Hippocratis censurâ à nemine laudari cupio. Sed in eum finem solùm edita est, vt ingenia excellentia in ea censenda sese exerceant; mihiq; addendi, mutandi ac corrigendi occasionem præbeant. Itaque quod à te peto illud vnum est; vt vitorum apud vos excellentium iudicium explores; & quæcunq; obiiciuntur, liberè mihi significes. Hac ille: Te autè mi Weidnere in eorū numerum, qui Hippocratica diligenter legūt, & de eius scriptis iudicare norunt, libenter recipio. Expecto igitur quid responsurus sis cupidè. Meas cogitationes vicissim, si ita voles, libenter patefaciam. Velim te lectam hanc censuram etiâ cum D. Laurentio Scholzio, viro optimo, & inte-

integerrimo, communem facere: quando exempla, quæ singulis mitterem, in promptu non erant. Sed manum de tabularandem. Urget enim, qui modò adstat, tabellarius. Te benè feliciterque cū tuis valere opto. Pragæ Boiemorum 5 Decemb. anno 1583.

IOHANNI WEIDNERO MED.&c.

Petrus Moranius S. D.

MHI quoque tam diuturna ordinarii nostri emanatio, ne quid dissimulem, molesta accidit: ac quidem ne inter vias sinistri quid passus esset, subuerebar. Sed illius aduentus omnes facilè suspiciones diluit. De nummis restitutis amo te, lectum est, conuenit numerus, & non neglexisse habeo gratiam. Veruntamen non eo sensu quo seruolus ille apud Comicum, qui de fide debitoris sui non nihil addubitare videbatur. Ego me officium istud rectè collocasse lætor: et si profectò in palæstra hac minimè sum exercitatus. *ἀνεπίφθροὸς κίβρος.* Placet omen tuum de arthritide: quam & ipse à me in perpetuum exsulaturum promittis. Iam cer-

tè tertius annus agitur: cùm post primum illum insultum nihil mali ab illa per Deum gratiam perpeffus sum. Vtinam etiam in posterum ab illa immunis sim; ita vt nunquam limē meum subintret. Nostris eueniat hostibus illa precor. In præcautione nullo alio remedio hætenus vsus sum, quàm vt diligenter operam darem; ne superfluitates in corpore eatenus auferrentur, vt nouum paroxysmum generare queant. Pulverem Italicum, qui contra podagram tantoperè nunc decantatur, & domini Cratonis de eo iudicium, à vicino tuo D. Laurentio Scholzio petere licet. Illi ego hæc submisi omnia: & poterimus de his alio inter nos cõferre tempore. Vallesium vnâ tecum viuere & valere exopto, vt multa talia scripta subinde nobis ex diuite penu ingenii sui depromat. Proximã editionem opera Plantini etiam apud extremos Iberos accepisse non dubito. Turbith illud, quod minerale vocant, ipse nunquam parauit; sed nec ab alio parato hætenus vsus sum. Etsi nequamquam reiicio: tutiora tamē amplecti malo. Et scelus esse iudico ad præsidium tam
anceps

anceps accedere : vbi alia in promptu sunt, quæ minus periculi adiunctum habent. Et tamen interdû in extremis morbis ad extrema huiusmodi remedia confugere necesse est. Descriptionem, quam mihi, omnino genuinã esse confido. Mercurium, qui sumitur, viuum esse oportet. Sequenti enim præparatione satis corrigitur. Acetosam mineralem rectè suspicaris esse chalcantum. Sed oleum illud rubicundum crassius est: non autè quem spiritum vitrioli vocant, cæruleum potius quàm rubicundum. Geranium, vulgò matrarium appellant, in hanc ferè formam confectum vitrum.

Aurum, quemadmodû & alia metalla, calcinari, & in chymicum puluerem redigi potest. Coëmisseſſem tibi turpethi mineralis aliquid : si commodè ab idoneo artifice impetrare licuiſſet. Interim de meo tantum tecum cõmunico, quantum fortasse in præſentia ſatis eſt. Triplex

verò huius est differentia. Primum illud
 sub litera A, auri fermè colorem refert;
 vt vides: quod secundum eam descriptio-
 nem, quam accepisti, paratum est. Alte-
 rum sub B, à Iudæo quodam, præstanti ar-
 tifice mihi communicatum est. Tertio il-
 lo sub C, frequenter vtitur D. Stromerus
 noster; quod etiam cæteris præfert. Mihi
 primum illud magis arridet. Tibi vt vnus
 aut alterius periculum facias, in deplora-
 tis præsertim gallicis, liberum permitto.
 Ante paucas hebdomadas huius exhibi-
 tione persanauit Italum quendam D. Stro-
 merus: quem gallica illa lues pessimè de-
 scædauerat: & totum fermè nasum de-
 pasta fuerat. Tum demum ad ligni deco-
 ctum accessit: quod antehac frustra ab al-
 liis Medicis misero ægro propinatū fue-
 rat. Libelli illius titulus, quem petis, hic
 est. De ligno sancto nõ permiscendo, An-
 tonio Gallo Medico autore. Idem in im-
 peritas fucatosq; Medicos. Est autem hic
 liber oppositus alteri cuidã Alfonso Feru-
 qui inscribitur: De ligni sancti multipli-
 ci medicina, &c. Hic excusus est Lugdu-
 ni in 16. ille Parisiis apud Sim. Colinaum
 anno

anno 1540 in forma octaui. Pro excerptis ex Anancastæ nostri literis magnas gratias ago. Iam diu nihil ab eo vidi. Cogito tamen ad intermissum scribendi officium redire. Quercetanus quid sibi velit, multò minùs, quàm Anancastes intelligo. Quòd si operosa illa, & nò reuelanda præparatio displicet: eam eligere potes, quæ exstat apud Aug. Fernerium de morbo gallico lib. 1. in 7 curandi eundem morbum modo. vbi multa notatu digna inuenies. Vocat ipse autor pillulas mercuriales, & quædam de diuersa exhibendi illas ratione in medium affert. Excusus est hic libellus in eo fasciculo qui inscribitur: Thesaurus sanitatis paratu facilis, per Ioh. Liebaultium, &c. Parisiis in 16. Licet etiam conferre cum iis quæ Massa Venetus, & Matthiolus, item noster quoque Capouaccius de medicamento huius recta & methodica cum præparatione, tū exhibitione tradunt. Quantum ad casum illum nobilis matronæ attinet: symptomatum quorundam mitigatio aut ablatio, non planè morbum illū incurabilem esse satis ostendunt. Dolorem capitis &

tibiæ dextræ adhuc remanere significas. Neque tamen scio, an dolor ille capitis continuò affligat: an verò per certa intervalla redeat, & periodicus sit: item an anterior pars, aut posterior, vel etiam circa tempora magis doleat. Etiam si verò ab initio per consensum aliarum partium, v. g. ventriculi, aut vteri, originem suam habere potuit: postquã tamen tamdiu duravit, eam impressionem fecisse verisimile est: vt nunc caput mutata temperie, per essentiam etiã laboret. Nihilominus multum illis remediis crebrò repetitis efficitur: quæ inferiorum partium impuritatem auferunt; vnde ad caput prauæ expirationes subinde attolluntur. Habuit in frequenti vsu Fernelius (vt à domino Cratone accepi) pillulas quasdam: quibus tantam vim in detergendo ventriculo & præcordiis offensis tribuit; vt nullã se hemicraniam reperisse affirmauerit, quam non hac ratione curauerit. Descriptio hæc est:

Lenitiui al-
ui per *imèpac*
oriv formulæ
duæ.

℞ Aloës optimæ ʒss.
pulu. El. de gemmis,
Diatrion santal.

Ro-

Rosar. rubear. an. g. ij.

Redigantur omnia in puluerem, & cum syrupo de absinthio & violar. f. massa mollis. Seruetur vsui in vesica. Exhibuit alternis diebus, bis vel ter in hebdomade ʒ ij aut ʒ j hora vna ante cibū. Dominus Crato alias etiam commendat de succino in hanc formam:

ʒ Pul. succini, Mastiches an. ʒ ij.

Aloës succocitrin. ʒ v.

Agaric. albiss. ʒ j ʒ.

Aristolochiæ rotundæ veræ ʒ ʒ.

Cum syrupo de succo betonicæ q. l. f. massa. Vtatur ʒ j bis in mense, & sumat eas post primum somnum.

In harum pillularum vsu persistendum.

Nam cum morbus diuturnus sit: vt paulatim & diu curetur oportet. Deinde ad particulares capitis euacuationes per nares, palatum, & fauces accedi posset: quorum formulas ipse nosti melius. Ineunte autumno non prohibuerim venæ sectionem, saltē euentationis gratia, fieri: item purgationem aliquam, præmissa corporis præparatione, vniuersalem. Si qua malignitatis latentis suspicio est: plurimum

conducunt Electnaria ex succis inspissatis herbarum; quibus deinde puldres idoneas ac denique theriacas aut mithridatias aliquid additur. Si voles vnam atque alteram descriptionem proximè ad te mittam. Tu modò significa; quæ interea mutatio acciderit; & quantum vires sufferre posse existimes. Fonticulū, vt Itali appellant, in inferiori crutis parte cum utilitate aperiri posse *duo in incis.* quando scilicet natura ipsa eo in loco exitū quærit, & non nihil inde leuationis accessit. Malum autem vicissim auctum est; quamprimū materia illi exitus præclusus est. Si delicata est fœmina; rectius fit operatio illa potentiali, quàm actuali cauterio. habes pyrapyrum illud, quo me etiam non infeliciter vsū memini. Et hæc quidem mihi in præsentia de proposito casu in mentem veniunt. Risi cum litem de substantia & accidente veneni cum Theologica illa controuersia, in qua similiter de essentia peccati quæritur, comparas. Volo autem adscribere ipsa D. Hier. Mercurialis verba; quibus ad illud caput Epistolæ meæ nuper ad se scriptæ, respondet.

Acce-

Accedo, inquit, ad id, ut probem rationes, quibus vteris ad probandum esse in prædicamento relationis venenum collocandum, aduersus meam sententiam non tantum habere momenti; quin facile dilui queant. Nam, ut hinc primum exordiar, ea dicuntur ad aliquid ex Aristotele, quorum esse aliorum est; aut aliquid aliquo modo dicitur. Primo modo planè ad aliquid nec alimentum nec venenum dicitur; sed secundo modo: prout scilicet ad aliquid, seu respectu alicuius, nempe hominis dicitur. Verùm nec hoc pacto verè ad aliquid sunt. Siquidè maior pars venenorum æquè alia bruta atque hominem interimunt; & multa etiam alimenta sunt non minus belluarum, quàm hominis. Sed concedamus esse ad aliquid venenum: quid prohibet vnam & eandem rem diuersimodè acceptam sub diuersis prædicamentis collocari? Magnùm & paruum in quantitatis & relationis, morbus & sanitas in qualitatis & relationis prædicamentis ponuntur. haut secus etiam forma substantialis in duobus prædicamentis est: cum forma quælibet sit alicuius.

Quod venenum non sit ad aliquid.

forma. Quare de veneno quoque dicere possumus, vt refertur ad hominem; esse ad aliquid: vt verò mistum quoddam est ex propria forma, quæ est vis venefica, & subiecto; esse in prædicamento substantiæ. quemadmodum ex materia & forma, neque ipse vnquam dicerem totum scorpionem, aut totam viperam esse venenum: sed illius spirituosum corpus vi venefica formatum, quod ictu communicatur. Huius autem corpus saluosum similiter conflatum, & morfu communicabile. Hactenus ille. Quibus equidem quid vicissim opponam, meamque opinionem defendam; non ignoro. Velim tamen ex te scire; quid de lite ista sentias. præsertim num credas, fieri posse vt vnū & idem diuerso respectu, modò sit substantia, modò accidens? De terra Anwaldina pauxillū quid nuper mecum communicabat dominus Ioach. Camerarius; quæ tamen an legitima sit, & cū tua conueniat, ignoro. Si igitur quid suppetit, velim mecum partiare; saltem tantillum, vt eius periculum facere, & cum ea particula, quam antè habeo, comparare queam.

Ero.

Ero vicissim gratus in iis; quæ penes sunt. Sphacelum ex gangræna profectum iam bis terve vidi; non magna certè cum voluptate mea. Utinam planè hoc monstri è hominum natura tollatur. Sed astat tabellarius, qui manum de tabula amouere iubet; & præterea etiam aliò vocor. Tu quæso hæc, quæ festinanti calamo, & animo nõ satis libero scribo, boni consulas, meque amare pergas. Vale & salue charissime mi Weidnere. Datæ Pragæ Boiemorum die 2 Iulii, an. Christi 1584.

IOHANNI WEIDNERO MED.&c.

Petrus Monanius S. D.

NON debeo etsi occupatus sum, scribendi ad te officium negligere: cum te in respondendo tam gnauum esse animaduertam. Et præsertim hunc ordinarium nostrum sine meis dimittere nefas putauerim: cum nunquã antea id factitare soliti fuerimus. De turpethi mineralis præparatione quid Ananæstes noster sentiat, scire peruelim. Augerii quidem Fernerii libellum in tam instructa bibliotheca apud ipsum exstare non du-

bito. Si tamen voles: libenter quæ de eo in medium ille adfert ad te transcripta mittam. Fieri potest vt Ananastes ipse sua manu arcanum illud elaborauerit. ita non tantum auritum, sed oculatum etiam testem habituri sumus. Scribebat ad me dominus Crato non ita pridem in hanc sententiam: Muleis annis cum D. Zwingero per literas sum collocutus. Nunquam de chymicis tam multa scripsit, quam nunc. Vt ad illius opinionem accedam, vix persuadebit: cum Arragosio, qui sæpè multis horis de istis mecum egit, nunquam potuerim fidem adhibere; & ille sibi eum magistrum esse profiteatur. Ars est vna; quam si Hippocrates & Galenus verè nos non docent, & Montanus illustrat, eiusq; fundamenta ex intima philosophia monstrat; à quibus discenda sit, nescio. Materia medica ingens & numerosa. In ea principem locum tenere medicamenta ex sulfure & Mercurio confecta; vix adducor vt credam. Laudanum verò quid est aliud, quam Philonium: & quem morbum eo profligabimus absque periculo? Chymicis remediis

mediis propter singularem efficacitatem nihil detraho: Chymix verò autorem Theophrastum minimè statuo. hæc ille: cum ei occasio à me præbita esset in literis quibusdam: vbi iudicium illius de libello quodam chymico quæsierã. Casus nobilis illius matronæ penè memoria excidit; nec sunt modò ad manù literæ tuæ, quibus illum prolixè exponebas. An cauteriũ aliquod, quo exitus materiæ illi aut malignæ, aut malignitati proximæ præbeatur, molitus fueris, nescio. Scis autem Hippocraticum illud: Quos morbos medicamenta non sanant, ferro & igni aggradiendos esse. Magnam tamen spem concipio, dum scribis: vsu & frequentĩ continuatione quorundam lenium medicamentorum multa symptomata remississe, & morbum nunc mitiorem videri quàm antea. Vtinam radicitus tandem euellatur, auerrunceturq;. An electuariũ è succis paraueris, quale præscribebam, nihil addis. Ego in morbis longis & pertinacibus, qui ab intemperie quadam occulta dependent, multũ præfidiis huiusmodi tribuo. Petis vt purgans aliquod nominẽ;

Purgans nō
ingratum.

quod aut nullius saporis, aut certè nō ingratum sit, & abominabilis. Inter simplicia nullum noui, quod hac in parte radici Mechoacan præferre possem. Iã sæpè illud exhibui delicatis personis; quæ à mentione etiam Rhabarbari, agarici aut aliorum abhorret. Dosis illius est à ʒss ad drachmam integram, aut etiam scriptulos quatuor. In puluerem redigo, & admixto pauculo gingiberis stimuli gratia cum vno atque altero cochleari vini dulcis seu Pucini seu maluatici propino. Blandè expurgat, & ferè agarici vires æmularur: nisi quòd ventriculo minus intestum est. si degustaueris: fermè nullū odorem aut saporem percipies. Et tamen in euacuando nō segne est. Iussi etiam aliquando; vt eadem radix pani, quem vocant, Martio incoqueretur; & sic agro ignotati, nō sine fructu, exhibui. Quò plus candoris habet; eò melior est. Credo ad vos etiam deferri. In Gallis frequens est vsus illius; & Heidelbergæ Erastus p. m. sibi valdè familiarem reddiderat; quem alii deinceps Medici imitati sunt. E compositis blandè & sine molestia corpus expurgan-

purgantibus plurimum tribuo passulis laxatiuis vulgò dictis; quibus hîc in aula nihil est frequētius. Constant autem ex infusione foliorum senæ, in qua passulæ in s. q. macerantur, & deinceps syrupus rosatus solutiuis affunditur. interdum etiam Rhabarbari aliquid adiicitur: sed in communi, ne nauseam pariat, omittitur. Laudo etiam cōfectionem anisi laxatiui; quæ pro cuiusuis arbitrio parari potest. Denique electuarii cuiusdam lenientis descriptionem subiūgo: quæ nuper me auctore in officina suæ Maieſt. &c. parata est:

℥ Fol. senæ purgat. ℥ iiij ℞.

Rhabarbar. el. ℥ j ℞.

Infunde in vini maluatici ℔. iiij. succi cydonior. depurator. ℔. ij. Mane bulliant s. a. exprimantur fortiter. Expressioni adde pulpæ pomorum redolentiū dulcium (qualia sunt Misnensia nostra, Porsdorſiana dicta) arte coctorū ℔. vj. Brodii zinziber. ℔. j. Brodii cydoniorum, aut miuæ ℔ ℞. sacchari ℔. iiij. coquatur ad formam Diacydoniati. Ac sub finem decoctionis adde Mannæ Calabrinæ dissolutæ puræ in vino maluatico ℥ vj. Distribuatur in ca-

psulas. Non tantū sine molestia, sed etiam cum voluptate assumitur. Totam autem massam hāc in duas partes distribui: & alteri pro singulis vnciis grana aliquot diacrydii adieci; vt in paulò validiorib. personis plusculum operaretur. A femuncia vsque ad vnciam integram tutò exhiberi potest. Et ad exemplum horum plura alia fingere licet: quibus nostri homines, aliàs à purgantibus natura abhorrentes, fallantur. Pertinent huc etiam vina medicata, quæ vim purgandi habent; & cibis etiam absq; periculo misceri queunt. ita nodulos parare soleo ex herbis & seminibus, adiectis Rhabarbaro, foliis seneg, vel etiam agarico pro diuersa intentione. Hos in vinum immergi in eoque per noctē macerari iubeo: de quo singulis diebus vnum haustum in prandio, loco vini absinthitis, cui nostri assueuerunt, assumunt nulla cum molestia, ac suauissimè inde alius subducitur. Vt domini Mercurialis sententiam de veneni substantia rectiùs assequi possis: authoris illius librū ad te mitto; quem meo nomine gratum habere velis. Gratuitò accepi; gratuitò dono.

dono. Interim illius loco vtor altera edi-
 tione; quæ Francofurti ad Mœnum su-
 periori anno prodiit. Sed cùm nondum
 à bibliopego receperim: hunc iam com-
 pactum librum rectiùs trãsmitti posse iu-
 dicaui. Adhuc contendis, non absurdum
 esse: vt vnum idemque diuersa conside-
 ratione modò in categoria substantiæ,
 modò in cæterarum aliqua ponatur; &
 exemplum caloris innati vrges. Sed ego
 hoc ipsum mihi explicari velim: qua cõ-
 sideratione calorem illum natium tum
 substantiam, tum accidens aut qualita-
 tem esse asseras. Si partem aliquam sub-
 stantiæ corporis nostri (neque enim vni-
 uersum absoluit) esse vis; vbinam repo-
 nes? Num inter continentia; aut conten-
 ta; aut impetum faciëntia? Hæc enim tria,
 vt scis, Hippocrates noster recenser: qui-
 bus omnia cõtineri vult; quæ in substan-
 tia corporis nostri spectantur. atque ipse
 τὰ ἐξόντα, τὰ ἐνὸς ὁμοῦνα, & τὰ ὀππιῶντα appellat. Calo-
 rem per se & ex sua natura accidens esse,
 nemo vnquam dubitauit. Et Galenus ipse
 in explicatione 14 Aphorismi primæ se-
 ctionis inter calorem seu caliditatem &

calidum discernit: Illud enim merā qualitatem significare affirmat; per hoc autem denotari substantiam qualitate illa præditam. Ita ego quoque dixi: Calorem, substantiam admodum improprie dici; & non nisi κατ' ἀνο: quia scilicet calor iste cum suo subiecto proprio, cui perpetuo inhaeret, sumitur; & ita propter aliud, cui iunctus est, substantiae rationem habet. quid autem hæc, in quibus tanta est catachresis, ad artem pertinent? Non communem loquendi seu usum, seu abusum considerari: sed quomodo proprie res quælibet appellari, & in qua classe ex artis præscripto ponere mereatur. Dialecticos nunc agimus, quibus unice proprietas cordi est: non Rhetores, quibus longius euagari licet. Medicos porro non eo sensu logicos esse negavi: quo tu accipis: quasi videlicet ἀλογος omnino esse, aut ratione nulla uti velim. Sed logicas tantum illas disputationes, quas ita etiam Galenus sæpè appellat, ab usu artis tanquam inutiles, vel saltem superuacaneas remouendas censui. Cum enim Medici finis sit agere seu operari; certum est circa particularia illum versari debere;

debere; in quibus sensus dominatur, non ratio. Neque enim profectò hominem curat; sed Socratem, aut Platonem. Hi cum individua sint: sensu percipiuntur; non ratione. Et vt rectius mentem meam intelligas, dico ratione finis principalis seu vltimi Medicos magis esse artifices sensatos, quàm rationales. nempè quia ratio sensui inseruit; nō hic illi. In Theoricis scientiis contrà sensus rationi seruit. quia illarum vltimus finis est speculatio: quæ à sensu originem ducit. Sed in medicina idè Theoricam partem discimus; non vt in ea tanquam vltimo fine acquiescamus: sed vt illa actionem seu operationem, propter quam omnia traduntur, dirigamus. Ita ratione finis principalis seu vltimi vnà cum Galeno rectè asserui: Medicum esse artificem sensatum. Sic tamen ne rationem prorsus excluderem: sed potius, vt omninò faciendum est, necessario includerem. Tu tamē hoc velut absurdum reprehendis. Fortasse autem si rem recta reputabis via: ad opinionem, non tam meam, quàm veritati ipsi consonam accedes. Cùm calidum (rectius

quàm calorem) innatum *σπυμα πικρὸν ὄσιον* ap-
 pellas: arbitror te magis propriè loquu-
 turum, si *πνευμα πικρὸν* nuncupes. Siquidem
 naturalem spiritum, & calorem illum seu
 calidum innatum pro eodem Montanus,
 & alii plures accipiunt. Sed de his plura
 in præsentia non licet. Hæc ipsa prout in
 mætem, vel potius buccam venerunt, ef-
 fudi; ac tibi ad corrigendum propono. In
 re ipsa me non multum aberrare cōfido:
 in exponendo maiorem te elegãtiã re-
 quirere arbitror. De terra sigillata nostra
 te quæ scribis, libenter cognoui. Fuit nu-
 per per aliquot septimanas nobiscum au-
 tor illius, & mecum multa contulit. Mo-
 litur præparationẽ illius magis artificio-
 sam, & quæ Anwaldinã proximè æmu-
 letur: quã nihil aliud esse iudicat; quàm
 extractum terræ sigillatæ certè, & nequa-
 quam simplex aliquod, sed potius cōpo-
 sitũ. Ego quibus in partibus possum illum
 promoueo. Cogitat hac ipsa in vrbe de-
 inceptis terram suam parare, tanquam in
 illustriori loco: vnde facilius innotesce-
 re, & in alias terras exportari possit. Misi-
 mus iam aliquid illius in Italiam: & ex-
 petitur

petitur alibi etiam. In tremore manuum post vniuersalia exhibeo ea, quæ caput & neruofas partes roborare creduntur, quale est præcipuè Diacorum, & extractum calamii: extra autem tremulas manus foueo vino calido, in quo betonica, saluia, maiorana, rosmarinus, & similia incocta sunt, & penetrationis causa spiritus vini aliquid affundo. ita multis tremor paulatim remittit, donec prorsus aboleretur. Cætera quæ restant, in aliud tempus reseruo: & te vnâ cum tuis benè feliciterq; valere exopto. Pragæ Boiemorum, prid. Kal. Februar. anno 85.

IOHANNI WEIDNERO MED. & C.

Petrus Monanius S. D.

FERIA TVM iam diu est inter nos à literatio officio: vt ad ordinarias scribendi operas redire pænè videatur tempestiuum. Etsi quidem haud satis memini, quis nostrum negligentia huic occasionem præbuerit: quoniam tamen proximis tuis me iterum in aciem prouocas: breues hæc & tumultuarias remittere placuit. Pro votis tuis, quibus nuptias &

coniugium meum piissimè & amicissimè
 prosequeris; magnas gratias ago: & tibi
 ac tuis vicissim omnia felicia & salutaria
 reprecor. Annus sanè iam abiit, & vnus in-
 super mensis cum dimidio: nec tamen
 dum genialis lecti fructus apparet. nihilo-
 minus spem bonam fouere pergo, & me
 Homericò illo consolor: ὄψιμον ὄψιπέλεον, ὅτε
 κλῆος ἔπος ὀλέεται. Tu fortasse hoc in certami-
 ne priores abstulisti. de quo tibi, vt de-
 beo, gratulor. In epidemico morbo ma-
 gnum vsum percepi ex Diascordio Fraca-
 storii cum idoneis exhibitò aquis. Domi-
 nus D. Hermannus, qui nunquam Vra-
 tislauia pedem mouit, quamdiu ibi pestis
 regnauit, plurimùm defert sali absinthia-
 co cum theriaca permisto; quòd putredi-
 ni potenter resistat, & naturales faculta-
 tes astrictione sua roboret, & tamen ni-
 hilofecius insigniter penetret sudoresq;
 cieat. Curauì eodem illo tempore hìc pa-
 rari theriacam, quam Germanorù indi-
 gitauì: de illa aliquid transmittò, vt vires
 eius explores, simulque iudiciùm tuum
 significes. Crede mihi tam valentem at-
 que Andromachi alteram expertus sum:
 immò

Contra pe-
 stem.

immò ei plus fido, cùm ex eis constet potissimum quæ in nostro orbe gignuntur; & à qua fraus omnis abest. Drachma huius tribus crucialibus constat; cum altera sæpè quarta Ioachimici aestimetur. Nigredinem aliqui desiderant: sed mangonium illud facile accersi potest chalcitide adiecta, aut succo prunellorum sylvestriù inspissato, quod aliis magis arridet, permisto. Plura in præsentia non licet. Differo igitur in occasiones alias. Benè & feliciter vale cum tuis omnibus, quibus felix ineuntis anni noui auspiciu ex animo comprecor. Pragæ Boiemorum, pridie nataliciorum domini, inchoantis annum 1587.

IOHANNI WEIDNERO MED. &c.
Caspar Hoffmannus, D. Electoris Brandenburgici Medicus ord. S. D.

EXIMIE domine Doctor, ad binas literas tuas iam pridem respõdissem, sed mihi Deo teste defuit tēpus. Ac iam Freistadii ita à mulieribus excruciatu sum, ut præ illarum importunitate, vaticinia ex vrinis quærentiù vix respirare po-

Cura œde-
matis in ti-
bia.

tuerim. Nūc quoque currum ascensurus
& Custrinū profecturus hoc scribo stans
pede in vno. De œdemate aliquid iam
scribam, de reliquis aliàs. Talē tumorem
habuit D. Zochius in eodem loco, nem-
pe in genu, magnitudine propemodū ca-
put pueri æquantem. Cum diu à tonsori-
bus excruciatuſ fuisset, ego post purgati-
ones phlegma detrahētes ordinavi lotio-
nes ex herbis verbasci, chamomillæ, ane-
thi, iuæ arthericæ, herbæ paralyſis, agrimonia,
verbenæ, abrotano, absinthio, vt
sic emollirem humorem, & aliquam eius
partem discuterem. Postea feci catapla-
sma ex farina fabarum, lupinorū, radici-
bus althee, pul. lumbricorum terræ, flori-
bus chamomillæ, verbasci, anethi, abrota-
ni, absinthii. vltimò foueri iussi tumorem
vino, affusa aqua agrimonix. Sic totus tu-
mor euauit, & discussus est, quod primū
videbatur impossibile. Sed iā plura non
vacabat scribere. Bene vale. Data Fran-
cofurti 6 Septembr. anno 1579.

LAVRENTIO SCHOLZIO MED. & C.

Petrus Monanius Medicus

Cæsareus S. D.

NISI

Nisi ex aliis indiciis, quo in te animo
 essem, hactenus perspexisses: facile
 de illo ex tam diuturno & inusitato meo
 silentio dubitandi occasionem arripere
 posses. Verum ut ne illud facias, abs te a-
 manter peto, charissime mi Laurēti: imò
 potiùs tarditatis aut negligentiae culpam
 mihi imputes: quàm ut de meo in te per-
 petuo studio, vel minimū suspiceris. Fue-
 runt certè non paucæ occupationes, quæ
 me inuitum quoq; abstraxerunt, quò mi-
 nus tuæ voluntati, & meo desiderio satis-
 facerem. Sed tamē ut ante migrationem
 ex hoc loco nihil planè ad te scriberem,
 committendum non putavi. Imperator
 quidem nudius tertius iam tū hinc mo-
 uit: quem ego *ξωὶ ἡρῶ* intra biduum subse-
 quar. Cum domino D. Hieronymo Mi-
 chaële hesternò die chartas tuas medicas
 remisi: pro quarum communicatione ti-
 bi magnas gratias ago. Pluraq; descripsi:
 quæ etiam mihi nō displicent. Capouac-
 cianas pagellas de cauteriorum admini-
 stratione diu habere concupiui. Ostendi
 illas, dum hinc esset, Weyselio nostro: qui
 de quibusdam capitibus suas peculiare

Merito du-
bitatū an e-
lectiue pur-
gantia etiā
de foris vsur-
pata, electi-
uē purgent.

cogitationes mihi exposuit. Illud panē pro deridiculo habuit, quod dicitur: Medicamenta purgantia etiam foris imposita, & vnguentis, siue emplastris cōmista: tamen humorem propriū ē corpore at- trahere. Etiam si hoc paradoxon planē videatur: falsum tamen & imaginarium non esse, & de aliorum experiētia certus sum. Noui enim præstantem Medicum, qui id mihi hīc confirmauit; sese pluries id expertum: quando talia, verbi gratia, elleborum, agaricum, scammonium, colocynthidem, externis quoque medica- mentis adhibuit. Nā & sic applicita par- tem aliquam peccantis humoris extra- here; & vt vulnera atque tumores facilius percurentur, efficere. D. Hoffmanni cō- silia libenter legi: atq; haud scio an non nimiam accuratationem præ se ferāt. Mul- titudo ista medicamentorum, etiā opti- morum, tamen ægrum perturbat, & sæpē multum confusionis parit. Crato noster magno studio hanc copiam subterfugere videtur. Si Medicus ipse præsens adsit, ac pro variarum circumstantiarum cōside- ratione curationem immutet, longè alia est

est ratio. Absente illo ne hæc quidẽ suffecerint. Consilia domini Cratonis quotquot habeo tibi describi curabo, atq; iam tum huius rei initium feci. Dabo operam ne tu pauciora accipias, & potius plura, & tuis non inferiora. Lectiones communis præceptoris nostri de morbis mulierum apprimè videre gestio: idque propter methodum tractationis imprimis. Ut ipse ista describas: abs te petere non ausifim. Si tamè hoc oneris sponte in te suscipere voles: iam tibi *ἀντιδωρον* paratum esse noris. Accepi enim ex intimis scriniis domini Cratonis breuem quendam tractatum de morbis mulierum, tum ante partum, tum in partu; tum etiã post partum: quem ipse in gratiam cuiusdam generosæ fœminæ de suis obseruationibus congesit. Habes in eo libello, licet breui, pulcherrima medicamèta *ἐμπερα* in omnibus fermè affectionibus, quæ fœmineum genus infestant: & non nisi eiusmodi remedia, quæ ipse pluries hinc inde expertus, & magnam inde laudem & gloriam consecutus est. Descripsi ex ipsius autographo: & tibi vicissim, ea conditione,

Stillaticia
ex ouis for-
micarum.

Puluis con-
tra luem
Veneris.

quam antea posui, mea manu describam. Fortasse etiam alia quædam subsequen-
tur, quæ ex myrethecio Cratoniano acce-
pta nemini hominum hætenus commu-
nia feci; si prius, quomodo illa placeant,
fensero. Aquam tuã ex ouis formicarum
destillatã cum nuper Hebræo meo chy-
mico ostenderem: dicebat se quoque il-
lam non semel parasse; sed rutilam ma-
gis, quã tuam euasisse. Vnde maius *εμπύ-
ρην* habere collegi. Venit nunc in men-
tem medicamentum quoddam: quo col-
lega meus Neapolitanus magno cū suc-
cessu vti solet in suspitione morbi gallici:
aut in iis qui ligni decoctum bibere re-
cusant. item in gonorrhœa virulenta, &
similibus casibus. descriptio hæc est:

℞ Salsæ parigliæ ℥ iij.

Cortic. ligni Guaiac. ℥ j.

Cinnamom. opt. ℥ j β.

Senæ oriental. el. ℥ β.

Epithymi,

Rad. Ellebori an. ℥ ij.

Sacchari albiss. ℥ iiij.

Misc. fiat puluis subtilissimus. Et diuida-
tur ℥ j β pro dosi. Potest etiam omitti El-
leborus

leborus & Epithym. Idem meus collega felicissimè vtitur in pellendo calculo Radice ononidis, quam vulgo restam bouis vocant, superiore cortice ablato, (in recētibus cortex relinquitur, & potissimas vires habet) internā medullam conquassat, ac deinde in taleolos dissecat, & in idoneo liquore decoctas propinat. Potes tu quoque, si libet, periculum facere. Mittebat nuper ad me dominus Camerarius specimen noui herbarii Theodoriani; quod fortasse isthūc apud Cratonem vidisti. Si finis principio respondebit: nihil simile in hoc genere haectenus editū est. Sed manum tandem de tabula. Bene & feliciter vale, mi charissime Laurenti, & in posterum frequētiores à me exspecta. Pragæ Boiemorum 15 Decemb. an. 1581.

Bonum rem.
med. calculi

LAURENTIO SCHOLZIO MED. & C.
Petrus Monanius S. D.

DE noua conditione valdè tibi gratulor, amantissime mi Laurenti, neque dum rationes consilii tui perpendo; cur illud improbare debeam, video. praesertim cum ea accedant commoda: quae

tu longa oratione recēses; & ego nequaquam vili pendenda iudico. Pro communicatione cōsiliorū domini Cratonis; tua manu descriptorum; magnas tibi gratias ago: ac omninō conabor vt par pari referam. Habeo enim ego quoque non pauca: sed quæ Viennæ reliqui: & me tibi; cūm eo venero; vicissim descriptorum promitto. imō pro intima amicitia nostra hoc tibi sanctè affirmo; nihil esse quod in mea potestate est, quod nō tecum etiam commune esse velim; quandoquidem tu quoque tuorum nihil à me celas aut abscondis. Est profectō aliquid peculiare, vt tu quoque rectè iudicas, in Cratonis nostri consiliis; quod in aliis similiter nō apparet. Nam & dexterrimè affectuum causas venatur, & inde indicationes elicit: ac tandem medicamenta succincta ratione proponit. Non delectatur ita operosis cōpositionibus, vt multi; qui aut ignorantiam suam hac ratione patefaciunt, cū sine methodo temerè plurima sæpè viribus inter se pugnantia coagmentant; aut certè ostentationis gratia hoc faciūt, tum vt apud imperitos gloriolam aliquam car-
 pent;

ptent; tum etiam vt pharmacopœorū lu-
 crum adaugeant. Sed istos sinamus, &
 meliores magistros nobis ad imitandum
 proponamus; quos nunquam hoc agitas-
 se certum est. Quod de Cratonianorum
 medicamentorum, quorum descriptio-
 nes ad te miseram, dosi & facultate quæ-
 ris: scias me non omnibus vsum esse; sed
 plerasque ita vt in officinis reperi descri-
 bere satis habuisse. Electuario tamen de
 Macis in corroboratione principum par-
 tium, cerebri nempe & cordis vtitur: sic-
 uti electuario caryophyllato in ventricu-
 li, post lōgos morbos, imbecillitate. Con-
 fectionem de styrace, aut pillulas de lau-
 dano, in quibus casibus vsurpet, ignorare
 me fateor. Licet tamen facilè aliquid col-
 ligere: si ingredientium vires & potesta-
 tes expendas. Diacodii idem est vsus, qui
 & aliorum compositionum, quæ hoc eo-
 dem nomine inscribuntur, & in dispensa-
 toriis passim exstant: nempe in tenuibus
 fluxionibus ad asperam arteriã, & in pul-
 mones cum primis, quæ huius exhibitio-
 ne incrassantur & sistuntur, item ad so-
 mnum conciliandum, & in similibus aliis

De quibus-
 dam medi-
 camentis so-
 lennioribus
 Cratonis.

casibus. Confectione de Rhabarbaro in
 biliosis corporibus, & epatis obstructio-
 ne laborantibus vti consuevit. Rotulas in-
 de mediocri magnitudinis parare iubet;
 de quibus singulis matutinis ad aliquot
 dies duas aut tres deuorare iubet. Est val-
 de utile & suauē medicamentum in deli-
 catis: & qui fortiores euacuationes agrē
 ferunt. Mouet vnam atque alterā sedem
 præter consuetas & naturales: sed sine
 molestia. Capouaccii nostri lectiones de
 morbis mulierum tum exspectabo; quan-
 do tibi eas describere, & mihi transmit-
 tere commodum visum fuerit. Ego tibi
 interim *avridaps* loco ea quoque mittam,
 quæ pollicitus: Cratonis nempe nostri
 quædam in simili argumento; quæ quin
 tibi grata futura sint nequaquam dubito.
 Pulueris, quem collegæ meo familiarem
 esse dixi, descriptionem pro intentione
 occurrēte tibi mutare, & proposito casui
 accommodare non erit difficile. Senæ plus
 minus sumere potes. Interdum etiam El-
 leborum prorsus omittere. Vtus erit illius
 vbi vel semina sunt morbigallici; vel il-
 lius reliquæ quædam restant. Non opus
 est

est tam accurata victus ratione, vt in cæ-
 teris qui decoctum bibunt ex professo.
 Si manè horam vnā, aut paullo plus in-
 lecto sudare potest, sufficit. Inde sudor di-
 ligenter detergeatur. In publicum pro-
 dre, nisi aër valdè austrinus aut borealis
 fuerit, licet. Ceteroquin in omnibus me-
 diocritatem seruare vtilissimum est. Sed
 vsus ipse rationi coniunctus hæc rectissi-
 mē docebit. Radicis ononidis cortex ex-
 siccatus exhibetur ad drachmam vnā
 plus minus cū vino. quod si acrimoniam
 metuis; propinetur cū aqua maluarum.
 In decocto ad ʒ iij ad ʒ ss assumere inno-
 xium est. Præcedant tamen materialium
 communium diuersiones per enemata,
 aut per exhibitionem terebinthinæ cum
 Rhabarbaro; cuius assumptione etiā viæ
 vrinariæ, ad commodius excludendum
 calculum, laxantur. Historiolā de rubea
 nostrate abs te confectā lator. Rem gra-
 tissimam facies domino Camerario, &
 me simul hoc fasce leuabis. Exquiram ta-
 men ipse etiam domini Camerarii de il-
 la iudicium. Fortasse non malè faceres; si
 etiam domino Cratoni legendam exhibe-

beres. Vbi Viënam, Deo volente, perue-
 nero; ea quæ vis apud D. Acholzium tuo
 nomine efficiam. Spero autem nos intra
 dies ab hinc quindecim illuc appulsu-
 ros. Illinc in Austriam superiorem profi-
 ciscemus, & demum quod felix & saluta-
 re Deus esse iubet, Ecclesiæ & reipublice
 Christianæ ad Augustana comitia. De cæ-
 teris alio inter nos conferemus tempore.
 Tu bene & feliciter cum tuis omnibus
 viue & vale. Posonii Pannoniorum, 4 Fe-
 bruar. anno 1582.

Sequitur descriptio eorum medica-
 mentorum, quorum in hac epistola men-
 tio facta est:

Electuarium de Macis:

℞ Macis in aceto per horas xx prepa-
 rati ℥j.

Extracti ligni aloës ʒß.

Theriace Augustan. ʒiij.

Sem. citri excortic. ʒij.

Conser. è fl. borrag.

Cortic. citri condit. an. ʒjß.

Misc. & cum syr. de corticib. citri q. s. f.

Electuarium.

Ele-

Electuarium caryophyllatum.

℞ Confer. rosar. rub. ℥ss.

Spec. aromatic. rosac. Gabriel. ʒ iij.

Caryophyll. incis. ʒ ij.

Ambræ el. ʒ ss.

Misc. & cum syr. de cortic. citri. q. s. f.

Electuarium.

Confectio de styrace:

℞ Passular. minor. ʒ ij.

pulu. liquiritiæ ʒ ss.

Ligni aloës,

Nucis condit.

Cinnamom. a. ʒ j.

Styrac. calamitæ ʒ ss.

Boli armen. ʒ ij.

Misc. & cum sacch. albiss. in aq. violar.

dissol. ʒ v. f. conf. in morsulis.

Pillule de Laudano:

℞ Laudani puriss. ʒ ss.

Trochiscor. Alhandal. ʒ iij.

Mastich. ʒ j.

Mastix & laudanum super carbones in mortario calefiant, & dissoluantur, deinde Trochisei cum Electuario de succo rosarum ʒ ss incorporentur, ac add. parum syrupi rosac. solut. f. massa. f. a.

Diacodion:

℥ Capit. papauer. alb. numero xx.

Siliquar. pingu. & enucleat. ℥ ij ℞.

Glycyrrhizæ,

Myrtillor. an. ℥ j ℞.

Rad. tussilag. ℥ j.

Decoq. in lib. x aq. donec tres remaneant, & adde sacchari penid. ℥ j. Coquantur ad spissitudinem mellis currentis.

Confectio de Rhabarbaro;

℥ Rhabarbari el. pul. ℥ ij.

Extracti Rhabarb. ℥ j.

Misc. & cum sacch. albiss. in aq. simplicis dissol. ℥ vj. f. conf. in rotulis.

LAURENTIO SCHOLZIO MED.

Petrus Monauis S. D.

ET tuis & meis occupationibus fit, ut rarius scribamus inuicem, hoc tamen amicitiae nostrae aliquid derogare minime decet: cum de animo vtriusque satis constet. Quas itaque mensis Iunii die vigesima ad me dedisti: ea vndecima sequentis mensis recte accepi Augustae Rhetorum in ipsis comitiis. Pro transmissis
iis,

iis, quæ in lectionibus Bucephali nostri
ἡσεί τὰ δὲ τῶν γυναικείων reliqua erant, tibi ma-
 gnas gratias ago: & referre etiam in simi-
 li officiorum genere studebo. Res quas
 tractat præclatæ sunt, & maxima doctrina
 refertæ, experientiaque diutina satis su-
 perque cõprobatæ: sed genus ipsum di-
 cendi pænè horridum est: atque sæpè ad-
 eò obscurum, vt vix ab ipso autore intel-
 ligi credam. quo in genere quantum Ita-
 lis Galli, & hos imitati Germani nonnul-
 li Medici superiores sunt, cuius manife-
 stum est. nec immeritò sapientissimus au-
 tor Thucydides hæc duo in viro politico
 cõiungit, nimirũ *γνώσκει τὰ δέοντα, & ἐπιλυσιώσκει*
τὰ ὄντα. id quod etiam in cæteris professio-
 nibus locum habet. Res certè ipsæ nomi-
 nibus inuoluuntur: quæ si ignota sunt &
 obscura, qua ratione perspicuè & clarè
 percipi & tradi possunt? Verùm de his sa-
 tis. Communicaui tibi expenu mea vi-
 cissim Cratoniana quædã: quæ tibi non
 ingrata esse puto. haud dubiè fratre meo
 curante iam dudum illa accepisti. In præ-
 sentia particulam epistolæ eiusdem Cra-
 tonis tibi trãsmitto; qua tribus meis quæ-

Frangula.

fitis satisfacit. Quorum primum est de
 cortice frangulæ, cuius decoctum phar-
 macopœus quidam Pragensis tibi retu-
 lit Doctorem Willebrochium solitū pro-
 pinare patientibus suis; ut de euentu mor-
 bi certior esset. Macerabat autem corti-
 cem illum per quintidū, postea de in-
 fusione propinabat ℥ iij circiter; & sic ex-
 plorabat num æger morbum esset euasu-
 rus, nec ne. quibus tamen iudiciis istud
 cognoscebat ignoro. Vides quid Crato-
 noster ea de re sentiat. Alterū *Similia* erat
 de præparatione humorum ante expur-
 gationem; quam nam methodum ille vult
 furpare solet; cum rarissimè in illius eua-
 cuationibus eiusmodi decoctiones, aut
 syrupos, quibus vulgò Medici vtuntur, ap-
 viderim. In responso illius quædam desi-
 dero; quæ per te animadvertere potes. Ad
 Ac nisi longiuscula esset, meam quoque
 epistolam, quam illius opposui, ad te mit-
 terem. Sed audiã priùs quid tibi in men-
 tem veniat: ut vberior inter nos cõferen-
 di suppeditetur materia. Tertium quæ-
 situm erat de opere quodam Francisci
 Vallesii Medici Hispani, quod de con-
 trouer-

trouerſis Medicis inferibit. Hic liber præſtantiffimus nunc opera Cratonis de-
nuò reuſus eſt in officina Andreæ We-
cheli hæredum, & per me quoq; à multis
mendis repurgatus, vt in præfatione præ-
miſſa videre licet. Adiunxi autem præter
à meo doctore Cratonianas, etiã aliud quoddã
ſcriptum de vtilitate Rhabarbari: quod à
ſummo quodã viro Auguſtæ mihi cõmu-
nicatum eſt: cui D. Adolphus illud clam
obtulit. Cupio ſcire quid tibi de eo videat-
ur. Auguſtæ cum eſſem, cum multis præ-
ſtantiffimis Medicis principum & ciui-
tatum noticiam contrahendi occaſio da-
ta fuit: quæ me adhuc delectat: & in mul-
tis non mediocriter profuit. Vellem te
quoque interdum ad fuiſſe: cum conſul-
tationes ſiue publicè, ſiue priuatim ha-
berentur. Inter cæteras autem iucundiſ-
ſima mihi fuit conſuetudo optimi Came-
rarii noſtri, quem antea de facie nõ vide-
ram; & cum quo totos sæpè dies cõtinuò
tranſegi. Aderat deinceps ibi quoque D.
Paulus Lutherus, D. Kolreuterus, D. Po-
ſtius, D. Wierus, & alii quãplurimi, quos
longa referre mora eſt. Taceo de Augu-

Stanis D. Luca Stenglio, D. Adolpho
 Oceano, D. Scheurlino, D. Zanlio, & alijs
 publicè notis. Vno verbo dicam: *μνησθηία*

αἰμαθῶν αὐθῶν @ ἀγαθῶν ἰατρῶν illic conuenerat.

D. Fridericum Sebifchium si quando ad
 illum scribes meo nomine amanter salu-
 tes. Inter cæteros præclaros libellos Me-
 dicos, & diu à me desideratos, quos Au-
 gustæ æquissimo precio emi, etiam Her-
 barium quoddam viuū est, magna & ac-
 curata diligentia collectum, quod etiam
 D. Acholzio, cui nudijs tertius ostendi,
 placuit. Velim tibi quoq; inspiciendi fa-
 cultatem dare, si fieri posset. Sed quod lo-
 corum intercapedo prohibet; alijs ratio-

Electuariū
 à chalybe.

nibus compensandum est. Corollarij lo-
 co electuariū quoddā transmitto, quod
 in obstructionibus viscerū maximo vsui
 est, & præsertim in morbo virgineo ab
 Hippocrate vocato. Communicauit au-
 tem mihi illud Ducis Bauariæ Medicus
 præstantissimus, & se multa centena eo
 lucrifecisse dicebat, & ferè domi suæ, ne
 innotescat parare solere. Hæc autem est
 descriptio ex illius *αἰμαθῶν*

℞ Limaturæ ferri electi seu chalybis ʒ
 viij. Mo-

Molatur super porphyrite subtilissimè cū
aceto, deinde siccetur ad solē aut ignem,
& sic septies teretur.

℥ Limaturæ sic præparatæ ℥vj.

Cinnamomi,

Nucis conditæ an. ℥iij.

Rhabarbar. el. ℥ij.

Syr. aromatic. rosat. ℥vj.

Mellis optimi,

Sacch. albiss. el. an. ℥j. ℥j.

Misc. cum lento igne, & f. Electuariū.

Qui hoc Electuariū assumit exercitio

vtatur. *Adoris* sit instar castaneæ, vel ℥ss. Pre-

cedat autem purgatio vniuersalis. Potest

vti ad dies xxx vel xl. Vidi libellos

quosdam à D. Salomone Alberto nuper

foras datos: qui mihi valdè placent: ob

rerum & verborum bonitatem. Solet ne

etiam tecum per literas communicare?

Misisti ad me aliquando descriptiones

quorundam medicamentorum Crato-

nianorum: cūm mea in hoc genere tibi

inspiciēda prius dedissem. Eam chartam

amisis aut saltem alicubi latitantem re-

perire non possum. Rogo igitur vt denuò

ad me descripta mittas. Conabor par pari

referre. De cæteris aliàs. Pests in vicini-
 a grassans, & totam ferè Bohemiam
 depopulata nobis etiam minari incipit.
 DEVM precor vt eam à nostris ceruicibus
 clementer auertere velit. Bene & fe-
 liciter vale, & salue amice integerrime.
 Vienna Austriorum, 29 Octob. an. 1582.

LAVRENTIO SCHOLZIO MED.

Petrus Monanius S. D.

BINIS mihi literis tuis satisfaciendum
 est: quarum alteras mense adhuc No-
 uembri, anni proximè elapsi accepi: al-
 teras ante dies plus minus quinque. Vt au-
 tem hanc meam tarditatem æquo animo
 feras, amanter oro: & potiùs meam accu-
 ses negligentiam; quam vt illa me ex par-
 te tui oblitum esse suspiceris. A morbo meo
 arthritico, postquam semel repulsus disces-
 sit, immunis fui per Dei gratiam hætenus.
 quia tamè facile fieri posset; vt statò tem-
 pore reuerteretur, præsertim cum nobis
 in aula degentibus non semper tempera-
 tissimis esse liceat; omni cura in præcau-
 tionè incumbo; & intra paucos dies post
 venæ sectionem etiam corpus expurga-
 re in

re in animo habeo. Hemorrhoides vt de-
 nuò fluant, mitiorib. pharmacis impetra-
 re nequeo: fortiora autem exhibere aut
 applicare multis de causis vereor; præser-
 tim cum etiã sanitatis tempore alioquin
 immoderatus pròmanarint: ac sæpè ma-
 ior labor sit in sistendis superfluis, quàm
 in parcioribus irritandis & prouocandis.
 Electuario de hiera vtor frequenter sub
 ipsum cœnæ tempus, & mihi multũ con-
 ferre sentio, ipsæ tamen hæmorrhoides
 aloës permissione, vt antea fieri memini,
 se ad fluxum permoueri non patiuntur.
 Supplent interim earum vicem cucurbi-
 tulæ scarificatæ, quas supra genu collo-
 care soleo. Symptoma illud meum, quod
 mihi sæpius molestum fuisse nosti, iam à
 biennio ferè integro, & amplius non re-
 currit. Vtinam planè emanet, & ad ex-
 tremos Garamantes relegetur. Consiliũ
 Cratonis in hoc casu ad me scriptum, vnà
 cum aliis nonnullis proximè ad te missu-
 rus sum. non enim in præsentia describe-
 re vacabat. significabo etiam quid in me
 ipso expertus, ac quibus potissimum ad-
 iutus sum. Verè tamen id vsurpare pos-

sum, quod alicubi apud Gregorium Nasianzenum legitur: Fuisse hanc curacionem potius *εὐχῆς ἔργον ἢ φαρμάκων*, etsi quidem remediis ex arte administratis, si præ preces adiungantur, ita sæpissimè Deus benedicat, vt salutarè euentum sortiantur. Quæris de viribus terræ nostræ sigillatæ Silesiacæ. Ego verò nullam hæcenus peculiarem in illa facultatem inesse, deprehendere potui. quæ de dolore oculorum & sistendo sanguine Camerarius refert: ea à manifestis qualitatibus dependent. Ac non tantùm hanc nostram, sed terram quamvis hoc præstare crediderim. Certè enim emplasticam vim, & adstrictoriã omnes in vniuersum obtinent: etiam si ratione puritatis, aut compactio- nis seu densitatis certos gradus habeant. In dysenteria & aliis fluxionibus ea lubetius, quàm bolo aut sphragide lemnia vti malim: rursus in peste & aliis febribus malignis longè hanc illi præferre velim. Potes aspicere quæ Galenus in 9 simpl. de terris omnibus in genere scribit: quæ itè de hæmatite peculiariter refert. Cum in patriã nuper exspatiatus es: scire velim

an etiam Cratonem nostrum inuiseris. quod si neglexisti, haud rectè abs te factū assero. Denuò se ad consultationum suarum medicarum editionem accingit: & Weindrichio nostro munus illas colligendi, & describendo in ordinem redigendi assignauit. Ego *επιστολάων* officio fungor. Et currenti, quantū licet, calcar addo. Herbarium illud uiuum, quod Augustæ comparauit, vulgares maxima ex parte plantas cōtinet, raras valdè paucas. Impetrabam nuper à Clusio nostro: vt si quæ falsæ nomenclaturæ appositæ essent, eas corrigeret; & pro suo iudicio veras substitueret. quod etiam in mei gratiam fecit haud inuitus. Electuarium de chalybe tibi place-re lator. Exstāt & aliæ descriptiones passim in antidotariis, & præsertim vna quæ Rhasi attribuitur: sed hanc cæteris selectiorem esse apparet. In viscerum, lienis maximè, obstructionibus magnam vim possidet. Etiam scæminis & virginibus decoloribus rectè datur. Feci & ego in vna atque altera periculum. Epistolam tuam ad Dn. Wilebrochium mox altero die curauit: & ipsi equis dispositis summo

præfecto in manus dedi. Si quid responsi
 accepero, continuò ad te missurus sum.
 Addidi meas quoq; literas, cùm hæc scri-
 bendi occasio offerretur: & de nonnullis
 ex eo quæsiui. Responsum tecum in idem
 communicaturus sum. Vnguentum viri-
 de, cuius mihi spem facis, videre cupio.
 Quæ de viribus Rhabarbari transcripta
 mittis: significes velim à quo habeas, aut
 unde acceperis. Cratonicum quid redo-
 lent: qui & ipse huiusmodi cōfectionem
 è Rhabarbaro in vsu habet. Venio nunc
 ad ea quæ cum hisce literis sunt. Habes
 in primis consiliū Cratonis nostri de præ-
 cautione in peste Latinè cōscriptū; cuius
 in superioribus meis ad te memini. Con-
 uertit autē illud ipse in vulgare linguam,
 & quædam suis locis immutauit, corre-
 xitque: quod & ipsum tecum commune
 facere placuit. Sunt deinceps theses de
 peste, quas in domini Camerarii gratiam
 confecit; & denuò emendauit. itaque
 vt hoc modo ad ipsum Camerarium de-
 scriptum mitterem rogauit. Præter alia
 hæc nouum in illis est; quòd pestem du-
 plicem, publicam nimirum, & priuatam
 facit;

facit; & quod in curatione suã quãdam peculiarem methodum sequitur. Quid per ambram griseam, quæ sulphuris colorem referat, intelligat: non assequor. Quæ apud nos in precio habetur, cinereũ colorẽ habet, aureis quibusdam punctis micantibus interstinctũ. Vnde & chrysea, seu vt vulgo loquuntur, grisea appellatur. Responsionẽ illam ad quæstionem meam: An durantibus doloribus arthriticis euacuatio molienda sit: tibi non ingrati fore confido. Adieci aliã *ἀπεξοξλω* ex iis literis, quas ante triduum modò accepi. Tuũ de his iudicium expecto. Dum serosum humorem principem causam istius affectus facit; Fernelio planè ad stipulatur. Ad quam sententiam etiam accedit Ioh. Syluius Insulensis: qui de hac re peculiarem commentarium edidit. Cuius inscriptio est: De articularii morbi curatione tractatus quatuor. Propositum eius est; ad vsum practicũ accommodare ea, quæ in Theoria Fernelius de istis fluxionibus tradidit. Ego quoq; sæpè expertus sum: incoantibus istis defluxionibus, valdè vtile esse exhibere syropos illos

Ambragrisea rara.

Dũ arthriticis est in fieri nec purga, nec hydragoga propines.

modicè incrassantes, vtpote sunt de li-
 quiritia, de rosis siccis, de iuiubis, & simi-
 les, cū aquis accommodatis: præsertim
 autem in biliosis naturis: in quibus hu-
 mores acriores sunt & subtiliores, & ideo
 ad fluxionē magis apti. Præmitto tamen
 bolum aliquē ex cassia, Tamarindis cum
 scrupulo vno vel semidrachma Rhabar-
 bari puluerisati: quibusdā valdè multum
 profuit. Hydrotica in præcautione pro-
 sunt: non in curatione. Sic enim magis
 ad articulos humor subtilis deturbatur:
 nisi fortasse in declinatione morbi, cor-
 pore iam à crassis humoribus repurgato.
 Ad extremum addidi integram curam,
 qua feliciter vsus est Esromus noster in
 paralyti post colicam: qui morbus in istis
 terris, Austria nimirum & Moravia, val-
 dè frequens est, adeò vt ferè nulli colici
 fiant; quin paralytici euadant. Modum
 præcauendi hoc malum in quarta parte
 Antiparacelsicorum D. Erasti legere po-
 tes. Ascripsit Esromus fermè vbique, quo
 cum successu singula vsurparit; & ego ex
 eius autographo hæc consignauī. Vt au-
 tem vberius etiam me tibi gratum osten-
 dam

dam pro tot communicatis remediis, en-
^{εὐπορεῖσθαι} quoddam singulare in producen-
 dis capillis vbi illi deciderint. Sume spu-
 mam carnis bubulæ nō valdè pinguis, vel
 potius macræ in aqua decoctæ, & illā col-
 lige in ollulam mundam, postea loco de-
 pili reddito, inunge. Potest etiã aliquid
 mellis addi, vt crassiorem consistentiam
 adipiscatur. Sed mihi magis placet priori
 modo administrari: ne propter lētorem
 pori cutis, vnde pili erumpere debent,
 obstruantur. Ego nuper admodū in quo-
 dam cui superciliorum pili ex morbo o-
 mninò deciderant feliciter vsus sum. Ac-
 cepti autem à D. Stromero; qui mihi hoc
 quoque psilothrum communicauit: Psilothrum.

℥ Calcis viuæ ℥ iij.

℥ Auripigment. ℥ j.

Cum lixiuio cōmisceantur in formam
 vnguenti, vtatur eo æger in balneo cum
 sudare inceperit, & vltra octauam horæ
 partem illitum non relinquat, tantisper
 scilicet, donec crines euelli incipiāt. Post-
 ea aqua tepida locum abluat: aut, quod
 satius est, lacte calido, ne quid exulcera-

Secretū pro
quartana.

tionis in cute relinquatur. Aiebat etiam se succo hyoscyami in eundem finē vsurpare. Vnū si in præsentia addidero, finem scribendi faciam. Communicauit mihi quidam amicus meus, medicine Doctor, singulare quoddā experimentū in quartana, quo se quā plurimos restituisse gloriabatur. Estque hoc: Accipe cor leporis ita præparatum, vt pulmo vulpis præparari solet, postea diuidatur in tres partes æquales, & patienti paullo ante paroxysmum, aut etiam in ipso paroxysmo cum vino detur. Continuetur hoc tribus vicibus, vt dictum est. Et quartò paroxysmus prorsus emanabit. Tu si libet, huius rei periculū facere poteris: ego ab eo tempore nullum quartanariū habui. Vidi nuper libellum Medici Galli Christophori Landrini, Germanicè cōuersum per Hieremiam Martium Medicum Augustanum: in quo plurima ^{et multa} remedia ex vilissimis rebus, in primis verò ab excrementis animalium petita, tradūtur; contra morbos grauissimos & periculosissimos. Statim emi & auide percurri: ac quidem cum ipsum esse puto, quem te olim

lim apud D. Salomonem Witebergæ vidisse, sæpe dicere memini. Ita enim excrementorū vsum extollit, vt ferè ab his solis aduersus præcipuos morbos remedia sumat. Nisi antea habes: non dubito quin illum pro te comparaturus sis. Chartas paucissimas habet, & adiectus est ad librū secretorum Gabrielis Fallopii, qui inscribitur *Künstbuch*. Hæc volui nescius ne esses. Cætera quæ restant, in aliud tempus referuo. Bene & feliciter vale, charissime mi Scholzi. Resalutant te Dom. Clusius & Aicholzius. Viennæ Austriorum, 11 Martii: ipso nempe æquinoctii verni die, anno 1583.

LAVRENTIO SCHOLZIO MED.

Petrus Monanius S. D.

INSTITVERAM ad te bene lōgam epistolam, charissime mi Laurenti, cum idoneos homines, qui eam ad te perfererēt, nactus essem: sed crede mihi, ita nunc occupatus sum, vt totam diem circumcurfitando, & ægros visitando insumam; nec quicquam vacui temporis ad scribendum mihi relinquatur. Ad posteriores

tamentuas, quas ante paucos dies accipi, vno atque altero verbo respondere placet. Quòd ad eum casum attinet, in quò D. Acholzii consilium expetis: sententiam is suam missa scheda in hæc verba exposuit. Proculdubio caro illa spongiosa per orificiũ prominens, pinguedo quædam fuit, glandosa & durior facta à collecto crasso quodã humore articulo tamdiu distorto. Cùm verò illa non cedat asperis medicamentis impositis: suspicor ne cancerosum quiddam cõtrahat. Proinde mitius vlcus tractandũ existimo: ne aliena intemperies vehementiũ vsu parti illi concilietur. Quiescendum verò semper: aut crure eleuato sedendũ illi, dum curatur. Ambulandum certè nunquam. Hactenus ille. Quamuis autem in specie medicamentum nullum proponit: a precipitati tamen vsu abhorreere non sensimodò is ita administretur; vt nimia acrimonia auferatur: id quod fiet si aliquoties in aq. rosar. plantag. & demum cardui bened. lauetur. Possunt etiã circumponi defensiva, vt vocant: ne malignitas longiùs serpat, & sanas partes occupet, alioqui mi-
tiora

tiora adhibenda, quæ nativam parti tempericem, quantum fieri potest, restituant. Cætera tu pro iudicio tuo gubernare scies. In primo casu, quem mihi proponis, omninò Guaiaci decoctū, cui sub finem radices cichorii, herba agrimonia, & iua adiuncta sint, cōuenire existimarem. Sassafras vix apud vos haberi puto. Vsus tamen sum eo hactenus non semel, etiam in arthriticis affectibus. De quo plura in præsentia nō licet. De Christophori Landrini libello idem pænè sentio, quod tu. Et scis quid Galenus ipse in hanc sententiam sæpius scribat. Ad rusticos & muliones, itē veterinarios medicos illa relegemus: quoties meliorum, & his non infirmiorum copia suppetit. Non enim, vt rectè Diocles ait, tantū citò & tutò, sed iucundè etiam curandum est. At quid in his est iucunditatis obsecro? Nisi nos scarabeos esse velis, qui fimo delectantur; aut cum veteri comico *σκαραβάγης ὁ ὑρόπιος* in conuicio appelles. Cæterum in præsentia vnum ex libris abs te mihi cōmunicatis remitto: quem mox consequetur alter intra dies non multos. Curavi mihi

describi, quæ in eo desiderabam; superest
duntaxat, ut relegam, & lacunas alicubi,
ob librarii imperitiam relictas, expleam.
Oro ut tarditati meæ veniã des. Pro more
verò nostro consilium quoddam à domi-
no Gratone nuperrimè conscriptum ad-
ieci. item alterius cuiusdã medicamenti
descriptionem: quo se mirificas curatio-
nes obiisse dominus D. Stromerus testa-
tur. Ait plus quingentis florenis sibi con-
stitisse. Ego vix magnis precibus extor-
quere potui. Habes etiam medicamenta
duo excellentia in paralyti, vel contractu-
ra post colicam:

Pro paraly-
si.

℞ Rad. Vrticæ m. iij.
Iuæ arthetic. m. ij.
Baccar. lauri,
Saluiæ,
Rutæ,
Rorismarin. a. m. j.
Gran. Iuniper. m. j. ß.
Incid. & dentur ad chartã pro balneõ.
℞ Pingued. taxi,
vulpis,
gallinæ,
anatis,

an-

anferis,
 ciconiæ an. ℥j.

Succi saluiæ,
 absinthii inspissat. a. ℥ß.

Ol. laurin. ℥ij.

Misc. f. unguentum, quo inungatur post
 balneū: sunt & hæc Æsculapii nostri. Cæ-
 tera in aliud tempus referuo, & te cū tuis
 ex animi sententia valere cupio & opto.

Viennæ Austriæ in summa festinatione,
 die 8 Augusti, anno 1583.

LAVRENTIO SCHOLZIO MED. & C.

Petrus Monanius S. D.

RECTE accepi, quæ vestrates isti mihi
 abs te attulerunt omnia: tibi que pro
 eorum cōmunicatione magnas ago gra-
 tias. Ignosces tamen quod eadem, vt vo-
 luisti, nunc nō remitto. Crede mihi, tan-
 tum vacui temporis, vt attentè illa saltem
 relegere possem, mihi concessum nō est.
 Urgent me ægri haud pauci; quos de scere-
 re, aut negligentius tractare minimè con-
 uenit. Dysenterix epidemicæ hîc multos
 affigunt. de quibus hæc verba heri ad me
 scribebat Æsculapius noster: pestilentes

alui fluxiones frequentes in Austria ani-
 maduerti. Ad præcautionem conseruam
 rosarum veterem cum mithridato de-
 di. In curatione ad præpotentem causam
 respexi. Statim papyrum mithridato illi-
 tam vel umbilico, vel ventriculo appo-
 sui. Clysterem ex decocto hordei in iure
 carnis veruecinę cum radicibus tormen-
 tillæ, & vitello oui semicocto per cly-
 sterem inieci. Pueris puluerem è zedoa-
 ria, margaritis & terra sigillata dedi. ad-
 didi interdum tragacanthã. Multos be-
 neficio Dei seruaui. Ab istis magnis com-
 positionibus enematum, lacte vstularo,
 & cæteris nugis abstinui. Facile læduntur
 intestina: & ne lædantur adhibitis cly-
 steriis cautio est. Vides illum studiosè
 insistere Montanicæ methodo, & ab om-
 nibus adstringentibus in hoc morbo
 abstinere, vixque admittere emplastica.
 haud tamen scio an auctam fluxionem
 hac ratione abigere liceat. Itaque vel in-
 uiti ad adstringentium vsum interdum co-
 gimur. Tibi, quid hac in parte videatur,
 scire velim. Nostram Silesiacam bolum
 facile sigillo lemnio, quale quidem ad

nos adfertur, in hoc casu prætulero. Multo enim vim emplasticam maiorem habet. D. Carolus Oslerius iam duodecimum diem hîc agit. Vocatus est in aulam: ut operam suam ei collocet. Credo in collegium nostrum ascitum iri. Mecum interim habitat, & communi conuictu utitur. Libros tuos manuscriptos dabo operam ut quamprimû recipias. Male facio; quod illorum fructu te tamdiu priuem. Non habui quorum opera in describendo uterer: & ego hac in re paullo sum negligentior. Sed de his & aliis plura proximè. Nunc ne præsentem occasionem negligam cautio est. Bene & feliciter vale, charissime mi Laurenti. Viennæ Austriorum 22 Augusti, anno 1583.

LAVRENTIO SCHOLZIO MED. &c
Petrus Monanius S. D.

SCRIPSI nuper ad te cum legatis reipub. vestræ: verum breuius & succinctius multò, quàm vel tu à me desiderabas; ve lego etiam sponte mea cupiebam. Accidit illud propter eorundem legatorum vestrorum, non quidem festinatio-

nem; sed tamen ab itum opinionem mea
celeriores, quando aliàs in aulis, pere-
grinos citò expedire, & ad suos tempesti-
uè remittere (quod illi vnice optant) non
adeò vsitatum est. Librum vnum Capo-
uaccianarum commentationum de ven-
enis, quem illis perferendum dederam,
te rectè accepisse confido, vnâ cum aliis
quibusdam, quæ tum ad manum erant,
chartis medicinalibus. In præsentia à fra-
tre meo alterum recipies: in quo lectio-
nes de lue venerea, de vitiis sanguificatio-
nis, sed de morbis seu affectibus capitis
potissimum, continentur. Oro te autem,
optime mi Laurenti, vt huic meæ tardita-
ti, quæ etiam meritò in reprehensionem
incurrit, ignoscas; & pro tuo libitu pœnâ,
quam libenter sufferam, imponas. Nihil
aliud est, quod æquè inuitus faciã: quàm
si in transcribendo occupatus esse debeo.
Postea tamen nactus studiosum quen-
dam medicinæ, popularem nostrum, cum
se proceribus quibusdam per me com-
mendari cuperet: ei interim in hospitium
meum recepto hoc laboris dedi; vt quic-
quid reliquum fuerat, in lectionibus illis
capi-

capitalibus, describeret. quibus corrigēdis meam deinceps manū admouerem, necesse fuit. Commentarium de venenis pellegi tantum; non quoq; descripsi. Iam enim sapius ipse dominus Capouaccius, se illū correctum & augmentatum in lucem edituram promisit. Prælectiones de morbis oculorū, & aurium eiusdem adhuc mecum habeo: omninoque operam dabo; vt cum primū, volente Deo, Pragā peruenero, tibi illarum vsu diutiūs carēdum non sit. De reliquis, quæ in myrothecio tuo ex Capouaccianis *κειμηλιος* possides, posterius agemus: ne me nimium procacem appelles: aut illud in me torqueri possit, quod apud Epigrammatarium est: nam turpe est semper sumere, nilque dare. Ego sane quid hoc in genere tecum communicem non reperiō. Paggellas tamen nonnullas libro tuo addidi, quarum fortasse lectio & meditatio tibi non ingrata erit. Iam ad capita Epistolarum tuarum accedo: quibus ternis, nisi fallor, mihi adhuc persoluendum est, si illud demas, quod cum legatis vestris quasi *cursum* ad te ante perscripsi. Morbus ar-

thriticus, ex quo me semel absoluit, nunquam hætenus per Dei gratiã rediit. Vtinam etiam in posterum emaneat, & ad extremos Garamantes æternum relegerur. Mones tu rectè, prudenter, atque etiam piè, vt exquisitissimã victus rationem ferre; nec recidiuæ, intemperantia mea, occasionem præbeam. Puto ego quoque id faciendum esse; & facerem omninò, si meo arbitrato res ageretur. Sed memineris me in aula versari: præterea inconiugatum esse: vt velim nolim limites diete Medicæ interdù transilire cogar. Multa certè, vt Cicero venustè inquit; Dantur amicis; multa temporibus; multa etiam locis. In hac igitur seruitute, dum multorum me ingeniis accommodare oportet; (nisi extremè ἀποικος atque inciuilis esse, & haberi velim) dum aula modò huc, modò illuc migrat; dum conuietum certum nullum habeo, conuietores autem omninò varios: quomodo, obsecro, quisquam ita rationes suas instituire potest: vt ex Medicorum præscripto perpetuò viuat? Sed tamen sic quoque pro viribus caueo: vt vel minimum in victu committam;

mittam; vel certè commissa errata tempestiuè corrigam, ne in neruū res erumpat denique. Sicut semel atque iterum minitari mihi morbus visus est; *περὶ πρόμοις* suis iam tum præmissis. Cùm igitur primum cursum, qui maximè appetitur, obtinere nequeam: saltem mutata velificatione, vt *τὸ δεύτερον πλεον* non amittam, operam do. Quanquã ne quid dissimulem, hac quoque in parte non cum omnibus sentio. Videas enim quotidie nonnullos rigidissimè Medicorum præcepta seruantes; & ne latum quidem, quod dicitur, vnguem ab iis recedentes: qui nihilominus pluries in podagram incidunt, & diutius ab ea detinentur; quàm qui liberiores, non tamen prorsus licentiosam vitæ rationem tenent. hoc vndenam euenire putas? Non vnã sanè ob causam. Quibusdam enim hoc accidit, quòd nimis subitò à consueta victus ratione, ad aliam planè appositam (etsi morbo per se idoneam) transiliunt. Cùm natura subitas mutationes nequaquam commodè ferat: quantumuis ad melius fiant: & consuetudo, vt dici solet, altera seu ac-

Quod dicitur
ta consue-
ta, etsi sim-
pliciter nō
optima: sit
in suo gene-
re melior &
salubrior.

quisititia natura sit. deinde cibi qui præscribuntur, plærumque ab inuito ventriculo, & aliud appetente, aliisque affluero, recipiuntur. Vnde fieri vix potest: vt ab eo rectè alterentur & cõcoquantur. præfertim quia ferè semper vini etiam non potentis, & extra paroxysmum vsu interdicitur. hanc ob causam humores crudi gignuntur, qui postea in totum corpus, atque in articulos, cau partem læsam præcipuè distribuuntur. Ægri quoque emaciãtur, decolores fiunt, & ferè nũquam veram appetentiam habent. His igitur malis quonam modo occurrendum? Ait ego: sicut in pharmacia: ita etiam in diætã non tantum ad morbum: sed etiam ad naturam & consuetudinem ægri respiciendum, atque ita vni dandam operam, ne alterum prorsus neglexisse videare. Quæ morbi ratione obsunt, indicanda quidem: non tamen si æger impensius illis inhiet, aut alioquin illorum vsui affluerit, ita prohibenda: vt nihil prorsus de iis degustare liceat. hoc si præstas, verè accidit illud, quod in Hippocrateo oraculo dicitur, vt videlicet cibus

& po-

& potus paullo deterior, sed suauior, (& in
 minori quantitate assumptus) meliori
 quidem, at ingrato præferendus sit. huc
 quoque altera illa in eodem libro apho-
 ristica sententia pertinet: consuetæ lon-
 go tempore, etiam si deteriora sint, in sue-
 tis minus molesta esse solent. Cõsequun-
 tur etiam inde hoc lucrì Medici: vt egros
 in multis obsequentiores habeant; cum
 illi in aliquibus non nihil sibi indulgeri a-
 nimaduertunt. multorum quoque mul-
 tas calumnias effugiunt: quæ ob hoc vni-
 cum erratum illis certatim impinguntur.
 Sed aliud præcipere est; aliud permitte-
 re. Non hoc dico: vt Medicus iis cibis æ-
 grum vesci iubeat, quos scit illi noxios ef-
 fe, & in salubres: sed tantum, vt cum morbi
 ratione diætã ordinauerit; etiam accu-
 ratè perpendat, quid natura, vel consue-
 tudo commodè perferre possit, aut non
 possit. hinc si videt, ventriculũ quosdam
 cibos auidè expetere, & cũ delectatione
 assumere, quin etiam probè concoque-
 re, qui illi aliàs, morbi ratione, interdicti
 fuerant: moneat ægrum, vt parcius illis vi-
 tatur, &, quantum licet, non nihil corre-

ctis. Sic vtrique intentioni satis fit, tū quō
 ad morbum, tum etiam quo ad particu-
 larem naturam, seu consuetudinem ægri.
 Verissima certè sunt illa, quæ vulgo iactā-
 tur, etiā ab imperitis rei Medicæ: Quod
 sapit, nutrit. Item: quod parum est, pa-
 rum nocet. Infero hoc quoque consen-
 tientibus multis doctissimis Medicis: In
 victus ratione plus & perniciosius pecca-
 ri in quanto, quàm in quali. ita vt si quan-
 titas moderata constituatur: qualitas cibi
 (neque enim venenum est) non sit tanto-
 perè pertimescenda. hoc autè præsertim
 apud Germanos nostros per se ingluuier
 deditos locū habet: qui regulis Medico-
 tū multò minus, quàm vlla alia natio, pa-
 rere solent. Vnde etiam in vetitum tantò
 vehementiùs nituntur, cupiuntq; nega-
 ta: cū si aliquid largiremur, faceret hoc
 multò minùs cupide. Quod (enim, se-
 cūdam Poetam) licet ingratum est, quod
 non licet acrius vrit: hac fallacia multos à
 vetitis cibus abduces facilius, quàm si se-
 nerissime illos in solidum prohiberes.
 Præbuit de his mihi cogitandi occasio-
 nem; quod nōnullos ita misere macerari
 vide-

viderem, dum Medicorum edictis contra naturam & consuetudinem suam siue minus parce victitando, siue à certis cibis abstinendo, obtemperare nituntur: quando interim alii, qui aliquid genio, & consuetudini indulgent, & suauius viuunt; & morbi accessiones multo rariores, quandoque etiam mitiores habent. Cur igitur tam rigidi esse pergimus; & per se afflictis nouam afflictionem addimus? Præstaret certe, secundum Hippocratem aliquid dare tempori, aliquid regioni, aliquid ætati, aliquid denique consuetudini: cum præsertim hic morbus chronicus sit, partesque ignobiliore occupet; & non perpetuo duret, sed per interualla recurrat. hæ tamen cautelæ addantur: Primum, ut quæ morbo non conueniunt, sed tamen auidè à ventriculo arripiuntur; iis æger parcius utatur. Deinde ut ipsi quoque ægri obseruent: à quibus cibis potibusue iuari illos aut lædi maximè contingat. hoc autem sæpè fit ab occulta magis proprietate, quàm à manifesta. Denique si modum se excessisse ægri sentiant, ut continuo,

aut vomitu, aut euacuatione succurratur,
 priusquam noxa per totum corpus distri-
 buatur, inque laborantes partes detru-
 datur. qui sunt ad vomendum faciles: iis
 non incommodum est, quolibet mense
 semel aut bis per vomitum ventriculū &
 primas vias à crudis humoribus repurga-
 re. Reliqui medicamentum aliquod *ἐπι-
 κολογονικόν* seu benedictum in familiari usu
 habeant: quo eundem finem consequan-
 tur. In hoc censu erit hiera simplex, pill.
 de aloë rosata, pill. alephanginae, infusio
 foliorum senæ, passulæ laxatiuæ, & simi-
 lia. Quibus profectò sæpius repetitis tan-
 tum efficitur, quantum fortissimo aliquo
 pharmaco purgatorio semel assumpto;
 & multò minus vires aut natura inde læ-
 duntur. Imò nonnulla ex his talia sunt;
 vt & cibus tutò immiscere liceat, & singu-
 lis etiam diebus per integri anni spacium
 sumpta nihil prorsus detrimenti afferant.
 quod & de mea, & aliorum experientia
 liquidè affirmare possum. Verùm de his
 in præsentia satis. Tu quid tibi de hac hæ-
 resi mea videatur, apertè & conspicuè re-
 scribas, obsecro. Hamorrhoidū apertio-
 nem,

nem, crurum scarificationi in meo morbo te preferre video. Sed quibusnam medicamentis me id rectè cōsequi posse existimas? Mitiora, cuiusmodi sunt vsus aloës non lotæ, item frictiones cum pannis asperis, &c. tentavi aliquoties; sed absq; vllō fructu. Ad vehementiora autem, colocynthidem nempe, glandis forma ano intrusam, aut similia, accedere non aui- sim. quòd antea, etiam secundum naturam fluentes persæpè modum excesserunt, vt ita deinceps maior difficultas sit in sistendis illis, quàm prouocandis. quod addis, cucurbitulis scarificatis supra genu collocatis materias in corpore redundantes ad locum affectum attrahi: me parum mouet. ferè enim leuem aliquam euacuationem præmittere soleo. deinde quantum attrahitur; tantum etiam simul euacuatur, per aperta illa foramina, vt hūc quoq; metum inanem esse appareat. Quātum ad symptoma illud attinet; quo amicū nostrum quandoq; sub primam quietem corripī vidisti: quatuor his pro-

Epilepticus
quidam.
Spasmus no-
cturnus.

nis nostri consilium in hoc casu mea ma-
 nu descriptum: prius quidem generalius:
 alterum autem, post interlocutoriam ab
 amico illo nostro interpositam, particu-
 larius. Quantum ex eo intelligo: ait usum
 Electuarii illius sibi plurimum profuisse.
 Itaque aliquoties reparari iussit; & suc-
 cum cichorii, ratione caliditatis epatis,
 & nescio quæ alia adiecit. Verno tempo-
 re plærumque venam secat; & hoc ipso
 etiam anno vtranque sapheam. Alioqui
 cucurbitulis scarificatis supra scapulas &
 genu appostitis, duobus quibusque men-
 sibus elapsis, uti solet. Pro euacuatione
 ventriculi, ac crudorum humorum in illo
 contentorum; sæpissimè semihora ante
 cenam aliquid Electuarii Hiera simpli-
 cis, aut pillularum de aloë rosata deglutit.
 Lotiones quoque capitis ex herbis præ-
 scriptis & agarici ʒij aut iij administrat
 frequenter. Frictiones matutinas alter-
 nis diebus non negligit, & aliquid etiam
 præfidii in vngula alcis, quam amplexi lo-
 co, de nocte præsertim collo suspensum,
 annuloque inclusam digitis gestat, col-
 locatum habet. Liberari illum non mor-
 bo so-

bo solùm; sed omni etiam metu morbi illius, vehementer optarim. Quæ de peste ex colloquio tuo cum D. Cratone, & D. Weyselio seniore habito prolixè cōmemoras libentissimè legi, & pro eorum communicatione gratiam habeo. Latissimus campus est de his disputandi; si circa omnia discutere velimus. Electuarium Dioscordion ego, præ reliquis (excepta theriaca & mithridatia antidoto, tãquam iam olim decantatis, & nunc quoq; laudem & vires suas obtinentibus) magnifico. Est hîc in frequenti vsu Electuarium quoddam, quod facultatis indigitant (communi enim Medici facultatis consensu ordinatũ est) cuius descriptionem, si monueris, proximè mittam. Cum reliqua namq; supellectile mea Pragam præmisi. Plurimum etiam cōmendatur confectio manus Christi perlati cum extracto angelicæ, qua ipse etiam Imperator vititur. Valdè enim delicata est, & colorè omninò candidum obtinet. Ego sacculos ex Arsenico, quales Patauii, vt scis, solemnes erant, hîc pro multis ordinavi: etiã si Crato noster valde repugnet. Multi

Antidoti
quidã, præ-
seruatiui
maximè
à peste.

proceres in aula cordis regioni applica-
 tos continuò absque vlla noxa circumfe-
 runt. Retulit mihi quoque nuper chirur-
 gus aulæ nostræ iam senior: se in multis
 pestilentibus constitutionibus fuisse, &
 sua manu infectos plurimos tractasse, sem-
 per tamen à contagione immunem per-
 māsisse, quod secum gestauerit radicem
 plantaginis maioris sacco inclusam, &
 cum filo regioni cordis adaptatam, vt res-
 celetur: pulueris lauendulæ aliquid ad-
 miscere solet; & hinc inde distribuere.
 Ait se nemini concedidisse, nisi mihi.
 Quicquid sit, saepe etiam paruis gratia re-
 bus inest. Itē: Quæ neglecta iacent, pon-
 dus habere solent. Plurique ex ciuibus
 præcautionis nomine camphoræ momē-
 tum vino iniiciunt, & inde mane bonum
 haustum bibunt. Vtrum ea calida vel fri-
 gida sit; in medio relinquo. Argumenta
 vtrinque afferuntur non leuia; quibus
 Crato noster adductus, vtriusque excessus
 mediam temperaturam habere affir-
 mat; sed ratione tenuitatis substantiæ cas-
 liditatis ἐμφασιν obiicere. Prudenter Weyer-
 selius senior λογικὰ φάρμακα in duplicem
 classē,

Nouum ex-
 perimētum
 de radice
 plantagi-
 nis.

Cratonis iu-
 dicium de
 caphuræ
 temperie.

classẽ, absorbentium nimirũ, *Ἐιδρωτικῶν*
 distinguit. quod nisi fiat: multiplex oriri
 solet ambiguitas & cõtrouersia. Vnguen-
 tum viride, ab te communicatum, illud
 ipsum esse arbitror, quod vernaculè apud
 nos eodem nomine *die grüne Salbe* appel-
 latur. Scis nostris hominibus panaceæ
 loco esse solere, ac præsertim eõ vtuntur
 in ruptis, conuulsis & luxatis. hoc enim v-
 nica voce (*Verbrechen oder das Wcherhun*)
 nostri, ni fallor, efferunt. Si diuersum iu-
 dicas, significa. Germanicam descriptio-
 nem ex vetusto quodam manuscripto
 codice nuper mihi designaui. haud scio
 an omnia inter se cõueniant. Mihi nimis
 magna miscella videtur: quam vbi pos-
 sum, studiosè refugio. Sub artẽ enim ista
 non cadit: cùm quæ secunda temperies,
 forma, aut proprietates inde post fermẽta-
 tionem tot inuicem commistis emergat,
 artificiosè coniectando assequi nemo
 possit. Hoffmannica accurate cogitata
 sunt: remedia quoq; præclara. Sed ægri
 facilè terrentur, cùm tantã medicamen-
 torum copiam ob oculos positam aspici-
 unt, & postea nullis ferè vtuntur, seque

& Medicum decipiunt. Hoc nomine etiam consilia Montagnanæ, & aliorū quorundam Itatorum approbare nō possum: cum nimis scrupulosè omnia persequantur, & in diætā solā ordinanda multas paginas & chartas consumant. Vt Italos talia expetere concedamus: apud Germanos certè nostros parū utilitatis obtinent, in quam sententiam antea etiam non nihil differui. Non est docentis omnia semel docere velle; nec Medici omnia medicamenta semel proponere. quādoquidem multa cadunt inter calicem supremæque labra. hoc est, morbus in eodē statu nunquam permanet; sed subinde symptomata euariātur, quæ deinde noua etiam pharmaca desiderant. ita res in infinitum sese extendet. Quantū ad agrum illum tuum, cui Guaiacum propinare in animo habes, spectat: breuiter etiā consilium & mentem meam nuper aperui, videlicet, non improbare me vllō modo hoc decoctum: immò potius præmissis præmittendis etiam atque etiam suadere. Sed caliditatem eius exheres, & corpus magis attenuatum iri arbitraris. Non est

De Guaiaco præbendo pro restaurando calido nativo.

est difficile, mi Laurenti, caliditate hanc
 contemperare, additis sub finem deco-
 ctionis radicibus cichorii, fl. & fol. bor-
 raginis, seminibus melonum, item passu-
 lis excorticatis. Verum illud me magis
 hesitantem reddit: Num intemperies,
 quæ iam in habitu est, & partibus penitus
 infixæ, non ob externum duntaxat erro-
 rem, sed facultate ipsa læsa, tam citò &
 facile tolli queat? An etiam satis tutū sit,
 hac ætate illud tentare? Præterea cum na-
 tiuum calorem, qui omnium naturalium
 operationum in corpore summus opifex
 est, admodum debilitatum esse signifi-
 ces: miror te de iis tantum remediis co-
 gitare, quæ qualitati illius subueniunt, fri-
 giditatemque ipsi contrariam corrigunt,
 immò etiam, quæ hoc cum excessu ali-
 quo faciunt suspecta habere, & non illud
 potius considerare quod in arte nostra
^{de natura} est: Calorem nativum substantiam quan-
 dam esse aëream & aqueam, seu aëre & a-
 qua participantem; nec vlllo excessu calo-
 ris, quæ qualitas sit, præditum. Hæc au-
 tem substantia, in pueris potissimum ab-
 undat: mox vbi homo ad *æripit* perue-

nerit, decrefcit; donec in extremum fe-
 nibus fecundum naturam prorfus extin-
 guitur. Cùm autem æger hic, anno qua-
 dragefimo quarto superato, ad decliuem
 ætatem tendat: quonã modo defectum
 fubftantiæ caloris ingeniti refarcies? quid
 repones; vt rurfus vegetum efficias, quiq;
 operationes priftinas exerceat? Natura
 autem, vt domina, debili existente, quid
 Medici, miniſtri huius, laudabile effi-
 cient? Vides igitur iſtud prognoflico fer-
 uire: ne temere illi ægro, cui naturæ ſub-
 ſidia neceſſaria defunt, ſalutem, aut in in-
 tegrum reſtitutionem promittas. Sed ta-
 men nihilominus hoc artis præſidio con-
 ſequi licet: vt ſi nõ melius, ſaltem minus
 malè habeat. Vt itaq; excrementiorum
 humorum minus in corpore colligatur,
 ſed illi intempeſtiuè benedictis nuncu-
 patis pharmacis expellantur, operam da-
 bimus. Partem quoque affectam pro viri-
 li roborabimus: & fluxionis impetum, ne
 nos præueniat, inhibebimus. Materias
 horum non recenſeo, cùm alias inter nos
 de his actum fit; & tu fortaffe melius ſcias
 ipſa. Quid Dryoxylus de altero caſu re-
 ſponde-

sponderit; iam tenes. Mihi quidem non omnino satisfacit. Neque enim prorsus assentior: à crasso quodã humore collecto spongiosam illam carnem ortã fuisse. alioquin tumorem potius excitasset: seu œdematosum, seu scirrhosum. Serosum ego humorem, & tenuem atque spumosum subesse dicere malim: qui carnes vicinas, veluti fermentatione quadam facta, inflarit, & ita rariores, maiusque spacium occupantes, effecerit. hic, cum iam eò malignitatis peruenierit, vt à natura concoqui & superari nequeat: nimirum omnino è corpore exturbandus est, tum sumptis, tum admotis. Inter assumenda, ea probarim, quæ melancholicũ humorem, (huius mineram, vt loquuntur,) respiciant; simulq; admistos serosos humores siue per vrinam, siue per sudores (quo in genere sarfa excellit) euacuant. Extra admoueantur, & loco imponantur *καθαρ-
τηνά*, inter quæ mercurius præcipitatus lotus aut non lotus principatum obtinet. Eluatur locus lixiuio ex calce facto; etiã oleum vitrioli seu spiritus eius admouea-
tur; aut vnguentum *Ægyptiacum*, & si-

milia superponantur. ita tamen ut semper sanæ partes defensiuo vocato muniantur: ne & ipsi ob vim mali serpētē contagio lædantur. Vbi hæc omnia rite peracta fuerint: tum demum de temperie natiua parti restituenda serio cogitandum. cum non remotis impedimentis, hoc frustra tentetur ab initio. Ut autem desiderio tuo plenius satisfaciam: mitto casum pueri cuiusdam sanè mirificum; cum adiuncto consilio Cratonis nostri, cuius te omnia magnifacere video, nec immeritò. Aliquo modo cum tuo conuenit: in multis etiam discrepat. Reperies hunc adiunctum lectionum Capouaccianarū volumini. Historiam curationis tuæ præsentaneæ *εν τῇ δυσουκίᾳ* libentissimè legi. Illud medicamentum de borrace antea sæpè commendari audiui: nondum tamen ipse usus sum. Quam verò tu vim Ætiri tribuis; eam etiam magneti lapidi inesse putarim. Siquidem practicis nostris fides adhibenda est: qui tamen non rarò audita potius & lecta, quàm visa & ab se experta, in medium magno hiatu afferunt. D. Weyselius iunior mirificas facul-

facultates magneti lapidi tribuit: & cum
 semper secum, quonusquam illo careat,
 gestare solet. Literas tuas ad Copisium
 recte curavi: en habes alias à D. Siben-
 burgero nostro; qui eadem occasione ad
 me etiam scripsit. A D. Willebrochio
 nihil vidi haectenus: nisi fortè tibi alia via
 satisfecit. hæc scribo cogitationibus cir-
 caiter distractis: quod me crastino die,
Æw Sw ingressurum spero. Cæsariam ante
 decendum abiuit: verum cum non recta
 via Pragam tendat; aulici paullatim sub-
 sequuntur. D. Carolum Osseuium, colle-
 gam meam, Pragæ me reperturum con-
 fido. Nū has recte acceperis, vt me quam-
 primum, saltem per fratrem certio-
 rē facias, rogo. Bene & feliciter vale, charis-
 sime mi Laurenti, & pro ternis tuis hanc
 vnam epistolā, illis iunctis nō multò bre-
 uiorem, æquo animo accipe, literisque
 cunctante tabellione hinc inde insertis i-
 gnosce. Viennæ Austriorum 13 O-
 ctobris secundum vete-
 res Fastos, anno

1583.

Post scripta.

CVM Dominus Crato de Domino
 prefecto equis dispositis quereretur,
 num illi cauteria, quæ D. Acholzius sua-
 debat, conuenirent ratione podagræ,
 quæ illum iam quinquagenarium à mul-
 tis iam annis affligit, cum nuper etiam
 ligno sassafras usus fuerit, in hæc verba
 ad me respondit: De valetudine præfe-
 cti equis dispositis quid scribam? Meas
 opinioniones de ligno minimè falsas fuisse
 animaduerti. Si cauteria ichores perni-
 ciosos in vniuersum exhaurire possent,
 fortasse aliquid prodesse. Sed quum
 non possint; & quanto cum periculo
 claudantur: satis multa exempla me e-
 rudierunt. Præcepta etiam medica ve-
 rant trahere materiam ad partem debi-
 lem; & per loca affecta euacuare. Nolo
 recitare quid aliis contigerit. Itaque quid
 consilii de cauterio dem, non reperio: nec
 presentibus Medicis quicquam præscri-
 bo. habes satis meam sententiã de mor-
 bis articularibus, tum ex aliis meis scri-
 ptis;

ptis; tum iis, quas ad Schonfeldium mi-
 si, exploratam. Nullam causam reperi-
 o, cur eam mutem. Vsum frequentem pil-
 ularum mearum de tribus, vt appello,
 conuenientiore illi futurum, quàm
 cauteria arbitror, præsertim si limatura
 cornu cerui in potu infusa vtatur, & se
 ad matutinos sudores assuefaciat. deni-
 que nunc sub vindemiam vinaceis pro
 fomento articulos corroboret. Vnum
 hoc *ὀνιταγμα* loco addo: si in febribus
 putridis intermittentibus quibuscunq;
 apparente aliqua, etiamsi non perfecta,
 in vrinis coctione, ægro ipso die paro-
 xysmi medicamentum purgans dederis,
 ita vt effectum suum ante paroxysmi in-
 uasionem compleat (horis scilicet qua-
 tuor aut quinque; antequam paroxysmum
 aduenturum putas) videbis febrim post
 illum paroxysmum non amplius reuer-
 ti; sed prorsus tolli quasi incantatione
 quadam. Probavi iam sæpius, & in plu-
 ribus semper euentus respondit. In ter-
 tianis post tertium aut quartum paroxy-
 smum hoc facio. In quotidianis tardius:

Etiã die pa-
 roxysmi tã-
 dem rectè
 purgatur.

in quartanis tardissimè ac vix antè tricesimum diem. Proposui nuper hoc problema etiam ipsi Bucephalo, & ex Hippocratis autoritate deducere conatus sum. Nondum respondit. Tu, si placeat, idem experire. Iterum vale.

LAVRENTIO SCHOLZIO

Med. Petrus Monanius

S. D.

ITa diligens es in scribendo & assiduus: vt me longo post te interuallo relinquas, charissime mi Laurèti. Neglexi fanè hoc officium cùm paulo plus otii haberem: in præsentia ob ægrorum multitudinem mihi hoc facere vix licet. Sed tamen re ipsa experieris me tui non oblitum: & quod tarditate peccaui, alia ratione compensaturum. Literas ad D. Carolum Osleuium, collegam olim meum, aperui, easque adhuc penes me asseruo. Obiit is feбри pestilenti & lenticulari extinctus ipso die solstitii æstiu; morbi autem

tem decimo septimo, statim ab initio morbi malignitas sese prodidit, deliriumque subsequutum est, quod ad mortem usque perduravit. Exanthemata admodum tardè prodierunt: die, ni fallor, decima aut undecima. Generosa medicamenta multa, sed absque omni fructu adhibita: cum præsertim æger mente non constaret. Ut aliquid per os assumeret difficilimè adduci potuit; imò sudorificam potionem recusavit prorsus. Illitus *Ætii* ex oleo chamæmelino cum nitro potenter quidem; sed nimis ferò, maculas euocavit. Quàm viri & collegæ optimi mortem acerbissimam & tristissimam dolenter tulerim, credere vix potes. Iam tum messis in herba erat: & ille fructus suos explicare cœperat. Si *DEO* ita visum fuisset: longiorem vitã illi exoptassem ex animo. Cum *D. Iohanne Weidnero* te constanter amicitiam colore arbitror. Meminit is nuper tui in suis honorificè. Aphorismos *Archiatri* nostri miror sanè quâ ratione nactus sis. Verè tibi confirmo, me

illos non vidisse: ac si quidem tua opera & diligentia, qua me longè superas, descriptos accepero, gratissimos habiturum. Ipse autor sua occultat pertinaciùs. Capouacciana de sensoriorum morbis remitto. placent sanè: sed describere tædet. Interim aliud exemplum etiam à domino D. Scutellario nostro mutuo accepi. Dixit mihi quidam nuper ex Italia reuersus, dominum Capouaccium nunc in lucem edidisse libellum, inscriptum Prælua anatomica: quibus Galenum contra Vesalium tueri conatur. Adiecit in fine tractatum suum de Cauteriis, multis egregiis additionibus locupletatum. Sed librum ipsum nondum vidi. Spero nunc ex nundinis Francofortensibus affore. Quid tibi videtur de saltatricibus illis puellis: quarum historiam, & de iis medicorum nostrorum iudicium haud dubiè Dominus Duditius ad te dudum transmisit? Meam illi sententiam liberè exposui. An cum tua congruat scire velim. Sed de his & aliis plura proximè. Bene & feliciter vale,

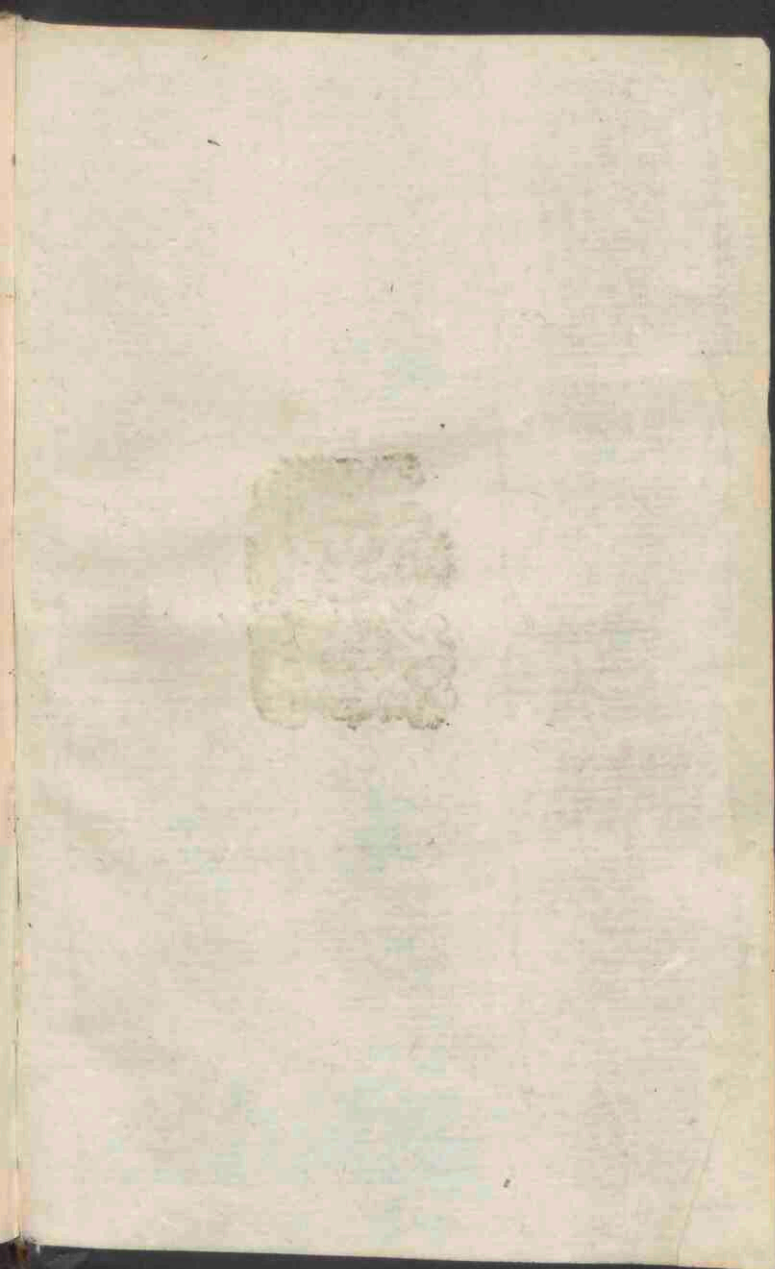
Puellæ saltantes.

vale, & præparatam hanc scriptionem
boni consule, meque amare perge. Pra-
ga Boiemorum, 4 August. cur-
rente calamo, anno

1584.

*FINIS libri II Epistolarum
Medicinalium.*

valc

A 146 2151

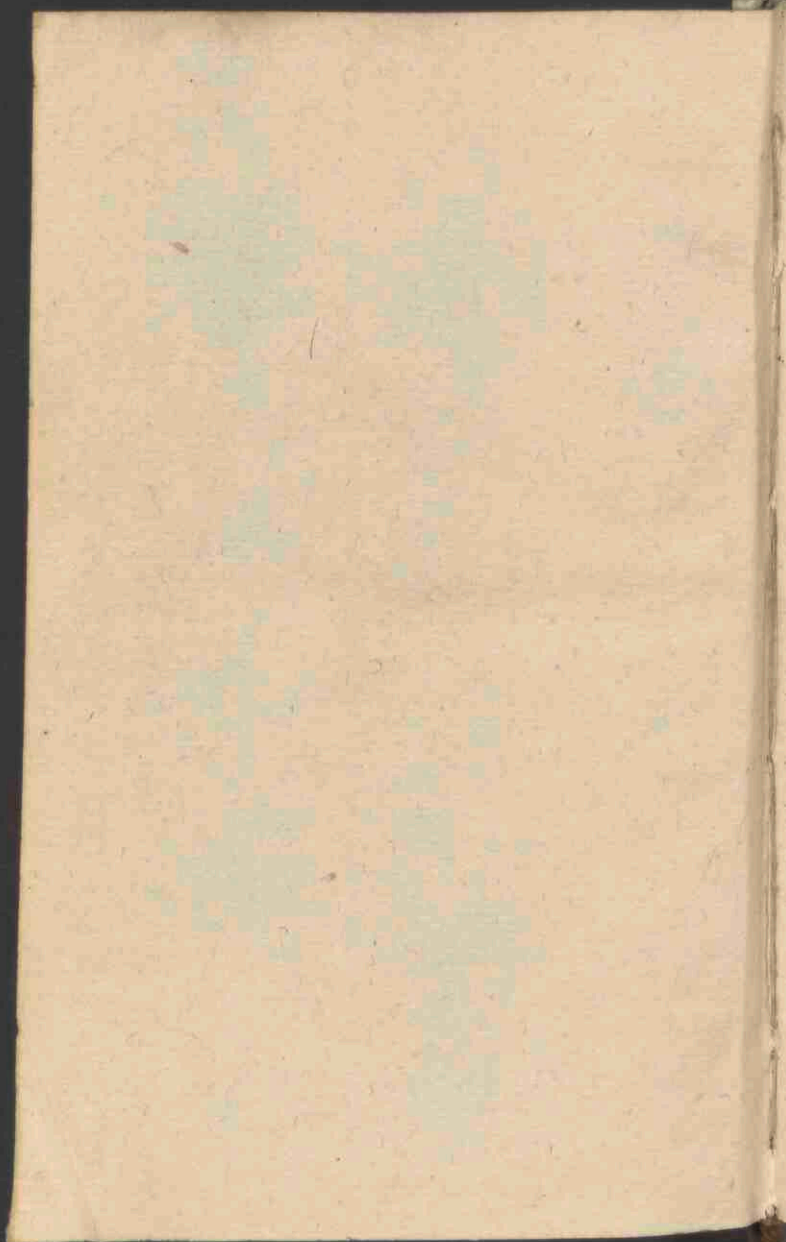
OCN 1417320410

Diosus de in fca mura

l^o

Bapiam f

1570

liga tura 7 alt p^{ro} 2 Jan 52

et intercellio
das concede
ut qui eius
colam, dono
consequi. p.

ria **Sec**
oblata sac
cedente bfo
de nre tuo
ca pctoz nos
dis emuda.

D. n. p. e. o.

ilites te m. ca.

quocem exemptis. p.

diebz illis. **Id. l' apoc.**

Respondens bñ Jo. appli

unus de senioribus dixit
michi. Hy q amicti sunt
stol' albis: qui sunt et u-

nū uenerūt. Et dixi illi.

Dñe mi tu scis. Et dixit

michi. Hy sunt q uenerūt

de tribulacōe magna: et

lauert stolas suas et de

albauert eas in sang

nē acon. Ideo sunt an

